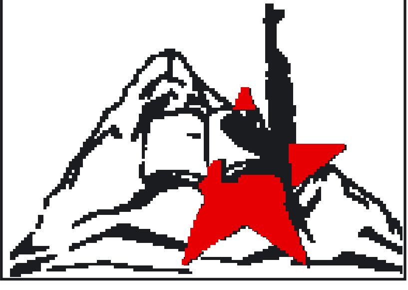

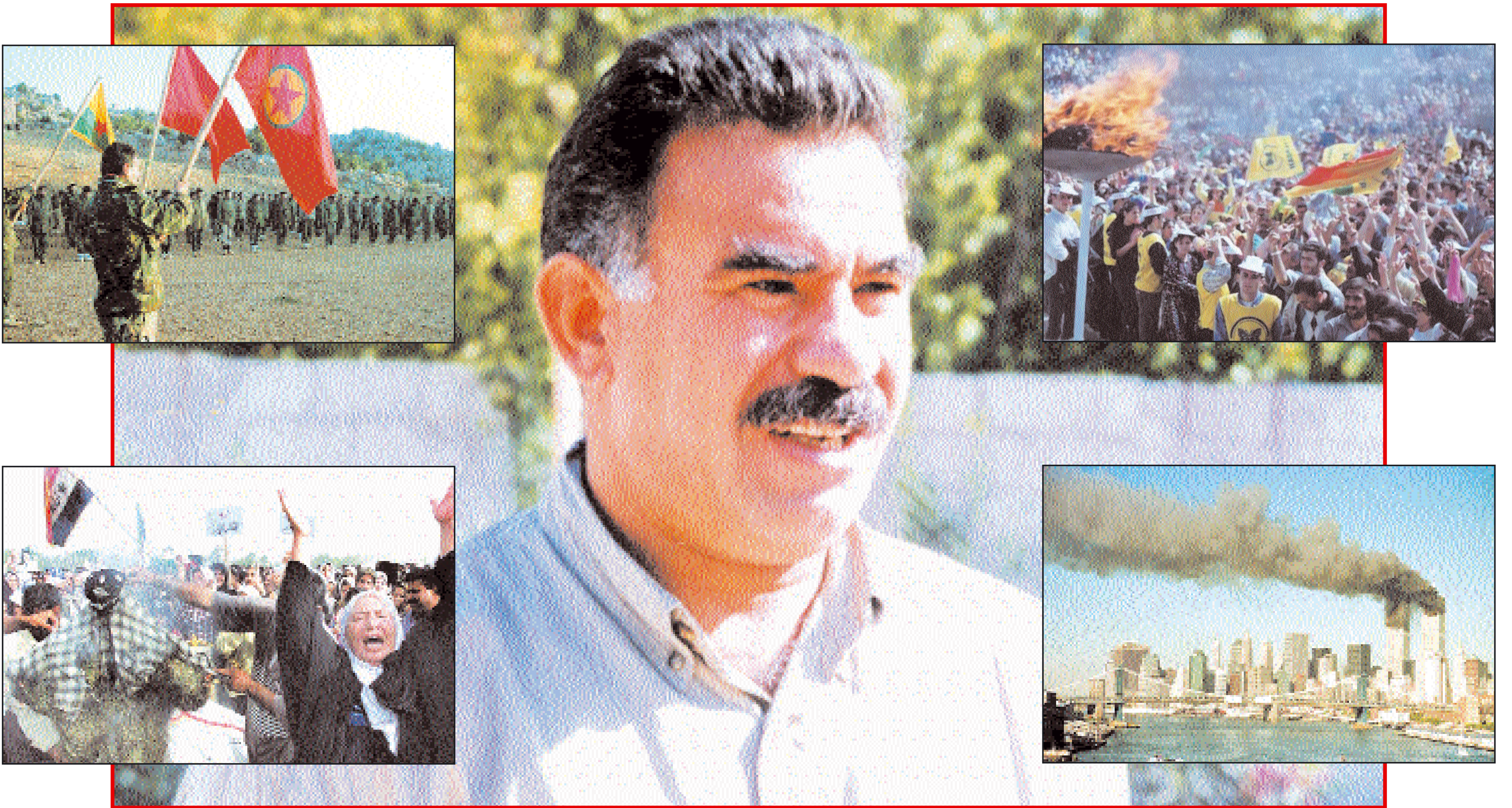
SERXWEBÛN

JI SERXWEBÛN Û AZADIYÊ BI RÛMETTIR TIŞTEK NÎNE

Yıl: 20 / Sayı: 240 / Aralık 2001

Yeni yıla demokratik çözüm alternatifi olarak giriyoruz

"2001 yılına hem bölge düzeyinde, hem de uluslararası alanda gittikçe yoğunlaşan bir siyasi mücadele ortamında girildi. Mücadele tarihimizin en güçlü hazırlıklarından birisi, belki de en kapsamlısının yaşandığı bir yıl oldu. Bu yıl içerisinde insanlığa sunulan *'Demokratik Uygarlık Manifestosu'* 21. yüzyıl ilerleme çizgisini, programını, örgüt ve mücadele biçimini ortaya koydu. Bu yönüyle 2002 yılı yoğun tartışmalara ve ideolojik gelişmeye yol açacak, Parti Önderliğinin öngördüğü 'Zihniyet Devrimi' bu yılda başlatılacaktır." 3'te

Değişimi yaratmayı temel felsefe yapanlar bunun eylemi ve örgütlenmesini yaratabilirler

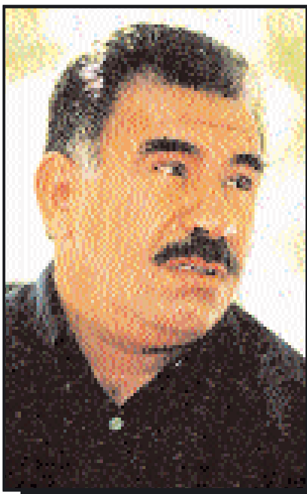
● Mevcut siyaset gerçeği artık tıkanmıştır. Bu anlamda demokratik toplumun oluşturulması için mevcut siyasi yapılanmalar çekim merkezi olamayacağı gibi, sorunları derinleştirmekten öteye gitmemektedirler. Ancak bir zihniyet açılımı ve politik değişim ile birlikte demokratik siyasetinde önü açılabilir. Bu konuda mücadele etmeden bir ilerlemenin gerçekleşmeyeceği açıktır. 21'de

Savunmalara yaklaşım üzerine birkaç söz

● Önderlik savunmaları, uygarlık tarihini çözümleyip ayakları üzerine oturttuğu kadar, bu uygarlığın bir parçası olan Kürt olgusunu tekrardan ele alıp yerli yerine koymaktadır. Bu nedenle savunmanın önemli bir bölümü Kürt olgusunun irdelenip tanımının yapılmasına ayrılmıştır. Olgunun doğru tanımlanması çözüm yolunun da yarı yarıya aydınlatılması anlamına gelmektedir. 13'te

Musul-Kerkük tartışmaları ve olası gelişmeler

● Amerika Musul-Kerkük alanını Türkiye'nin denetimi altına vermeye razı, bu yönlü Türkiye'yi kışkırtmaktadır. Mevcut durumda Amerika ve İngiliz politikası bu yönlüdür. Hem Kürtleri hem de Türkiye'yi kışkırtıyorlar. Kürtlere; *"yapamazsanız Türklerle anlaşacağım, onlara vereceğim"* Türkiye'ye de *"siz almazsanız, Kürtlerle anlaşacağım."* demektedirler. 24'te

Sümer Rahip Devletinden HALK CUMHURİYETİNE DOĞRU

Kürt Sorununda Çözüme Doğru

ABDULLAH ÖCALAN

Eğer bir toplumsal olguda kökenleri yüzyıllarca öncesine dayanan bir sorun yaşanıyor ve çağına göre normal sayılabilecek bir çözüme bir türlü ulaşmıyorsa, bunda kusuru iç ve dış objektif koşullarda aramak gerçekçi olmaz. Her sorunun objektif koşulları vardır. Ama bu etkenler çözüm önünde sonsuz engeller olarak rol oynamamışlardır. Kaldı ki, objektif koşullar ne kadar olgun ve elverişli de olsa, kendi başına çözüm getiremezler. En olumsuz koşullarda bile, her zaman bir köşesinden çözüm olanağını yakalamak mümkündür. Çözümsüzlüğü sübjektif koşulların dar anlamda yetersizliğine bağlamak da gerçekçi olmaz. 16'da

İçindekiler

Kürt halkı siyasal mücadeleye başlangıç yapmayı başarmıştır
Serxwebûn'dan
2'de

Siyasette yeniden yapılanma sorunları ve doğru yaklaşımlar
10'da

Terörizmden en çok Kürtler çekti
Hasan ÇINAR
25'te

Koçgiri'nin kızıl gülleri
Şehit Erdal YILDIRIM (Piro) arkadaşın anısına
26'da

Gerillanın sınırı yüreğinde
Dorşin POYRAZ
27'de

KÜRT HALKI SİYASAL MÜCADELEYE BAŞLANGIÇ YAPMAYI BAŞARMIŞTIR

2001 yılının Kürt halkı açısından önemli bir yıl olarak yaşandığını belirtmek gerekir. 2001 yılı içinde halkımız Demokratik Uygarlık çizgisinde siyasal mücadeleye kapsamlı bir başlangıç yapmıştır. Özgürlük hareketinin yönetimi, kadrosu ve kitlesi ilk kez bu yıl içinde, siyasal mücadeleyi bütün boyutlarıyla ele almış ve kendisini bu temelde pratikleştirmiştir. Yılın başında Türkiye Cumhuriyeti resmi ve sivil güçleriyle Özgürlük hareketinin siyasallaşmasını engellemeyi başta gelen görev olarak belirlemiş, halkımızın siyasal mücadeleye kapsamlı giriş yapmasını ve bu doğrultuda bir gelişme kaydetmesini her vesileyle engelleyeceğini ifade etmiş, ardından da, içerde ve dışarıda bu yönlü yoğun engelleme çabalarına yönelmişti. Buna karşı Kürt halkı da, siyasallaşmanın temel taktiğini siyasal serhildan olarak belirlemiş bu doğrultuda ideolojik, örgütsel, eylemsel çabaların sahibi olmuş, ulusal ve siyasal kimliği kazanma ve bunun önündeki engelleri aşma çerçevesinde gelişme göstermişti.

Siyasal serhildan taktiğine dayanan ulusal ve siyasal kimliğini kabul ettirmeyi amaçlayan siyasal mücadele, Kürt halkı açısından her bakımdan bir yeniliği ifade etmiştir. Kürtler 20. yüzyılı büyük ölçüde siyaset dışında kalarak yaşamıştır. Bu, yüzyılın son çeyreğine kadar devam etmiştir. Siyasal mücadelede dıştalanan Kürt halkı önüne koyulan engelleri yüzyılın son çeyreğine kadar aşmayı başaramamıştır. Dolayısıyla da Kürtler 20. yüzyılın son çeyreğine kadar, ulusal özgürlüklerini sağlayacak bir öncüyü, siyasal ve askeri gücü ortaya çıkaramamışlardı. Öncülükten, siyasi ve askeri güçten yoksun gerçekleşen isyanlar hep yenilgiye mahkum olmuştu. Kürt halkı siyasal mücadele yürütecek bir öncü güç yaratamadığı gibi, ne kitle gücü yaratılabilmiş ne de kendi çıkarlarını savunmak için ciddi bir siyasal mücadele yürütebilmiştir. İsyanlar da bu durumu aşmaya yetmemişti. Ancak, yüzyılın son çeyreğinde PKK'nin öncülük ettiği Diriliş Devrimi bu durumun aşılmasını sağlayabildi.

Zorlu geçen 20 yıllık Diriliş Devrimi sonucunda Kürt halkı her bakımdan siyasal mücadeleyi geliştirecek bir konum kazanmış, öncüsü ve kitle gücü yaratılmış, uluslararası ortam hazır hale getirilmiştir. Kaydedilen bu gelişme karşısında, ulusal inkar ve imha siyasetinde direten güçler; hem içte hem dışta harekete geçerek, Kürt halkının siyasal mücadelesinin sonuca gitmesini önlemeye çalışmışlardır. Başkan Apo'nun şahsında geliştirilen uluslararası komplo bu anlama gelmiştir. Komployla Kürt halkı tekrar iradesizleştirilip inkar ve imha politikasına tabi tutulmak istenmiştir. Partimiz komploya yanıt olmak için geliştirdiği stratejik ve taktikle halkımızı bir bütün olarak siyasal mücadele sürecine katarak bunun önünü almıştır.

"Zorlu geçen 20 yıllık Diriliş Devrimi sonucunda Kürt halkı her bakımdan siyasal mücadeleyi geliştirecek bir konum kazanmış, öncüsü ve kitle gücü yaratılmış, uluslararası ortam hazır hale getirilmiştir. Kaydedilen bu gelişme karşısında, ulusal inkar ve imha siyasetinde direten güçler; hem içte hem dışta harekete geçerek, Kürt halkının siyasal mücadelesinin sonuca gitmesini önlemeye çalışmışlardır."

2000 yılının başında yapılan VII. Kongre bunun her düzeyde kararlaştırılması anlamına gelmiştir. Kongre'nin ardından, partimiz ve halkımız yeni süreci siyasal mücadele temelinde geliştirmek isterken; devlet, gerici güçler ve partimizin saflarında ortaya çıkan tasfiyecilik, onu başarısızlığa uğratmanın çabası içine girmişlerdir. 2000 yılı böylesi bir mücadeleyle geçmiştir. 2001 yılına gelindiğinde bu karşıt çabalar önemli oranda etkisiz kılınmış, serhildan taktiğine dayanarak, siyasal mücadeleye kapsamlı bir giriş yapılmıştır. "Ulusal kimliğimi istiyorum" sloganıyla Genel Başkanımızın özgürlüğü ile Kürt halkının temel özgürlüklerinin tanınması doğrultusunda sergilenen pratikle ilk kez Kürt halkının siyasal mücadeleye kapsamlı girişi gündeme gelmiştir. Bu anlamda, 15 Şubat ve Newroz gösterileri halkımızın özgürlüğü için siyasal serhildana evet demesi anlamına gelmiştir.

Devlet bu sürecin gelişmesine olumlu yaklaşmamıştır. Askeri nitelikli saldırılar da dahil çok yönlü saldırılarla sürecin önünü kesmeye çalışmıştır. Diğer taraftan Özgürlük mücadelesi saflarında da mücadeleyi zayıf bırakan eğilim, yaklaşım ve tutumlar ortaya çıkmış, "en az eylem" biçiminde kendisini ifade eden engelleyici tutumlar yeterince aşılamamıştır. Bu durum siyasal serhildanın netleşmesini olduğu kadar, güçlenmesini de olumsuz açıdan etkilemiştir. Ancak, her şeye rağmen giriş anlamında 2001 yılı başarılı geçmiştir.

En başta Özgürlük mücadelesinin yönetimi ve kadrosu siyasal mücadelenin nasıl geliştirileceğini bizzat pratik içerisinde kavramıştır. Daha da önemlisi halkımız siyasal serhildanın ne demek olduğunu ne tür gelişmelere yol açacağını deneyerek kavrama yoluna girmiştir. Toplumun her kesiminin en ileri, en bilinçli ve örgütlü olanları siyasal serhildana giriş yapmışlardır. 2001 yılında kimlik bildirimi ile sürdürülen siyasal serhildanda değişik toplumsal kesimlerin öncüleri katılım sağlamışlardır. Sürecin en dinamik güçleri olan kadın ve gençlik için belirtebileceğimiz bu gerçeklik, toplumun diğer kesimleri için de geçerli olmuştur. Ama buna rağmen, kimlik bildirimi biçiminde süren serhildan, toplumun öncü kesimleri ile sınırlı kalmayı aşamamıştır. Daha kadın, gençlik ve diğer toplumsal kesimler bir bütün olarak siyasal serhildan içinde yerini almış değillerdir. Eylemlilikler henüz her kesimin öncüleri ile sürmektedir.

Başlangıç itibariyle bunun böyle olması anlaşılmakla birlikte, önümüzdeki süreçte bu durumun aşılması siyasal serhildanın başarısı ve gelişmesinin olmazsa olmaz koşuludur. Artık, değişik toplumsal kesimlerin öncüleri ile sınırlı kalacak siyasal serhildanın yeterli olmayacağı açıktır. Ancak, her toplumsal kesimin bir bütünen serhildana kaldırılması gerekmektedir. Bu çerçevede, 2002 yılında kadın ve gençlik başta olmak üzere bütün toplumun siyasal serhildanın içine çekilmesi başarıyı getirecektir. Bu noktada, bütün toplumsal kesimlerin öncülerinin siyasal serhildana katılımını sağlamanın ötesine geçerek, tüm toplumsal kesimlerin katılımını sağlamak, bununla birlikte Demokratik Barış İnisiyatifleriyle Kürt halkının dışında kalan tüm kesimlerin de demokratik mücadeleye kazanılması önümüzde duran temel bir görev olarak belirlenmektedir.

Türk halkı ve diğer toplumsal gruplar demokrasi mücadelesi içine çekildiğinde mücadelenin somut sonuçlar vermesi mümkün olacaktır. Bu anlamda, Türkiye ve diğer egemen ülkelerde siyasal serhildan çizgisi, bu iki boyutuyla gelişecektir. Bir yandan Kürt halkının tüm güçleri, diğer yandan egemen ülkelerin değişik toplumsal kesimleri demokratik eyleme kaldırılarak, Demokratik Uygarlık çizgisi başarıya ulaştırılacaktır.

Kürtlerin ulusal kimliklerini kabul ettirmesi, ana dilde eğitim, kültürel gelişmelerini özgürce sağlama, Genel Başkanımızın özgürlüğü, demokrasinin zaferi için egemen toplumları ve birlikte yaşanılan diğer grupları harekete geçirmeyi zorunlu hale getirmektedir. İster Kürt sorununun çözümü, isterse demokratik bir sisteme ulaşmak olsun bunu sadece Kürt halkının gücüyle başarmak mümkün değildir. O nedenle, başta egemen toplumlar olmak üzere birlikte yaşanılan diğer toplumsal grupları harekete geçirmek önemli olmaktan öte, bir zorunluluk olmaktadır.

Kendisini dayatan bu görevler göz önüne getirildiğinde, 2001 yılında daha çok Kürt halkının öncü kesimlerinin siyasal serhildana çekilebildiği açığa çıkmaktadır. Hala serhildanın bütünen Kürt halkını kapsaması gibi büyük bir görevin başarılması ve birlikte yaşanılan diğer toplumsal grupların siyasal serhildan temelinde demokratik mücadeleye kazanılması görevinin önümüzde durması söz konusudur. Buradan hareketle diyebiliriz ki, 2001 yılında sadece sürece başlangıç yapılmıştır. Bu anlamda, bir başarı vardır. Ancak, sürecin daha kat etmesi gereken aşamaları bulunmaktadır. Demek oluyor ki, siyasal serhildanın kapsamlılaşma, gelişme ve sürekliileşme sorununu çözüme kavuşturma görevi önümüzdeki dönemin görevleri arasındadır.

"Hala serhildanın bütünen Kürt halkını kapsaması gibi büyük bir görevin başarılması ve birlikte yaşanılan diğer toplumsal grupların siyasal serhildan temelinde demokratik mücadeleye kazanılması görevinin önümüzde durması söz konusudur. Buradan hareketle diyebiliriz ki, 2001 yılında sadece sürece başlangıç yapılmıştır. Bu anlamda, bir başarı vardır. Ancak, sürecin daha kat etmesi gereken aşamaları bulunmaktadır."

Egemen güçlerin saptırıcı girişimleri etkisiz kılındığında, en geniş yığınların demokrasi mücadelesine kazanılması ile demokratik mücadelenin sonuca doğru gitmesi mümkün hale gelecektir. Gerici güçlerin 11 Eylül saldırılarının yarattığı atmosferi kullanarak; demokrasi ve insan haklarını güvenlik gerekçesiyle engelleme çabalarına karşı durulmalı, büyük bir kararlılıkla siyasal serhildan geliştirilmelidir. Bu dönemde içine girilecek kararsızlık, süreci saptırarak demokratikleşme ve özgürlüklerin güvenceye alındığı bir çözümü tehlikeye düşürecektir. Önümüzdeki süreci kazandıracak olan, kararlılıkla demokratik direnişin geliştirilmesidir. Karşıt çabalar demokratik direnişle aşılacak, demokratik sistem içinde her türlü sorunun çözümü gerçekleşecektir.

Bu doğrultuda, hem Kürt halkının hem de birlikte yaşadığı egemen toplumların demokratik mücadele için örgütlülüklerini geliştirmeleri, örgütlenme geliştikçe de eylemsel alanda yeni bir düzeyi yakalamaları ertelenemez bir görev olarak önlerinde durmaktadır. Daha fazla eylem için örgütlenme, örgütlenerek eylemsel faaliyeti bütün gerici direnişleri kırma düzeyine ulaştırdığımızda bu sorunun çözümü ve demokratik sistemin kuruluşuyla tüm sorunların çözümü gerçekleşecektir.

Söylenmesi gereken söz, karar örgütlenme ve eylem alanında söylenmelidir. Bu konuda hiçbir tereddüde girilmeden, demokratik direniş en ileri düzeye çıkarılmalıdır. 2002 yılının bu temelde gelişmesi, 2001 yılında yapılan başlangıcın kaçınılmaz bir sonucu olacaktır. Bu temelde demokrasi mücadelesi zafere doğru yol alacaktır.

Serxwebûn'dan

Serxwebûn internet adresi:
www.Serxwebun.com
E-mail adresi:
Serxwebun@Serxwebun.com

YENİ YILA DEMOKRATİK ÇÖZÜM ALTERNATİFİ OLARAK GİRİYORUZ

24. parti yılına girdik. Yeni bir miladi yılı tamamlıyoruz. 2001 yılı, yeni bir binyılın ilk yılı –İsa'nın üç bininci doğuş yılının ilk yılı– olduğu için herkesin çokça üzerinde durduğu bir yıl.

Parti Önderliği'nin AİHM'e sunduğu değerlendirmelerle birlikte süreci kavrama, ideolojik ve siyasi çizgiyi özümseme temelinde kendini eğitme faaliyetlerimiz yoğunlaştı. Bir yandan da pratiği sürdürüyoruz. Pratik örgütsel çalışmalardan, politik mücadeleden kopmuş, geriye çekilmiş değiliz, fakat bir yandan onu yürütürken diğer yandan eğitim faaliyetlerimiz de temel bir çalışma olarak önemini koruyor. Stratejik değişim, yeniden yapılanma ve bu temelde kendini eğitme, yeni bir mücadele sürecine hazırlanma çalışmalarımız daha fazla zamana yayılmış, böylece derinleştirilmesi, yeni çizginin özümsenme çabalarının daha da kökleştirilmesi esas alınmış durumda.

VII. Kongre'den bu yana stratejik değişim ve yeniden yapılanma yönünde önemli adımlar attık. Yeni stratejinin özümsendiği kadarıyla pratikleştirilmesi doğrultusunda başlangıçlar yaptık. Örneğin bu yılın 15 Şubat'ıyla başlayıp Newroz'la milyonları içine alan serhildan dalgası böyle bir pratik adımdı. Daha sonra ulusal siyasal kimliğe sahip çıkma temelinde bu hamleyi, özellikle yurt dışı çalışmaları olarak Avrupa sahasında derinleştirdik. Bu mücadele hamlesini yıl sonuna doğru inkar siyasetinin hakim kılındığı, Kürt sorununun ortaya çıkarıldığı, ama çözümünün engellendiği saha olan Kuzey Kürdistan ve Türkiye'ye taşımaya çalışıyoruz. Bu temelde gelişen bir pratik mücadelemiz var. Bunun gerektirdiği örgütsel çalışmaları da yürütüyoruz. 2001 yılı içerisinde eksiklikleri gidermek, hataları düzeltmek ve kendimizi daha planlı, programlı hale getirmek amacıyla yoğun toplantılar yaptık, çok sayıda konferans gerçekleştirdik. Bunlar parti tarihimizin en kapsamlı ve uzun vadeli tartışmalarıydı; hem başlattığımız pratik hamleyi derinleştirmek hem de stratejik değişim ve yeniden yapılanma sürecinde hazırlık çalışmalarımızı daha köklü kılmak, yani parti ve kadrolar olarak kendimizi yeni süreci başarıyla götürecek bir formasyona ulaştırmak için gerekliydi.

Bunların üzerine 11 Eylül olayları gelişti ve bununla yeni bir uluslararası durum ortaya çıktı. Diğer yandan Parti Önderliğimizin AİHM için hazırladığı kapsamlı değerlendirmeler oldu. Parti açısından onlar da yeni bir durumu ifade ediyor. Bunlarla birlikte hem 11 Eylül'le başlayan politik ve askeri süreci değerlendirme hem de savunma gerçeğini esas alma temelinde bir yandan pratik faaliyetlerimizi siyasi ve askeri gelişmeleri karşılayacak düzeyde sürdürürken, diğer yandan hazırlık çalışmalarımızı daha kapsamlı ve derinlikli kılma yönünde eğitim faaliyetlerimizi, bunun öngördüğü değişim-dönüşümü, yenilenmeyi, yeni ideolojik politik çizgiyi derinliğine özümseme faaliyetlerimizi planlı bir biçimde geliştirmeyi esas aldık. Bu temelde çalışmalarımız sürüyor. Stratejik değişim ve yeniden yapılanma yönünde yürüttüğümüz hazırlık çalışmaları daha da kapsamlılaştı. Böylece özellikle kadronun eğitilerek yenilenmesi, yeni süreci karşılayacak parti çizgisini derinliğine özümsemesi çalışmaları daha uzun vadeye yayılmış, kapsamlı ve derinlikli hale getirilmiş oluyor. Dönem açısından bunu pratik çalışmalardan kopmadan, onlarla birlikte yürütmek hem gerekiyor hem de bizim için önemli bir avantaj oluyor. Bu temelde hem yeni bir parti yılını hem de yeni miladi yılı karşılıyoruz.

11 Eylül ile ittifaklar ve karşıtlıklar yeniden belirleniyor

Buna göre hem dışımızda yaşanan hem de hareketimize ilişkili olan gelişmeleri daha iyi ve derinlikli olarak anlamak, bunun için de bazı ipuçlarını değerlendirmek gerekiyor. 11 Eylül'le başlayan süreçte ortaya çıkan gelişmelerle gelinen nokta önemlidir. Afganistan'da mevcut durumda askeri bakımdan hedeflenen sonucun önemli oranda gerçekleştiği belirtilebilir. Daha El-Kaide lideri yakalanmış değil, fakat yürütülen askeri hareketle onları bulmak gibi bir hedef olduğunu düşünmemek gerekir. Ondan ziyade giderek ağırlaşan ve artık çözüm gerektiren politik sorunlara çözüm bulabilmek için bir askeri hareket yürütülüyor, adeta sorunları çözmeye neşter vuruluyor. Dolayısıyla sorun bazı kişilerin yakalanması veya imha edilmesi değil, bu şiddet sürecinin yaşanmasıdır. Asıl hedeflenen siyasi mücadele önündeki engelleri ortadan kaldırmak, ağırlaşan sorunları bazı çevrelerin çıkarları açısından çözmek için ortaya çıkan engelleri aşma ortamını yaratmaktır. Bu anlamda Afganistan'da uygulanan şiddet önemli bir düzey kazandı. Karşıtlar üzerinde bir gözdağı oluşturdu. Yeni müttefikler edinme, eskiden varolan ilişki ve ittifak düzeninde değişiklikler yapma anlamında önemli bir düzey yakalandı. Bir süredir bunu politik sahaya aktarma çabaları görülüyor. Hem uygulanan şiddetin yarattığı ortama dayanarak bazı sorunlara çözüm arama çabaları gelişiyor hem de mücadele alanı değişiyor, genişliyor.

Şiddet uygulama yerinin neden Afganistan olduğunu daha önce değerlendirmiştik. Neden ABD'ye saldırıldığı artık daha net görülüyor. Ortaya çıkan politik sonuçlar 11 Eylül saldırısının ve ardından ABD'nin geliştirdiği III. Dünya Savaşı denilen sürecin ne anlama geldiğini gösterdi.

Şiddetin kısa vadede bitmesi düşünülemez. Dolayısıyla hedeflenen bazı kişilerin bulunması veya imha edilmesi bu noktada önem taşımadığı gibi aciliyet de arz etmiyor. Varolan sorunları çözebilmek açısından şiddetin daha fazla devam edeceğini kabul etmek gerekiyor. O açıdan yoğunluğu azalıyor olsa da alanı genişletme temelinde çatışma durumu devam edecek. Diğer yandan politik mücadele süreci daha fazla gelişip yoğunlaşacak ve Ortadoğu daha çok öne çıkacak gibi görünüyor. Tamamlamakta olduğumuz yılın ikinci yarısında savaş Güneybatı Asya'da ön plana çıktı. 2002 yılında ise Ortadoğu daha çok önplana çıkacak. Şimdiden o yönlü adımlar var. Filistin-İsrail çatışmasının yoğunlaşması, Irak'taki durum bunu gösteriyor. Hatta bu Kıbrıs'a kadar uzanıyor. Yani bütün Ortadoğu sorunlarında bir yoğunlaşma ve hareketlenme durumu söz konusudur. Bunlar Ortadoğu'nun daha çok öne çıktığını gösteren işaretlerdir.

11 Eylül olayları ardından 7 Ekim'de ilk saldırılar başladı. 7 Ekim saldırıları temelinde şimdiye kadar yürütülen şiddet neleri değiştirdi? Son iki ay içerisinde –ABD'nin Afganistan'a saldırısı anlamında– ne tür politik gelişmeler oldu, ne tür değişiklikler yaşandı? Bunları anlamak, bu şiddetin nerede doğduğunu kavrama noktasında önemlidir. En gözle görülür değişiklik Rusya-ABD ilişkilerinde ortaya çıktı. Geçen süreçte ABD ile Rusya, bu çatışmaya dayanarak Sovyetler Birliği'nin çöküşü ardından en kapsamlı görüşmelerini yaptılar. Yeltsin yönetimi döneminde böyle bir görüşme düzeyi olmuyordu. Rusya tarafı çok düşük konumdaydı, şimdi öyle değildir. ABD son olarak '72'de imzaladığı Anti-Balistik Füze Anlaşması'ndan çekildiğini açıkladı. Mevcut savaşa dayanarak bunu yapıyor, yeni bir savunma düzeni geliştirmek istiyor. 11 Eylül öncesinde buna karşı çok yoğun bir muhalefet vardı, teşhir oluyordu. Fakat şimdi mevcut sürece dayanarak çok rahat bir şekilde varolan anlaşmayı fes etti. Yeni bir askeri plan hazırlanmıştı ve bu temelde pratikleştireceği görülüyor.

Daha önce ABD'nin Ortadoğu politikaları önünde en büyük engel Rusya iken 11 Eylül sonrası yaşanan gelişmelerle engel olmaktan çıkarıldı. Rusya, Fransa ve Çin'le uluslararası alanda, biraz da resmen –ki bu durum BM Güvenlik Konseyi'ne de yansıdı– bölgesel planda ise Türkiye, İran, Irak ve Suriye'yle fiili olarak geliştirdiği ittifaklarla ABD'nin Ortadoğu'ya yönelimlerini durdurdu. Çok güçlü bir engel oluşturarak Akıllı Yaptırımlar Projesi'nin uygulanmasına fırsat vermedi, Filistin-İsrail çatışmasında etkili oldu. Mevcut durumda ise Rusya, böyle bir engel olmaktan çıkartıldı. 11 Eylül olayları temelinde gelişen sürecin en önemli yanı budur. Bu projenin başlangıç bölümü uygulamaya konulmuş durumda. Rusya, onunla birlikte Fransa ve Çin –kısmen rahatsızlık belirtseler de– kendilerini ABD karşısında engel olmaktan çıkarttılar. Daha önce karşılıklı çatışma, hatta düşman konumunda görülen iki güç 11 Eylül olayları temelinde müttefikler haline geldiler. En azından birçok temel konuda, ağırlaşmış, çözüm isteyen bazı sorunlarda birbirlerine karşı çıkmaktan vazgeçtiler. Afganistan'da birlikte hareket ediyorlar, terörizme karşı ortak yaklaşım geliştiriyorlar. ABD, Rusya'ya Asya ve Çeçenistan'da bazı tavizler verdi. Rusya da, Ortadoğu'da ABD projesinin önüne koyduğu bendi kaldırdı. Böyle bir uzlaşma çok bariz gözüküyor. Daha ileri bir anlaşmaları da olabilir, çünkü ABD ve Rusya başkanları kapsamlı görüşmeler yaptılar. Başlı başına bu bile önemli bir değişiklik oluyor.

Rusya-ABD yakınlaşması Avrupa tarafından izleniyor. Fransa ve Almanya bundan çok rahatsız. ABD pratik-politik işleri yürütmede bu dönemde en yakın NATO müttefikleri olan Avrupalı güçlerden çok Rusya'yı öne aldı. Avrupa da bundan rahatsızlık duyarak bağımsız politikasını daha fazla geliştirmeye yöneliyor. Örneğin Avrupa ordusunu geliştirme yönünde daha fazla çaba harcıyorlar. Ortadoğu'ya politik temsilciler göndererek bu alanda politik bir inisiyatif olma çabası içerisindeler. AB, terörizmle mücadele adı altında ABD'nin geliştirdiği yaklaşımları eleştirdi, yapılan birçok tutuklamayı, baskıyı insan haklarına aykırı bulduğunu ilan etti. Bu durum ABD ile arasına mesafe koyduğunu, ABD'nin politik tutumlarından rahatsızlık duyduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla ABD'nin istediği doğrultuda bir Avrupa yaklaşımı gelişmiyor. Avrupa devletlerinin adalet ve içişleri bakanları Avrupa ordusuna ve terörizme karşı ortak mücadele konusunda toplantılar yaptılar, mevcut durumu tartışıyorlar. Geçen süreçte daha çok Avrupa'nın ABD'nin ortaya koyduğu görüşleri kabul edeceği propaganda edilirken durumun öyle olmadığı giderek farklı çevreler tarafından dile getiriliyor. Hatta ortak bir terörizm tanımı yapmakta bile Avrupa'nın görüş birliği yaratamadığı, yapsa bile bunun örgütten örgüte değiştiği, dolayısıyla ABD'nin yaptıklarını aynen kabul etmeyeceği, ondan rahatsızlık duyduğu ortaya çıktı. Şunu görmek önemli; 11 Eylül olayları köklü siyasi ilişkilerde önemli değişiklikler ortaya çıkardı. Dost olanlar karşıt hale geldiler veya birbirinden uzaklaştılar, çok karşıt olanlar ise yaklaştılar.

> "11 Eylül öncesinde Türkiye'de yeniden yapılanma ve demokratikleşme yönünde çok geniş bir mutabakat vardı. Değişim, en yaygın tartışılan konuydu. Bu yüzden mevcut hükümet durumu kurtarmak için bazı değişiklikler yapmak zorunda kalmıştı. 11 Eylül'den sonra bu durum değişti. Türkiye, demokratikleşme ve yeniden yapılanmayı eskisi gibi tartışmaz oldu."

11 Eylül süreci, Ortadoğu'da ne tür gelişmelere yol açtı? İran, doğusunda böyle bir savaşın gelişmesi üzerine yönünü daha fazla Doğu'ya, Asya'ya çevirmiş durumda. Bir yandan İran doğu sınırında gelişen çatışma ve istikrarsızlık durumuyla ilgilenmek zorunda bırakıldı. Diğer yandan görüşmelerle İran'a yeni bir rol biçildiği anlaşılıyor. Bunu ABD doğrudan yapmasa da İngiltere ile ilişkiler içerisinde böyle bir durum geliştirildi. ABD-Rusya görüşmelerini yeni bir ilişki durumu ortaya çıkarması gibi İngiltere-İran görüşmeleri de yeni bir ilişki durumu ortaya çıkarmıştır. İran Afganistan'daki politik süreçle daha fazla ilgilidir. İran Dışişleri Bakanı Pakistan'a gitti, Orta Asya devletleri ile sürekli görüşüyor. Afganistan üzerinde etkisi var. Afgan muhaliflerin toplantısını Almanya'da yaptılar. Almanya ile İran'ın ilişkileri de iyidir. Bu, daha çok İran'ı etkili hale getirdi. İngiltere ile yaptığı görüşmeler basına fazla yansımadı, tavizler vermiş de olabilir. Ama İran'ın eskisi kadar Ortadoğu'yla ilgilenmediği, daha fazla Afganistan ve Asya'yla ilgilendiği ortaya çıkıyor. Böylece ABD'nin Ortadoğu'ya yönelik politik projelerini hayata geçirme önündeki bir engel daha kaldırılmış oldu. Rusya'dan sonra bölgesel kuvvet olarak en fazla engel oluşturan güçlerin başında İran geliyordu. İran ve Rusya başkanlarının yaptığı görüşmeler ardından stratejik düzeyde bir ittifak yapıldığı belirtiliyordu. Böylece Rusya bir yandan Fransa ve Çin, diğer yandan İran ile ilişkilerine dayanarak ABD'yi Ortadoğu'da engellemişti. Mevcut durumda ise İran engeli tümden ortadan kalkmış olmasa da zayıflamış görünüyor.

Arap sahasında ciddi bir yenilik yok. Suriye, çözümsüz durumda. Yenilik yapmak, kendisini değiştirmek istiyor. Fakat çok kalıcı, köklü değil, etkinliği azalmış durumda. Bir yandan yaparken diğer yandan bozuyor. Suriye yönetimi içerisinde bazı güçler değişiklikler yapmak isterken, bazıları engel koyuyor. Değişimi önlemek üzere daha açık bir direnç gösteriyor. Irak, üzerinde çalışılan bir saha. Irak yönetimine ilişkin herhangi bir değişiklik durumu olmuyor.

Dış siyasette taviz veren Türkiye içte baskı uyguluyor

Türkiye 11 Eylül'den sonra çok güçlü ve etkili olacağını, stratejik önemini arttığını, yeni bir sürecin başladığını sıkça dile getiriyordu, fakat mevcut durumda yapayalnız kaldı. İşin gerçeği budur, fakat kabul etmiyor. Türk basını dışa yönelik propagandalarında bu durumun tersini iddia

ediyor, moral aşılamaya çalışıyor. Aslında en fazla daralan ve yalnızlaşan bir siyasi konumu yaşıyor. Türkiye, Afganistan'a müdahaleye ortak olmak istedi. Fakat ABD öyle bir ortaklığı kabul etmedi. Çünkü Türkiye şart koşuyordu. ABD, Türkiye'nin kendisine yardımcı değil, köstek olmaya çalıştığını hissetti. Türkiye, Ortadoğu'ya yönelim olmaması, Irak'a müdahalenin gerçekleşmemesi için Afganistan'a çıkmazın derinleşmesini, oradan sonuç çıkmamasını istiyordu. Türkiye Afganistan'da vermek istediği desteğin nedenini açıkça hissettiriyordu. ABD, bu durumu kendi yararına görmeyerek reddetti.

Diğer yandan ABD, daha önceki süreçte fiili olarak politik müttefiki haline gelen İran ve Rusya siyasetini değişikliğe uğratınca Türkiye yapayalnız ve güçsüz kaldı. Dolayısıyla bazı tavizler verdi, politik değişiklikler yapmaya zorlandı. Örneğin Kıbrıs konusunda taviz veriyor, bu konuda çözüm bulunuyormuş gibi bir süreç başlatıldı. Türkiye, daha önce bir NATO üyesi olarak engellemeye çalışırken bu süreçte Avrupa ordusuna yeşil ışık yaktı. Onun karşılığında giderek derinleşen ekonomik krizi aşabilmek için kredi aldı. Biraz da bize karşı baskı sözü aldıkları anlaşılıyor. Bu durum basına kısmen yansıdı. Türkiye Avrupa'da PKK'yi terör listesine koydurtma güvencesi alırken kendisi de Avrupa ordusunu kabul etmeye razı oldu. Türkiye, dıştan tavizlerle kendini ayakta tutmaya çalışırken, güçsüzlüğünü içte baskıyla telafi etmeye yöneldi. İçte demokratik dönüşümden yana olan kesimlere yönelik geliştirilen baskılar bu temelde gerçekleşti. Yani aslında sürecin gelişmesini engellemek istedi. Afganistan'ı daha fazla çıkmaz haline getirmeye, ABD siyasetini kendi istediği gibi yönlendirmeye çalıştı. Onda başarısız olup müttefiklerini kaybedince, ekonomik kriz daha da derinleşince çözüm için dışta tavizler veriyor içte ise baskı uyguluyor. Bu iki tutuma dayanarak kendisini ayakta tutma çabası içerisinde.

11 Eylül öncesinde Türkiye'de yeniden yapılanma ve demokratikleşme yönünde çok geniş bir mutabakat vardı. Değişim, en yaygın tartışılan konuydu. Bütün siyaset yapısı tartışma halindeydi. Türkiye'nin kendisini demokratik bir siyaset olarak nasıl yeniden yapılandıracağı, hukuk düzeninin demokratik ilkeler temelinde nasıl yeniden düzenleneceği yönünde bazı çabalar harcanıyordu. Mevcut hükümet gereken değişikliği yapmaya yönelmese de, varolan zorlanma karşısında durumu kurtarmak için bazı değişiklikler yapmak zorunda kaldı. 11 Eylül'den sonra bu durum değişti. Türkiye, demokratikleşme ve yeniden yapılanmayı eskisi gibi tartışmaz oldu. Bunu yürüten güçler geri plana düştüler. Rantçılık ve çetecilik yeniden kendisini ön plana çıkarmaya çalıştı. Demirel bir taraftan, Tansu Çiller diğer taraftan olmak üzere, çete devletinin temsilcisi güçler "meydan bize kaldı" diye düşünerek yeniden kendilerini kurtarıcı gibi topluma sunmaya yöneldiler.

Bu durum, Türkiye'nin dış politikada yalnızlaşması ile giderek daha baskıcı bir saldırıya yönelmiş durumda Yeni bir konseptin olduğu, Türkiye'nin gericileştiği yönünde tartışmalar var. Yeni bir baskı ve demokratik güçleri ezme konseptinin oluşturulduğu söyleniyor. Öte yandan ortaya çıkan durumun yeni bir konsept olmadığı, sistemin mevcut baskı karşısında kendisini ayakta tutabilmek için geliştirdiği saldırılar olduğu yönünde değerlendirmeler de var. Bir uyarı olduğu, geçici, parça parça ve bütünlükten çok süreci kurtarmak için başvurulan politik saldırılar olduğu belirtiliyor. Hangisinin doğru olduğunu bilemiyoruz, fakat demokratik güçlere yönelik önemli bir saldırı konumunun olduğu açıktır.

Demokratik ve sol basın-yayın organları ağır baskı altında. Toplu baskınlar yapılıyor, dernekler, insan hakları kuruluşları, partiler neredeyse her gün basılıyor. HADEP, geçmişe göre çok daha fazla polis baskısına maruz kalıyor. Bütün bunların yanında bir de gelişen ulusal kimliği sahiplenme hareketi var. Sürece dayattığımız siyasi mücadele, Türkiye'de ağırlıklı olarak öğrencilerin anadil eğitim kampanyası, kadınların sivil itaatsizliği biçiminde sürüyor. Gençlik, çok ileri düzeyde olmamak kaydıyla parça parça sivil itaatsizlik konumunu sürdürüyor. Bunlara bir de üniversite öğrencilerinin başlattığı Anadilde Eğitim Kampanyası eklenince devletin inkar politikası ciddi bir sarsılma ile yüz yüze geldi. Bunun bütün öğrencilere yayılması, toplumda hareketliliği ortaya çıkarması Türkiye'nin iç yapısını büyük ölçüde sarsacak. Bunun da ortaya çıkardığı korku ve kaygı var. Hareket gelişmeden böyle bir kampanya geliştirecek potansiyel güçler üzerinde baskı artıyor.

Siyasi yapı üzerinde zorlanma var. Kitlelerin bastırılması ile aslında siyasi yapının değişimi durdurması gibi bir süreç yaşanıyor. Örneğin İslami hareket fazla değişmedi. İslam'ın demokratikleşeceği yönünde tartışmalar vardı. Hareket bölündü, birkaç parti oldu, ama ne kadar demokratikleştiği fazla belli değil. ANAP, liberal hareketi demokratikleştirdiğini iddia ediyordu, ama mevcut baskıları yürüten bakan da o partinin üyesidir. Sözde demokrasiyi söyleyen, pratikte ise en ağır polis baskısını uygulayan konumda kaldı, ciddi bir inandırıcılığı ve güvenirliği yok. Çetecilik o alanda başkaldırıyor, MHP yüzünü daha açık gösteriyor. Geçen süreçte böyle bir ortalama durumun geliştirilmesinde devlet MHP'den yararlandı. Fakat şimdi mevcut gelişmelere dayanarak değişimi önleme durumu var. Yani egemen siyasi yapı kendini demokratikleştirme yönünde fazla gelişme göstermedi.

Solda ise, adeta bir operasyon yürütülüyor. ÖDP bölündü. En fazla birliğe ihtiyaç duyulan, sol ve sosyalist hareketin öncülüğünün en çok gelişebileceği bir dönemde zaten cılız bir gücü olan, kısmi bir ittifak yapmış güçler de kendilerini böldüler, parçaladılar. CHP ve DSP'den ayrılan bazı çevrelerin yeni bir sosyal demokrat hareket geliştirme, demokratik bir parti kurma yönünde çabaları vardı. İslami hareket bölünüp yeniden yapılanacak, demokratikleşecek denilirken sol için de aynı şey söyleniyordu. İslami hareket partileşmesini geliştirdi, ama sosyal demokrat hareket için öyle bir durum söz konusu olamadı. Sol oluşum denilen hareket bir türlü partileşemedi. En sonunda Erdal İnönü kendisini bu hareketten çekti. Bu da hareketin durumunu daha fazla zora soktu, gelişme imkanlarını azalttı. Bir güç İnönü'yü geri itmişe benziyor. Kendisi çok rol oynamayabilirdi, ama hareketten çekilmeyip destek verebilir, hareketin gelişmesine yol açabilirdi. Çünkü onun gelişme şansı daha fazlaydı. Daha çok çevreyle ittifak yapma gücüne sahipti, politik duruşu ona fırsat veriyordu. O ortadan kalktı, gerisi iktidar olamayacak bir güçtür. Deniz Baykal yeniden öne çıkartılıyor. Onun bir iktidar geliştirmesi mümkün değil, ne kadar sol veya demokrat olduğu bile tartışma konusu. Ayrıcı gücünü tüketmiş durumda. Böylece sol bir iktidara doğru gidildiği, ona çok fazla ihtiyaç olduğu bir ortamda sol neredeyse tüketiliyor. Gelişme, birleşme, dinamizm otaya çıkacağı yerde dağılma, parçalanma ve uzaklaşma oluşuyor.

Çatışmalar Ortadoğu'ya kayıyor

Türkiye'nin iç siyaseti değişiklik yaşıyor. Daha önceki süreçte gözle görülür bir biçimde yeni bir sosyal demokrat iktidara doğru gidiş vardı. Erken seçim daha çok bir ihtiyaç olarak gündeme geliyordu. Mevcut durumda seçimlerin objektif temeli ortadan kalkmış değil, ama sübjektif planda hükümet ayakta tutuluyor. İktidar olması gereken, iktidar alternatifi olabilecek bir sol-demokratik ittifak da oluşmuyor. Türkiye böyle bir konumda. Kısmi bazı politik değişiklikler yapma temelinde Türkiye'nin böyle bir sürece girdiği belirtilebilir. Bu anlamda geçen ay gerçekleştirilen MGK toplantısı önemliydi. Arkasından Yüksek Askeri Şura diye bilinen esas askeri meclisi topladılar. Türkiye'de siyaset çizen temel mevzi odur. Bir taraftan tayin-terfi işleri ile uğraşırken diğer taraftan da siyaset çiziyor. Bu toplantılarda Türkiye muhtemelen içine düştüğü yalnızlaşmayı, tecrit olma durumunu dikkate alarak bazı değişiklikler yaptı. ABD ile çelişkili olma durumundan kendisini çıkartmayı öngördü. Türkiye'nin Irak ve Güney politikasında bazı değişiklikler yaptığı seziliyor.

Türkiye'de, son MGK toplantısına kadar Güney'e girmemek ve Irak'a müdahaleyi engellemek tek devlet politikası iken, artık ABD'nin Irak'a müdahalesini engelleme gücünün olmadığı görüldü. Bunun karşısında engel oluşturan diğer güçler ortadan kalkmış durumda. Bunun üzerine engelleyemiyorsa ortak olmak, içine girmek, inisiyatif kazanmak daha doğru bir politika olarak görüldü. Mümkünse Irak'ın bölünmesini engelleme temel politika olmakla birlikte, eğer bu engellenemezse Irak üzerinde gelişecek ABD politikasına katılma, böyle bir durumda Güney Kürdistan'a askeri müdahale etme kararı aldığı anlaşılıyor. Daha önce Afganistan'a asker gönderme adı altında dışarıya asker gönderme kararı TBMM'de çıkarılmıştı. Muhtemelen son MGK toplantısı Genelkurmay'a Güney'e, Irak'a asker sevk etme yetkisi verdi. Yani hükümet meclisten aldığı yetkiyi Genelkurmay'a devretti. Türk basınında *"Afganistan'a asker gönderme konusunda hükümet, yetkisini Genelkurmay'a verdi, askerlere bu kadar yetki verilmez"* tartışmaları yer aldı. Bu çok gerçekçi değil. Gerçek olan öyle bir yetki verme durumu var, ama yetki Güney Kürdistan'a, Irak'a girme konusunda verilmiştir. Bu anlamda Türkiye'nin kısmi bir politika değişikliği yaptığı Güney Kürdistan'a asker sokmaya karar verdiği rahatlıkla belirtilebilir. Türkiye Irak'a ABD müdahalesini engelleyemezse ABD'nin müdahalesine ortak olacak, Güney Kürdistan'a asker gönderecektir. Türkiye, böyle bir karara vardığı için buna uygun iç ve dış politika oluşturuyor. Dış politika birçok yerde tavizler vermek, iç politika ise demokratik güçleri bastırmak oluyor. Bir askeri harekata girdiğinde geriden zorlayıcı etkenler oluşmasın diye arkasını sağlama almak istiyor. Demokratik ve sol çevrelere yönelik artan baskıları böyle algılamak daha doğrudur.

Afganistan'da ortaya çıkan yeni duruma göre ABD, Ortadoğu'da sorunları kendi istediği gibi çözme yönünde varolan engellerin önemli bir kısmını aşmış durumda. Tümden ortadan kaldıramadı, ama aştı. Rusya ve İran'ı birer engel olmaktan çıkardı, Türkiye'yi zayıflattı. Araplarla uğraşıyor, fakat bazı pürüzler var. Avrupa ile bu konuda tam olarak anlaştığı söylenemez. Türkiye ile tam bir ittifak oluşmuş değil. Rusya ve İran'ı Asya üzerinde tam düzene koymuş değiller. Dolayısıyla Ortadoğu'ya müdahale sürece yayılıyor. Örneğin Kabil düştüğü ve Kandahar kuşatmaya alındığı zaman Irak'a saldırı hemen olacakmış gibi bir hava doğdu. Bush ve İngiltere Başbakanı Filistin devletinden yana olduklarını söylediler. Neredeyse Filistin-İsrail sorunu çözülecekmiş gibi bir hava oluştu. Fakat bu durum aynı hızla devam etmedi, giderek sürece yayılma durumu ortaya çıktı, itirazlar gelişti.

ABD'nin henüz o düzeyde bir müdahale gücünde olmadığı, ilişkilerini tam yaratamadığı ortaya çıktı. Mevcut süreci biraz daha derinleştirmesi, varolan engelleri ortadan kaldırma ve ittifak oluşturma çalışmalarını ilerletmesi gerektiği ortaya çıktı. Türkiye ve Avrupa'nın engel olma durumunu daha fazla ortadan kaldırması gerekiyor ve ABD bu temelde çalışma yürütüyor. Son günlerde müdahale yöneliminin azalmış görünmesini böyle yorumlamak lazım.

Somali'ye, Sudan'a müdahale edileceği söyleniyor. Şu anlaşılıyor; eğer ABD Ortadoğu'ya müdahale etmek için kendini hazır görmezse, hazırlıklarını yeterli hale getirmek için zaman kazanmak üzere başka müdahale alanları ortaya çıkaracak, başka hedeflere yönelmeyi gündemleştirecektir. Eğer hazırlıkları yeterli olursa oraya müdahale edecek. Mevcut durumda engelleri aşmak, ittifaklar oluşturmak konusunda hazırlıkları yeterli değil. Bunun için Somali ve Sudan'a müdahale tartışmaları öne çıkıyor. ABD'nin oralara öncelikle müdahale edeceği kesin bir husus değil. Eğer kendisini Ortadoğu'ya müdahaleye hazır hale getirirse bunu yapacağı kesindir.

Filistin-İsrail çatışması böyle bir ortamda gerginleşti. Gelişmeleri anlamak için Filistin-İsrail çatışması barometre gibidir. ABD şiddetten uzaklaştıkça ve Irak'a müdahale ihtimali azaldıkça İsrail'in Filistin halkına yönelik saldırıları artıyor. ABD Irak'ı baş hedef haline getirir, savaşı yoğunlaştırırsa İsrail'in saldırıları azalıyor. Somali ve Sudan'a müdahale tartışmaları geliştirilir ama henüz pratik adım atılmazken İsrail-Filistin çatışması en üst noktaya vardı. İsrail saldırıları en yoğun haline ulaştı, Filistinliler de benzer biçimde karşılık veriyorlar. Dar milliyetçi yaklaşım çözüm üretmek yerine çatışmayı geliştiriyor. Filistinlileri Sharon'la uzlaştırmak kolay değildir. Sharon soykırım uygulamış, katliam yapmış biridir. Filistin halkının en son uzlaşacağı kişi, herhalde O'dur ve en başa geçirildi. Aslında Sharon'u iktidar yapmak sorunu çözmekten çok çözümsüz kılmak anlamına geliyor. Sharon bu rolü iyi oynuyor. İşin bu yanları da var. Fakat esas olarak Filistin-İsrail çatışmasının içinde bulunduğumuz günlerde bu kadar yoğunlaşması ABD'yi Irak'a müdahaleye daha fazla yöneltmek, bu konuda daha kararlı hale getirmek, buna mecbur kılmak içindir. Dolayısıyla 11 Eylül saldırılarının aslında İsrail politikası temelinde olduğunu belirtebiliriz. Bu, son gelişmelerle çok daha iyi anlaşılıyor. ABD politikaları önünde engeller vardı ve ABD bu engelleri aşmakta zorlanıyordu. Daha fazla müdahale etmede tereddüt geçiriyordu. ABD'nin bu zorlanmasını aşmak için 11 Eylül olaylarının yarattığı atmosfer gerekli oldu ve o atmosfer 11 Eylül saldırılarıyla yaratıldı. ABD de bunu fazlasıyla değerlendiriyor, ama mevcut durumda güncel olarak Irak'a müdahale etmeye gücü yetmiyor. İsrail ise ABD'yi müdahaleye zorlamak için şiddeti tırmandırıyor. Bu durumda İsrail ya ABD'nin ertelenmez biçimde Irak'a askeri saldırısına yol açacak ya da 11 Eylül olayları benzeri bir çatışma ortaya çıkaracak. Mevcut İsrail dayatmasının başka bir şekilde sonuçlanması mümkün değil. İsrail politikasından kaynaklanan şiddet ve müdahale durumunun daha fazla gelişeceği görülüyor.

ABD, Cumhuriyetçi hükümetle oluşturduğu politik stratejiyi hayata geçirecek zemini yakaladı, ilişki ve ittifaklarını oluşturdu. Mevcut çatışma yöntemi ABD'ye politika yürütmekte önemli bir imkan sunuyor. Tabii ABD bunu değerlendirecek, bunu da politik planda en fazla Ortadoğu'da yapacaktır. Türkiye ne yaparsa yapsın ABD'nin Irak'a müdahalesi gelişecektir. Acaba ne zaman olacak? Hangi düzeyde olacak ve kimlerle ittifak yapacak? ABD Dışişleri Bakanı Türkiye'ye gelerek görüşmeler yaptı, hemen arkasından bir ABD heyeti Güney Kürdistan'a gelerek KDP ve YNK ile görüştü. Bu durum, ABD'nin Türkiye ile tümüyle anlaşamadığı anlamına geliyor. Türkiye'de politika değişikliği kısmen oldu, ama değişiklik ABD politikalarına uygun olarak Irak'a müdahale etmeyi kabul etme, onun bir parçası olma düzeyinde olmadı. ABD Türkiye'ye rağmen Irak'a müdahale ederse, Türkiye de Kürdistan'a müdahale edecek. Bu, halihazırda ABD için yeterli olmuyor, dolayısıyla KDP ve YNK ile görüşüyor. Acaba bu güçlerle ne yapmak istiyor? Irak müdahalesini onlarla mı geliştirecek? KDP ve YNK'nin ABD'nin Irak'ta istediği gibi iş yapma gücü ne kadar var? Örneğin ABD Afganistan'da Kuzey İttifakı denen gücü Kabil'e kadar getirmeyi başardı, bazı kabileleri öne çıkardı, ama KDP, YNK ve Irak Ulusal Konseyi benzer bir rol oynayabilir mi? Muhtemelen ABD bir alternatif olarak bu politikayı hayata geçirmeye çalışıyor, ama istemek ayrı, gerçekleştirmek ayrıdır. Bu güçler, Kuzey İttifakı'na fazla benzemiyorlar, o yönde zayıflık var, fakat yapılan görüşmelerin böyle bir yönü olduğunu da belirtmek gerekiyor.

> **"Türkiye'de, son MGK toplantısına kadar Güney'e girmemek ve Irak'a müdahaleyi engellemek tek devlet politikası iken, artık ABD'nin Irak'a müdahalesinin engellenemeyeceği görüldü. Buna engel oluşturan diğer güçler ortadan kalkmış durumda. Bunun üzerine engelleyemiyorsa ortak olmak, içine girmek daha doğru bir politika olarak görüldü."**

Diğer yandan yapılan görüşmelerde bir diğer amacın da Türkiye'yi kışkırtma olduğu belirtilebilir. ABD "Kürtlerle iş yaparız" mesajı vererek Türkiye'yi ittifaka zorluyor. Türkiye Kürt sorununda öyle bir durumda ki, biraz rahatsız olan hemen Kürt sorununu ortaya koyarak Türkiye'yi sıkıştırıyor. Yumuşak karın olarak nitelenen durum geçerli, herkes Kürt sorununa el atarak Türkiye'ye istediğini yaptırıyor. Türkiye o kadar Kürt sorunundan muzdarip hale gelmiş konumda. Bunu aşamıyor, çünkü o zaman oligarşinin yıllardır yaptığı pislikler ortaya çıkacak ve hesap vermek zorunda kalacaklar. O duruma düşmemek için Kürt sorununda herhangi bir değişiklik yapamıyorlar. Dolayısıyla Türkiye üzerinde politika yapmak isteyen güçler Kürt sorununa el atıyorlar. ABD'nin son hareketini de bir yönüyle böyle değerlendirmek gerekiyor.

Demokratik çözüm çizgisi ilkel milliyetçiliğin aşılması ile başarıya ulaşacaktır

Gerçekleşmesi çok yüksek bir olasılık olan ABD müdahalesinin ne zaman pratikleşeceğine ilişkin tartışmalar var. Bazı çevreler ocak ayını çok fazla telaffuz ediyor. Bilindiği gibi 17 Ocak 1991'de Körfez Savaşı başladı. O zaman başlayabilirler, ancak askeri hazırlık durumu çok fazla onu göstermiyor. Genel bir hazırlık olsa da operasyon yapacak düzeyde değil. Bir aylık süreçte hazırlık yapılabilir. Müdahalenin bahara kayma ihtimali de var. Türkiye de buna göre hazırlık yapıyor, müdahale gerçekleşirse Güney'e girmeye karar vermiş durumda. Orduya yetki verildi, asker sevkıyatı yaşandı. Güney'de de zaten belli bir askeri yoğunlaşması var. Son dönemde bazı çevrelerce Behdinan bölgesine asker ve tank getirdiği iddia edildi. Mülteci kampları yapma işini sürdürüyor. Mülteci akını olursa Behdinan'da tutmak, Botan'a geçmesini engellemek için bir süreden beri hazırlık yapıyor ve bu ileri bir düzeye ulaştı. Dolayısıyla saldırının gerçekleşmesini istememesine rağmen büyük bir olasılık olarak gerçekleşmesini bekliyor.

Bunun gerçekleşmesi zamanlama meselesi; diğer alanlardaki politik gelişmelerden güç almaya, ilişki ve ittifaklar oluşturmaya bağlıdır. ABD Irak'a müdahale eder, Türkiye Güney'e girerse yeni askeri duruma dayalı olarak Irak'ta yeniden bir siyasi düzenleme ortaya çıkacaktır. Musul-Kerkük'ü '25'lerde Türkiye'den aldılar, '45'te Irak'a verdiler. Şimdi Irak'tan da alıyorlar. Nasıl bir Irak şekillendirecekler, Musul-Kerkük ne olacak? Türkiye yeniden nasıl devreye sokulacak? ABD-İngiltere ittifakı nasıl gelişecek, Türkiye ile ilkel milliyetçilik nasıl uzlaştırılacak? Arap milliyetçiliğiyle nasıl bir uzlaşmaya varılacak? Bütün bu konularda fazla ipucu yok, ama herkes askeri gücüne dayalı olarak etkinlik sağlayıp o etkinliğini pazarlık konusu yapmak isteyecek. Dolayısıyla Güney'de süreç askeri temelde işleyecek. Hangi düzeyde ve ne zaman başlayacağına ilişkin net bir görüş belirtilemez, ama askeri çatışma döneminin gelişeceği, Irak'ta siyasi sınırların askeri planda değişeceği, siyasi iktidarın değiştirilmeye çalışılacağı bir sürecin yaşanacağı kesindir.

Önümüzdeki süreçte Güney'de yine askeri güçlerin konuşacağı görülüyor. Çatışma veya tecritle konuşabilir, ama kimin askeri gücü fazla ve etkiliyse süreci o yönlendirecektir. Biz çatışmayı engellemek ve barışı geliştirmek için parti olarak elimizden gelen çabayı harcıyoruz, bu gözle görülen bir gerçek. Bizim çabalarımıza rağmen saldırılar gelişirse, bunlar karşısında askeri yolla kazanmamız gerekli.

VII. Kongre'den sonra YNK'ye birçok mektup gönderdik. Fakat YNK bizi kuşatmaya alarak teslim olmaya zorlamak istedi, savaşmak zorunda kaldık. Savaşmak doğru bir karardı ve çizginin yaşamsallaşmasını, ulusal demokratik hareketin varlık bulmasını, Önderlik gerçeğinin gelişme kaydetmesini ortaya çıkardı. Eleştirilecek yönleri oldu, ama ayrıntı işin özünü değiştirmiyor. Özü, politik gerçekliğidir ve yerli yerince olmuştur. İşbirlikçi, ilkel milliyetçi konumun aşılarak iç barış ve demokrasinin geliştirilmesi için bir yığın çaba harcadık. Benzer durumu sürdürüyoruz, KDP'ye karşı da geliştirdik, fakat ilerlemedi. Bir oyalama çizgisi sürdürüldü. 14 Mayıs 1997'de saldırıya geçtiler, o saldırıyı durduran bir ateşkesi KDP resmen ilan etmedi. Biz '98'de tek yanlı olarak ateşkes ilan ettik, fiili olarak savaş durdu, ama KDP saldırıyı başlatmış olmasına rağmen ateşkes ilan etmiş ve onun karşılığında siyasi görüşme yapmış bir güç değildir. Dolayısıyla siyasete dönüşmedi.

11 Eylül'den sonra YNK ve KDP'ye ortak siyaset oluşturma talebinde bulunduk. *"Söylenenler doğrudur, ama bizim için erken, öyle yaparsak ağır olur, kalkamayız"* dediler. Arkasından Washington'a giderek ABD denetiminde görüşme yaptılar. '98'de de görüşmüş, 17 Eylül Washington Anlaşması'nı kabul etmişlerdi. O anlaşma 15 Şubat'ı ortaya çıkardı. Şimdi de böyle bir görüşme var.

Bu durumu aşmak için pratik çalışma yürütürken, politik çalışmalarımızı da geliştiriyoruz. ***Ulusal Birlik, Barış ve Demokrasi Konferansı*** düzenlendi. Birçok çevrenin katıldığı konferansta bunlara yakın çevreler de vardı, fakat resmen katılmadılar. Katılmak, ortak bir çalışma yürütmek yerine karşı faaliyet yürütmekle cevap verdiler. Siyasi alanda çözüm üretmek için bu işbirlikçi, feodal çizgiyi aşma yönünde çaba yürütüyoruz. Fakat görülüyor ki, biz ulusal güçler, demokratik çevede ortak bir politik çizgi oluşturmaya yönelirken onlar da kendi aralarında ABD denetiminde barış yapmaya çalışıyorlar. Sorunlarını Kürt hareketi, Kürt güçleriyle birlikte çözmek, Kürt barışı ve demokrasisini yaratmak için çalışmak yerine ABD desteği ile kendi aralarında ittifak oluşturmaya çalışıyorlar. Ulusal demokratik çözüm çizgisine karşı işbirlikçilik de kendisini bir çizgi olarak örgütlemeye ve ittifak oluşturmaya çalışıyor. Karşı iki güç mevzileniyor. Bu, aynı zamanda bölgeyi değiştirmek isteyen iki gücün de duruşudur. Birisi ABD; değiştirmek istiyor ve bunu yaparken KDP, YNK, Türkiye, hatta Saddam'a bile dayanmak istiyor. Yapmak istediği değişiklik, sınırlarda değişikliktir. Irak'ın sınırları büyük gelmiştir, birkaç parçaya bölecek. İkinci değiştirme gücü ise PKK'nin gücüdür. Onun bütün ulusal demokratik güçlerin birliğine dayandığı, barış ve demokrasiyi esas aldığı, değişimi sınırlarda değil, siyasi yapının kendisinde gördüğü, devlet ve yönetimde değişiklik istediği, dolayısıyla barış ve demokratik değişim-dönüşümü esas aldığı, çare olarak bunu öne sürdüğü açıktır.

İki değişim çizgisi gittikçe daha belirgin hale geldi ve birbiriyle mücadele ediyor. Bizim Parti Önderliğimizin geliştirdiği demokratik çözüm çizgisini uygulama durumumuz önünde uluslararası planda ABD çizgisinin pratik uygulayıcısı olarak işbirlikçilik, ilkel milliyetçilik bulunuyor. Onların aşılması, demokratik çözüm çizgisinin başarısını sağlamasını ifade ediyor.

> "Nasıl ki Marks'ın değerlendirmesi 19. yüzyıl uygarlığını çözümleyerek ona yön verdiyse, Lenin'in değerlendirmeleri de 20. yüzyılı çözümleyerek o yüzyılın uygarlık gelişmesine yol açtıysa, Parti Önderliğimizin AİHM'e sunduğu değerlendirmeler de en dar kapsamda 21. yüzyıl uygarlığının geliştirilmesinin temel yönlerini veriyor, onun çözümlenmesini içeriyor."

Savunmalarla ulaşılan düzey düşüncedeki en ileri düzeydir

Askeri ve siyasi anlamda önemli gelişmelerin yaşanacağı 2002 yılının güçlü karşılanması için 2001 yılında önemli bir hazırlık düzeyimiz oldu. Parti Önderliği, AİHM süreciyle çok kapsamlı bir savunma sundu, en güçlü çözümlemeleri yaptı. Demokratik uygarlık çözümlemesi olarak da tanımladığımız bu çözümlemeler, 21. yüzyılın uygarlıksal gelişmesinin teorik temellerini içeriyor. Nasıl ki Marks'ın değerlendirmesi 19. yüzyıl uygarlığını çözümleyerek ona yön verdiyse, Lenin'in değerlendirmeleri de 20. yüzyılı çözümleyerek o yüzyılın uygarlık gelişmesine yol açtıysa, Parti Önderliğimizin AİHM'e sunduğu değerlendirmeler de en dar kapsamda 21. yüzyıl uygarlığının geliştirilmesinin temel yönlerini veriyor, onun çözümlenmesini içeriyor. Bu yüzyılda gerçekleşecek olan, bu çözümlemelerdir. Tabi en dar kapsamda olan bu, daha ötesi de var. Savunmalar, sadece birkaç yüzyıllık ara süreci, geçiş aşaması olan bir demokratik uygarlık sürecini çözümlemiyor; oradan yeni bir uygarlığa, sömürünün, eşitsizliğin ortadan kalktığı, özgürlüğün, paylaşımın, eşitliğin hakim olduğu bir uygarlığa geçişi de öngörüyor. Daha yeni, uzun vadeli ve kapsamlı bir uygarlıksal gelişmenin de temel çözümlerini, hedeflerini gösteriyor, ütopyalarını içeriyor.

Savunmalar temelinde Kürt halkının ve onun öncüsü olarak Apocu hareketin gücü birkaç kat daha artmıştır. Önemli bir örgütsel yapılanma, tehlikelerin aşılması, partisel gelişme, rolünü oynayan bir gerilla gücü ve çok etkili bir halk gücü var. Bunlar hem harekete geçiyorlar, hem de büyük gelişme potansiyeline sahipler. Pratik çalışmalar yürütüldüğü ölçüde hem partisel gelişme, hem gerillanın gelişmesi, hem halk hareketinin gelişmesi, kat kat artabilecek kadar zengin potansiyele sahiptir. Dolayısıyla bunlar daha da büyütülecek güçlerdir. Bunlarla birlikte savunmalar temelinde başkalarında olmayan, bizde olan büyük bir düşünce gücünü de elde etmiş oluyoruz. Tarihte düşünce gücünün hiç de küçümsenmeyecek, hafife alınmayacak bir güç olduğunu görmek gerekiyor. Tarihi yönlendiren, biraz da düşüncedir. İnsanlığın izlediği, insanlığa yön veren düşüncenin kendisi olmuştur. Dolayısıyla her türlü ekonomik, siyasi ve askeri güçten önce düşünce gücü geliyor. Bunu böyle tanımlamak doğrudur. Bazıları büyük ordulara sahip olmuşlardır, ama o ordular ancak kısa süreli rol oynayabilmiştir, dağılıp gitmişlerdir. Ekonomik güce sahip olanlar yine bir süre sonra dağılıp gitmişlerdir. Bunun son örneğini Sovyetler Birliği deneyiminde çok açık olarak yaşadık. En büyük devlet, en büyük ordu, en büyük üretim bile, düşünce olmayınca, geleceği göremeyince, gelişmenin yönlerini çizemeyince, kendi temelleri üzerinde çöküp dağılmaktan kurtulamadı. Demek ki o tür güçlerin hiçbiri birinci planda değil, kalıcı değil. Onların üzerinde en büyük güç, düşünce gücüdür.

Hiç kimsede olmadığı kadar kapsamlı, derin ve zengin düşünce gücümüz var. Bu, Önderlik gücü anlamına geliyor. Düşünce, önderlik demektir. Felsefe ve teorik çözümlemeleri ifade ediyor. İdeolojik çizgi de diyebiliriz buna. Bu, bir Önderlik gerçeğini oluşturuyor. Dolayısıyla en önemli güce biz böyle bir dönemde sahip olduk. Önderlik tam da siyasi ve askeri durumun oldukça hareketlendiği, yoğunlaştığı, büyük bir ufuk, sağlam bir örgütlülük, dirayetli bir pratik istediği bir zamanda bunları bize fazlasıyla verecek bir çözümlemeyi hazırlayıp elimize verdi. Sadece bizim için, bu zaman için değil, bütün halklar için ve en az yüz yıl boyunca önderlik görevleri yerine getirilmiş oldu. Gerisi, ona sahip çıkması gerekenlerin işidir.

Bu anlamda süreci başarıyla götürmenin temel yolu savunmaları hiç zaman kaybetmeden özümseyip kadronun kendisini ona göre şekillendirmesinden geçiyor. Bunu gerçekleştirdiğimiz ölçüde başarı bizimle olacak. Savunmaları ne kadar derinliğine özümsersek politik-pratik mücadeleyi de o kadar etkili ve başarılı yürütebilir, Önderlik çizgisini o kadar başarıya götürebiliriz. Savunmalar, süreç ne kadar engellerle dolu olursa olsun bunları aşmamızı sağlayacaktır. Dolayısıyla açık düşünce, sağlam öngörü, güçlü kavrayış ve etkili, başarılı, yaratıcı bir pratik yürüyüşle başarıyı sağlayacağız. O zaman değişim-dönüşüm sürecini, yeniden yapılanma olgusunu gerçek bir olgu olarak ele alacağız ve doğru, güçlü yaklaşım göstereceğiz.

Parti tarihimiz içerisinde en büyük çözümlemeler bu savunmalarla yapıldı. Önderlik '70'lerde parti programı ve manifestoyla çok dar biçimde, böyle bir çözümleme ortaya koymuştu. '80'lerin başında parti ikinci kez şekillenirken birkaç kitap halinde bunlar ortaya konuldu. Onların özümsenmesi temelinde 15 Ağustos süreci gelişti, on beş yıllık savaş ortaya çıktı, ulusal diriliş, demokratik devrim gerçekleşti. Kürt toplumu böyle büyük bir ulusal doğuşu, demokratik değişim ve özgürlüksel gelişme sürecini yaşadı. Günümüzde ise parti üçüncü kez şekillenirken bunun temel belgesi savunmalardır. İçerik olarak çok daha zengin, derin ve iddialı konumdadır. İddiası otuz yıllık mücadele birikiminin derslerine dayanmasından, diğer yandan sol ve sosyalist düşünceye hakim olan dogmatizmi yenmesinden, ona karşı mücadeleyi esas almasından geliyor. Dolayısıyla Önderliksel gelişme bakımından da mevcut savunmalarla ulaşılan düzey, düşünce anlamında en ileri düzeydir. Önderlik "Düşüncede rafine oldum" diyerek son derece netleştiğini, aydınlandığını belirtti. Bu temelde Kürt Rönesansını, onun etrafında Ortadoğu rönesansını geliştirebileceğimizi ortaya koydu.

Bu hazineyi yani Önderlik savunmalarını anlamamız, bu çerçevede yaklaşmamız, zamanında ve doğru biçimde değerlendirip başarıyla pratikleşmesini sağlamamız gerekiyor. Bunu yaptığımız ölçüde önümüzdeki süreci de başarıyla gerçekleştireceğiz. Gittikçe daha karmaşık bir siyasi ve askeri mücadeleye sahne olacak 2002 yılının parti ve halk açısından başarıyla geçmesini, hatta kalıcı sonuçlar doğuran yepyeni bir başlangıç yapmasını sağlayacağız. Önderlik değerlendirmeleri bütün insanlığı içine alıyor. Bütün insanlık için 21. yüzyıl ilerleme çizgisini, programını, örgüt ve mücadele biçimlerini ortaya koyuyor. Dolayısıyla herkesin sorunuyla ilgili, herkesin sorununa çözüm arayan karakteri var. Bu anlamda önümüzdeki süreç sadece parti açısından değil de, halk ve dış kamuoyu açısından da Önderlik savunmalarının tartışıldığı, özümsendiği, onlar hakkında görüşler geliştirildiği bir süreç olacak.

2002 yılı bir yanıyla da bu temelde yoğun tartışmalara ve ideolojik gelişmeye yol açacak, Parti Önderliği'nin öngördüğü zihniyet devrimi bu yılda başlatılacaktır. Bunun başarısını, Önderlik mücadelesini yürütmekle sorumlu güç olarak bizim çabalarımız belirleyecektir. Kendimizi ne kadar örgütlü kılar, Önderlik savunmalarını özümser ve pratikleştirirsek, politik-pratik mücadeleyi geliştirirsek savunmaların tartışılma zeminini de o kadar yaratmış olacağız. Diğer yandan teorik çalışmayı, ideolojik mücadeleyi, propaganda-ajitasyon faaliyetimizi ne kadar çok geliştirirsek o kadar etkili biçimde savunmanın tartışılmasına ve özümsenmesine yol açacağız. Görevlerimiz bu kapsamdadır.

Bunları da kendimizi yeniden yeniden örgütleyerek gerçekleştirmeyi öngörüyoruz. Politik ortama göre hazırlanıyor, savunmaları özümseyerek kendimizi yeniliyor, halka taşıyor ve pratiği geliştiriyoruz. Bunların hepsi bizi yeniden yapılanmaya götürüyor, o da VIII. Kongre'ye taşacak ve bir kongreyle sürecin özelliklerine göre kendimizi yeniden yapılanma çalışmasını tamamlayacağız. Dolayısıyla yeniden yapılanmayı tamamlayacağız. Böylece her alandaki demokratik değişim-dönüşüm süreci, özgürlük ve adalet düzenini geliştirmek üzere mücadeleyi çok yönlü ilerletme süreci gelişecektir.

2001 yılı PKK için büyük bir hazırlık yılıydı

Bizim için oldukça yoğun tartışmalı, yine önemli çalışmalar yapmamıza fırsat veren bir yılı daha geride bırakarak daha şimdiden önemli gelişmelere açık olan, mücadelenin oldukça yoğunlaştığı, ciddi değişikliklerin, kalıcı gelişmelerin yaşanacağı görülen yeni bir yıla giriyoruz. 2002 yılının daha şimdiden hem uluslararası alanda hem de Ortadoğu'yla birlikte bizim için de siyasi ve askeri mücadele bakımından

daha yoğun, daha hareketli, hatta siyasi yapılanma bakımından varolan statükoyu değiştirecek, yeni bir siyasi düzenin oluşmasına yol açacak, en azından böyle bir süreci başlatacak bir yıl olacağı görülüyor. Bu çerçevede tamamlamakta olduğumuz yılın bir özetini yapmak gerekiyor. Bu konuda değerlendirme yapmak, 2001 yılının dökümünü çıkartmak, bu temelde ortaya çıkan birikimi görmek, dersleri özümsemek, bunlarla yeni yıla hazırlanmak gerekiyor.

Geçen yıla baktığımızda, en genel hatlarıyla şunları görüyoruz;

2001 yılına hem bölge düzeyinde hem de uluslararası alanda gittikçe yoğunlaşan bir siyasi mücadele ortamında girildi. Yıl başında Amerika'da yeni bir hükümet oluştu. Bu hükümetin normal zamanlardaki ABD yönetiminin oluşumundan farklılıkları vardı. Yeni hükümetin eski yönetimin Ortadoğu'da, Asya'da, kısaca dış politika alanında başarılı olamamasının ardından gelişmesi, dolayısıyla en başta ABD için yeni bir dış politika stratejisini oluşturmakla görevli olma durumu vardı. ABD'deki bu değişiklik herkesçe tartışılıyordu. Bu hükümet değişikliğinin bütün dünyayı etkileyeceği daha ilk günde görülüyordu. Dolayısıyla da herkes hem bu değişikliği anlamaya hem de ona göre kendi durumunu değerlendirmeye, düzenlemeye çalışıyordu. Bunun karşısında Rusya'nın da bir duruşu vardı. Dalgalı geçen, daha çok içte ve dışta dağınıklık arz eden, fazla bir etkinlik gösteremeyen, daha fazla bağımlılık arz eden Yeltsin yönetimi ardından iş başına gelen Putin yönetimi Rusya'yı derleyip, toparlayıp içte belli bir düzene sokarak bu durumu dış politikaya yansıtmaya, Rusya'nın yeniden uluslararası bir güç olduğunu dünyaya göstermeye yöneldi. Rusya'nın Asya, Çin, Hindistan ile ilişkileri, yine İran ve Avrupa'yla ilişkileri bunu arz ediyordu. Özellikle Avrupa'yla yeniden bir ilişki düzeni geliştirmeye çalıştı.

Rusya, yeni yılda ABD ile de artık yeni bir ilişki düzenine gitme, sadece ABD etkinliğinden bir dünya oluşuyor tezine karşın kendisinin de uluslararası politikada etkin olduğu bir siyasi döneme adım atıyordu. Bu çerçevede uluslararası siyasetin hızlanacağı, Sovyet sisteminin çözülüşü ile başlayan yeni uluslararası sistem arayışında yeni bir sürecin başlayacağı veya yeni bir sistem yaratma yönünde önemli siyasi adımların atılacağı görülüyordu. Bizim ve Ortadoğu açısından uluslararası alandaki bu gelişmelere paralel, onlarla da bağ içerisinde şu hususlar söz konusuydu; Ortadoğu'da sorunlar çözümlenememişti. Arap-İsrail çatışması, Filistin-İsrail sorunu ekseninde çözüm bulmaktan öteye yeni bir çatışma sürecine girmiştir. Dolayısıyla Ortadoğu Barış Planı adı altında geliştirilmeye çalışılan süreç başarısızlıkla sonuçlanmış ve sona ermiştir. Filistin'deki çatışma durumu bölgeyi derinden etkiler hale gelmişti. Herkes biraz da Filistin-İsrail çatışması ekseninde Ortadoğu'da neler olabileceği, kendisini olası gelişmelere göre nasıl hazırlayabileceği konusu üzerinde duruyordu.

Diğer yandan Kürt sorununda; Sovyet sisteminin çözülüşü, uluslararası alanda yeni bir sistem arayışının başlangıcı ve '92'den itibaren geliştirilmeye çalışılan uluslararası komploda YNK saldırılarının kırılması ile yeni bir sürecin ortaya çıktığı, komplonun planlandığı, örgütlendiği, yürütüldüğü tarzıyla başarıya ulaşmayıp boşa çıkartıldığının daha fazla görüldüğü bir süreç başlıyordu. 2001 yılı Önderliğe yönelik olarak, '98 sonbaharından itibaren geliştirilen saldırıların 15 Şubat 1999'da belli bir sonuç vermesinin ardından partiyi ve gerillayı dağıtmak, tasfiye etmek için bir dizi uluslararası gerici çaba ve saldırının geliştirildiği bir yıl oldu. Bu saldırılar '99 sonbaharından itibaren kapsamlı, planlı siyasi ve askeri saldırılar halini alarak, örgütü kuşatmayı, içten dağıtmayı hedefleyen bir plana kavuşturulmuştu. '99 yılının sonundan 2000 yılı sonuna kadar bu temelde –daha önce Önderliğe yöneltilen saldırılar gibi– planlı ve örgütlü bir saldırı partinin kadro ve gerilla gücüne karşı yürütülmüştü.

2001 yılına girerken bu saldırılarda asgari bir sonuç ortaya çıkmıştı. Bu saldırıların en önde vurucu güç olarak YNK eliyle sürdürüldüğü, bunun da 2000 yılı eylül sonundan itibaren askeri çatışmalar halini aldığı biliniyor. YNK bu çatışmaları, 2000 yılı aralık ayının başında uluslararası gericilik lehinde başarıya götürmek için Türkiye'den de aldığı güçle son bir saldırı hamlesine dönüştürmüştü. Yıl sonuna doğru gelirken bu saldırı da önemli bir dirençle kırıldı. Aralık ortasında YNK'nin saldırısının kırılması PKK'yi, onun gerillasını ezmek veya kuşatıp teslim olmaya zorlamak istemesine karşılık birçok alanı kendisinin kaybetmesine yol açan sonuç, aynı zamanda mevcut planlama ve saldırı yöntemiyle uluslararası komplonun başarıya gitmesinin mümkün olamadığını ispatlamış ve göstermişti. Bu anlamda Kürt sorununa dayatılan imha, tasfiye çabaları da boşa çıkartılmış oluyordu. Bunun bizimle doğrudan bağlantısından da öte; bölgeyle, hatta uluslararası politikayla ilişkisi, onları yakından etkileme durumu söz konusudur. Uluslararası, bölgesel ve Kürdistan'da böyle bir mücadele ve gelişmeler ortamında 2001 yılına girdik.

2001 yılına girerken süreç gergindi. Sadece ideolojik, örgütsel, siyasi planda bir mücadele değil, eylül sonundan itibaren yeniden askeri çatışmaların da gündeme geldiği, öne çıktığı bir mücadele süreci yaşanmıştı. Uluslararası gericiliğin YNK şahsında yediği darbeleri aşmak için yeni askeri saldırılara başvurma ihtimali fazlaydı. Türkiye Ranya ve Süleymaniye'ye kadar asker sevk etmişti. Bölgenin bazı güçleri de Türkiye ve YNK'yle ilişki içerisinde savaşla çok yakından ilgili ve ilişkiliydiler. ABD, –ki, yönetim değişikliği süreciydi, o anlamda biraz etkisiz kaldı– bu durumu takip ediyordu. YNK ile KDP bir araya getirilerek; yeni, yıpranmamış bir kuvvet olarak KDP'yi devreye koyarak yeni bir saldırı başlatıp YNK saldırıları ile alınamayan sonuca ulaşma arayışı çok yoğun olarak sürdü. Özellikle Türkiye, ABD'den de destek alarak PKK'ye saldırmak üzere bir KDP-YNK ittifakı yaratma yönünde çok yoğun çaba içerisinde oldu. Hatta bir saldırı kararı da vardı; şubat ayı ortasına doğru yeni bir saldırının başlatılacağı kararlaştırılmıştı. Bunun için gerekli güç sevkıyatı, askeri hazırlıklar da yapılmıştı. Bunlar daha sonra çok somut bilgiler düzeyinde ortaya çıktı. Böyle gergin, savaşın çok güçlü olasılık olduğu, uluslararası komplo düzeyinde yeni bir saldırı olayının en güçlü ihtimal olarak geliştirileceği bir ortamda yeni yıla girdik. Tabii, biz de bu durumu değerlendirerek kendimizi yeniden bu askeri duruma göre örgütleme, düzenleme yönünde çabalarımız oldu. En çok bu doğrultudaki gelişme ihtimallerine göre örgütleme, hazırlama faaliyetleri yürütüldü. Bazı alanlar da zaten bir çatışma içerisinde oldukları için kendilerini mücadelenin ihtiyaçlarına göre düzenlemişlerdi. Bu temelde bir yığın askeri planlama, örgütlenme, eğitim, değişik alanlara güç sevk etme yönünde daha kış ortasında yoğun çalışmalar yürütüldü. Bütün bunlar bu askeri saldırı ihtimaline karşı duracak, onlara karşı direnecek, cevap olacak, onları başarısız kılacak bir askeri mevzilenme yaratmaya yönelikti. Taktik sorunlarımızı tartışarak stratejik düzeyde askeri planlamalar geliştirdik. Yeni bir saldırı ile karşılaştığımızda nasıl bir strateji ile hareket etmemiz ve ne tür taktikler uygulamamız gerektiği konularında karargahlar bünyesinde tartışmalar yaparak önemli bir planlama ve karar düzeyini ortaya çıkardık.

Bir yandan bu yönlü hazırlıklar sürdürülürken, diğer yandan yeni stratejimizin özüne uygun olarak yeni mücadele hamlelerini de gündeme getirdik. Çünkü stratejik değişiklik yapan, dolayısıyla farklı mücadele biçimlerini, eylem çizgisini temel mücadele olarak gündemine almış olan bir parti haline gelmiştik. Dolayısıyla mücadeleyi sadece askeri yöntemlerle yürütmek bizim stratejimiz bakımından yeterli değildi. Mücadeleyi askeri alana aktarmamıştık. O temelde bize saldırıldığı için meşru savunma çizgisi temelinde bir askeri direnç içine girdik. Bir yandan yeni saldırı ihtimallerine karşı kendi savunma konumumuzu güçlendirmeye, hazırlıklarımızı daha yetkin kılmaya çalışırken, diğer yandan stratejimize uygun olan, ona denk düşen mücadele yöntemlerini de devreye koyma yönünde adımlar atmaya çalıştık. Bu temelde yeni bir yönetim toplantısı, bu yönetim toplantımızın değerlendirme ve kararlaştırması çerçevesinde 15 Şubat'tan itibaren uluslararası komplonun üçüncü yılına girerken, komploya karşı onun askeri saldırı ihtimallerini de daha baştan etkisiz kılma, boşa çıkartmayı hedefleyen bir siyasi mücadele hamlesi başlattık. Uluslararası komploya cevap olmak, onu teşhir etmek, darbelemek amacıyla geliştirilen kitle eylemliliği, serhildan hareketi giderek güçlendi. Newroz'a büyük bir serhildan hamlesiyle ulaşıldı. 15 Şubat'la başlattığımız siyasi mücadele süreci, VII. Kongre stratejimizi pratikleştirme noktasında yeni bir çıkış, başlangıç yapma, yeni bir stratejik mücadele ilanında bulunma özelliği taşıdı. Partimizin çağrısı temelinde başta Amed olmak üzere Kürdistan'ın dört bir yanında, yurt dışında milyonlar halindeki halk kitleleri serhildana kalkarak partinin yeni stratejisini benimsediğini, bu strateji temelinde yaşayacağını ve mücadele edeceğini dünyaya ilan etti. Bu önemli bir başlangıçtı. Bir yandan bizim böyle bir mücadele hamlesi başlatmamız ve bunun çok geniş bir kitleyi içine alarak herkesi etkileyen siyasi mücadele düzeyine ulaşması, askeri olarak bize saldırıyı planlayan güçlerin kendi aralarında anlaşamamaları, 2001 yılına girerken çok güçlü olan yeni bir askeri çatışma olasılığını ortadan kaldırarak bu yönlü harekete geçip pratikleşmeden boşa çıkardı. Bu önemli bir durumdu. Siyasi mücadele ve kitle eylemiyle askeri saldırı tehdidini başarısız kılmayı, ortadan kaldırmayı ifade ediyordu. Savaşı daha başlamadan etkisizleştirmeyi içeriyordu ki, bizim için de oldukça yeni, öğretici olan bir durumdu.

Bir yandan böyle bir siyasi mücadelenin etkisi, diğer yandan da karar verilmiş olmasına ve birçok çevrenin bu konuda çok istekli olmasına rağmen askeri harekatın yükünü omuzlayacak konumda olmaması, daha önce YNK'ye ihale edildiği gibi savaşın ihale edileceği dinamik bir gücün bulunamaması, KDP'nin böyle bir sorumluluk altına çekilmemesi, uluslararası komplonun yeni askeri saldırı çabalarını boşa çıkararak imkansız kıldı. YNK'nin içine düştüğü durum, saldırının kırılması noktasında yediği darbeler herkes için öğretici ve ders çıkarıcı oldu. Herkes PKK'ye saldırarak, askeri olarak cepheden vurup sonuç almanın, PKK'yi imha etmek veya teslim almanın kolay ve mümkün olmadığını gördü. Daha sonra bir çok çevre bunu bu biçimde ifade de etti. Dolayısıyla askeri saldırı hazırlıkları, pratikleşmeden boşa çıkartıldı.

Ulusal ve siyasi kimliği sahiplenme kampanyası

Siyasi mücadele de; çok güçlü, görkemli, milyonları içine alan, halkın Newroz eylemliliği temelinde bir süreç ilanı ile başlatıldı. Bu önemli bir durumdu. Bu çıkış ve ilana, bunun görkemliliğine, büyüklüğüne, halkın partinin yeni mücadele stratejisini benimseme durumuna dayanarak ilan edilmiş bir mücadeleyi kesintiye uğratmama temelinde onu ilerletmek ve sürdürmek için yeni adımlar atma, yeni siyasi mücadele hamleleri geliştirme çabası içinde olduk. Bahar eylemliliğini değerlendirerek onu yeni yöntemlerle daha güçlü bir biçimde sürdürmek üzere II. Barış Hamlesi adı altında daha kapsamlı bir siyasi eylem planını ortaya çıkardık. Ulusal ve siyasi kimliği sahiplenme kampanyası olarak öncelikle bunu yurt dışında, Avrupa'da pratikleştirmeyi esas aldık. Kürdistan'ın bölünüp parçalanmasına, Kürdistan üzerindeki mevcut egemenliğin kurulmasına yol açan, bunu sağlayan merkez olarak Avrupa'da Kürdistan'daki mevcut statükoyu kırmak, inkarı ortadan kaldırmak, Kürt kimliğini ulusal ve siyasal düzeyde herkesin kabul ettiği bir noktaya ulaştırmak üzere genel bir kitle serhildanı kampanyası geliştirdik. Yaz ayları boyunca bu kampanya oldukça etkili oldu. Başlangıçtaki zayıf yaklaşımlar halkın büyük katılımı karşısında değişikliğe uğrayarak güçlü, coşkulu, herkesi içine alan bir katılıma dönüştü. Kitleler, yurt dışındaki Kürt insanı da ülkenin her alanındaki halkın ulusal kimliği, partinin yeni stratejisini benimsemesine paralel onun benzeri düzeyinde parti mücadelemizi benimsedi, sahiplendi. Her alanda yoğun bir kitle hareketliliği yaşandı. Avrupa'da Kürt kimliğini dikkate almayan veya Kürt kimliğini ret etme anlamına gelen PKK yasağını fiilen kıran bir gelişme ortamı yaratıldı. En başta Almanya'da resmi yasak fiilen paramparça edildi. Alman yönetimi ve yasaları bu fiili durum karşısında hiçbir şey yapamaz hale geldi.

Bahar Newroz serhildanı ardından ulusal kimliği, kültürel hakları sahiplenme temelinde yurt dışında geliştirilen kitle eylemliliğini güçlü siyasi değişiklikler yapma, yine toplumsal değişimi-dönüşümü ilerletme yönünde çok önemli bir kuvvet olduğu ortaya çıktı. Dolayısıyla eylem çizgimizi yurt dışı mücadelesi temelinde pratikte başlatmış olduk. Bu deneyim ve çıkış başarılı sonuçlar verdi. Böyle bir eylem çizgisi ile toplumsal değişimi, özgürlük, adalet yönünde toplumun ilerlemesini sağlamanın mümkün olduğu ortaya çıktı. Bu önemli bir durumdu. Yaz sonunda yaptığımız VI. Ulusal Konferans'ta bu deneyimin sonuçlarını değerlendirdik. Aynı zamanda yeni mücadele çizgimizin özelliklerini, yöntemlerini, değişiklik yapma gücünü irdeledik. Bunu geliştirirken imkanlarımız ve güçlü yanlarımızla birlikte hatalarımızı, eksiklerimizin neler olduğunu da inceledik. Bunlar temelinde Konferans ardından yurt dışında deneme olarak geliştirilen bu siyasi eylem kampanyasını başta Kuzey Kürdistan ve Türkiye olmak üzere, ülkeye taşırma, genelde Türkiye'deki inkarı kırmak üzere halkın top yekun bir ulusal kimliği sahiplenme eylemi haline getirmeyi kararlaştırıp planladık. Bu, önemli bir adım anlamına geliyordu. Kürt sorunundaki mevcut siyasi yaklaşımları, bu yaklaşımların ortaya çıkardığı statükoyu fiilen kırmayı hedefliyordu. Ki, yurt dışı, Avrupa deneyimi böyle bir eylem çizgisinin mevcut statükoyu kırma gücünde olduğunu göstermişti. Bunun 1 Eylül'le birlikte Türkiye ve Kuzey Kürdistan'a taşırma adımlarını atarak ilk adımlarla birlikte daha geniş ve örgütlü bir siyasi eylemlilik haline getirmeyi hedeflerken 11 Eylül saldırıları gündeme geldi. 11 Eylül olayları uluslararası alanda yeni bir süreci başlatıyordu ve bizim de eylem çizgimiz bakımından yeniden durum değerlendirmesi yapmamızı gündeme getirdi.

Dolayısıyla 11 Eylül olayları temelinde yeniden değerlendirme yaparak VI. Konferans'ın eylem planlamasını pratikleştirmeyi bir süre erteledik. Daha çok gelişmeleri görme, inceleme, değerlendirme, siyasi tutum geliştirme, bu temelde daha iyi netleşmesini, aydınlanmasını görerek, bekleyerek ona göre bir eylem kampanyası geliştirmeyi daha uygun bulduk. Bu temelde 11 Eylül'den sonra siyasi serhildan kampanyamızda bir duraksama yaşandı. Tabii bu, eylem çizgisinde bir duruşu, bir daralma ve duraksamayı ifade etti. Fakat uluslararası alanda gelişmeler çok yoğundu. Her alanda yoğun bir propaganda, tartışma, değerlendirme, siyasi ilişki geliştirme süreci yaşandı. Parti olarak biz de böylesi bir sürece katıldık. Bu çerçevede Afganistan'daki savaş belli bir düzey kazanana kadar sürecin nasıl ilerleyeceği, değişik güçlerin, özellikle uluslararası düzeyde politika yürüten güçlerin nasıl bir politik eylemsel çizgi izleyeceklerinin netleştiği sürece kadar bu böyle devam etti. Ancak bu hususlar netleştiği zaman biz yeniden bir değerlendirmede bulunup tartışma yürüttük. Kendi mücadelemizin durumunu, Konferansımızın aldığı kararları uluslararası alanda 11 Eylül süreci ile birlikte gelişen olaylarla birlikte değerlendirerek 15 Kasım'dan itibaren VI. Konferans'ın aldığı siyasi eylem kararını, yaptığı planlamayı pratikleştirmeyi uy-

> **"Kimlik ve anadil eğitimi istemenin, bu temelde gelişen kitle hareketliliğinin yasadışı olmadığını, yasal sayılması gerektiğini savunan, kabul eden, bu temelde devletin yasakçı siyasetini eleştiren, yasakçılık temelinde geliştirilebilecek saldırılara daha baştan karşı çıkabilir bir eğilim de söz konusu. Bu, birçok çevre tarafından tartışılmaktadır."**

"Yeni bir yılla birlikte Irak ve Ortadoğu'da yeni bir çatışma dönemine giriliyor. Bu, ciddi siyasi değişikliklere yol açacak bir çatışma sürecidir ve biz bu süreçle yakından bağlantılı olup bunun içindeyiz. Askeri olarak da kendi durumumuzu böyle değerlendirmemiz gerekiyor. Yani dışımızda da bir savaş durumunun gündemleştiği bir süreçteyiz."

gun gördük. Bu temelde başta Kuzey Kürdistan ve Türkiye olmak üzere ulusal kimliği sahiplenme, eğitim, yayın ve kültürel haklara sahip çıkma, Başkan Apo'ya özgürlük isteme temelinde bir serhildan kampanyası başlatıldı. Bunu uluslararası planda savaşa karşı barışı koruma ve demokrasiyi geliştirme ile birleştirdik. Böylece ulusal kimliği ve kültürel hakları sahiplenme, uluslararası alanda barışı koruma ile birleşen, ortak programa kavuşan bir eylem çizgisi ortaya çıktı.

Geçen bir aydır bu geliştiriliyor. Böyle bir kampanya öncelikle üniversite öğrencilerinin ana dil kampanyası biçiminde gelişti. Öğrenciler biraz da bu süreci görerek, izleyerek öncülük etme düzeyinde kendi mücadele kampanyalarını başlattılar. Bu ana dil kampanyası şimdiden bütün kesimleri içine almış durumda. Giderek orta dereceli, ilkokullara kadar yayılıyor. Aileleri de içine alıyor. Gençlik her alanda ana dil kampanyası ile paralel ulusal kimliği, kültürel hakları sahiplenme eylemliliğini kesintisiz olarak sürdürüyor. Çok geniş ve hacmi büyük değil, ama hiçbir engel tanımayan bir sürekliliğe de sahip. Kadınlar hem kampanyaya katılım gösteriyorlar hem kendi mücadele inisiyatiflerini bir bütün olarak süreç eylemliliğini, onun taleplerini benimseme, dillendirme temelinde geliştiriyorlar. Böylece çok büyük bir hacim olmasa da, potansiyeli çok olan, gittikçe gelişen, genişleyen bir yeni serhildan hamlesi, dalgası başlamış bulunuyor. Bu daha şimdiden Türkiye'de çok yoğun tartışılır bir hale geldi. Türkiye oligarşisini, inkar siyasetini korkutan, tehdit eden, telaşa düşüren bir durumu ortaya çıkardı. Bu temelde birçok çevre tartışır hale geldi. Kimlik ve anadil eğitimi istemenin, bu temelde gelişen kitle hareketliliğinin yasadışı olmadığını, yasal sayılması gerektiğini savunan, kabul eden, bu temelde devletin yasakçı siyasetini eleştiren, yasakçılık temelinde geliştirilebilecek saldırılara daha baştan karşı çıkabilir bir eğilim de söz konusu. Bu, birçok çevre tarafından tartışılmaktadır.

Diğer yandan yasak siyaset ve inkar politikasını sürdüren oligarşik düzen, mevcut gelişmeler karşısında telaşa düşerek saldırılar geliştirdi. İçişleri Bakanı bütün valilere bu temelde bir genelge gönderip tehdide dikkat çekerek tedbir alınmasını istedi. MGK toplantısında bu temelde kararlar alındı. DGM'lerde basına yasaklama kararları çıkarıldı. Tüm bunların ardından çok değişik kesimlere yönelik olarak polis baskınları ve saldırıları gelişti. Basın-yayın organları çok geniş çapta polis baskınlarına uğrar hale geldi. Çeşitli derneklere baskınlar düzenlendi. Demokratik ve sol siyasi partiler üzerinde baskılar artmaya başladı. HADEP yoğun polis baskınlarına maruz kaldı. Sokakta kitlelerin istemlerine, taleplerine karşı polis saldırı ve baskıları gelişmeye başladı. Mücadele böyle bir düzeyi yakalamış durumda.

Yeni bir serhildan hamlesi birçok yönden başlangıç adımları atılarak, kendisini geliştirip ilerletmeye çalışıyor. Oligarşik düzen, inkar siyaseti de başlangıç düzeyindeki bu serhildan hamlesinin önünü keserek gelişimini engellemeye, büyümeden, yayılmadan bastırmaya, ezmeye çalışmaktadır. Böylece inkar siyaseti ile ulusal kimliği sahiplenme politikası arasında yoğun bir demokratik siyasi mücadele yaşanmaktadır. 15 Şubat'la başlatılan siyasi mücadele süreci, yıl sonuna geldiğimizde böyle bir düzeyi kazanmış durumda. Bu yönlü olarak çeşitli aşamalardan geçilerek, değişik yöntemler kullanıldı ve belli bir tecrübe edinme durumu ortaya çıktı. Bu hamle halk potansiyelini uyararak onu çeşitli biçimlerde denedi, sınadı ve kendi programını ortaya çıkardı. Kısmen bunun öncülüğünü de yaratarak bu temelde kendini geliştirecek her türlü hazırlığı yapmış oldu. Yeni yıla böylesine çok yönlü, hazırlıklı, oldukça denenmiş, sınanmış, planlanmış olarak giriliyor. Yani 2002 yılına ulusal kimliği sahiplenme temelinde geneli kapsayan bir serhildan kampanyasını geliştirmenin bütün hazırlıkları yapılmış olarak giriliyor. Onun içinde çeşitli eksiklikler, zayıflıklar olabilir, ama onlar bu genel durumu etkileyecek düzeyde değildir. Esas olan böyle bir hazırlık düzeyinin güçlü bir biçimde tamamlanmasıdır. Bir kitle hareketidir, dolayısıyla diğer eylemler gibi çok iradeli, planlı ve örgütlü olması beklenemez. Bu çerçevede bir kitle hareketinin gelişme özelliklerine uygun düşecek şekilde kapsamlı hazırlanma konumu var. Siyasi planda geldiğimiz nokta budur.

Yoğun çatışmalarla geçecek bir sürece hazırlıklı olmalıyız

Askeri açıdan durum ise; 2001 yılına girerken, en güçlü olasılık olan askeri çatışma olasılığı, yukarıda da belirttiğimiz gibi bir savaş yükünün ihale edilecek bir gücün bulunamaması, diğer yandan siyasi mücadele hamlesini zamanında devreye koymamız, YNK saldırılarının kırılmasıyla ortaya çıkan sonuçların dersleri ile birleşince askeri saldırı durumu önlenerek çatışma ihtimali ortadan kaldırıldı. Bu durum yeni yılın ilk aylarında netleşti. Dolayısıyla bu sürece daha temkinli yaklaştık. Bir de siyasi mücadeleyi zamanında devreye koyarak harekete geçtik. Bu da önemli bir etkide bulunarak bizi kısmen resmiyeti olan bir ateşkese de götürdü. Bu gelişmeler sadece askeri saldırı yürütecek güçlerin elinden bu imkanı almakla kalmadı, aynı zamanda saldırı yürütmeye hazırlanan güçleri bir ateşkese de zorladı. Saldırı yapamayacaklarını, askeri açıdan üzerimize gelemeyeceklerini görünce kısmi bir ateşkese yanaşmak zorunda kaldılar. Böyle bir yarım ateşkes durumu da resmen yaşandı, fakat ilerleyerek çok fazla bir siyasi ilişki düzenine dönüşmedi. Bu süreç oldukça sancılı geçti. Ateşkesin gereklerine uyma, uygulama yönünde karşıt taraflar gerekli hassasiyeti göstermeyip gerekli adımları atmadılar. YNK fiili saldırı gücü gösteremese de ateşkesin gereklerine uyma, onun gerektirdiği siyasi ilişkilenmeye girme yönünde fazla adım atmadı. Bazı bölge güçleri bu konuda arabulucu olma rolünü çok etkili oynamadılar. Daha doğrusu pratik ateşkes durumu fiili bir ateşkes durumu oldu, taraflar birbirine karşı saldırı yürütmediler, fakat ondan öteye bir ilişki durumu sağlanamadı. Zaman zaman gerginlikler oldu ve bu durum hala da devam etmektedir. Ama bu gerginlikler yeni bir askeri çatışmaya yol açmadı. VI. Ulusal Konferans'ta bu durumu yine diğer siyasi mücadele alanları ile birlikte değerlendirdik.

Konferans değerlendirmelerimizde, Ortadoğu'daki sorunların çözümü için şiddetin devreye gireceği net olarak ortaya çıktı. İster Filistin-İsrail çatışması olsun ister Kürdistan'daki durum olsun, bunların bir şiddet dönemini gündeme getireceği tespitine varıldı ve bunun da en çok Irak üzerinde gelişeceği belirtildi. Dolayısıyla bir ABD-Irak çatışmasının sonbahar aylarında mutlaka ortaya çıkacağı bu durumu böyle değerlendirerek VI. Konferans'ta buna göre bir askeri yaklaşım ve planlama geliştirdik. Bir ABD-Irak çatışması beklerken 11 Eylül saldırılarıyla birlikte askeri çatışma düzeyi bunu çok çok aştı. Şiddetin düzeyi ve yöntemi çok farklı bir boyut kazandı. Yine yerel veya bölgesel bir çatışmadan çok uluslararası düzeni etkileyen bir askeri çatışma durumu ortaya çıktı. İşte III. Dünya Savaşı denilen savaş süreci başladı. Aslında bu savaş Ortadoğu'daki sorunlardan dolayı ortaya çıkan bir savaştı, ama mevcut çatışma durumu Afganistan'a ihale edildi. Afganistan'da gelişen savaşı izleme, onda yaşanan gelişmelere göre kendimizi hazırlama, düzenleme, mevzilendirme biçiminde bir askeri alanda çalışma dönemine girdik. Yeni bir yıla girerken de bu çatışmada önemli bir aşama kaydediliyor; artık savaşın Afganistan süreci son buluyor. Yine çok yoğun bir hava saldırısıyla bu savaşın sürdürülmesi dönemi sona eriyor. Fakat çatışmalar, savaş bitmiyor. Daha değişik tonajlarda, başka ve daha geniş alanlara yayılmış olarak bu çatışma durumu devam edecek. Savaşın hedefi El Kaide ve Taliban liderlikleri ezmekti. Taliban'ın Afganistan'daki egemenliğini sona erdirdi, ama ortada bu liderlerin yakalanması, bulunması, ezilmesi durumu söz konusu değil, bunun kısa sürede olmayacağı da anlaşılıyor. Çünkü öyle olursa savaşın bitmesi gerekecek. Yoksa söylendiği gibi savaşın hedefi Bin Ladin ve Molla Ömer'i ortadan kaldırmak değildi; onları vesile yaparak, onlarla çatışıyor gibi görünerek aslında çözüm isteyen siyasi sorunlara kendi çıkarları doğrultusunda çözüm bulabilmek için buna engel oluşturan güçleri ortadan kaldırmaktı. Sorunların çözümü önündeki engelleri bertaraf etmek, dolayısıyla, Ortadoğu'da, Güneybatı Asya'da ABD çıkarları doğrultusunda varolan sorunların çözümünü sağlamak, ABD'ye, uluslararası sermayeye hizmet edecek siyasi statükoyu geliştirmekti. Gerçek hedef budur. Afganistan savaşı ve ona yol açan 11 Eylül saldırıları tamamen bu amaca bağlı olarak gerçekleşmiş, ortaya çıkmıştır. Bin Ladin'in peşine düşülme de bu amacı gerçekleştirmek üzere bir taktiptir. Dolayısıyla işin esası savaşın bu temelde gelişeceğidir.

Sorunlar daha çok Ortadoğu'da yoğunlaşıyor. Askeri ve siyasi olarak da çatışmaların giderek gelişeceği yer aslında Ortadoğu oluyor. Bunları çok değerlendirip tartışıyoruz. Afganistan'daki savaşın bir düzey kazanması, Kabil'in düşmesinin ardından savaşın Irak'a kayacağı yönünde ABD yönetimi çeşitli beyanlarda bulundu. Çeşitli güçlerden ne tür tepkilerin geldiğini gözledi. Henüz Arapların buna hazır olmadığını gördü. Avrupa'dan biraz benimsemeyen sözler yükseldi. Tabii Türkiye bunu doğru bulmadığını ifade etmektedir. ABD, aslında bununla bir deneme yaptı. Kimin ne kadar kendi politikasını benimsediğini, Ortadoğu'ya savaşı kaydırmak için önünde ne tür engeller olduğunu, o engelleri nasıl bir çalışmayla gidereceğini anlamak, açığa çıkarmak için bir sondaj yaptı. Şimdi ise ona göre politik çalışma yürütüyor. Türkiye'yi, Avrupa'yı, Arapları engel olmaktan çıkartmak için çalışıyor. Zaten Afganistan'da şimdiye kadar süren savaşla; Ortadoğu ve Irak üzerinde kendi projelerini uygulama önünde birinci derecede engel oluşturan Rusya ve İran'ı engel olmaktan çıkarttı. Onları Afganistan'a, Güneybatı Asya'ya yöneltti. Dolayısıyla Ortadoğu'da engel oluşturma konumları azaldı. Türkiye'yi de bu çerçevede yalnızlaştırdı. Mevcut durumda Türkiye tecrit olmuş, siyasi ve askeri gelişmelerden yalıtılmış bir biçimde kaldı.

"Yeni duruma ve şartlara göre yeni değerlendirmeler" yapıldı

11 Eylül ile başlayan sürecin Türkiye için yeni bir stratejik gelişme süreci başlattığını, Türkiye'nin doğrulandığını, herkesin Türkiye'yi esas aldığını söyleyenler, üç ay sonra Türkiye'nin ortada yapayalnız kaldığını gördüler. Bütün siyasi müttefiklerini kaybetmiş, gücünü tüketmiş, ekonomik olarak krizi derinleşmiş olarak ortada kalmıştır. Bu nedenle *"Yeni duruma ve yeni şartlara göre yeni değerlendirmeler yapabiliriz"* açıklamasına gittiler. Bu durum biliniyor; 27 Kasım'da yapılan MGK toplantısında yeni politikaların oluşturulmasına gittiler. MGK toplantısı, ardından gelen Yüksek Askeri Şura Toplantısı'yla şöyle bir politik değişime gidildi; eğer Irak'a, dolayısıyla Ortadoğu'ya bir ABD müdahalesi engellenmezse onunla ortak olmak, o müdahalenin içine girmek, böylece etkinlik kazanmanın daha doğru bir yaklaşım olduğunu benimsediler. Dolayısıyla ABD'nin bir Irak müdahalesi karşısında, Güney'e askeri müdahalede bulunma, Güney'i askeri olarak işgal etme kararına ulaştılar. Hükümet Afganistan için meclisten çıkartılan yurt dışına asker gönderme yetkisini Irak'a asker gönderme yetkisi olarak Genelkurmay'a verdi. Bu basına Genelkurma'ya Afganistan'a asker gönderme yetkisinin verilmesi olarak yansıdı, ama gerçek öyle değil. Gerçek; Güney Kürdistan'a askeri müdahale de bulunma kararı almak ve bu konuda da meclisten alınan yetkiyi de orduya verme yönündedir. Bu anlamda Türkiye de askeri olarak belli bir hazırlık geliştirmiş durumda.

ABD Afganistan'dan aldığı sonuçlarla Ortadoğu'da ilerlemek istiyor, isteyecek. Bunun da Irak'a müdahale olduğu kesin bir durumdur. Buna karşı Türkiye de Güney Kürdistan'a askeri müdahalede bulunacak. Bu anlamda da Türkiye'nin en üst karar organlarından politik karar çıkardığı kesin gibi. Tabii alınan kararların neler olduğunu tam bilemiyoruz, ama böyle kararların alındığından hiç şüphe etmemek gerekiyor.

Bu durumda 2002 yılına doğru giderken Ortadoğu'da, onun da merkezi olarak Irak'ta bir askeri çatışma durumunun gelişeceği kesinleşmiş olduğu durumu ortaya çıkıyor. Bu, 2002 yılında gerçekleşecek bir olay durumundadır, bunun daha sonrası da yok. Birçok çevre ve taraf 2002 yılına girerken Irak'ta savaşmaya karar vermiş, Irak'taki mevcut durumu kendi lehine değiştirmek için savaş kararına ulaşmış durumdadır. Geriye böyle bir savaş, askeri müdahale durumun ne zaman olacağı, kim tarafından, nasıl geliştirileceği, böyle bir savaşta kimlerin nasıl bir ittifak dahilinde hareket edeceği noktalarının netleşmesi kalıyor. Belirlenmeyen, karar verilemeyen hususlar bunlar oluyor. ABD bir nabız yokladı, bazı muhalif sesler ortaya çıktı, şimdi onları bertaraf etmek, engel olmaktan çıkarmak geniş bir ittifak oluşturma temelinde çaba harcıyor. Bunun için de belli bir zamana ihtiyacı olduğunu gördü. Bu zamanı yaratmak için de çatışmaları, Somali'ye, Sudan'a taşımayı tartışıyor, gündemleştiriyor. Bunu şöyle değerlendirmek gerekir; Somali'de, Sudan'da süreç gereği öyle yapılacak çok fazla bir iş yok. Terörizmle, şununla-bununla savaşılacak bir durum söz konusu değil. Bu alanlar ABD'nin ihtiyaç duyduğu anda zaman kazanmak, başka yerlerdeki çatışmaları ertelemek için zaman elde etmede kullanılan alanlar oluyor. Dolayısıyla Ortadoğu'ya, Irak'a müdahale etmek için zamana ihtiyacı olduğunu, henüz hazırlıklarının yeterli olmadığını görünce bu hazırlıkları yapmak için gerekli olan zaman diliminde Somali ve Sudan konularını öne çıkardı. Bu süreçte belki oralara da askeri operasyonlar yapabilir, ama bunların yürütülen mücadelede öyle çok değeri yok. Tek değeri sadece ABD'ye zaman kazandırmak oluyor. Hazırlıklarını yeterli gördüğü, zamanlamayı uygun bulduğu noktada ABD'nin Irak'a müdahale edeceğinden kuşku duyulmamalı. Aynı şekilde bunun da Türkiye'nin bir askeri hareketine yol açacağından kuşku duyulmamalıdır.

Bu durumda 2002 yılında Irak'ta, dolayısıyla Ortadoğu'da askeri hareketliliğin, savaşın daha ileri düzeyde gelişebileceği, siyasi mücadelenin çok daha gergin ve keskin hale geleceği ortaya çıkmaktadır. Çatışma düzeyinin nasıl olacağı, nerelere varacağı henüz belli değil. Ama ilk etapta Irak'taki mevcut sistemi, statükoyu hedefleyen bir siyasi, askeri mücadele olacağı kesin. *"Irak'ta sınırları yeniden çizme gibi bir durumumuz yok"* diye açıklamalarda bulundular. Demek ki bunu tartışıyorlar, durup dururken herhalde yapılmak istenmeyen bir şeyi açıklamaya gerek olmaz. Tartışılıyor, tartışma içerisinde farklı görüşler var ki, bir taraf "Siyasi sınırları değiştirmeyeceğiz" diyor. Bu, siyasi sınırları değiştirmenin gündemde olduğunu, değiştirme olasılığının da varolduğunu gösteriyor.

Diğer yandan Irak yönetimini değiştirme, iktidar değişikliğine yol açma önemli bir süreç. ABD, Irak Ulusal Kongresi'yle, yine YNK ve KDP ile bu çerçevede bazı özel görüşmeler yapıyor. Türkiye ve Rusya'yla bazı görüşmeler yaptı. Ürdün'le sürekli irtibat halinde. Bütün bunlarla yeni bir sürece hazırlanıyor. Bu da yeni yıla girerken Irak üzerinde askeri harekatın başlamış olduğunu gösteriyor. Dozajının hangi dönemde ne kadar artacağını ise gelişmeler gösterecek. Bu konuda ABD, kendisine muhalifler olduğu için o muhalefeti ortadan kaldırmak üzere çalışmak amacıyla zaman kazanmaya çalışıyor. Bunun için de askeri harekatı kısa süreli ertelemiş görünüyor.

İsrail-Filistin çatışmasında çok ileri düzeyde bir gerginlik yaratma durumu yaşanıyor. ABD'nin Afganistan'daki savaşın zayıflaması ardından derhal Irak'a askeri müdahale etmeyip o müdahaleyi biraz geciktireceği anlaşılınca İsrail yönetimi tüm gücüyle Filistin halkına karşı saldırıya geçti. Bu saldırının amacı; ABD'yi Irak'a saldırtmaktır. ABD Afganistan'a saldırarak Irak saldırısının önünü açarken, Afganistan'daki savaşın çok yoğunlaştığı dönemde İsrail-Filistin çatışması zayıflamıştı. ABD-İngiltere yönetimleri Filistin devletinin kurulması gerektiğini ilan etmişlerdi. İsrail hükümeti ve hükümetin başkanı Sharon da Filistin devletine razı olduklarını ilan etmişti. Ama ne zaman ki Afganistan'da savaşın yoğunluğu azaldı, bunun ardından hemen savaş yoğunluğu Irak'a taşmadı, İsrail yeniden saldırıya geçerek İsrail-Filistin çatışmasını en üst düzeye çıkarttı. Bu çatışma durumu, İsrail'in buradaki politikası; ABD'yi Irak'a saldırtma politikasıdır. 11 Eylül sürecini başlatan politika da İsrail'in ABD'yi Ortadoğu'ya saldırtma politikasıydı. 2001 yılı boyunca İsrail hep bu siyaseti izledi. ABD Irak'la durumunu gerginleştikçe İsrail'deki çatışma durumu hafiflerken ABD'nin Irak üzerindeki baskısı azaldıkça İsrail'in Filistin halkına yönelik saldırısı arttı.

Bu temelde ABD'nin Irak'a kısmi askeri müdahaleleri yeterli olmayınca 11 Eylül süreci devreye girdi. Bu saldırılar İsrail politikalarının bir gereği olarak, o politikalara hizmet etme temelinde ortaya çıktı. Süreç tümüyle böyle gelişti. Şimdi de aynı şeyi İsrail hükümeti sürdürmeye çalışıyor. ABD'nin mümkün olan en erken zamanda Irak'a askeri saldırı yapması için şiddeti sonuna kadar tırmandırarak Filistin halkı üzerindeki baskıları arttırıyor. İsrail'in Filistin halkı üzerindeki şiddeti böyle değerlendirmek gerekiyor. Burada İsrail'in hemen Irak'ta çatışma olsun politikasıyla ABD'nin henüz hazırlıklarının yetersiz olma durumu arasında bir çelişki durumu söz konusu. Bu çelişkinin nasıl çözüleceğini önümüzdeki süreçte göreceğiz. İnsan rahatlıkla şöyle bir durumu ifade edebilir; ya ABD daha fazla ertelemeksizin, çok fazla sürece yaymaksızın Irak'a müdahale edecek ya da başka yerde 11 Eylül benzeri bir saldırı durumu ortaya çıkacak. İsrail'in Filistin'de tırmandırdığı şiddet, baskı başka bir biçimde sonuç vermez. Sharon hükümeti öyle bir sonuç almak için de bütün gücüyle diretiyor. Filistin hükümetini reddeder hale geldi. Siyasi, propaganda, askeri bakımdan çok saldırgan bir politika izliyor. Hiçbir kural, yasa tanımaz bir biçimde saldırı yürütüyor. Bu kadar ağırlaşmış saldırı yaklaşımının bir biçimde sonuç vereceği kesin. Bu sonuç; ya ABD'nin gecikmeden Irak'a saldırısı olacak ya da bir başka yerde yeni bir şiddet dalgasının ortaya çıkarması biçiminde olacak. Saldırının ne zaman gelişeceğini bu süreç belirleyecek. Saldırının ocak ayında olabileceğinden bahsediliyor. Yine baharda olabilir deniliyor. Yani ABD'nin Irak müdahaleleri için çeşitli çevreler tarafından muhtelif zamanlar ifade ediliyor. Ne zaman olacağını biraz da değişik güçler arasındaki mücadele ve onun gelişimi belirleyecektir.

Yeni bir yılla birlikte Irak ve Ortadoğu'da yeni bir çatışma dönemine giriliyor. Bu, ciddi siyasi değişikliklere yol açacak bir çatış-

ma sürecidir ve biz bu süreçle yakından bağlantılı olup bunun içindeyiz. Bu çatışma süreci Kürt sorununu da içine alan bir çatışma süreci oluyor. Askeri olarak da kendi durumumuzu böyle değerlendirmemiz gerekiyor. Yani dışımızda da bir savaş durumunun gündemleştiği bir süreçteyiz. Hazırlıklarımızı VI. Ulusal Konferansımız ve 11 Eylül olaylarının ardından buna göre yapmayı ön gördük. Şimdi bu gerçekleri daha iyi gören, dikkate alan bir temelde askeri eğitim, örgütlenme, mevzilenme, donanım, planlama biçimlerinde askeri hazırlıklarımızı geliştiriyoruz. 2002 yılının yoğun askeri çatışmalarla geçecek ortamına göre kendimizi hazırlıyoruz. Askeri bakımdan da durum böyle özetlenebilir.

Parti yapımız bir stratejik özümseme seferberliğini yaşıyor

Örgütsel açıdan 2001 yılında önemli gelişmeler yaşadık. 2000 yılı yazında II. Parti Meclis Toplantısı'yla örgütlenme alanında aldığımız önemli kararları, yeni bir örgütsel sistem oluşturma planını hayata geçirmeye yönelirken YNK ile çatışmalar gündeme geldi. Bunun içinde alınan kararlar temelinde örgütsel adımlar tam atılamadı. Bunu henüz tam özümsememiştik de. Nasıl bir örgütsel sistem olacak, nasıl yürütülecek, bu konuda tam bir netliğe ulaşamamıştık. Böyle bir durumda dıştan da askeri saldırıyla karşı karşıya gelince II. Meclis Toplantımızın aldığı kararlardan çok, eski örgütsel sistemimizin devam etmesi durumu yaşandı. Bu durum askeri çazırlıklarımızın, yenilenme durumumuzun zayıf olduğunu, buna yeterince güç getirilmediğini gösterdi. Newroz'la ilan edilen siyasi hamle süreci, bunun yurt dışında II. Barış Hamlesi biçiminde devam ettirilmesi sürecinde bu durum çok daha net ortaya çıktı. Kadronun süreci yeterince özümsemediği, süreç görevlerini başarıyla yerine getirecek bir hazırlık düzeyine ulaşmadığını gördük. Siyasi mücadeleye, halka, kitle eylemine öncülük edecek bir örgütsel düzeyimizin, yönetim anlayışımızın, tarzımızın gelişmediği ortaya çıktı. Mücadeleyi yoğunlaştırdığımız yurt dışı, Avrupa alanındaki kadro ve yönetim durumumuz bunu çok somut olarak bize gösterdi. Bu da böyle bir kadro ve örgüt düzeyi ile yeni dönemin görevlerini omuzlayıp başarıyla yürütmenin mümkün olmadığı kanısını ortaya çıkardı. Kadrosal ve örgütsel bakımdan yenilenme, süreci iyi özümseyen, onun görevlerini omuzlayıp başarıyla yerine getiren bir kadro ve örgüt düzeyini, yönetim ve çalışma tarzını ortaya çıkartmak bir zorunluluktur. Yoksa başlatılan pratik mücadele geliştirilemez, kesintiye uğrar, gerileme yaşardı. Dolayısıyla bu durumu gidermek üzere bir dizi toplantılar yapma ihtiyacı duyduk. Mayıs ayından itibaren önce yurt dışında, Avrupa'da, pratik mücadelenin en çok yoğunlaştığı sahada olmak üzere kongreler, konferanslar gündeme getirdik. Bütün çalışma alanları kendi konferanslarını yaptı. Her alandaki kadro ve örgüt anlamında öncü yetersizliğini bunun nedenlerini değerlendirdik, tartıştık. Bizi zayıf bırakan, görevlerimizi başarıyla yürütmekten alıkoyan hatalı anlayış ve tutumları ortaya çıkarıp mahkum ettik. Dolayısıyla kadronun ve örgütün işleri başa-

2001 yılı yaz aylarındaki konferanslar ise pratik görevleri yerine getirmek için gerekli olan örgütü, onun kadrosunu ortaya çıkarmada önemli bir tartışma, düşünce derinliğini, netliğini yakalama, pratik mücadele yürütmede yeni bir kararlaşmayı, tarz ve tempo tutturmayı sağladı. Bu konuda pratikte varolan engelleri, yanlış anlayışları mahkum ederek aşma, kadroyu pratik görev yürütmeye yöneltme sürecini başlattı. Şimdi geldiğimiz nokta budur.

Elbette ki bu da yeterli olmadı. Bunu devam ettirmek, konferanslarla geliştirilen daha ileri düzeyde kadrolaşma, kadrosal yenilenme, örgütsel sistemimizi görevleri başarıyla yürütecek şekilde geliştirme sürecini daha da derinleştirip köklü ele alarak yetkinleştirme anlamında Parti Önderliğimizin AİHM için hazırladığı savunmaların özümsenmesi, o temelde yeni bir kongre sürecinin gündemleştirilmesi gelişti. Bu, örgütlenme ve örgütsel yeniden yapılanmada yeni bir aşama olmakta, hazırlık ve değişim-dönüşüm, yeniden yapılanma çalışmalarımızın daha da derinleştirilerek köklü hale getirilmesi, daha kapsamlı kılınmasını ifade etmektedir. Şimdi böyle bir özümseme sürecindeyiz. Yılın sonuna doğru giderken her alanda eğitim faaliyetlerimiz bir seferberlik biçiminde yürüyor. Bütün parti yapısı Önderlik savunmaları temelinde yeni süreci anlamaya, yeni Önderlik çizgisini, ideolojik, siyasi, örgütsel, eylemsel her alanda özümsemeye çalışıyor. Parti yapımız tam bir stratejik özümseme seferberliği sürecini yaşıyor. Bunu aynı zamanda bir bütün halk olarak da yapıyoruz, halka ve dış kamuoyuna da yansıtıyoruz.

yasi sürece dönüştürme yönünde çabalarımız oldu. Bu, bizi PDK ile yeni bir ilişki düzeni sağlanabilir mi arayışına götürdü. Yine YNK ile ateşkes ve o temelde yeni bir siyasi ilişki düzeni geliştirebilir miyiz arayışını gündeme getirdi. YNK saldırılarının kırılması, gerillanın kendini savunması, ayakta kalması, bölgedeki devletleri, diğer güçleri etkiledi. Onların bize yaklaşımında değişiklikler ortaya çıktı. Bu temelde yeniden bir ilişki, irtibatlanma dönemi başlandı. Bu, aynı zamanda uluslararası ortamı da etkiledi. Bunlar çerçevesinde bir diplomatik ve siyasal faaliyet içerisinde olduk. Yıl sonuna gelip yeni bir yıla girerken ulaşılan düzey, gelinen nokta nedir diye değerlendirmeye çalışırsak; bu temelde sınırlı bazı adımların atıldığı, bazı yaklaşımların değiştiği söylenebilir. Ondan öteye çok fazla etkili, kalıcı bir siyasi ilişki düzeyinin ortaya çıkması durumu söz konusu değil. En çok çatıştığımız, savaştığımız güç olarak YNK ile bir ateşkes durumuna vardık ve o durum devam ediyor. Bunu siyasi adıma dönüştürme yönünde çabalarımız, arayışlarımız oldu. İçte ve dışta bazı arabulucular devreye girmeye çalıştılar. Kısmi siyasi irtibatlanmalar da oldu, fakat bu bir ilişki düzeyine ulaşmadı.

Bir çatışma durumu şu an söz konusu değil, politik olarak ortak çalışma yapma yönünde bir adım bile gelişmedi. Bu yönlü bizim çabalarımıza rağmen YNK buna yanaşmadı. YNK'nin böyle bir siyasi yaklaşımı, ulusal siyasete gelme durumu yok. Kendini her alternatife açık tutmaya çalışıyor. Daha doğrusu nereden para gelecekse ona göre hareket etmek, kendini

zeydedir. Dolayısıyla KDP'nin bu durumu aşılamadı. Daha etkili yöntemler geliştirerek işbirlikçi düzeyde siyaset yürütmesine fırsat vermemeliydik. Vermememiz de gerekiyor. Çünkü Kürt sorununun çözüm yoluna girmesinin önündeki en büyük engel bu siyaset oluyor. Böyle bir işbirlikçilik varoldukça ve kendisini herkese pazarladıkça başkalarının Kürtleri ciddiye, dikkate alması, dolayısıyla Kürt sorununu Kürtlerle birlikte çözmeye yaklaşması mümkün değildir. O açıdan bu güçlerin konumu engel oluşturmaya, çözümün önünde tıkayıcı rol oynamaya devam etmektedir ve bunun aşılması gerekiyor.

Bunu politik olarak yeterince aşamadık. Propagandayla biraz teşhir etmeye çalıştık, fakat bu da bunların aşılmasına yetmedi. Sürekli olarak ortak çalışmaya davet ettik. Bunlar belli bir irtibatlanma durumu yarattıysa da ortak politikaları yürütmeye, işbirlikçiliği aştırtmaya yetmedi. Bunu sağlayabilmek, işbirlikçi siyaseti biraz daha teşhir edip sınırlandırabilmede KNK'nin yeniden düzenlenmesi önemli bir rol oynadı. KNK öncülüğünde ***Barış ve Demokrasi İçin Ulusal Konferans*** adıyla 13-14 Aralık'ta bir konferans düzenlendi. Gelinen nokta uluslararası siyaset, bunun bölgeye yansıması, buna karşı Kürt sorununun çözümü yönünde ulusal demokratik çözüm çizgisinin ne olması gerektiği sorunları tartışıldı. Parti Önderliğimizin savunmada ortaya koyduğu demokratik çözüm tezleri konferansa sunuldu ve tartışıldı. Bu temelde bir ulusal çözüm belgesi ortaya çıkartıldı. Konferans önemli kararlar aldı. Böylece Kürt sorununun

"Kürdistan'da iki çizgi daha da netleşmiş oldu, netleşiyor. Bir yandan ilkel milliyetçi, işbirlikçi çizgi, diğer yandan ulusal birliği esas alan demokratik çözüm çizgisi. Geçtiğimiz süreçte bunlar çok daha bariz hale geldi. Böyle bir çalışma işbirlikçi çizgiyi biraz daha teşhir etti, daralttı. Tabii daha fazla teşhir etmeliyiz, daha çok daraltmalıyız. Bu işbirlikçi siyaseti aşmadan Kürt sorununda kalıcı bir çözüm yaratamayacağımızı çok iyi gördük."

"Arap alemini de ideolojik ve politik olarak daha yakından etkilememiz gerekiyor. Araplar önemli bir mücadele gücü, direniyorlar, savaşıyorlar. Bir yönüyle ABD savaşının karşısında yer alıyorlar. Unutmayalım ki, Filistin etrafında bir direniş içerisindedirler. Dardır bu direniş, milliyetçidir, başkaları tarafından kullanılıyor, ayrı bir mesele, yani çizgisi doğru değil. Eğer çizgisi düzeltilirse Arap toplumunun da bir dinamizm olduğu, demokratik direnişi bölge düzeyinde geliştirme gücüne sahip olduğu rahatlıkla görülecektir."

tışmaların yoğunlaşmasıyla da birleşince giderek yönetim etkinliğimiz zayıfladı, örgütsel düzeyimiz gelişmedi, sistemleşmedi. Kısmi bir dağınıklığı, kargaşayı, zayıflamayı, yönetim düzeyinde ciddi bir etkisizliğin, karar alma ve pratikleştirmede yetersizliğin yaşanılma durumu ortaya çıktı.

2001 yılına girerken yönetimsel, örgütsel durumumuz böyleydi. Bu durum giderek daha fazla partiyi zorlayınca zor koşullarda da olsa 2001 yılı şubat ayı sonunda dar bir yönetim toplantısı yapmak zorunda kaldık. Bu, III. Meclis Toplantısı'ydı. Böyle bir toplantıda yönetimsel ve örgütsel durumumuzu yeniden değerlendirdik. Yönetim olarak neden örgütlenip gelişemediğimizi tartışarak onun önündeki engelleri aşma gereği üzerinde durduk. Dolayısıyla yönetim düzeyimizi, iş bölümünü yeniden geliştiren, yönetim olarak sistem kazanma ve örgütlenmeye ters düşen, onu geliştirmeyen anlayışları mahkum etme sonuçlarını ortaya çıkardık.

O temelde 15 Şubat'la başlatılmış olan siyasi mücadele hamlesini de başarıya götürmek üzere yeni bir örgütsel düzenlemeye gidildi. Daha sonraki süreç kadrolar ve değişik alanlardaki örgütler olarak mevcut mücadele sürecinin bize yüklediği öncülük görevlerini başarıyla yerine getirmeye hazır olmadığımızı gösterdi. Örgütsel, kadrosal harıyla yürütecek bir düzeye gelmesi gerektiğini, yönetim ve çalışma tarzımızın bunu başarıyla gerçekleştirecek bir düzey yakalaması gerektiği tespitine gittik. Ve bunu da acil giderilmesi gereken bir durum olarak partinin bütün kadro gücünün önüne bir görev olarak koyduk.

Tabii diğer yandan çalışma alanlarımızı planladık. Her alanı daha ayrıntılı, daha kapsamlı çalışma planlarına kavuşturduk. Öyle ki, belirsizlikler ortadan kalksın, nerede ne yapılacağının bilinmediği bir durum söz konusu olmasın ki, pratik yapma ve mücadele etmedeki zayıflıklar aşılabilsin. Bunlar temelinde önemli bir gelişme düzeyi ortaya çıktı. Yaptığımız konferansları örgütsel gelişmede önemli bir aşama olarak görmek gerekir. Bu süreci şöyle değerlendirebiliriz; VII. Kongre örgütün stratejik değişimini formüle eden, programlayan bir kongreydi. Arkasından yaşanan örgüt içi mücadele ardından II. Meclis Toplantımız ve onu tamamlayan III. Meclis Toplantımız VII. Kongre stratejisinde örgüt birliğinin sağlandığını teyit eden ve bu temelde yeni bir örgütlenme ve pratik mücadele yürütme sürecini başlatan adımlardı. VII. Kongre'nin stratejik değişim formülasyonu ardından yeni stratejiyi hayata geçirecek örgütsel adımı atmayı da yönetim toplantımız kararlaştırdı.

Böylece örgütsel yenilenme ve yeniden yapılanma süreci çok daha derinleşmiş olarak devam ediyor. Bu, bizi yeni bir kongreye götürecek ve bu kongre de bu süreci tamamlayacaktır. Partinin kadro gövdesi üzerinde Önderlik savunmaları temelinde yeni bir örgütsel sistem ortaya çıkarılacaktır. 2002 yılı böyle bir süreç oluyor. Bu da oldukça açık ve somut bir durumdur. Yapılan eğitim ve tartışmalarla bu süreci hızlı bir biçimde yaşıyor ve ilerletiyoruz. Tabii bir yandan da pratik mücadeleyi yürütüyoruz. Askeri ve siyasi mücadele gittikçe yoğunlaşmaktadır. Eğer bunlar ciddi bir engel oluşturmaz, yürüttüğümüz eğitim ve örgütlenme çalışmalarını zayıflatmazsa mevcut düzeyle belli bir süreçte yeni çizgiyi güçlü bir biçimde özümseyen ve bu temelde kendini yeni bir örgütsel sisteme kavuşturan bir noktaya ulaşacağız. Hareketimiz öyle bir yapı kazanacak. Bu noktada da son aşamaya doğru geldik. Bu aşamayı hızla başarıya götürecek bir çalışma düzenini yürütmemiz ve sürdürmemiz gerekiyor.

Kürt çözümü önündeki en büyük engel işbirlikçi siyasettir

Siyasi bakımdan 2001 yılında belli bir çalışma içerisinde olduk. En başta 2000 yılı sonundaki askeri çatışmaları sibuna hazır ve açık tutmak istiyor. Dolayısıyla bizimle ortak bir politika yürütmeye angaje olmak istemiyor.

KDP ile ilişkisizlik durumunu aşmak için çok çaba harcadık. Ulusal Barış ve Demokrasi Projesi temelinde siyasi ilişki ve ittifak düzenini geliştirmek, ortak mücadele geliştirmek istedik. 11 Eylül olaylarından sonra ortak Kürt siyasetini geliştirme talebimizi ilettik. Yazılı, sözlü çağrılarımız oldu. Fakat KDP de böyle bir sürece girmedi. Tümden reddetmedi, yaklaşımlarımızın doğru olduğunu söyledi, fakat bu yönlü bir adım atmış ve çaba harcamış değildir. Kendisini siyasi olarak istediği gibi değişik çevrelerle ilişki kurmaya açık tutmak istiyor. Özellikle İngiltere, Amerika ve Türkiye ile ilişkilerini canlı tutacak bir politik duruşu sürdürmek istiyor. Tabii bu, olumsuz bir durum. Bir parti çeşitli devletlerle ilişki kuruyor. Kendi başına, kamuoyuna dahi bir açıklamada bulunmadan bunu yapıyor. Tabii ne ilişkisi kurduğu, hangi pazarlıkları yaptığı, ne tür vaatleri verdiği belli değil. Bu konuda ne diğer örgütlere, ne de halka herhangi bir açıklama yapmıyor. İşte bu işbirlikçilik budur. Bir partiyle bir devletin bu düzeyde ilişki kurması çok sakıncalı, tehlikeli bir durumdur, ama yapılan budur. Bu güçler bunu yapmak için yoğun çaba harcamaktadırlar, siyasetleri bu düçözümünü öngören bir ulusal çizgi oluşturulmaya çalışıldı. Bu, geniş çevreleri de etkilerken tabii işbirlikçi siyaseti de daralttı.

KDP ve YNK telaşa düştüler. Celal Talabani KNK başkanına bunun üzerine bir mektup yazarak kendi yüzünün teşhir edildiğini görünce bu tür çalışmaları engellemeye çalıştı. Bu da yetmedi, *"Bir araya gelemiyor, barışamıyoruz"* diye bir ABD heyetini çağırarak, "Gel bizi birleştir" dediler. Bütün Kürtler barış ve demokrasi için ulusal konferansta birleşip ulusal demokratik çözüm çizgisini oluştururken, onlar da ABD heyeti öncülüğünde Güney'de bir araya gelip işbirlikçi çizgiyi oluşturmaya çalıştılar. İşbirlikçi çizgi etrafında birlik oluşturmaya, kendi aralarında birlik yaratmaya çalıştılar. Böylece Kürdistan'da iki çizgi daha da netleşmiş oldu, netleşiyor. Bir yandan ilkel milliyetçi, işbirlikçi çizgi, diğer yanda ulusal birliği esas alan demokratik çözüm çizgisi. Geçtiğimiz süreçte bunlar çok daha bariz hale geldi. Böyle bir çalışma işbirlikçi çizgiyi biraz daha teşhir etti, daralttı. Tabii daha fazla teşhir etmeliyiz, daha çok daraltmalıyız. Bu işbirlikçi siyaseti aşmadan Kürt sorununda kalıcı bir çözüm yaratamayacağımızı çok iyi gördük. Dolayısıyla KNK Konferansı'yla ulaşılan düzeyi daha ileriye götürülmesi için desteklemek, bu

güçleri mümkünse işbirlikçi siyasetten vazgeçirip onu aşarak ulusal demokratik çizgide işbirliğine çekmek, mümkün değilse işbirlikçi siyaseti daha da daraltma yönünde mücadelemizi geliştirmemiz gerekiyor. Tabii bunun için de barış ve siyasi yöntemleri esas alıyoruz.

Ama bu güçler dış güçlere dayalı olarak hareket ediyorlar. Irak üzerinde askeri süreç gelişiyor ki, o sürecin bir parçası olarak askeri harekata başvurmaları her an gündeme gelebilir. Bu konuda da oldukça duyarlı olmamız gerekir. Eğer Kürt sorununa çözüm bulacaksak bu milliyetçi-işbirlikçi yaklaşımları aşmayı esas almamamız gerekiyor. Onlar aşılmadan Kürt sorunu çözülmez. Bunu aşmanın yol ve yöntemini bulacağız. Ustalık, yaratıcılık burada kendini gösteriyor. Başarımız da bunu sağlamakla ortaya çıkacaktır. Bunu sağlamadıkça, işbirlikçi, milliyetçi siyaseti aşamadıkça, engel olmaktan çıkartamadıkça hiçbir alanda Kürt sorununa kalıcı bir çözüm yaratamayız. Herkesin elinde istediği gibi kullanacak siyasi güçler oldukça Afganistan'daki örgütler gibi herkes istediği yönde kullanır, kendi çıkarı doğrultusunda savaştırır. Nitekim işbirlikçi milliyetçilik böyle bir kullanılma gücü oluyor, şimdiye kadar Kürdistan'da da kullanıldı.

Bunları epeyce daraltarak Güney'e hapsettik. Güney'de de daralttık, ama hala engel konumundadırlar. Çözümü durduruyorlar, çözümsüzlük çizgisi olmaya devam ediyorlar. Çözümü yaratabilmek için onları aşmamız gerekiyor. 2002 yılının en önemli mücadelesi bu alanda olacak, en kalıcı gelişmeler burada ortaya çıkacak. Eğer gerçekten bir demokratik Kürt çözümü yaşanacaksa, o da; milliyetçi, işbirlikçi yaklaşımların tümüyle aşılıp engel olmaktan çıkarılmasıyla gerçekleşecektir.

Buna paralel bölgesel ve uluslararası bir politik konumumuz da söz konusudur. Bölge güçleri geçen yıldan daha fazla PKK'yi ciddiye aldılar. 2000 yılından daha farklı yaklaşımlar içine girdiler. 2000 yılındaki stratejik değişimin anlaşılamaması birçok çevreyi oldukça kaygıya düşürmüştü. Özellikle Kürt sorununu alevlendirerek bizi yıkacaklar diye bazı güçler telaşlanmıştı. Bunlar kısmen aşıldı. Önderlik savunmaları bunların daha fazla aşılmasının fırsatını veriyor. Onları politik alana yansıttıkça bu güçlerle daha sağlıklı bir diyalog ve Kürt sorununun çözümü için daha sağlıklı bir ortam yakalayabiliriz. Henüz öyle bir yansıtma durumu tam gerçekleştirilmiş değil, ama bu sahalarda bu yönlü bir mücadele yürütme imkanları da yaratılmıştır. Bu noktada yetersizliklerin yaşanmasında bizden kaynaklanan nedenler de oldu. İster Doğu'da olsun, ister Küçük Güney'de olsun, dönemin tarzını tutturamadık. Dolayısıyla da örgütsel çalışma çabalarımız engellerle karşılaştı, boşa çıktı. Somut koşullara uygun, yaratıcı ve başarı sağlayan bir çalışma tarzını bulamadık. Son süreçte bunları da daha derinliğine değerlendiriyor ve tartışıyoruz. Özellikle Önderliğin bu sahalar için ön gördüğü çözüm yöntemleri temelinde nasıl bir örgütsel pratik çalışma çizgisi ve tarzı izleyeceğimiz konusunda yoğunlaşıp, tartışmalar yürütüyoruz. Böylece giderek yetersizliklerimizi ve hatalarımızı aşan bir düzeyi yakalayacağız. En kısa zamanda da bunu yakalamamız, bunu geliştirmemiz gerekiyor.

2001 yılı Kürt Rönesansı'nın adımlarının atıldığı bir yıl oldu

Diğer çalışmalar olarak da propaganda ve kültürel alanda faaliyetlerimiz oldu. Kültür ve Basın-Yayın Konferansı yaptık. Propaganda-ajitasyon faaliyetlerini daha örgütlü yürütmek, ülkeye taşımak, mücadeleyi, ülkeyi, halkı daha iyi ifadeye kavuşturmak, böylece Kürt aydınlanmasını hızla geliştirmek üzere aydınlanma birliği temelinde bu yönlü örgütsel pratik adımlar atılmaya çalışıldı. Yayın faaliyetlerimizde yeni düzenlemeler yapıldı. Yayın politikasını sürecin gereklerine cevap verecek bir düzeye ve doğrultuya kavuşturmak için tartışmalarımız, toplantılarımız oldu. Benzer biçimde kültür faaliyetlerini geliştirmek, ülkeye ve mücadele sahasına çekmek üzere çalışmalarımız oldu.

Kültür Konferansı, Demokratik Kültür Hareketinin mücadele ve halkı esas alma temelinde geliştirilmesi yönünde bir yaklaşımı ortaya çıkardı. Propaganda-ajitasyon faaliyetleri sürekli rol oynayan bir çalışma ve mevcut gelişmeler içerisinde belli bir rolü söz konusu. Yıl boyunca yapılan çalışmalarda bu alanda ulaşılan düzeyi bir toparlanma ve örgütlenmeye hazır hale gelme, bir doğrultu tutturma olarak ifade edebiliriz. 2002 yılında bu, hızla kendini örgütleyerek propaganda da dönemin istediği yeterliliği yakalamaya varabilir. Bunun verileri hazır. Kültür faaliyetinde de benzer bir durum yaşanıyor. Daha çok ön açıcı, deneme kabilinden, mücadeleyi yansıtan çalışmaları biz de yaptık. Değişik alanlarda da bu yönlü çalışmalar oldu. İster yurt dışında olsun, ister metropollerde olsun kültür-sanat faaliyetlerini daha çok halka ve mücadele değerlerine yaklaştıracak çabalar harcadık. Orada da bu temelde bir doğrultu oluşturuldu. Yeni yılda bu çalışma alanlarımız da önemli bir gelişme kaydedecektir. Hem düşünce hem pratik düzeyde önemli bir birikim yakalandı. Yanlışlarla mücadele edilerek onlar aşıldı denebilir. Çünkü bu alanda da epeyce yanlışlıklar vardı. Yani yeniden yapılanmaya karşı eskiyi savunan, eskiyi korumakta direten yaklaşımlar çok fazlaydı. Bu da, anlamamaktan veya basit çıkarlardan, yaklaşımlardan kaynaklanan bir direnmeydi. Gerçekleştirilen toplantılar ve yaşanan yoğun tartışmalarla bu yanlış ve hatalı düşünceleri büyük ölçüde kırdık. Dolayısıyla da bir doğrultu tutturma, yeniden yapılanma önündeki direnci kırma, yeniden yapılanmanın, yeni mücadele sürecinin gereklerine uygun çalışma yürütmenin önü açılmış oldu.

Demokratik siyaset, siyasi örgütlenme, partisel gelişme yönünde de adımlar atıldı. Bütün alanları, Kürdistan'ın bütün parçalarını yasal demokratik siyaseti geliştirme yönünde değerlendiriyoruz. Onlara bağlı olan ülkelerin durumunu değerlendiriyoruz. Türkiye, İran, Irak, Suriye bu biçimde değerlendirme kapsamımızdadır. Giderek bunları geliştirme adımları atılıyor. Özellikle Türkiye'de partileşmeleri geliştirme, bunu destekleme, ilerletme yönünde yoğun bir çaba da verilmektedir. Orda da değişmeyen, eskiyi sürdürmek isteyen anlayışlara karşı bir mücadele yürütüldü. Yeni dönemi karşılayacak örgüt yaklaşımının ve örgütsel çalışma tarzının nasıl olması gerektiği noktaları üzerinde de yoğunlaşıldı. Bu konuda belli bir toparlanma da sağlandı. Tabii bunu canlı kılabilmek için daha çok kadın ve gençlik hareketini geliştirme yönünde çaba harcadık. Çok örgütlü olmasa da bilinç edinme, hareketlenme, öncü çekirdekleri oluşturma yönünde hem kadın örgütlenmesi, kadın çalışmaları bakımından hem gençlik örgütlenmesi ve gençlik çalışmaları bakımından belli mesafeler kat ettik. Kuşkusuz çok ileri mesafeler ve üzerine oturulacak gelişmeler değil. Fakat bir başlangıçtırlar. Doğrultu tutturmada, kadro oluşturmada, planlama yapmada, eğitim ve propaganda yapmada, öncü kitleleri uyarmada küçümsenmeyecek adımlar da atılmıştır. Bunlar işletilip ilerletilirse güçlü sonuçlar verecek adımdırlar. Kendi başlarına kalırlarsa kuşkusuz fazla bir gelişmeye yol açmazlar. Ama üzerinde çalışılacak başlangıç adımları olmaktadır. Eğer ısrarlı, iddialı olunur, işin gereklerine uygun doğru tarz ve yöntemle çalışmalar sürdürülürse çok güçlü bir kitle hareketi yaratılabilir. Yeni stratejimizin hayata geçirilmesinin öncü güçleri olarak bütün toplumu hareketlendirecek, yeni bir mücadele sürecine çekecek şekilde kendisini pratik sahaya çıkartabilir. Yani öncü, öncülük rolünü oynar konuma getirebilir. Bu alanlardaki adımlarımız da böyle bir düzeyi arz ediyor.

Her şeyden önce iyi tanıdık, iyi öğrendik. Neyin ne olduğunu daha çok anlamaya çalıştık. Belli bir anlayış ve bilinç düzeyimiz gelişti. Neyi nasıl yapabileceğimiz konusunda bir düşünce aydınlanmasına ulaştık. Elbette ki bunlar önemli hususlar olmaktadır. Bilgisiz, doğrultusuz, plansız hiçbir şey yapılamaz. İmkan ne kadar fazla olursa olsun çarçur edilir. Nitekim geçen yıllarda da elimizde bu alanlarda büyük imkanlar vardı, ama hiçbir adım atamadık ve pratikte çok fazla bir etkinliğimiz olmadı. Şimdi adımlar atıyoruz. Daha büyük adımlar atmak için hazırlık düzeyimiz iyidir, bilincimiz açık, kendimize güvenimiz tamdır. Bu konuda örgütsel hazırlıklarımız vardır.

Bir de bunun için bir başlangıç yapmışız; toplumun değişik kesimlerini, yine kadın ve gençlik kesimlerini eyleme geçmeye ve eylemle başarı sağlamaya inandırmışız denebilir. Tabii bu, oldukça önemli bir durumdur. Kuzey'de, Güney'de gittikçe geniş bir hareket halini alır, alacaktır. Kısmi, asgari bir çalışma her türlü engeli aşarak böyle bir gelişmeyi yaratacak güce sahip olur. Tabii sadece buralarla sınırlı kalmayarak, diğer alanlarda da varolan güçlü bir kadın ve gençlik potansiyeli ve hareketiyle, buraların kendi orijinalitesi ve kendi özgünlüğünde, sadece bizim istediğimiz gibi olsun değil, onun gerçeğini de dikkate alarak yaratıcı, somut koşulları dikkate alan yaklaşımlarla böylesi bir hareketi Ortadoğu'da demokratik değişimin geliştirilmesinde, Ortadoğu halklarının her türlü dış müdahaleyi alt ederek demokratik birliğe ulaşmasında öncü bir güç haline getirmek mümkün olacaktır. Güney'de, Küçük Güney'de, Doğu'da, Arap sahasında da böylesi bir potansiyel var. Bu konuda Küçük Güney'de güçlü bir potansiyelimiz var. Örneğin Büyük Güney'de bu konuda yapılması gereken çok çalışma var, böylesi bir çalışmayı yapmalı, varolan sorunları aşacak bir çalışma yürütmeliyiz.

Arap alemini de ideolojik ve politik olarak daha yakından etkilememiz gerekiyor. Araplar önemli bir mücadele gücü, direniyorlar, savaşıyorlar. Bir yönüyle ABD savaşının karşısında yer alıyorlar. Unutmayalım ki, Filistin etrafında bir direniş içerisindedirler. Dardır bu direniş, milliyetçidir, başkaları tarafından kullanılıyor, ayrı bir mesele, yani çizgisi doğru değil. Eğer çizgisi düzeltilirse Arap toplumunun da bir dinamizm olduğu, demokratik direnişi bölge düzeyinde geliştirme gücüne sahip olduğu rahatlıkla görülecektir. Dolayısıyla o sahada da kendimizi geliştirmeliyiz.

Doğru planlama diyalektik bir bakış açısı ve felsefeyle mümkündür

Mevcut durumda bütün alanlar 2002 yılı için çalışmaya hazır hale getirilmiş durumdadır. 2001 yılı bu yönlü büyük bir hazırlık yılı oldu. Eksikleri sınırlıdır. Mücadele tarihimizin en güçlü hazırlıklarından birisi, belki en kapsamlısının yaşandığı bir yıl oldu diyebiliriz. 2001 yılını böyle anacağız, böyle değerlendireceğiz. Bu yanlış bir değerlendirme değildir. Ortadoğu'da devrimi ve birliği geliştirecek halk eylemliliğinin başlangıcı olacak büyük hazırlıklar bu yılda yapıldı. Bunun öncüsünü düzenlemek gerekiyor, ilk yapılması gereken de budur. Öncüyü bu görevleri başarıyla yerine getirecek bir formasyona ulaştırmak gerekiyor. Eğitim seferberliği, kadronun kendini yenileme görevi burada daha büyük önem taşıyor. Zaman kaybetmeden örgütlenmeyi sağlamamız gerekiyor. Bu sağlandığı ölçüde, bu konuda ertelemeye düşmeden, yine zayıf kalmadan bu adımları yerinde, zamanında attığımız ölçüde büyük demokratik kitle eylemliliğinin her alanda gelişeceğini, bunun da demokratik dönüşümü, özgürlük ve adalet düzenini bütün Ortadoğu toplumlarında gelişimini başlatıp, güçlendireceğini kabul etmemiz gerekiyor. Böyle oldu mu hiçbir güç bunu engellemeyecektir. Nereden bakılırsa bakılsın böyle bir gelişme sürecine girilmiştir. Böyle bir sürecin gelişmesi için bütün veriler ortaya çıkartılmış, hazırlanmıştır. Gerisi artık bunu adım adım pratikte yürütecek kadroya, öncüye, öncü örgüte düşüyor, görev onundur. Gelecek başarısı da, öncünün bu görevleri layıkıyla yerine getirmesine bağlıdır. Tabii başarısızlık da onun sorumluluğunda olacaktır.

Dolayısıyla öncüyü hazırlama ve eğitme, öncülük görevlerine yeterince sahip çıkma, öncüyü buna ulaştıracak şekilde eğitmek büyük önem taşıyor. Bu konuda geniş kapsamda bir çerçeve çizmeye çalıştık, ama bu çerçevenin hepsi geliyor işi sırtımıza yüklüyor. Biz bunları omuzlamaya ne kadar hazırız, ne kadar hazırlanıyoruz. Hazırlanırken sorunlarımız, zayıf yanlarımız neler, onları nasıl aşmalıyız? Tabii bu konular üzerinde kafa yormamız, düşünmemiz gerekiyor. Parti kadroları, parti militanları ne durumda, kendilerini neler engelliyor ve zayıf bırakıyor? Bunları nasıl aşacağız? Bunları da değerlendirmek istiyoruz. İşleri planlayıp çalışmaları düzenlerken nelere göre düzenleyeceğiz, planlama etkenleri neler? Doğru bir planlama neye dayanır? Durum değerlendirmesi yaparken neleri esas almak gerekir? Bir defa bunları iyi bileceğiz. Tabii bu konuda geçmişte çok planlı olmadık. Zaten bazen Önderlik planlama yapıyordu. Onu da kimse yeterince dikkate almadı. Kendimizi ise, hiçbir yerde ve hiçbir şekilde süreçleri değerlendiren, kendini planlayan, planlı çalışan bir konuma getirmedik. Şimdi de görülen o ki, planlama yaparken kendimize göre hesap yapıyoruz. "Şu var, bu yok, şöyle yaparsak daha iyi" diyoruz ve sanki bu dünyada değiliz, mücadele yürütmüyoruz. Bizim dışımızda başkaları yokmuş gibi davranıyoruz. Bu, metafizik yaklaşımdan kaynaklanıyor. Bir defa felsefemiz doğru değil, bunu düzeltmemiz gerekiyor. Olaylara bakış açımızı düzeltmemiz gerekiyor. Bakış açımız çok tek yanlıdır. Bu da olayları birbirinden kopartıyor, dolayısıyla mücadele eden güçleri birbirinden kopartıyor. Sadece kendini gören, dışındakini görmeyen, sadece objektif şartları gören, subjektif şartları görmeyen veya sadece karşı tarafı görüp kendini değerlendirmeyen, düşmana bakıp halka bakmayan yaklaşımlar dar, yetersiz ve tek yanlıdır. Bunlara dayalı planlama yaparsak doğru sonuç ortaya çıkmaz. Kendine görelik dediğimiz şey orada başlıyor. Sürekli olarak sadece kendini dikkate alan, kendini hesaplayan, dolayısıyla da ona göre planlama yapan her şeyi kendine göre ayarlayan, ama farklı bir durumla da yüz yüze gelince afallayıp kalan bir durumu yaşıyoruz. Böyle olmamamız için çok yönlü ve doğru bakacağız. Planlama anlayışımız gelişecek; planlamaya doğru ve yeterli yaklaşacağız. Bütün etkenlerini dikkate alacağız ve ona göre nerede, ne zaman, neyi yapmamız gerektiğine karar vereceğiz. Öyle oldu mu hata yapmaz, zamanı da iyi değerlendirmiş oluruz. İmkanlarımız da yeterlidir, onları doğru değerlendirdik mi iyi sonuçlar alırız. Hiç yetersiz, zorlanan bir konuma düşmeyiz. İmkanların çarçur olması, iyi pratikleştirilememesi, yetersiz kalmamız ve olaylarla karşılaştığımızda zorlanmamız hep tek yanlı yaklaşımdan kaynaklanıyor. Onun için öncelikle bu yaklaşımı aşıp düzelteceğiz, bu temelde de planlama anlayışımızı geliştireceğiz. Süreci kavrama, özümseme, onun gereklerine göre hareket etme durumumuzu geliştireceğiz. Önderlik, *"varsa sorununuz, sabaha kadar oturun çözüp kalkarsınız"* diyordu. Biz ise; kalsın, haftalar geçsin, aylar geçsin diyoruz. Sanki haftalar, aylar bize o fırsatı verebilecekmiş gibi. Hiç verir mi, vermez mi diye bakmıyoruz. Kendimize göre yoruluk diyoruz. Böyle olur, böyle yaparız diyoruz. Onlar doğru yaklaşımlar değil. O yaklaşımlar bizi çözümsüz, gelişmelere karşı hazırlıksız kılıyor. Dolayısıyla gücümüzü tam kullanamıyor ve pratikleştiremiyoruz. Pratik mücadelede çok emek harcıyoruz, çok fedakarlık yapıyoruz, ama az sonuç alıyoruz. O açıdan zamanı iyi değerlendirme ihtiyacımız var. Planlama demek işleri bir zamana göre sıralamak demektir, zamanı iyi kullanmayı, zaman ve mekan olgusuna göre çalışmaları, işleri düzenlemeyi ifade ediyor. Bu, diyalektik bir yaklaşımdır. Dolayısıyla doğru planlama anlayışı, diyalektik bir bakış açısı ve felsefeyle mümkündür. Doğru ve yeterli olmayan planlama yaklaşımları veya plansızlıklar hep bakış açısındaki yanlışlıktan, terslikten kaynaklanıyor. Bu da giderek tanrıya bırakmaya, kadere bağlanmaya götürüyor ki, tabii bunlar yanlış anlayışlardır. İradeyi, doğruyu, başarılı yaşamayı ve pratiği ortaya çıkaran anlayışlar değildir. O açıdan her şeyden önce çalışmalarımızı, hazırlık düzeyimizi zamana yaymadan hızlandıracağız. Gerekirse bir gün oturup her şeyi öğrenip kalkacağız ve iş yapmaya hazırız diyeceğiz. Üzerimize ne görev düşerse onu yapmaya hazırız diyeceğiz. Ama şimdiye kadar dediğimiz gibi demeyeceğiz; eskiden de öyle dedik, ama ortaya kendimizi aldatma, kandırma durumu çıktı. Hazır olmadan feodal gururla, biraz da kabadayılıkla hazırız diyerek mücadele meydanına çıkma durumu yaşandı. Gerçekten hazır olmadığı halde, hazırım diyerek işin içine girmek işte bir yığın zarar getirdi. Yanlışlar, kayıplar, yetersizlikler bu nedenle ortaya çıktı, buradan kaynaklandı. Dolayısıyla o biçimde hazırız demek de doğru değildir. Sadece söyleyerek değil, içten içe, özde bütün yönleriyle hazır olarak bu işleri yapmak, gerçekten buna hazır olmak önemlidir. Onun için de kendimizi anlayarak, öğrenerek hazır kılacağız. Önderlik; *"hala anlaşılmamaktan korkuyorum, doğru anlaşılmamaktan korkuyorum"* diyor. Elbette bunu söylerken halkın anlamaması veya başka kişiler için bunu söylemedi. Bizim anlayış durumumuzu değerlendirmek için söylemiştir. Önderliği hayata geçirme pozisyonunda olan, onunla, yükümlü ve görevli olanlar bizleriz. Eğer kendisinin pratikleşmesinden bir endişesi oluyorsa onu doğru ve yeterli anlaşılmamaktan kaynaklanacağını düşünüyorsa, demek ki o zaman bizim anlayış durumumuzu değerlendiriyor. Önderlik yaklaşımını doğru anlamamız, doğru algılamamız, dolayısıyla doğru ve yeterli dersleri çıkartmamız gerekir. Birincisi Önderliği doğru ve derinliğine anlamaktan, ikincisi ise büyük bir ataklıkla pratikleştirmekten, hayata geçirmekten geçer. Bu ikisini de yapmakla yükümlü olan bizleriz.

Ne olduğunu araştırmalı, tartışmalı ve mutlaka çözüm bularak ilerlemeliyiz. Yoksa anlaşılmayan şeyler atlandı mı kopukluk olur. Düşünce bütünlüğü, çözümlerne gücü zayıflar, parçalılık ortaya çıkar. Parçalılık da diyalektik bakış açısını kaybetmek demektir. Metafizik bakış açısına saplanmaya götürür ki, o bakış açısıyla da olguları doğru tahlile tabi tutamayız. Değerlendirme de yapsak, olayları çözümlemeye de çalışsak düşünce sistemimiz öyle oldu mu yapacağımız değerlendirmeler, çözümlemeler gerçeği tam vermez. Bütünlüklü vermez. Dolayısıyla doğru durum değerlendirmesi yapamayız. Somut durumu, objektif durumu doğru ve yeterli değerlendiremeyiz. O da doğru kararlar almamızı engeller. Karar verdik mi o doğru değerlendirme temelinde verdiğimiz kararlar hatalı olur, eksik olur, zamansız olur. Dolayısıyla içinde bulunduğumuz her anda doğru, etkili pratik yapma imkanını yakalayamayız, kaybederiz. Bu da bizi başarıdan alıkoyar.

İşte buna düşmemek, önümüzdeki 2002 yılını doğru bir pratikleşmenin geliştirildiği, büyük kazanımların elde edildiği, gelişebilecek her türlü saldırı ve yönelimi püskürtecek bir gücü sağlayacak, yeni stratejiyi ertelemeden hayata geçirip başarısını sağlayacak bir yıl haline getirmek doğru anlama, özümseme, irdeleme ve pratikleştirme içinde olmalıyız. Bunun kaynağı, gücü, özü Önderlik ve onun büyük emek ve çabalarıyla bizler için, insanlık için bir hazine olan AİHM değerlendirmeleridir. 2002 yılı bu kaynak temelinde özgürlüğe, demokrasiye, barışa, birliğe akan bir yıl olacaktır.

SİYASETTE YENİDEN YAPILANMA SORUNLARI

Kürt sorununun çözümünü gün geçtikçe daha fazla dayatması, yaşanan derin ekonomik ve siyasi kriz, Türkiye'de demokratik değişim ve dönüşüm olayını, bu temelde köklü bir yeniden yapılanmayı gittikçe daha acil, zorunlu ve önemli kılıyor. Kuşkusuz ekonomik yeniden yapılanma ve sistemin kendini yeniden düzenlemesi, en başta siyaset kurumunda yeniden yapılanmayı gerektiriyor. Bu da partiler sorununu, seçim yasasını, düşünce ve ifade özgürlüğü konusunu öne çıkarıyor. Hem düşünce ve siyaset özgürlüğü önünde kısıtlama oluşturan yasal değişiklikleri yapmak, hem de eski sistemin ayakta tutucu güçleri olan partilerde değişikliği gerçekleştirmek gerekiyor.

Siyasal sistemin yeniden yapılanması ve demokratik bir içerik kazanması için en başta sistemi var eden, geliştiren temel kurumlar olarak partilerin, içinde bulunulan toplumsal, siyasal ortama göre, mevcut gelişme düzeyini ifade edecek temelde kendilerini yeniden yapılandırmaları, demokratik içeriğe kavuşturmaları gerekiyor. İdeolojik, siyasal yaklaşımlarda demokratizasyon, bunun partilerde ifadesini bulması, Türkiye'nin demokratik değişim ve dönüşümünü sağlamak için en başta gerçekleştirilmesi gereken adım oluyor. Son iki yıl içerisinde, özellikle PKK'nin silahlı mücadeleyi durdurup demokratik dönüşümü ve yeniden yapılanmayı gündeme getirmesinin ardından bu konularda Türkiye'de önemli bir tartışma düzeyi gelişmişti. Düşüncede demokratik yaklaşımlar, bunun siyasal yapıya taşırılması yönünde ciddi girişimler gündeme gelmişti. Sistemin demokratik değişimini yaratacak olan partilerde yeniden yapılanma, ayrışma, iç tartışma, bu temelde yeni sistemin yaratıcısı olacak demokratik nitelik kazanma yönünde bir gelişme ve iç mücadele ortaya çıkmıştır. Bu yönlü temel bütün akımlar, ciddi bir tartışmayı kendi içinde geçen süreçte yaşadı. Ayrışma yönünde önemli adımlar atıldı. Varolan partilerin kendini gözden geçirmesi, 21. yüzyıl Türkiye'sini yaratacak şekilde kendini yenilemesi gereği ortaya çıkarken ayrışmalar, yeni oluşumlar, yeni sürecin gereklerini yerine getirecek yeni partinin kuruluşu gündeme gelmişti. Sağda ve solda bu yönlü belli bir mesafe kat edilmişti. Oligarşik cumhuriyeti aşma, oligarşik yönetim tarzını değiştirme, onun yerine bütün akımların demokratik muhteva kazanması ve bu temelde demokratik yönetim tarzını hakim kılacak bir siyaset kurumlaşmasının gelişmesi yönünde önemli adımlar atılmıştı.

Son otuz yılda yürütülen demokrasi savaşının sonucunda siyaset kurumunun demokratik yeniden yapılanmasıyla yeni bir sistemi, demokratik cumhuriyeti ortaya çıkarması yönünde umutlar, çaba ve arayışlar gelişmişti. Fakat 11 Eylül'de ABD'ye yönelik saldırılar ardından bu süreçte ciddi bir duraksamanın, bu yönlü arayışlarda umutsuzluğun, hatta vazgeçme, geriye çark etme gibi durumların ortaya çıktığı gözüküyor. Örneğin birçok çevrenin umut bağladığı CHP ve diğer kesimlerden ayrılan çeşitli gruplardan oluşacak yeni bir sosyal demokrat partinin kuruluşunun gecikmesi, en son böyle bir oluşumu etrafında toplayan Erdal İnönü'nün görev almayacağını ve çekildiğini belirtmesi, yeniden yapılanma ve siyaset kurumunun demokratikleşmesi yönündeki arayışlarda önemli bir değişimi ifade ediyor.

Çünkü 11 Eylül öncesinde şu somut bir biçimde görülüyordu; Türkiye'nin demokratik yeniden yapılanmaya ihtiyacı var. Bu, olmazsa olmaz kabilinden bir ihtiyaç. Mevcut ekonomik krizi aşmak, Türkiye'yi herkes için yaşanır hale getirmek, demokratik siyasal yapılanmadan geçiyordu. Bunda tam bir görüş birliği, asker-sivil, sağ-sol herkesin mutabakatı vardı ve bu doğru bir yaklaşımdı. Böyle bir demokratik değişimi de ancak sol bir iktidarın yerine getirebileceği kanısı, gittikçe daha geniş bir kesimde oluşuyordu. Elbette İslami bir iktidar bunu yapamaz, MHP türü sağ bir iktidar da bunu yapamaz. DYP ve ANAP, zaten geçen elli yılın oligarşik parti yönetimleri oldular, oligarşik yapıyı ortaya çıkardılar. Onu aşmaları, öncülük ederek demokratik değişim ve dönüşümü yaratmaları mümkün değil. Dolayısıyla Türkiye, gerçekten demokratik bir cumhuriyet olacaksa, bunu ancak sol bir iktidarla yapabilirdi. Aynı zamanda demokratik değişim ve yeniden yapılanmayı dayatan temel bir kuvvet olarak Kürt sorununun çözümünü de ancak böyle sol demokratik bir iktidar sağlayabilirdi.

Dolayısıyla 11 Eylül öncesinde Türkiye'de şu hava gün geçtikçe belirginleşiyordu; Türkiye giderek yeni bir sol iktidara doğru gidiyordu. Bu, bir parti etrafında bütün demokratik sol çevrelerin katıldığı bir koalisyon iktidarı olabilirdi. Türkiye'nin duyarlı güçlerinin, Türkiye üzerinde etkide bulunan dış çevrelerin gittikçe daha fazla Türkiye'nin geleceğini, yeniden yapılanmasını, demokratikleşmesini böyle bir iktidarda gördüğü kanısı oluşuyordu. Adeta bir seçimle yeni bir sol iktidarın yaratılması, bunun da demokrasinin kurucu iktidarı olarak meclisiyle, hükümetiyle, düşüncesiyle rol oynaması hesaplanıyordu. Bu bakımdan sosyal demokrat çerçeveli de olsa, çeşitli gruplardan oluşacak yeni bir sol partileşme büyük önem taşıyordu. Bunun da geniş bir yelpazeyi demokratik çerçevede içine alması, bunu sağlayacak bir öncülüğü geliştirmesi gerektiriyordu. Erdal İnönü, böyle bir misyonu alarak öncülükte rol oynayabilirdi. Dolayısıyla bu temelde uzun bir süredir tartışılan, çeşitli toplantılar yapılan yeni sol oluşumun gelişememesi, partileşememesi ve Erdal İnönü'nün içine girdiği tutum basit ele alınmamalıdır. Oldukça ciddi, önemli bir tutum oluyor. 11 Eylül öncesinde varolan havanın Türkiye'de değişip değişmediği sorusunu gündeme getiriyor. Bir de dar bir grup da olsa, sol bir güç olan ÖDP'nin bölünmesi, Kürt ulusal demokratik gelişmesine dayanan HADEP partileşmesi üzerinde artan polis baskısıyla birleşince; yine Çiller, Demirel gibi geçen on yılın çeteciliğinden en çok sorumlu olan güçlerin daha çok öne çıkma durumu da buna eklenince, bu kuşku daha fazla artıyor elbette.

11 Eylül sonrasında baskı değil demokratik açılım gelişmeliydi

11 Eylül ile gelişen süreç Türkiye'de nasıl işliyor, neyi öne çıkardı? 11 Eylül olayları nasıl algılanıyor? Bu süreç ne tür değişiklikler yaptı? Hemen belirtelim ki, bu konuda Türkiye'de basın da olumlu bir rol oynamadı, bir çarpıtma gerçeği yaşanıyor. 11 Eylül olayları, bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de demokratik değişim ve dönüşümün, bu temelde yeniden yapılanmanın ekmek-sudan daha fazla ihtiyaç olduğunu, en acil ve ertelenemez görev olduğunu, Türkiye'nin geleceğinin buna bağlı olduğunu daha açık göstermesine rağmen bazı çıkar çevreleri, rantçı kesimler, çeteci güçler bunun tersini iddia ederek kendi çıkar düzenlerini kurma yönünde atak yapmak istediler. Basın da buna çeşitli biçimlerde alet oldu, kötü iş yaptı. Eleştirilmesi, özeleştiri verilmesi gerekiyor. Özellikle kendisine liberal demokrat, sosyal demokrat, hatta İslami demokrat diyen yazar ve aydın çevrelerin içine düştükleri çeteciliğe ve rantçılığa alet olma durumu karşısında tutumlarını gözden geçirmeleri, özeleştiri vermeleri gerekiyor. Basının yoğun propagandası, mevcut yönetimin tutuculuğuyla birleşince Türkiye, içine girdiği olumlu havayı kaybetti. Demokratik çözüm, yeniden yapılanma, partilerin, düşüncenin, siyasetin, dolayısıyla hukukun ve devletin değişim-dönüşüm sürecini en azından yavaşlattı, kesintiye uğrattı. Farklı havalar, gerici bir saldırı dalgası 11 Eylül sürecine dayalı olarak gelişti.

Halbuki 11 Eylül süreci ile mevcut sistemin çözümleyici olmadığını, değişip dönüşmek, daha demokratik, özgürlükçü, adil ve herkes için yaşanır bir dünya öngören bir sisteme yerini bırakmak zorunda olduğu gerçeği ortaya çıkarıldı. Her ne kadar 11 Eylül saldırılarına dayanarak ABD III. Dünya Savaşı ilan etmiş olsa da ve bunun bir parçası olarak Afganistan'a yoğun askeri saldırıda bulunmuş ve bu tür saldırıları gelecekte Ortadoğu'ya, başka alanlara taşıma durumu olsa da bunun sonunun mevcut olandan daha geri bir demokratik düzen olacağını, baskı ve sömürü düzeninin daha da pekişeceğini sanmak bir yanılgıdır. Bu tarihin işleyişini tersine çevirmek, tekerleği ters döndürmek olur.

Bu saldırıların güncel olarak neyi doğurduğunu iyi kestirmek lazım. Onlardan da baskı sisteminin ortaya çıktığını düşünmek yanılgıdır. İngiltere'de bunu yapmak isteyenler var, ama karşı direnç de gelişiyor. ABD'de, mevcut duruma dayanarak daha baskıcı bir hukuk sistemi geliştirmek isteyenlere karşı muhalefet gün geçtikçe daha fazla oluşuyor. Avrupa, bu gelişmelerden bütünüyle rahatsız. Kuşkusuz geri kalmış alanlar, ezilen halklar, özgürlük ve adalet isteyen kesimler, bunu hiç kabul etmeyecekler. Dolayısıyla mevcut durumda askeri bir hareket ortaya çıksa da bunun vuruşuyla kırılan, parçalanan demokrasi olmuyor, tersi oluyor. Çağdışı, baskıcı, dar çıkarcı, oligarşik, otokratik, teokratik, monarşik yönetimler oluyor. İşte Afganistan'da bir tanesi teslim olma aşamasında. Gelecekte Ortadoğu'da bir sürü monarşi, buna dayanarak yıkılacak, otokrasiler ve oligarşiler aşılacaktır. ABD'nin bunu istemesiyle olmayacak, ama dünyada ortaya çıkan gelişmelerin geriye götürülmesi mümkün olmadığına göre, bu gelişmelerin zorunlu dayatması böyle bir süreci ortaya çıkartacak. Dolayısıyla ABD saldırısı ne olursa olsun, bazı rantçı ve gerici çete çevreleri neyi arzu ederlerse etsinler, bu temelde ne kadar vahşi şiddet kullanırlarsa kullansınlar sonuç yeni bir uluslararası sistemin daha demokratik, özgürlükçü ve adil ölçülerle şekillenmesi olacaktır. Yeni bir uluslararası sistem, uluslararası güvenlik, bu temelde ortaya çıkacaktır. Tarihin işleyişi bunu gerektiriyor.

Bu, Türkiye için de geçerlidir. Türkiye'deki beyinler ne yazık ki ileriyi göremiyorlar. Çok yazıyor, okuyor, çok konuşuyor, kendilerini çok biliyor sanıyorlar, ama burunlarının ötesini bile göremeyecek kadar dar görüşlüler. ABD bombalarının düştüğü andaki etkisini görüyorlar, ama onun neyi yıktığını, bunun altından neyin doğacağını hiç göremiyorlar. Dar zihniyet, çıkarcılığa bağlanma, ufuksuzluk, dar milliyetçilik buna denir. Bu, fazlasıyla yaşanıyor ve aşılmalıdır. Bu bakımdan 11 Eylül ile gelişen sürecin doğru tanımlanması gerekiyor. Demokratik değişim-dönüşümün ve bu temelde yeniden yapılanmanın Türkiye'de artık işlevsiz hale geldiği, gereksizleştiği, tersine çevrileceği biçiminde değil; bunların ertelenemez ve daha acil gerçekleştirilmesi gereğini ortaya çıkarması şeklinde tanımlamak gerekir. Böyle algılamak daha doğru. Böyle anlayan ve bu temelde hareket edenler, yakın zamanda kazanacaklar. Böyle algılamayan, tersine "rantçılığa, çeteciliğe, dar milliyetçiliğe gün doğdu, baskı ve sömürüyü daha iyi geliştireceğimiz bir ortam oluştu" diyenler, belki kısa sürede söylediklerine uygun bir ortam görecek, kendilerini buna inandıracaklar, ama yakın gelecekte yanlış yaptıklarını, kaybettiklerini de görecekler.

Bu bakımdan 11 Eylül sürecinin doğru anlaşılması gerekiyor. Türkiye için gerekenin ne olduğunun doğru algılanması gerekiyor. Bu anlamda da rantçı çeteci çevrelerden, çıkar gruplarından ve oligarşik çetelerden gelen saldırılara karşı direnişçi, yenilikçi, geleceği iyi gören, bunda kararlı ve onu yaratmada çaba sahibi olan bir tutuma girmek gerekiyor. Doğrusu budur. Demokratik tutum, yenilikçilik, değişimcilik, kesinlikle bunu gerektiriyor. Bu tutum, biraz fedakarlık ve cesaret gerektiriyor, ama çok geçmeden kazanacak tutumdur. Buna sonuna kadar inanmak, bu konuda kararlı ve istekli olmak gerekiyor. Bu açıdan Türkiye'nin nereye gittiğinin daha doğru anlaşılması, 11 Eylül ile daha öncesinde gelişmekte olan siyasal partilerin, siyaset kurumlarının, düşüncenin demokratikleştirilmesi sürecinin kesintiye uğratılması, zayıflatılması değil, daha da derinleştirilmesi ve hızlandırılması sonucunu çıkarmaktır. Bu sonucu çıkarmak, bunun gerektirdiği fedakarlık ve cesareti göstermek, buna ters düşen tutum ve anlayışlarla mücadele etmek gerekiyor. Anlamamaktan kaynaklanan adeta duraksama diyeceğimiz siyasi ortam zarar verici, partiler açısından çürütücüdür. Nitekim kamuoyu yoklamaları siyaset kurumunun toplum nezdinde güvensiz duruma düştüğünü çok açık gösteriyor. Hiçbir parti, mevcut seçim sistemine göre barajı aşamıyor. Bazıları seçim istiyorlar, ama barajı aşamayacak durumda iken istiyorlar, neden istedikleri belli değil.

Bazıları da –örneğin iktidar partileri– *"seçim olmayacak"* diyorlar. Nitekim seçim konusu da bu durumla bağlantılı. 11 Eylül öncesinde demokratik yeniden yapılanma yönünde arayış ve çabaların arttığı süreçte bir erken seçim gereği, Türkiye'nin gündemine iyice oturmuştu. Şimdi, 11 Eylül'den sonra, bu olayı yanlış değerlendirme ardından bu tür taleplerin gittikçe azaldığı görülüyor. Bu yönlü talebi olanların geri çekildiği, genelde de seçimin gündemde olmadığı gibi bir hava yayılıyor. Halbuki mevcut yürüyüşüyle Türkiye'nin kendini yeniden yapılandırması, dolayısıyla mevcut askeri-siyasi krizi aşması, kendisini çöküşe götüren temel sorunları çözmesi mümkün değil. Dolayısıyla kokuşma, çürüme ve yozlaşma daha fazla gelişecek, süreç uzadıkça Türkiye'nin çöküşü hızlanacaktır.

Ancak sanki bazı güçler, bilinmeyen kuvvetler düğmeye basmış gibi bir hava var. "Seçim gereksiz, demokratikleşme an-

"Türkiye'deki beyinler ne yazık ki ileriyi göremiyorlar. Çok yazıyor, okuyor, çok konuşuyor, kendilerini çok biliyor sanıyorlar, ama burunlarının ötesini bile göremeyecek kadar dar görüşlüler. ABD bombalarının düştüğü andaki etkisini görüyorlar, ama onun neyi yıktığını, bunun altından neyin doğacağını hiç göremiyorlar. Dar zihniyet, çıkarcılığa bağlanma,ufuksuzluk, dar milliyetçilik buna denir. Bu, fazlasıyla yaşanıyor ve aşılmalıdır."

lamsız, dolayısıyla baskı ve sömürüye gün doğdu" diyen bir yaklaşım dilini çok uzatıyor. 11 Eylül ardından son otuz beş-kırk yıllık sürecin sorumlusu olan Demirel'in yeniymiş gibi ortaya çıkması, dilini uzatması oldukça dikkate alınması gereken bir olgu. '90'lı yılların ortasında hala çözümlenmemiş birçok karanlık olayın sahibi olan çeteciliğin sorumlu iktidarı DYP'nin, Çiller'in sanki demokratikmiş gibi ortaya çıkması da benzer bir durumdur. Demokratik oluşumun bir türlü partileşememesi, arkasından da öncüsüz kalması, geçiştirilecek bir durum değil. Tam bir sol birliğe, en geniş ittifaka, hatta demokratik bloklaşmaya ihtiyacın olduğu bir süreçte, dar birkaç grubun bir araya geldiği bir parti olan ÖDP'nin o birliği bile koruyamayarak parçalanması, yeniden değerlendirmeyi gerektiriyor. En çok da temel sorun olarak Kürt sorununun çözümünde önemli bir kuvvet olan, onsuz çözümün gerçekleşemeyeceği HADEP'e yönelik çok açık, kimsenin kınamadığı, engellemediği polis baskısının gittikçe daha çok artması; HADEP'lilerin tutuklanmasından katledilmesine, HADEP bürolarının basılmasına, bu partinin kapatılma ve zayıflatılmakla açıkça tehdit edilmesine kadar gelişen olaylar zinciri, sürecin yeniden değerlendirilmesini gündeme getirecek düzeyde olaylar oluyor.

Bütün bunlara yeni bir konsept denilmeyebilir. Bazı aydınlar öyle de söylüyor, uyarı olarak kabul edilmesi gerektiğini söylüyorlar. Fakat yanlış bir uyarıdır. 11 Eylül'ün yanlış değerlendirilmesinden kaynaklanıyor. Unutmayalım ki Körfez Savaşı, kendini demokratikleştiremeyen Sovyet sistemini çökerttiyse, 11 Eylül ve Afganistan Savaşı da Avrupa'nın kurduğu, ABD'nin öncülük ettiği Batı sistemini daha fazla demokratikleşmeye zorluyor. Çözüm, demokratikleşmede olacaktır. Eğer o gücü gösteremezse, ABD ve Avrupa sistemi tıpkı Sovyet sistemi gibi çözülecek, aşılacaktır. Bunun başka türlü değerlendirilmesi, kesinlikle doğru değil. Buradan kalkarak Türkiye'nin geleceğini karartmayı öngören, Türkiye'yi 21. yüzyıla taşırmak için geliştirilen arayışları, tartışmaları, yeniden yapılanma çabalarını sekteye uğratan tutumları kesinlikle aşmak gerekiyor. İyi tanımak, iyi çözümlemek, onlara karşı gerçekleri daha yalın kat ortaya koyup savunmak, bir de demokratik değişim-dönüşüm ve yeniden yapılanma sürecini kararlılıkla yürütmek, bunun mücadelesini demokratik ölçüler çerçevesinde, militanca verebilmek gerekiyor. Bundan asla geri kalınmamalı.

Bu temelde geri duruma düşmüş, adeta duraksatılmış olan sürecin yeniden doğru ele alınıp işletilmesi kesinlikle önem taşıyor. Bu gerici dalganın, 11 Eylül olaylarından faydalanarak Türkiye'nin geleceğini karartmasına izin vermemek gerekiyor. Onu doğru bir perspektif ve öngörüyle, kararlı bir mücadele ile aşmak, kesinlikle gerekli. Türkiye'nin demokratikleşmesi, özgürlükçülüğü, 21. yüzyıla ulaşması değil, mevcut krizler içinde çöküp gitmemesi, Türkiye'nin ayakta tutulması bile buna böyle bir mücadelenin başarıyla verilmesine bağlıdır. Bu da en başta siyaset kurumunun demokratik değişim-dönüşüm çerçevesinde kendisini yeniden yapılandırma sürecini kararlılıkla işletmesine, çözümü kendinde yaratmasına, Türkiye'nin demokratik yapılanmasını en başta kendinde gerçekleştirmesine bağlı oluyor. Bu yapılmalı, bunda duraksama olmamalıdır. Bütün temel ideolojik-siyasi akımların böyle bir değişim-dönüşüm sürecini demokratik çerçevede yaşayıp kendilerini yeniden yapılandırmaları, geleceğin başarıyla yaratılması açısından gereklidir. Bu, mutlaka sağlanmalıdır.

Siyasi oluşumlar demokratik yeniden yapılanmaya yönelmelidir

Bu yönlü sınırlı bazı adımlar, İslami harekette atıldı. Geçmişten gelen, en son Fazilet olarak ortaya çıkan katı tutuculuk aşılmaya çalışıldı. Kendi içinden buna karşı bir mücadelenin ortaya çıktığı gözlemlendi, bu temelde bir ayrışma yaşandı. Eskiyi sürdürmek isteyen Saadet Partisi yanında Yenilikçiler adıyla oluşan grup, AK Parti adıyla partileşti. Yeni bir parti, Adalet ve Kalkınma Partisi kuruldu. Bununla İslami hareketin yenileneceği, kendini demokratikleştireceği umut edildi. Fakat ne kadar demokratikleştiği, Saadet Partisi'nin eskiyi ne kadar aştığı, AK Parti'nin demokratik İslami çizgiye ne kadar ulaştığı belli değil. Tersine, böyle bir gelişme, önceden teşvik edilmesine rağmen doğuşu bastırma temelinde karşılandı. Bazı kuvvetler, ideolojik olarak, polisiye olarak bir yığın baskı uyguladılar. Bir yandan doğuma zorlama, diğer yandan doğarken doğumu önlemeye çalışma, yani öldürme siyaseti izlendi. Bu, tehlike yarattı, yanlış bir mücadele türüydü. Öyle yapmak yerine yeni oluşumun gerçekten ne kadar demokratik olduğunu, İslami çizgiyi ne kadar demokratize ettiğini sınamak, bu yönde eleştirmek gerekiyordu. Demokratikleşmeye teşvik ederek gerçekten demokratik bir İslami çizginin ortaya çıkmasını sağlamak gerekiyordu. Dıştan yaklaşımlar böyle olmadı. Dıştan zorlama olunca içteki darlık daha fazla öne çıktı.

"En temel sorun olarak Kürt sorununun çözümünde önemli bir kuvvet olan, onsuz çözümün gerçekleşemeyeceği HADEP'e yönelik çok açık, kimsenin kınamadığı, engellemediği polis baskısının gittikçe daha çok artması; HADEP'lilerin tutuklanmasından katledilmesine, HADEP bürolarının basılmasına, bu partinin kapatılma ve zayıflatılmakla açıkça tehdit edilmesine kadar gelişen olaylar zinciri,

"Genelde milliyetçi çizginin 21. yüzyıl dünyasının koşullarına göre kendini yenileyip değiştirmesi, şoven, baskıcı, dar ideolojik-politik tutumu aşarak demokratik bir muhtevaya kavuşması gerekiyor. Milliyetçi hareket içinde de böyle bir eğilimin gelişmesi zorunlu. Çünkü Türkiye'de bu hareket de bir olgu; reddedilemeyecek bir olgu. Yeni demokratik Türkiye'nin şekillenmesinde, ancak kendisini bu biçimde demokratik çerçevede yenileyen bir milliyetçilik rol oynayabilir."

Mevcut partileşme, demokratikleşme yönünde eskiyi biraz aştı, ama bunun zihniyet olarak çok ciddi bir yenilenme olduğunu sanmak yanılgı olur. Saadet Partisi de eskiyi temsil ediyor. Adalet ve Kalkınma Partisi, geçmişe göre biraz daha demokratik söylemi dillendirse de temel yaklaşımda demokrasiyi kendine göre ele alıyor, kendi çıkarları olarak algılıyor. Güçlü bir demokrasi programı, demokratik bir bakış açısı yok. Demokratik bir sistemde, farklı ideolojik-politik çizgilerle, demokratik kurallar çerçevesinde birlikte yaşayıp mücadele etme anlayışı yok. Fırsat eline geçse, başkalarını ortadan kaldırma havası çok fazla var. Çünkü şimdiden daha hiçbir şey yokken, gerici söylemleri dillendiriyor, gerici siyasetleri savunuyor. Neredeyse idam cezasının baş savunucusu konumunu ifade ediyor. Kürt hareketine, Kürt Önderliği'ne yaklaşımı, en iyi test edildiği aynadır. Buradan baktığımızda, antidemokratik karakteri çok bariz. Yeterince demokratikleştirilemediği, kendini demokratik bir yapıya kavuşturamadığı gözüküyor ki, süreç bu yönüyle duraksadı, bunun kesinlikle kırılması gerekiyor. Gerçekten Tükiye'yi ilerletmek isteyen İslami aydınların, düşünürlerin, yazarların, siyasetçilerin bunun İslamı demokratik çizgiye çekerek sağlanacağını anlamaları gerekir. Bu temelde kendilerini çözüm gücü yaparlarsa etkinliklerini geliştirebilirler. Başka türlü giderek etkinliklerini kaybedeceklerdir. Çünkü gelişmeye ters düşüyorlar, bundan vazgeçmeleri gerekli.

Diğer yandan oligarşik sistemi var eden, yöneten partilerin durumu değerlendirilebilir. Bir süredir onlar da bazı iddialar öne sürüyorlar. Çetecilikten en çok sorumlu olan DYP, hiçbir ciddi değişiklik yapmadan, aynı anlayışlarla, neredeyse meydanı boş bularak demokrasi savunucusu haline geliyor. Bu sahteliği kesinlikle kırmak lazım. DYP, zihniyetini tümüyle aşmadıkça, çete güruhunu kendi içinden atmadıkça, bırakalım demokratik olmayı, en katı faşizan, rantçı, baskıcı bir gücü oluşturmaya devam edecektir. Bu karakterini herkes iyi görmeli. Meydan boş bulunarak bazı çevreler de kendilerini farklı göstereceklerini sanmamalıdırlar. Bu tür oyunlara karşı uyanık olmak gerekiyor.

ANAP, bir süredir mevcut gelişmelere göre kendisini yenileme arayışı ve çabası içerisinde gözüküyordu. Bu yönlü çabaları hala sürdürdüğü gözleniyor. Kendi içinde de belli bir ayrışmayı yaşadı. Söylemde belli bir demokratik çizgiyi tutturmuş gözüküyor. Fakat bir politik program oluşturma, bunun örgütünü yaratma, gerçekten demokraside tutarlı ve bütünlüklü olmada geri kaldığı, güven vermediği çok açıktır. Bu kadar demokratik söylem kullanmasına rağmen halk nezrinde güven bulamıyor. Neden? Çünkü eklektik, parça parçadır. Çıkarcı bir yaklaşımın ürünü olduğu görülüyor. Demokratik yaklaşımı köklü ve bütünlüklü değil. Düşüncede gerçekten demokratik bir zihniyet, bütünüyle oluşmamış. Herkes için demokrasiyi vaat eden bir programı yok. Demokratik siyaset ve yaşamın gereklerini sürdürecek bir tutarlılığa sahip değil. Bunu da en iyi Kürt sorununa yaklaşımında test ediyoruz. Bu noktada çıkarcılık ifade ettiği, esas olarak partiyi güçlendirmeyi amaçladığını, çeşitli vesilelerle kendileri söylüyorlar. Böyle çıkarcı yaklaşan bir gücün, ölüm kalım mücadelesinde olan bir halk tarafından destek görmemesi doğal bir durumdur. Dolayısıyla ANAP'ın, eğer gerçekten liberal-demokrat bir çizgi oluşturacaksa, daha tutarlı ve bütünlüklü hale gelmesi, kendisini daha fazla yenilemesi, bunun gerektirdiği bir ilişki ve ittifak düzeyine kendisini ulaştırması gerekiyor.

Liberal çizginin demokratikleşmesi önemlidir. Türkiye'nin demokratik yeniden yapılanmasına ciddi katkıları olabilir. En azından sürecin güvenle ve sağlıklı yürümesine katkı sunabilir. O açıdan ANAP'ın geliştirdiği çizgide ilerlemesi, zayıflığı, basitliği, çıkarcılığı aşması, gerçekten liberal çizgiyi, demokratik liberal bir çizgi haline getirmesi önem taşıyor. Bu yönlü ilerledikçe güç kazanacağı, güvensizliği aşacağı, toplum tarafından daha da benimseneceği, sağlam ilişki ve ittifaklar bulacağı kesindir.

Bunlar içerisinde bir de milliyetçi çizgi var. İktidarda olan MHP'nin yıprandığı, muhalefette kalan BBP'nin biraz puan kazandığı, kamuoyu yoklamalarında ifade ediliyor. Tabii, geçen süreçte MHP'nin iktidarda olması, Türkiye açısından belli bir anlam ifade etti. Fakat mevcut durumda MHP, iktidar içinde bir tutuculuk, ayak bağı, geriye çekiş, dolayısıyla da iktidarda bulunuşuyla Türkiye'nin demokratik değişim-dönüşüm ve yeniden yapılanmasında geriye çekici bir kuvvet rolü oynuyor. Bazı adımlar attı, eski yaklaşımlarında belli değişiklikler ortaya çıkardı ancak dar, şoven, baskıcı milliyetçiliği tümüyle demokratize eden bir çizgiye gelmedi. BBP ise bu konuda daha tutucu, dar ve geri bir çizgiyi ifade ediyor. Muhalefette olmasının iktidardaki MHP'nin yıpranması karşısında bazı puanlar getirmesi yanıltmamalı. Demokratik muhteva bakımından daha geri bir konumda. Madem muhalefetti, MHP'den ayrıydı, o zaman milliyetçi düşünceyi demokratize eden, aşırı şoven, dar ve baskıcı yaklaşımdan kurtaran bir çizgiyi geliştirmeliydi. Bu gözükmüyor, daha tutucu, dar ve çeteciliğe daha yatkın bir çizgide görünüyor. İktidardaki MHP ise sınırlı bazı adımlar atmış olmasına rağmen kendi içinde karmaşıktır, değişik yaklaşımları barındırıyor. Politikayı geriye çeken, şoven, dar baskıcı çizgiyi aşamayan bir konum yansıyor. Özellikle Türkiye'nin demokratik dönüşüme ve yeniden yapılanmaya acil olarak ihtiyaç duyduğu bir süreçte bunu engelleyen bir gericilik olarak ortaya çıkıyor. Dolayısıyla ya iktidardan uzaklaşmalı, ya da kendini köklü bir biçimde değişime uğratmalı. Eğer Türkiye'nin geleceğinde rol oynamak istiyorsa, bu ancak böyle bir değişimle olabilir. Genelde milliyetçi çizginin 21. yüzyıl dünyasının koşullarına göre kendini yenileyip değiştirmesi, şoven, baskıcı, dar ideolojik-politik tutumu aşarak demokratik bir muhtevaya kavuşması gerekiyor. Milliyetçi hareket içinde de böyle bir eğilimin gelişmesi zorunlu. Çünkü Türkiye'de bu hareket de bir olgu; reddedilemeyecek bir olgu. Yeni demokratik Türkiye'nin şekillenmesinde, ancak kendisini bu biçimde demokratik çerçevede yenileyen bir milliyetçilik rol oynayabilir. Eğer böyle yapmazsa, herhangi bir geleceği, rolü olmayacak.

Yeni bir sosyal-demokrat partileşmeye ihtiyaç var

Yeniden yapılanma sürecinde en çok rol oynaması gereken güç, geniş yelpaze içeren sol, sosyalist çizgi oluyor. Sosyal demokrat çizgi, sosyalist çizgi. İktidarda bulunan DSP'nin, kendini yenileme, yeni bir güç haline getirme noktasında fazla çaba sahibi olduğu gözükmüyor. Mevcut iktidar nimetlerini değerlendirmeye dalmış durumda. Çok fazla sol ve demokratik içeriğe de sahip değil. Geçen süreçte belki bir rol oynadı, geçiş döneminin iktidarı oldu. Bu tür akımlar, geçiş döneminde iktidar olup rol oynayabiliyorlar, ama Türkiye'nin artık geçiş döneminden çıkarak demokratik cumhuriyet dönemine girmesi karşısında böyle bir yapılanmayı sağlaması gerekiyor. Dolayısıyla DSP'nin rolü bitmiştir. Kendi ömrünü uzatmaya çalışması, Türkiye'nin geleceğine zarar veriyor. Böyle bir zarardan kendisini çıkartabilmesi için, çok köklü bir yenilenmeye ihtiyacı var. Gerçekten demokratik olması, sol hale gelmesi gerekiyor. Mevcut politikalarıyla en tutucu, dar ve statükocu konumda olan partidir. Bunun solculukla, demokratiklikle ne alakası var? Türkiye'nin geleceğini görmekten çok uzak. Nitekim bu durum, Köy-Kent Projesi nedeniyle tartışılmaya başlandı. Gerçekten tarihin eski dönemlerinde kalmış yaklaşımları, bir yenilikmiş gibi sunmak ve Türkiye'yi bu biçimde oyalamak, doğru değildir. Dolayısıyla yenilenmesi, aşılması gereken bir akım.

Aynı çizginin diğer partisi CHP, geçen süreçte belli bir yenilenme çabası içerisinde oldu. Büyük bir iç tartışmayı yaşadı. Yeni adımlar attı, yeni politikalar savunur hale de geldi, fakat bunda tutarlı ve kalıcı olamadı. Sonuçta kendini yenilemeyi başaramadı. Eski hizipçi yönetim yeniden egemen oldu ve mevcut durumda ciddi hiçbir politik açılım önermeksizin çok popülist yaklaşımlarla süreci götüreceğini sanıyor. Böyle bir öncülüğe, örgütlülüğe sahip. Dolayısıyla Türkiye'nin sorunlarına çözüm bulmaktan acizdir. Nitekim bu özelliğiyle birleştirici ve bütünleyici olamıyor. Dağıtıcı, parçalayıcı oluyor. Bu nedenle birçok çevre ayrıldı. Tutarlı, çözümleyici bir çizgiye, politik yaklaşımlara henüz sahip değil. Bundan kurtulması gerekiyor. CHP, kendini yenilerken gerçekten halkta bir umut ışığı haline gelebiliyordu, birçok çevre yönünü oraya dönmüştü. Fakat şimdi görülüyor ki bundan uzaklaşma var. Ne yazık ki, 11 Eylül'den sonra daha fazla bu akıma sosyal-demokrat hareket içerisinde yer veriliyormuş gibi bir hava yayılıyor. Bu, yanılgıdır. Bazıları bunu pompalıyorlar aslında. Hatta bazı duyarlı güçler, askerler buraya yol veriyor gibi bir hava yaratılıyor. Bu ne kadar gerçek, belli değil. Gerçek olması da mümkün gözükmüyor. Kaldı ki, öyle bile olsa bu tür tutumlarla bir gelişme olmaz, buna bel bağlamamak gerekiyor.

Bu gericiliktir ve aşmak gerekiyor.

Bu iki akımın çıkmazına karşı çözüm, yeni sosyal demokrat oluşumda yatıyordu. Önemli bir tartışma başlatmıştı. Birçok çevreyi kendi etrafında toplamıştı, yeniden bir umut olma gücünü gittikçe kazanıyordu, fakat bu akım da kendini partileştiremedi. Bir İslami akım kadar bile ileri adım atamadı. Örneğin İslami yenilikçiler partileştiler, ama sosyal demokrasinin yeni oluşumcuları, partileşme adımını atamadılar, bunun gücünü ve cesaretini gösteremediler. Bu nereden kaynaklandı, kim buna engel oldu, araştırılmaya değer. Bazı çevrelerin buna engel olduğu söylenebilir. Özellikle çıkar çevreleri, iktidar alternatifi olan böyle bir gelişmenin ortaya çıkmasını engellemek istemiştir. Bu temelde birçok olay gelişti ve bu partileşmenin önü alındı. Bu, olumsuz, zarar verici bir durum ortaya çıkarıyor. Kesinlikle aşılması gerekiyor.

DSP'nin, CHP'nin çıkmazını bir çıkar yol hale getirecek bir sosyal-demokrat partileşme, Türkiye'nin ihtiyacıdır. Hatta Türkiye'nin böyle bir iktidara ihtiyacı var. Sadece sınırlı bir partileşme olarak değil, kendisini iktidar alternatifi gören, iktidara hazırlayan bir partileşme olarak ele alması gerekiyor. Demokratik sosyalist akımla da ittifak yaparak Türkiye'nin demokratik yeniden yapılanmasına öncülük edebilir. Örneğin Almanya'da çok zayıf da olsa günümüzde böyle bir iktidar modeli var. Almanya'nın uzun süren Hıristiyan demokrat tutuculuktan çıkmasında, bazı demokratik adımların atılmasında yeni hükümet belli bir rol oynadı. Türkiye'nin demokratik sol iktidarının bu kadar dar kalarak fazla rol oynama şansı olmaz. O, daha köklü ele almak, daha kapsamlı bir demokratik değişim-dönüşüm programı oluşturarak Türkiye'nin yeniden yapılanmasını sağlamak zorunda. Gerçek bir demokratik cumhuriyeti, hukuk düzeniyle, siyasetiyle, zihniyetiyle, ahlakıyla yaratmaya öncülük etme görevi var.

Günümüz Türkiye'sinde bunun gücü de var, fırsat ve şans da bu temelde oluşuyor. Özellikle Kürt ulusal demokratik hareketi de böyle bir iktidarı zorluyor. Türkiye'yi sorunlarını çözmek için böyle bir iktidara sahip olmaya yöneltiyor. Bütün bunları birleştirerek demokratik sol iktidarı yaratacak, demokratik değişim-dönüşümü, cumhuriyetin demokratik yeniden yapılanmasını sağlayacak bir partileşme, buna öncülük edecek bir partileşme oluşabilirdi. Bunun geride kalması, bazı engelleri aşamaması bir talihsizliktir. Bazı kişilerin de engellere takılıp tarihi rol oynamaktan geri çekilmeleri tutarsızlıktır. Bu talihsizliği yenmek, tutarsızlığı aşmak, kesinlikle gerekiyor. Türkiye'nin geleceği, Türkiye halklarının çıkarları bunu gerektiriyor. Anadolu'nun 21. yüzyılda yeni bir uygarlıksal gelişmeye öncülük etmesi, yeni bir demokratik sistemi geliştirmesi ve bu temelde bir hukuk sisteminin uluslararası düzeyde gelişmesi, temel rollerinden birini oynaması buna bağlı. Bunun fırsatı, şansı var. Güçlü birikimi de var. Gerisi kadronun bunu yapmasına kalıyor ki, mevcut kadro birikimi bunu yapabilmelidir. Gerçekten kendisini tarihi bir misyonun sahibi görerek cesaret ve fedakarlıkla daha tutarlı bir demokratik ve sol anlayışla bu göreve talip olup çekinmeksizin yürütebilmelidir. Aynı zamanda bunu geniş bir demokratik ittifak çizgisiyle ele almalıdır. Yani dar bir partileşmeyi değil; Türkiye'nin demokratik yeniden yapılanmasını sağlayabilecek, geniş demokratik yapılanmaya öncülük edecek kadar geniş bir ufku, ittifak anlayışı olan bir partileşmeyi, onun siyasi programını oluşturmayı esas alıp yürütebilmelidir.

> "Eğer Kürt sorununun demokratik çözümünden yanaysak, bunda tutarlıysak, bunun yolu Türkiye'nin demokratik değişim-dönüşümü yaşamasıdır. Bunu esas almayan, bununla bütünleşmeyen, dolayısıyla Türkiye demokrasisiyle bütünleşmeyen bir Kürt demokratik gelişmesi ve Kürt sorununa çözüm arayışı doğru değildir, ilkel milliyetçi bir arayıştır. Dar milliyetçiliği ifade eder. Dolayısıyla o, çözümsüzlüğü ifade eden bir çizgidir."

Demokratikleşmeyi engelleyen dar yaklaşımlar aşılmalıdır

Bunlar yanında, çok zayıf da olsa Türkiye'nin sosyalist hareketinin de kendisini yenileme ve yeniden yapılandırma görevi var. Belki de herkesten çok onların görevi olmalıydı bu. Mevcut durumda bu güçler, adeta mezhepçi bir yaklaşım sergiliyorlar. Kendini yenilemek, yeniden yapılandırmak, çağın gelişimini tanımlamak, ona göre ideolojide, politikada, örgütte yenilenmek gibi bir gücü gösteremiyorlar. Zayıf konumdalar, diyalektikten kesinlikle yoksunlar. Çok dogmatik bir düşünce çizgisindeler. Gelişmelere metafizik yöntemle bakıyorlar. Her şeyden önce bakış açılarını değiştirmeleri, diyalektik yöntemi gerçekten kullanır hale gelmeleri gerekiyor. Kendilerini çok diyalektikçi görmelerine rağmen öyle değiller. Dogmatizmi aşmaları gerekiyor. Gelişen toplumsal yapının doğru tahlilini yaparak onun ihtiyacını karşılayacak bir ideolojik-politik çizgiyi oluşturmaları ve örgütüne kavuşturmaları gerekiyor. Böyle bir yenilenmeye, herkesten daha fazla sosyalist hareketin ihtiyacı var. Bu temelde de yeni partileşmeye ihtiyacı var. Eski anlayışta ve particilikte ısrar etmek, bir hizip veya mezhep olarak kalmayı sağlayabilir, ama hiçbir zaman siyasette rol sahibi kılmaz. Dolayısıyla Türkiye'nin geleceğinin yaratılmasında etkili bir güç haline getirmez. Halbuki artık sosyalizmin de Türkiye'de gelişmeleri daha fazla etkileme, ona öncülük etme rolü olmalı. Çünkü Türkiye'nin sol bir iktidara ihtiyacı var. Sol bir iktidarın kapıları, her zamankinden daha fazla açılmış durumda. Bunda sosyalist hareketin de rolü olmalı. Kesinlikle dar, dogmatik yaklaşımlarla, ittifakları reddeden tutumlarla bu rol heba edilmemeli. Düşüncede demokratizasyon, sosyalizmin demokratik yenilenmesini sağlamak gerçekleşmeli. Demokratik sosyalist çizgi gelişmeli, ideolojide, politikada, örgütte, eylem çizgisinde gelişmeli ve bu, uzun bir tarihi süreç içerisinde ortaya çıkan birikimi birleştirip rol oynatan bir konuma ulaşmalı. Bu noktada ÖDP'nin dağılması, yeni partilerin oluşması açısından yararlı olabilir; ancak bu, küçük küçük gruplar halinde parçalanmayı ve etkisizleşmeyi ortaya çıkaracaksa bir değer ifade etmez.

Benzer biçimde diğer partiler var. Onların da durumlarını gözden geçirmeleri, kendilerini yenilemeleri, düşüncede ve politikada, dolayısıyla örgütsel olarak yeniden yapılandırmaları, Türkiye siyasetinin demokratik yeniden yapılanmasına katılım göstermeleri, en başta kendileri bunu yaparak demokratik siyasal yeniden yapılanmaya öncülük etmeleri, dolayısıyla etkili rol oynamaları gerçekleşmeli. Sosyalist olup olmamaları, bunu başarmalarıyla ölçülecektir. Yoksa sözle ne kadar sosyalizmi dillendirirlerse dillendirsinler bunu sağlayamazlar.

Diğer yandan bununla aynı paralelde, bunun bir parçası olarak düşünülebilecek Kürt ulusal demokratik hareketinin durumu var. Onun da ciddi bir partileşme, yeni sürece göre kendisini yenileme ve yeniden yapılandırma görevleri var. Özellikle silahlı mücadelenin durdurulması, demokratik değişim ve dönüşüm sürecinin başlatılması, yeni bir stratejik çizginin Kürt sorununa ve Türkiye'ye dayatılmasıyla ortaya çıkan değişim-dönüşüm sürecinde en fazla kendini ele alıp yenilemesi, buna öncülük etmesi gereken güç oluyor Kürt ulusal demokratik hareketi. Bunun içinde yer alan birçok parti var. Yenileri kurulmaya çalışılıyor. Bazıları kapatılıyor, çünkü Türkiye hala Kürt sorununda inkar politikasını aşmış değil. Dolayısıyla Kürt sorununu dillendiren her hareket, bundan dolayı kolaylıkla kapatılabiliyor. Bu, bir yılgınlık vesilesi olmamalı. Tersine daha kararlı, cesaretli ve fedakar bir yaklaşımla demokratik değişim-dönüşüm sürecine aktif katılım sağlanmalı. Çünkü Kürt sorununun demokratik çözümü buradan geçiyor. Eğer Kürt sorununun demokratik çözümünden yanaysak, bunda tutarlıysak, bunun yolu Türkiye'nin demokratik değişim-dönüşümü yaşamasıdır. Bunu esas almayan, bununla bütünleşmeyen, dolayısıyla Türkiye demokrasisiyle bütünleşmeyen bir Kürt demokratik gelişmesi ve Kürt sorununa çözüm arayışı doğru değildir, ilkel milliyetçi bir arayıştır. Dar milliyetçiliği ifade eder. Dolayısıyla o, çözümsüzlüğü ifade eden bir çizgidir. Bu dar milliyetçi, çıkarcı, aşiretçi feodal, ilkel milliyetçi tutumların aşılması gerekiyor.

Yine sağa sola ajanlık derecesine düşmüş olan burjuva dar milliyetçiliğinin, aile, aşiret çıkarcılığının aşılması gerekiyor. Onun yerine gerçekten tutarlı bir demokratik ulusal çizginin geliştirilmesi, hakim kılınması, bunun ideolojisinin, politikasının tutarlı bir biçimde oluşturulması, örgüt yapısının buna göre geliştirilmesi gerekli.

Bu yönde geçen süreçte yeniden yapılanma tartışmaları yürütülmüş, bazı adımlar atılmış olsa da bu hareketin de kendisini bütünüyle demokratik yeniden yapılanmaya ulaştırdığı söylenemez. Kat etmesi gereken daha çok mesafe var. Özellikle Türkiye'de siyaset yapısında demokratik değişimin sağlanmasında öncü düzeyinde rol oynaması, ön açıcı olması gerekirken ortaya çıkan darboğazlarda, zayıf ilerlemede bu hareketin yeterince kendisini değiştirememesinin rolü var. Genelde hareket böyle bir süreci başlatan ve öncülük eden olmasına rağmen, bunu pratikleştiren, bunun içinde yer aldığını, örgütü olduğunu söyleyen çevreler, bu siyasi biçimi tam olarak uygulayamıyorlar. Yapıları karmaşıktır; parçalılık, kopukluk, birçok yönde tutarsızlık var. Demokratik çözüm çizgisini tam kavrayamama durumu var. İlkel milliyetçi veya reformist, küçük burjuva milliyetçi etkilemelerin altında kalma durumu var. Dolayısıyla bu yenilenmeyi etkiliyor. Bunları köklü bir biçimde görerek aşmak gerekiyor.

Bu anlamda yeni partileşmeler de olabilir. Kürt sorununa çözüm bulma temelinde değişik kesimlerin kendi çizgilerini partileştirmeleri gelişebilir. Liberal akım, Kürt sorununa bir çözüm üretebilir, bir partileşme çıkarabilir. Hatta İslami akım, Kürt sorununda bir çözüm modeli ortaya koyabilir. Milliyetçi, dar çıkarcı yaklaşımlar zarar vericidir, onları aşmak gerekiyor. Daha çok sol, demokratik hareket, demokratik sosyalist akım gerçekçi bir çözüm yolu ortaya koyabilir. Onu gerçekleştirecek bir partileşme siyaseti geliştirebilir.

Sol hareketin güçlenmesiyle saldırılar zayıflatılacaktır

Burada HADEP'in önemli bir rolü var. Böyle bir partileşmede, sürecin bu temelde geliştirilmesinde en çok rol oynaması gereken hareketlerden biri konumundadır. Türkiye'de yeni bir programa sahip olan sosyal-demokrat partileşmenin Türkiye'nin demokratik yeniden yapılanmasında öncülük düzeyinde rolü olacağı gibi, HADEP de bunun önemli bir parçasıdır. Objektif olarak o hareketin bir parçası konumunda, onunla bütünlüğü var. Çeşitli ittifaklarla bu bütünlük sağlanabilirdi. Hatta demokratik dönüşüm gerektiriyorsa, daha ileri birlikler de gündeme gelebilirdi. Fakat ne HADEP böyle bir çizgiyi geliştirebildi, ne de Türkiye'deki sosyal-demokrat yeni oluşum kendisini böyle programlayıp partileştirebildi. Bunun gelişmemesi de rantçı çeteci çevrelere umut verdi, onların başlarını uzatmalarını ortaya çıkardı ve bu şimdi kendilerine karşı baskı olarak yönelim gösteriyor.

Demek ki, bu baskı niye oluyor, nereden geliyor demeden önce bizim bu baskıdaki rolümüz nedir, ne değildir, onu sorgulamak daha doğru. Zamanında gerekli demokratikleşme adımları atılsa, dönüşüm sağlansaydı, elbette bu baskılar söz konusu olmayacak, önlenecekti. Değişim-dönüşüm süreci, daha hızlı gelişim gösterecekti. Bunu yapamamak, bunda tutucu kalmak, parçalı kalmak, gerekli adımları zamanında atamamak, gericiliğe umut ve güç veriyor. Onlar da bundan aldıkları cesaretle demokratik değişim-dönüşüm güçlerine pervasızca saldırma cüreti gösteriyorlar. Demek ki saldırılara bizim zayıflıklarımız yol açıyor. Zamanında yerine getirmemiz gereken görevleri, yerine getiremeyişimiz yol açıyor.

Demokratik sosyalist güçlerin gerçek demokrasi güçlerinin gerekli partileşmeyi, ittifak oluşumunu, dolayısıyla demokratik değişim-dönüşüm sürecini aktif olarak yürütememesi, gericiliği yaşamasına, kendini güçlendirmesine yol açıyor. Gericilik, yalnız kendi çabasıyla güçlenmiyor. İlericiliğin, demokratik çevrelerin gelişememesi daha çok onları güçlendiriyor. Ondan sonra da bu gericilik, demokratik sosyalist güçlere saldırı cüreti gösteriyor.

Gericiliği zayıflatmanın en önemli yolu demokratik sol ve sosyalist hareketi güçlendirmek, örgütlemektir. Bu anlamda HADEP'in kendisini yenilemeye ve geliştirmeye ihtiyacı var. Mevcut durumda HADEP, bir demokratik blok hareketi gibidir. Farklı gruplar da var. Olabilir, ortak program doğrultusunda birçok eğilim oluşum içerisinde yer alabilir, kendisini örgütleyip HADEP'in gelişmesi içerisinde politika yapabilir, HADEP'i geliştirebilir. Bu anlamda HADEP'i daha da güçlendirmek, Türkiye'nin demokratik yeniden yapılanmasında rol oynayacak bir siyaset kurumu haline getirmek gerekli. Bu çizgi, daha doğrudur. Bunu yapabilmek için birçok sosyalist eğilimin kendisini partileştirmesi, gruplaştırması, ideolojik-politik çizgisini ortaya koyması gerekiyor. Bu temelde siyaset yapmada birlik ve ittifak oluşabilir. O da daha doğru ve güçlendirici olur. Bu noktada Kürt ulusal demokratik çizgisini, demokratik sosyalist düşüncede geliştiren, bu temelde Türkiye'nin demokratik sosyalist hareketini güçlü bir biçimde birleştirip örgütleyen, yönlendiren yeni partileşmeler de gündeme gelebilir.

Mevcut partileşmeler, biraz eskiyi yansıtıyor. İster illegal konumda olsun, ister legal konumda olsun, geçmiş dönemin partileri konumundalar. Özellikle kitle partileri, örneğin HADEP, çok köklü bir yenilenme ile kendisini değiştirirken birçok partinin böyle değiştirme şansı olmayabilir. Yeni süreç, siyaset kurumunun yeniden yapılanması, yeni partileşmeyi sosyalist harekette de gündeme getirmiştir. Nasıl ki İslami hareket demokratikleşirken yeni parti oluşuyor, liberal hareket de demokratikleşecekse yeni partiye ihtiyacı var. ANAP kendini bu temelde yenilemeye çalışıyor, ama tutarsızdır. Sosyal-demokrat hareket yenilenirken yeni parti ihtiyacı ortaya çıktı. Ne DSP, ne CHP bunu yapabildi. Yeni oluşum bu anlamda bir umut kaynağı oldu, ama kendisini partileştiremiyor. Benzer şekilde demokratik-sosyalist hareketin de yeniden yapılanma sürecinde yeni partileşmeye ihtiyacı var. Eski partilerle bunu sürdürmek mümkün değil. Her şeyden önce koşullar değişmiştir. Partilerin teorik yaklaşımlarının, örgütsel anlayışlarının ve eylem çizgilerinin değişmesi gerekiyor. Hatta birçoğunun adının bile değişmesi gerekiyor. Çünkü süreç değişmiş, çok köklü değişiklikler ortaya çıkmıştır. Bunları karşılayacak bir öze ve biçime herkesten çok sosyalist hareketin sahip olması gerekli.

Özgürlüğü, eşitliği, adaleti temsil edecek, özellikle toplumsal değişimin motor gücü olan kesimleri ideolojik olarak yönlendirecek, gençlik hareketini, kadın hareketini gerçek bir toplumsal dönüşüm gücü olarak yönlendirip ilerletecek bir sosyalist öncülüğe ihtiyaç var. Buna en çok ideolojik-politik çizginin geliştirilmesi açısından ihtiyaç var. Yine ittifaklar yaratma ve koordine etme bakımından örgütsel bir öncülük biçiminde ihtiyaç var. Bu anlamda eskiyi aşan, Kürt ulusal demokratik hareketi içerisindeki sosyalist gelişmeyi esas alan, bunu Türkiye sosyalist demokratik hareketiyle de bir biçimde birleştiren yeni bir demokratik sosyalist partileşme, bu siyasetin yeniden yapılandırılmasında önemli, çözümleyici bir güç ve bir model olarak kendisini geliştirebilir, demokratik değişim ve yeniden yapılanmanın modeli olabilir. Bu anlamda liberal harekete, İslami harekete, sosyal demokratik harekete nasıl kendini yeniden yapılandıracağı yönünde yol gösterebilir. Böylece kendini bir çözüm gücü haline getirmiş olur. Sosyalizmin çözümleyiciliği, kendini burada göstermiş olur.

Diğer yandan böyle bir partileşme, sosyalist çizgiyi doğru temelde geliştirerek halkın demokratik yapılanmasına öncülük edebilir. Halkın demokratik örgütlülüğü, demokratik güçlerin ittifakının yaratılmasına öncülük edebilir, böylece demokrasi hareketini büyük bir güç haline getirebilir. Türkiye'nin yeniden yapılanmasının ihtiyacı olan demokratik bloklaşma, demokrasi hareketinin gelişimi ve bunun demokratik bir iktidarı ortaya çıkarması bu temelde sağlanabilir.

Bu çerçevede siyaset kurumunun kendini yenilemesi, yeniden yapılandırılması çok önemli ve gereklidir. 11 Eylül ile başlayan sürece doğru cevap, böyle bir yeniden yapılanmayı özgürlük ve adalet temelinde geliştirmek olmalıdır. Ancak bu Türkiye'yi güçlendirerek yeni bir sürece götürebilir. Bunun dışında Türkiye için

SAVUNMALARA YAKLAŞIM ÜZERİNE BİRKAÇ SÖZ

Tarihte insanlığın uygarlık gelişimi düz bir çizgi izlemediği gibi, bu gelişme kimi dönemlerde egemen sömürücü güçlerin her türlü yozlaştırıcı, gerici ve dar çıkarcı yaklaşımları yüzünden tıkatılmış; hatta şiddet araçları kullanılarak acımasızca tahrip edilmiştir. Böylesi dönemler, toplumsal sorunların çözümsüzlük ya da çürümeye mahkum edildiği dönemler oldukları kadar, peygamber tarzı çıkışlara, devrimlere ve yeniden doğuş anlamına gelen rönesans hareketlerine gebe dönemler olmuşlardır. Sınıflı toplum tarihini ve uygarlığı başlatan Sümer rahiplerinden demokratik uygarlığın başladığı günümüze kadar çok zorlu siyasi ve askeri mücadelelere, yıkım ve zaferlere, köleleştirici mitolojik ve dini dogmalarla özgürleştirici felsefi ve bilimsel gelişmelere sahne olan dünyamızın hali hep böyle olmuştur. Ama bütün bunlara rağmen, yine de uygarlık ırmağı bütün kol ve göletleri kendine çekerek evrensel özgürlüğe doğru akmaya devam etmektedir.

İçinden geçtiğimiz süreç, 20. yüzyılın sonu ile 21. yüzyılın başı; kaskatı tutuculuğu ve gericiliğiyle insanlığı çürüten Roma köleciliğinin sonuyla insanlığın yeni bir uygarlığa adım atmaya hazırlandığı döneme, yine feodalizmin insanlığı despotik gericilik altında ezerek koyu bir karanlığa ve cehalete mahkum ettiği ortaçağın sonu ile Avrupa Rönesansı'nın başlangıcına çok benzemektedir. Avrupa uygarlığı insanlığın gelişmesinde birçok bakımdan etkili olsa da, 20. yüzyılda yaşanan savaşlara, ağır sosyal sorunlara ve çevre tahribine, başka bir deyişle bilimsel-teknik gelişmenin olumsuz etkilerine karşı tedbir geliştiremeyişine bakıldığında, bu uygarlığın bir tıkanma ve çözümsüzlükle karşı karşıya olduğu görülecektir. İkinci Dünya Savaşı öncesinde gelişen faşizmin kanlı pratiği bile tek başına bu gerçeği kanıtlamak için yeterlidir. Artık ihtiyarlamış ve yıpranmış olan Avrupa uygarlığı sürekli derinleşen bir bunalımı yaşamaktadır. İleri temsilciliğine soyunan köksüz ve hoyrat çocuk ABD'nin ise, dünyaya kendine göre bir düzen verme politikasının sonuçsuz kaldığı, böyle bir değerlendirme abartılı bulunsa bile bunun insanlığın önünü açacak bir uygarlık çıkışına götüremeyeceği, son on yıllık pratikten ve en son yaşanan intihar saldırılarından anlaşılmaktadır.

Kapitalizme alternatif olma iddiasıyla dünyaya devrimi dayatan ve geniş bir coğrafyada iktidar olan reel sosyalizmin de aynı şekilde bir alternatif olamadığı, bizzat temsil ettiğini sandığı emekçilerin "sonu nereye giderse gitsin" anlamına gelen ayaklanmaları sonucunda yıkılmasıyla su yüzüne çıkmıştır. Dolayısıyla reel sosyalizm de şansını yitirmiştir. Mevcut durumda tipik bir geçiş evresi yaşanmaktadır. "Eski uygarlık sisteminin derinleşen ve süreklileşen bunalımıyla yeni uygarlıksal çıkışın belirginleşmediği bu geçiş aşamasına demokratik uygarlık çağı demek uygun düşmektedir. 20. yüzyılın sonunda bir uzlaşma rejimi olarak demokratik yönetimlerin hakim duruma geçmesi keyfi bir tercih olmayıp, yaşanan koşulların bir sonucudur. Bu duruma gelinmesinde kapitalizmin faşizm seçeneğiyle reel sosyalizmin totalitarizminin iflas etmesinin belirleyici payı vardır."

Savunmaların en çarpıcı yanı tarihin tarihini yeniden yazmasıdır

İnsanlık bu geçiş evresinde önünü açacak peygambersel bir çıkışa ve yeni bir rönesansa büyük ihtiyaç duymaktadır. Önderlik Savunmaları işte böylesi bir çıkışın işaretlerini verirken, bunun temellerini de zihniyet devrimi ile döşemektedir. Önderlik Savunmaları içeriği ve yaklaşımı itibariyle yeni çağın programını ortaya koyan bir manifesto niteliğindedir. Bundan dolayıdır ki, Partimizin VI. Ulusal Konferansı, Önderlik Savunması'nı Demokratik Uygarlık Manifestosu olarak adlandırmıştır. Başkan Apo, savunmalarıyla henüz yedi yaşında bir çocukken başladığı arayışını, feodal ve kapitalist uygarlık içinde erimeme tutumunu olgunlaştırıp daha bilimsel bir ifadeye kavuşturarak, kapsamlı bir uygarlık ve tarih çözümlemesi temelinde çığır açan bir zihniyet devrimine dönüştürmüştür. Bunu Ortadoğu Rönesansı'nın başlangıcı, uygarlığın boğuntuya getirilip çoraklaştırıldığı ve dogmatizm illetiyle karanlığa sürüklendiği doğuş yerinde tekrar yeşermesi olarak tanımlamak kesinlikle bir abartı olmayacaktır.

Parti örgütü, militanlar ve hatta halk olarak, savunmalara yaklaşımımızın nasıl olması gerektiği sorusu, özenle ele alınıp cevaplandırılması gereken bir sorudur. Bu sorunun yanıtı geleceğimiz açısından stratejik bir önem taşımaktadır. Bu önem, savunmaların hem içeriği hem de tarihsel değeriyle bağlantılıdır. Savunmaların neyin belgesi olduğu, neleri çözümlediği ve hangi perspektifleri sunduğu tam kavranmadan, onun bizlere yüklediği görev ve sorumluluklar da yeterince kavranamaz. O açıdan Demokratik Uygarlık Manifestosu olma gerçeğini tanımlamak ve buna yaklaşımımızın nasıl olması gerektiğini netleştirmek için, önce savunmaların tarihsel misyonuna bakmak durumundayız.

Savunma elbette salt AİHM'e sunulan hukuki bir belge değildir. Hukuki yön tali planda olup, onun sadece sınırlı bir bölümünü oluşturuyor. Savunmalar her şeyden önce bir tarih ve uygarlık çözümlemesidir. Önderliğin bir taslak olarak değerlendirdiği savunmaların en çarpıcı yanını "tarihin tarihini yeniden yazmak" oluşturuyor. Bu anlamda insan için ufuk açan bir tarih bakış açısı ve tarih yöntemi verdiği tartışmasız bir gerçektir. İyi niyetli her bilim ve düşünce adamı, Savunmaları tarih bilimine büyük bir katkı saymakta tereddüt etmeyecektir.

Bugüne kadar ki tarih, Hegel'in diyalektiği gibi aslında kendi gerçeğinin tersyüz edilmiş halinin anlatımıdır. Öyle ki, tarih neredeyse bilim olmaktan çıkarılmış; oligarkların, monarkların, dar ulus ve sınıf çıkarlarının savunusu, bunların kutsanması ve bunun için en yalın gerçeklerin bile çarpıtılıp örtbas edilmesi aracına dönüştürülmüştür. Bu büyük adaletsizlik, uygarlığı yaratan emekçi insanlığa da en fütursuz hakarettir. İşte savunmalar en başta bu ahlaksızlığın ve benmerkezciliğin ipliğini pazara çıkarmakta, tarihçilere cesur ve ahlaklı olmanın yolunu göstermektedir.

Avrupa'nın Kürt politikasını ve Kürt sorununun çözümü konusundaki yaklaşımlarını doğru anlamak, her şeyden önce Avrupa uygarlığını çözümlemeyi gerektirir. Bu durum savunmalarda tüm insanlığın uygarlık alanındaki gelişimini çözümlemeyi de gerektirmiştir. Çünkü Avrupa uygarlığı gökten zembille inen bir uygarlık değildir. Gerçek Avrupa, benmerkezciliğin iddiasının tam tersidir. Ama ne var ki, bugüne kadar büyük aldatma ve tarih çarpıtmasıyla Avrupa uygarlığı insanlığa sadece Avrupalıların yarattığı bir uygarlık olarak kabul ettirilmiştir. Açıktır ki, bu yanlış düzeltilmeden ve tarihin yapı taşları yerli yerine konulmadan, Avrupa uygarlığını çözümlemek ve onun alternatifini ortaya çıkarmak mümkün olamaz.

Başkan Apo en zor koşullarda ve bir savunma kapsamında böylesi çetin ve önemli bir işe soyunmuş ve bunu hayranlık uyandıran bir yetkinlikte başarmıştır. Başkan Apo bu konuya ilişkin olarak şunları söylüyor: "Benim kaderimi belirleyen Avrupa uygarlığıdır. Belli Avrupa devletlerinin Türkiye'ye biçtikleri rol, 'tavşana kaç, tazıya tut' deyişindeki tazıcılıktır. Kürdü çoktan tavşan haline getirdikleri bellidir. Savunmanın temel iddiası, Avrupa'nın Kürtler konusunda büyük haksızlık ve ikiyüzlülük içinde bulunduğuna ilişkindir. Bu yaklaşımım duygusal değildir. Böyle olmadığını kanıtlamak için insan toplumunun bilimsel tanımlamasından uygarlık tarihinin çözümlenmesine kadar çok zor olan bir işe soyunma gereği duydum."

Avrupa uygarlığının çözümlenmesi önemli bir iş olmakla birlikte, elbette yeni çıkışlar için tek başına yeterli değildir. Bunun için çıkış iddiası taşıyanların kendi uygarlık alanıyla da tarihi bir hesaplaşmayı yaşamaları zorunludur. Bu anlamda Önderlik savunmaları Ortadoğu uygarlığıyla da en köklü bir hesaplaşmayı içermektedir. Önderlik, "Avrupa uygarlığı karşısında kepazelik duruma düşen ben değilim, Ortadoğu uygarlığıdır. Bu açıdan adeta mezarında yatan ve çevresinde de komik cücelerden ibaret olarak yaşayan Ortadoğu'nun tarihsel ve güncel gerçekliğine kapsamlı bir çözümlemeyle çıkış yaptırmaya çalıştım" derken, bu hesaplaşmanın gereğini ve hedefini belirtmektedir. Hesaplaşma, çıkış yaptırmayı hedeflemektedir. Bu bakımdan derin ve doğru bir uygarlık anlayışına ve bakışına ulaşmak, savunmada ortaya konulan çerçeveyi kavrayarak bunu ek araştırma ve incelemelerle ilerletmek, tüm insanlığa ve en başta da halkımıza bunu mal etmek acil görevimiz olmaktadır.

Kendini çözemeyenlerin başkalarından bir şey beklemeye hakları olamaz. Oysa bugün Ortadoğuluların ve dünyanın Avrupa kökeni dışında kalan toplumların neredeyse tümü kendi köklerinden koparak, taklitçi bir zihniyetle Avrupa'ya yamanmayı; bazı kesimler ise kendi köklerine sahip çıkma adına kökü tarihin derinliklerinde, ta Sümer mitolojisinde bulunan kör bir dogmatizme saplanmayı çıkış ya da uygarlaşma bellemektedir. Birinciler uşaklaşırken, ikinciler de çağdışı bir konumu yaşamaktan kurtulamamaktadır. Bunların her ikisi de iflas etmiş mantıklardır. Çıkış ve gelişme ne yamanmada, ne de Avrupa uygarlığını toptan reddederek tepkiyle saldırmadadır. Çıkış, Avrupa'nın antitezini yaratacak uygarlık gelişmesini yeni bir senteze ulaştırmada, bunun anlayış ve zihniyetini geliştirmededir. Başkan Apo bu konuya ilişkin tutumunu savunmada şöyle dile getiriyor: "Bunun kabul edilecek ne siyasi ne de ahlaki yanı vardır. Kendimce benim bu tehlikeye karşı bulduğum yanıt özgürlük yürüyüşümdü."

Birçok nedenden ve uygarlıksal gelişme yasalarından dolayı, Avrupa uygarlığının antitezi kendisi olamaz. Reel sosyalizm ise şansını yitirmiştir. Mevcut durumda yaşadığı demokratikleşme sorunları, uygarlığı doğurduğu halde bugün bu yürüyüşün artçısı konumuna düşmesi, buna rağmen içinde taşıdığı mücadele dinamikleri ve son 25 yılda Önderlik ve PKK şahsında çıkardığı düşünsel ve pratik birikim ve bunun savunmalarla bir patlamaya dönüşmesi Ortadoğu'yu esas antitez durumuna getirmektedir. Gidiş bu yönlüdür. Tez ile antitezin bileşimi olan sentez, Ortadoğu Rönesansı'nı ve demokratik uygarlığı doğuracaktır. Demokratik uygarlığın birçok öğesi Avrupa uygarlığı içinde doğma ve gelişme şansı bulsa da, bunun egemen uygarlık durumuna gelmesi ancak Ortadoğu Rönesansı ile mümkün olacaktır.

Demokratik uygarlık ya da Ortadoğu Rönesansı açık ki kendiliğinden veya salt tarihi bir zorunluluk olarak gelişmeyecektir. Objektif temelin varlığı, gelişmenin kendisi demek değildir. Bunun için gelişim yönünü kavramış, yaşamın tüm alanlarında onun çabasını ve mücadelesini yürüten, kendini bu konuda sorumlu ve yükümlü gören öncü hareketlere ve halklara gerek vardır. Eğer Rönesans bir yeniden doğuş ve aydınlanma hareketiyse, başarı için bunun bilinçli ve örgütlü sürdürülmesi şarttır. Tarih, objektif zeminler uygun olsa da, öncü hareketlerin ve örgütlü çabaların ya yeterince oluşmaması ya da tasfiye edilmesi yüzünden, rönesansların ve uygarlık çıkışlarının gelişmediğine çokça tanıktır. Mani olayı bunun en çarpıcı örneğidir. Mani'nin Ortadoğu'da geliştirdiği sentezsel düşünce, hiç de Avrupa Rönesansı'ndan geri kalır değildir; ona eş değerdedir. Belki de Mani Kartirler tarafından hapse atılıp tasfiye edilmeseydi, Önderliğin de önemle vurguladığı gibi Rönesans Avrupa'da değil de Ortadoğu'da gelişecekti. Mani'nin ölümü ve Maniciliğin tasfiyesi Avrupa için bir şans olmuştur. Bu bakımdan bugün Ortadoğu'nun demokratik uygarlık çıkışı için en avantajlı bölge olması, çıkış için tek başına yeterli bir veri sayılamaz. Bunun için herkesten çok PKK ve Kürt halkı olarak böyle bir role soyunmamız, tarihi misyonumuzun bu olduğunu belleğimize kazımamız ve demokratik uygarlığın güncel ve uzun vadeli mücadelesini öncülük düzeyinde yürütmemiz gerekmektedir. Savunmaya nasıl yaklaşmalı sorusuna bundan daha güzel ve etkili cevap verilebileceğini sanmıyoruz. Tabii bu da her şeyden önce demokratik uygarlığın Ortadoğu'da nasıl geliştirileceğine dair büyük bir yoğunlaşmayı, dolayısıyla felsefi, ideolojik, siyasi ve örgütsel hazırlık düzeyini zorunlu kılmaktadır. Bu donanımı da bize ancak Önderliğin "rafine olmuş düşüncelerim" dediği savunmaları kazandırabilir.

Doğu toplumlarında bireyselliğin zemini Sümer Rahip düzeninden beri çoraklaştırılmıştır

Önderlik savunmaları, neolitik çağ başta olmak üzere insanlığın oluşumuna ve uygarlaşmaya beşiklik etmesine rağmen, Ortadoğu'nun neden bugün bu kadar geri ve cehalet içinde kaldığına da açıklık getirmektedir. 11. yüzyıla kadar Ortadoğu bilimde, felsefede, kültür ve sanatta öncüyken, neden o tarihlerden sonra gelişmenin değil geriliğin, aydınlanmanın değil yabanıllığın, özgürleşmenin değil köleleşmenin alanı olmuştur? Bu durum Ortadoğu'nun insanlığın düşünsel gelişiminde birer devrim olan mitolojik tasarım ve dini düşünceden felsefe ve bilimsel düşünce evresine zamanında geçiş yapamaması ile bağlantılıdır. Bunun kaynağında dogmatizm vardır. Avrupa sentez yoluyla bu geçişi başardığı için yeni uygarlığın alanı oldu. Bugün de Ortadoğu'da bu dogmatizm duvarı her türlü uygarlık gelişimi ve demokratik gelişme önünde engel teşkil etmektedir. Ortadoğu'nun tarihsel birikiminin hiçbir bölgeyle kıyaslanmayacak kadar zengin olduğu kesindir. Avrupa'yı barbarlıktan çıkarıp uygarlaştıran Hıristiyanlık bile bir Ortadoğu gelişmesidir. Avrupalılar uygarlığı, bilimi, sanatı ve felsefeyi Ortadoğu'dan aldılar. Avrupa'nın başarısı, Grek ve Romalıların bunların sentezini yaparak özümsemelerinden ve felsefe ile düşüncenin önünü açmalarından ileri gelmektedir. Üstünlüğü bu noktada yakalamışlardır.

Avrupa'da Hıristiyanlığın reforma uğratılması ile Rönesans'ın önü açılırken, Ortadoğu'da İslamiyet'in her geçen gün katılaştırılan dogmatizmiyle karanlık daha da koyulaştırılmıştır. Avrupa'da felsefenin ve bireyin gelişip irade kazanması, dogmatizmin kalıplarının parçalanmasını getirdi. Avrupa Rönesansı bu bireysel gelişmenin damgasını taşımaktadır. Bu bireycilik daha sonra her ne kadar giderek aşırıya vardırılıp toplumsallığı tehdit eden düzeylere çıkarıldıysa da, bireyin bu denli irade ve inisiyatif kazanması insanlık tarihinde yaşanan en büyük devrimlerden biridir. Ortadoğu'da ise mitolojik düşüncenin ve ardından dinin mutlak hakimiyeti, tanrı-kral kültürünün ve daha sonra da Allah'ın gölgesi diye kabul edilen hükümdar gerçeğinin güçlülüğü; tanrı buyruğu ya da kelamı adı verilen dini dogmaların sürekli kutsallık makyajıyla cilalanıp zor ve demagoji yoluyla insanlara içselleştirilmesini beraberinde getirmiştir. Bu da Ortadoğu toplumlarında bireyi ve özgür iradeyi yok etmiştir.

"Tarih neredeyse bilim olmaktan çıkarılmış; oligarkların, monarkların, dar ulus ve sınıf çıkarlarının savunusu, bunların kutsanması ve bunun için en yalın gerçeklerin bile çarpıtılıp örtbas edilmesi aracına dönüştürülmüştür. Bu büyük adaletsizlik, uygarlığı yaratan emekçi insanlığa da en fütursuz hakarettir. İşte savunmalar en başta bu ahlaksızlığın ve benmerkezciliğin ipliğini pazara çıkarmakta, tarihçilere cesur ve ahlaklı olmanın yolunu göstermektedir."

Başkan Apo, savunmalarında bu rolünden dolayı dogmatizmi esaslı çözümleyerek kendi çıkışının temel bir ayağını da buraya oturtmaktadır: "Doğu toplumlarında bireyselliğin yaşanma zemini Sümer rahip düzeninden beri sürekli çoraklaştırılmıştır. Bireyin nasıl yaşayıp düşüneceği binlerce yıl önceden kararlaştırılmış ve kader olarak sunulmuştur. Bu ise, özünde gökyüzündeki sabit düzenin yeryüzündeki düzeni olduğu anlayışına dayanmaktadır. Mitolojik ve dini düşünce tarzı bu sistemi sürekli yetkinleştirmiştir. İlk köleci toplumsal koşullardan ötürü bireyin kendine ait gölgesine bile sahip çıkamayacak kadar sisteme bir uzuv gibi bağlanması, bireyselliğe baştan beri en köklü darbeyi vurmuştur. Sümer mitolojisinin başlattığı bu kişiliksizleştirme misyonu, tek tanrılı dinlerce daha da katı inanç kurallarına bağlanmıştır. Bireyin herhangi bir konuda yaratıcı bir düşünce ve duyguya kapılması günah olarak damgalanmakta ve toplumdan dışlanmasına yol açmaktadır. Buna güç getirmeyen birey egemen düşünceye hemen teslim olmaktadır. Giderek yayılan ve derinleşen despotizm, tüm Doğulu bireylere güçlü bir kader anlayışını egemen kılarak yönetimini kolaylaştırmaktadır."

Bu yüzden Ortadoğu insanı içine kapanıktır. Kendi düşüncesine güven duymaz. Onu bir tarafa bırakalım, böyle bir yeteneğinin olup olmadığının farkında bile değildir. O, ancak kendine sunulanı kabul eder. Sistemin bu denli güç kazanması, bireyin ise güç kaybetmesi doğallaşmıştır. Bir kader gibidir.

Doğu toplumlarında bireyin resmi ideolojiye verdiği yanıt ya da gösterdiği tepki mistisizm ve tarikatçılık biçiminde olmuştur. Ancak bu grupların da hiçbir zaman sisteme alternatif olamadıkları biliniyor. Tanrı kelamı dendikten sonra, artık bağımsız düşüncenin ne anlamı olabilir? Buna yeltenmek, Tanrı'ya karşı gelmektir. Hiç kimse tanrı kelamından daha doğru konuşamaz. Doğulu bireyin kendine ait düşünceleri yoktur. Hepsi kitaplarda yazılıdır. En bilgili kişilik, en çok ezberleyendir. Mistik yorumlar zındıklıkla suçlanmıştır.

Ortadoğu toplumunun bireyleri olarak bizlerin kökü derin olan bu dogmatizmin değişik tür ve düzeylerde etkisi altında olduğumuz kesindir. Hatta kurtarıcı diye sarıldığımız reel sosyalizmin de dogmatizmin değişik bir versiyonu olmaktan öteye bir anlam ifade etmediği ortadadır. Yeni dönemde, değişen strateji ve örgüt çizgisiyle bütünleşme konusunda dogmatizmden ileri gelen ciddi sorunlar yaşadığımız da bir gerçektir. Bu nedenle hala dogmatizm kalıplarını kırma ve onu aşma gibi temel bir sorunla karşı karşıya bulunmaktayız. Bu sorunu çözmemiz, en başta birey olmayı başarmamızdan geçmektedir. Özgür düşünen, araştıran, inceleyen ve yaratan birey olmadan, dogmatizmden kurtulamayız. Önderlik savunmaları işte bize dogmatizmi aşıp özgür birey olmanın yolunu göstermekte ve bu yolun zihniyet devrimi olduğunu vurgulamaktadır. Kısacası bir zihniyet sorununu yaşıyoruz. Savunmada sıkça vurgulanan "zihniyet devrimine ihtiyaç var" sözü, bizim bu negatif gerçekliğimizle bağlantılıdır. Savunmayı özümsemeye çalışırken, tarihte insanlığın yaşadığı en büyük devrim olarak görülen "bireysel devrimi" yani "zihniyet devrimini" gerçekleştirmeyi kesinlikle hedeflemeliyiz.

Özgürleşmiş düşüncenin gücünü açığa çıkarmak Savunmaları içselleştirmekle mümkündür

Bunu yaparken, kuşkusuz toplumsallıkla bireyselliği ölçülü bir dengede tutmayı becermek önemlidir. İkisi birbirini tamamlayacak şekilde ele alınıp geliştirilmek durumundadır. Toplumsallığın zayıflatılıp bireyselliğin aşırılaştırılması bizi kapitalizmin sorumsuz ve çıkarcı bireyine götürürken, bireyin iradesizleştirilip toplumsallığın yüceltilmesi ise bizi bireyin silindiği geleneksel dogmatizme savurabilir. Ama unutmayalım ki, iradesiz ve köle bireylerden teşekkül etmiş bir toplumsallık sürüden farksızdır. Bireyin birey olmaktan çıktığı yerde, toplumsallık da toplumsallık olmaktan çıkar. Demokratik uygarlık bireye de toplumsallığa da yer veren, birini ötekine feda etmeyen, tersine özgür bireylerden oluşmuş özgür toplumu amaçlayan bir uygarlıktır.

> "Önderlik felsefesiyle birlikte kördüğüm artık çözülmüş; insanı şaşı eden, ak-kara gösteren at gözlüğü atılmıştır. Beş bin yıllık tanrısal güçle korunmuş olan dogmatizm bütün kutsallığıyla ancak müzelik olabilecek bir konuma indirgenmiştir. Dogmatizmin siyah perdesi yırtılınca, her şey olanca renk, ses ve anlam zenginliği ve güzelliği içinde çağrı yapar gibidir. Tanrıların ve despotların yasakladığı ülke ve düşünmekten alıkoyduğu insan artık kendisinin olmaya başlamıştır."

Demokratik Uygarlık Manifestosu, dogmatizmi aşarken karşılığında felsefi açıdan yaşanan boşluğu da doldurma iddiasındadır. Özellikle burjuva uygarlık ve sistemine karşı emekten yana bir alternatif olarak ortaya çıkan marksizmin, tüm bilimselliğine rağmen birçok konuda yetmezliğe düşüp dar kaldığı reel sosyalizmin pratiğinden anlaşılmıştır. Bu durum onu yıpratmış ve zayıf düşürmüştür. Marksizm bugün yetmezliğe düştüğü noktalardan aşılma ile yüz yüzedir. Marksizmin dar kalıp yetmezliğe düşmesinde, onun düşünce yapısını, salt uygarlığın bir evresini, kapitalizm çağını, onun da daha çok artı değerini çözümleyerek oluşturması belirleyici olmuştur. Dolayısıyla reel sosyalizmin çöküşüyle birlikte emek dünyası önemli ölçüde moral yitirerek bir felsefi boşluğa düşmüştür.

Önderlik savunmaları, mitolojik düşünceyi, dini inancı, bu temelde de tanrı kavramını oldukça bilimsel ve yalın bir biçimde çözümleyerek, insanlığın ruh dünyasına açıklık getirmiş ve marksizmin boşluğunu doldurmuştur. Önderlik Türk solu ve marksizm ile ilgili şu değerlendirmeyi yapmaktadır: "Türk solu ve dayandığı marksizm, sınırlı bir dönemin devrimciliğidir. Kapitalizme karşı, onun fideliğinde edinilmiş kişilikle mücadele etmesi, başarısızlığının esas nedenidir. Özünde kapitalist sistemden kopmamıştır. İyi niyet, radikal antikapitalistlik kendi başına sistemi aşmaya yetmiyor. Mevcut yaşam ve kişilikleri kapitalizmin de dayandığı devleti aşacak ve dönüştürecek yetenek ve güçte değildir. Biraz daha gelişmiş, belli bir bilimsellik temeli olan eski çağın mistik tarikatlarının çağdaş biçimleri olmaktan öteye geçmemişler, kapitalizmin en sol ucu olmaktan kurtulamamışlardır. Kapitalist devrimcilik de bütün antifeodalizmine karşın onun fideliğinde yetişmiş ve birçok zihniyet ve ruhsal kalıpları orada edinmiştir. Sınıflı toplumun genel biçimi olarak uygarlık, hepsine ortak ana özellikler kazandırmıştır." Buradan da anlaşılacağı gibi, uygarlık bütünsel bir sistemdir. Ancak bir hareket bu bütünselliği yakaladığı oranda farklı bir toplumsal devrim niteliği kazanır. Reel sosyalizm bütün iddiasına rağmen böyle bir niteliği kazanamamıştır.

Önderlik marksizmle ilişkisi konusuna da şöyle açıklık getirmektedir: "Benim konumum hem resmi burjuva toplumu, hem de sol uzantısıyla ancak geçici ittifak yapabilir. İkisinin iç içe erimeleri beklenemez. Teorik olarak doğru olan bu husus, pratikte de gerçekleşecektir. Hem genelde marksizm ve reel sosyalizmden mesafeli duracağım, hem de onun Türkiye versiyonunu benzer bir biçimde karşılayacağım." Önderliğin resmi burjuva toplumu ve onu aşma iddiasındaki marksizmle ilişkisi böyleyken, bunların Ortadoğu'daki silik kopyaları karşısında da benzer bir duruş göstermesi gayet doğaldır. O, kendi yolunda yürümüştür. Tabii bu onun diğer felsefelerden etkilenmediği, onlardan bir şey almadığı anlamına gelmez. Kendi yolu bir sentezdir: Hem de tüm insanlık tarihini kapsayan bir sentez. Sentezin ise, kendinde birleştirdiği olgulardan farklı, onların olumlu yönlerini içerse de yepyeni bir felsefe ve sistem olduğu açıktır. "Sistem arayışım Ortadoğu kökenli uygarlığı aşacak kadar derindir. Batı sistemini olduğu gibi kabul etmeyecek kadar kimliğine bağlıdır" derken, Önderlik bu özelliğini oldukça çarpıcı ortaya koymaktadır. O nedenle felsefi bakışımızı düzeltmek, bu konudaki darlığı aşmak için de savunmaların iyi bilince çıkarılması gereği vardır.

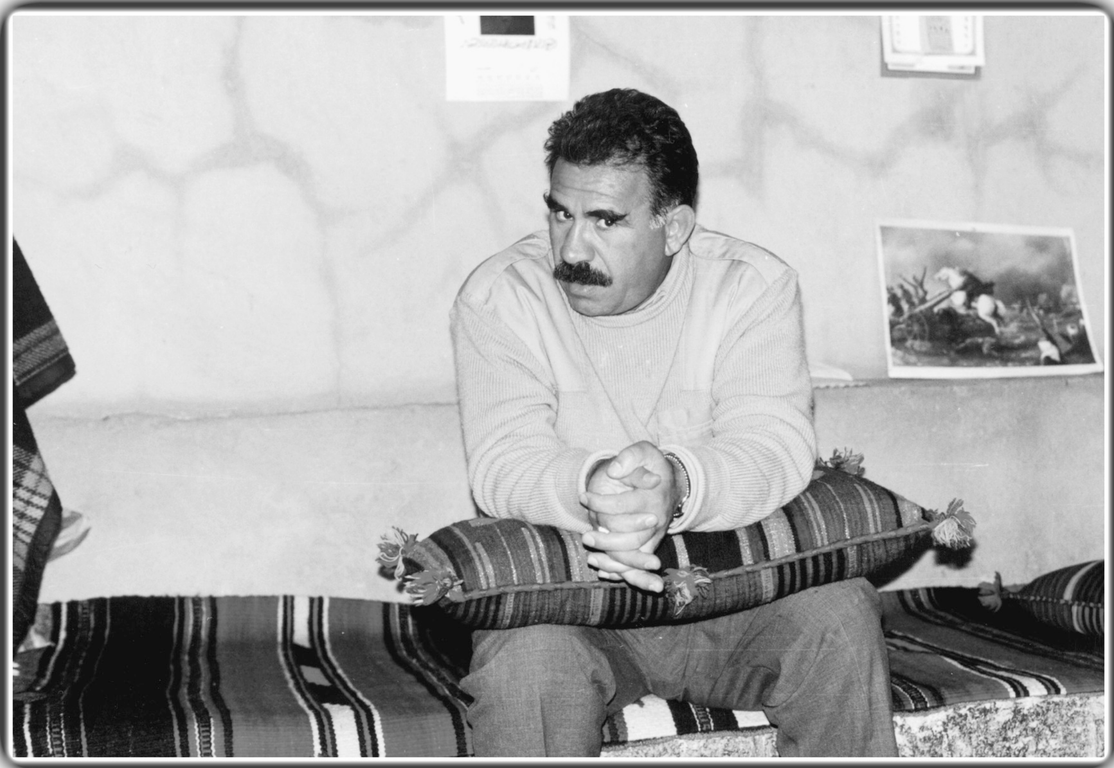
Özgürleşmiş duygu ve düşüncenin gücünü ve zevkini tatmak, savunmaları içselleştirmekle mümkündür. Önderlik felsefesiyle birlikte kördüğüm artık çözülmüş; insanı şaşı eden, ak-kara gösteren at gözlüğü atılmıştır. Beş bin yıllık tanrısal güçle korunmuş olan dogmatizm bütün kutsallığıyla ancak müzelik olabilecek bir konuma indirgenmiştir. Dogmatizmin siyah perdesi yırtılınca, her şey olanca renk, ses ve anlam zenginliği ve güzelliği içinde çağrı yapar gibidir. Tanrıların ve despotların yasakladığı ülke ve düşünmekten alıkoyduğu insan artık kendisinin olmaya başlamıştır. Yeni hümanizm, Rönesans böyle başlıyor. Zamanında Avrupalı bireyler de kendi uygarlıklarını geliştirirken böyle başlamışlardı. Fakat bu olan bir taklit değil, Ortadoğu topraklarında bir yürüyüştür. Avrupa'nın tekrarı olamaz. Onderliğin deyimiyle; "O daha dünkü çocuk sayılır." Ortadoğu'nun Rönesans'ı kendi kökleri üzerinde olacaktır.

Önderlik savunmaları kapsamlı çağ çözümlemesi temelinde ideoloji, politika, şiddet, devlet, demokrasi, Kürt gerçekliği, PKK olgusu, Kürt sorununun çözümü, yeni mücadele stratejisi ve taktikleri konularında da açılımlar ve yeni tespitler getirmektedir. Bütün bunlar kavranıp pratikleştirilmeden, PKK felsefesi ve ideolojik çizgisinin temsili yapılamaz ve yeni sürecin militanı olunamaz. Savunmalara doğru yaklaşım, onlara hakkını vermek, ancak bu düzeye ulaşmakla olur. Önderliğin ortamı yumuşatmak ve siyasi linçi önlemek için demokratik çözüm ve barış mesajı olarak nitelediği İmralı savunmaları bu konuda bir başlangıç teşkil etmiştir. Zaten Savunmalar birbirini tamamlayan bir bütünün parçalarıdır. Orada çağ "demokrasi ve özgürlükler çağı" olarak adlandırılmıştır. Bu çağda artık ulusal ve sosyal sorunlara 19. yüzyılın veya 1980'lerin kafasıyla yaklaşmak ve çözüm aramak boşunadır ve geçersizdir. Devrimler dönemi klasik anlamda sona ermiştir. Bundan böyle en radikal dönüşümler bile ancak evrimci bir yol izleyerek olacaktır. Bir geçiş evresi olan demokratik uygarlığın özü, sorunların demokratik yolla, ağırlıklı uzlaşmaya dayalı çözümüdür. Reel sosyalizmin planlayıp da gerçekleştiremediği insanlığın genel kurtuluş yolunu açma görevini bu uygarlık yerine getirecektir. Tabii bu, "herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre" deyişinde ifadesini bulan özgürlük ve eşitlik ütopyasından uzaklaşıldığı anlamına gelmiyor; tersine bu ütopya geçmişin deneyimlerinden de yararlanılarak daha gerçekçi bir hedef haline getiriliyor. Bu ideolojik yaklaşım, uzun erimli bir amaç olarak Önderlik savunmalarının özüdür. Önderlik savunmaları kavrandıkça, bu öz daha yalın bir biçimde ortaya çıkacak ve bizlere hem yön gösterecek hem de moral verecektir.

Savunmalar, ismi de üzerinde olmak üzere (Sümer Rahip Devletinden Halk Cumhuriyetine), en çok zor aygıtı olan devleti ve bir mücadele aracı olarak da şiddeti enine boyuna çözümlemektedir. Önderliğin en ideolojik yaklaşımını ve derin çözümleme tutumunu devlet konusunda ortaya koymasının çok güçlü gerekçeleri ve önemli nedenleri vardır. Devlet bugüne kadar yeterince tanımlanamamış ve sürekli kutsanarak ilk kuruluştaki özüyle bugüne gelmiştir. Devlete karşı tutum demokratik uygarlık açısından ana kriterlerin başında geliyor. Birçok sosyalistin ve devrimcinin büyük kahramanlıklar temelinde verdiği mücadelenin yeterince sonuç vermemesinin ve emeklerin bir ölçüde boşa gitmesinin temelinde devlet konusundaki yanılgılar yatıyor. En bilimsel akım olarak marksizmin devlet tahlili de dar ve yüzeyseldir. Reel sosyalizmin çöküşünün en önemli nedeni yine devlet konusunda yaşadığı yanılgıdır. Bunlar devlet üzerinde daha derin durmak için önemli nedenlerdir. Özellikle 20. yüzyılda yaşanan büyük bilimsel-teknik devrim, mekanik tekniğe ilaveten elektronik ve nükleer tekniğin toplumun hizmetine sunulması, geleneksel tüm dengeleri alt üst etmiştir. Bu durum özelikle devlet, siyaset ve askerlik alanlarında büyük dönüşümleri zorunlu kılmaktadır. Şüphesiz yaşanan şey kimi burjuva profesörlerin ya da ideologların ileri sürdükleri gibi asla "tarihin sonu" değildir. Ama uygarlığın sınıf karakterine dayalı özeliklerinin sonuna gelindiğinden bahsetmek de gerçekçi bir yaklaşımdır. Eğer tarihi Marks'ın dediği gibi sınıf mücadelesinden ibaret sayarsak, bu anlamda tarihin sonuna gelindiği sözü bir anlam taşır. Çünkü, bilimsel-teknik devrimle klasik sınıf yapılanması aşılmış, iş ve meslek temelindeki sosyal yapılanma giderek ön plana geçmiştir.

Yoğunlaşmış ve kurumlaşmış siyaset olarak devlet, kölecilik çağının bir icadı ve aletidir. Marksist sosyolojinin onu daha çok kapitalizm temelinde çözümlemesi, bu konuda büyük yetmezliğin yaşanmasına yol açmıştır. Devletin ilk ilke ve biçimini belirleyenler Sümer rahipleridir. Herhangi bir temeli yoktur. En kaba sınıf sömürüsünü yürüten araç olarak devlet, din ideolojisinin bile gerisinde bir mitolojik düşünceye dayanmaktadır. Rahip gözlemlerine göre, devlet sabit göksel düzenin yeryüzündeki örneğidir. Tanrılar gökyüzünü nasıl yönetiyorsa, devlet de yeryüzünü öyle yönetmelidir. Tanrıların kutsallıkla bir tutulan yönetimleri, devlet yönetimi için de aynen geçerli olmaktadır. Devletin kutsal olduğu fikri, Sümer rahiplerinin mitolojik inançlarından günümüze kadar gelen ve köhne sömürüyle baskıyı gözeten en tehlikeli bir görüştür. Devlet sürekli kutsal hale büründürülerek korunmaya çalışılmıştır. Devletin egemen ve sömürücü sınıflar için öneminden ötürü böyle yapılmaktadır. Kapitalizmin devraldığı devlet tamı tamına böylesine bir Sümer Rahip imalatıdır. Sovyet Devrimi yapıldığında emekçi devletinin kurulduğunu iddia eden birçok güç, sonradan aynı rahip devletine teslim olmaktan kurtulamadığını anlamıştır. Sovyet tarzı devletlerin Sümer ve Mısır rahiplerinin tarzına en çok benzeyenler olmaları tesadüf değildir. Reel sosyalist devrimcilerin en çok gerçekleştirdikleri, Sümerlerden beri devlete fazladan giydirilen elbise ve organları parçalamak olmuştur. Ama kutsal devlet fikrinin, temel özü olan baskı ve zorla çalıştırmayı "proletarya diktatörlüğü" olarak sunmanın kendini aldatmaktan başka bir anlam içermediği geç de olsa anlaşılmıştır.

Önderlik savunmalarında devlet çözümlemesi çok köklü yapılırken, bu aygıta yaklaşımın ne olduğu da netçe ortaya konmaktadır. "Proletarya diktatörlüğünün kelime anlamı olarak emekçilerle ilişkisi olabilir. Tüm diktatörlüklerin sömürüyle ilişkisi vardır. Diktatörlüğü bir gün bile sürdürmek, sömürüye alet olmak demektir. Sovyet sosyalizmini yıkan, devlet ve diktatörlük konularındaki yanılgısıdır. Ezilen emekçi sınıfların, dolayısıyla toplumların hiçbir zaman devlet aracına ihtiyaçları olmaz. Çünkü o araç, sınıflaşmayı sürdüren bir araçtır. Varlık nedeni sınıflı toplumdur." Sınıflı toplum sürdüğü müddetçe devletsiz yaşanamayacağı da elbette bilinmek durumundadır. Böyle bir durumda devletsiz yaşamayı istemek, ya taş çağına geri dönmek ya da anarşist olmakla mümkündür. Ama şu da bilinmelidir ki, sınıflaşmayı doğuran teknik olduğuna göre, onu aşacak olan da yine belli bir gelişme seviyesindeki teknik olacaktır. 20. yüzyıldaki ikinci büyük bilimsel-teknik devrimin sosyal, siyasal ve askeri sonuçlarının çok daha büyük ve kalıcı olacağı öngörülebilir. Sonuçları daha yeni yeni ortaya çıkmaktadır. Bu sonuçların birincisi, blokların, bu temelde Sovyetlerin çözülmesidir. İkincisi, ulusal

> "Proletarya diktatörlüğünün kelime anlamı olarak emekçilerle ilişkisi olabilir. Tüm diktatörlüklerin sömürüyle ilişkisi vardır. Diktatörlüğü bir gün bile sürdürmek, sömürüye alet olmak demektir. Sovyet sosyalizmini yıkan, devlet ve diktatörlük konularındaki yanılgısıdır. Ezilen emekçi sınıfların, dolayısıyla toplumların hiçbir zaman devlet aracına ihtiyaçları olmaz."

devletin eski önemini yitirmesidir. Zaten sınıflar anlamını önemli oranda yitirmiştir. Bunda iletişim teknolojisinin olağanüstü bir devrimci rol oynadığı açıktır. İnternet tek başına büyük devrimsel bir olgudur. Özcesi mekanik, elektronik ve nükleer teknikte yaşanan devrimin ekonomik, sosyal, siyasal ve askeri sonuçlarını hesaba katmayan hiçbir teorik çözümleme, yaşanılan dönemi doğru değerlendiremez. Bu konularda derinliğine bir tartışmaya, eleştiri ve özeleştiriye ihtiyaç olduğu açıktır. Yaşanan ideolojik bunalımların en önemli bir nedeni, bu yönlü inceleme, araştırma ve değerlendirme düzeyinin zayıflığıdır. Savunmalar böyle bir zayıflığı aşmayı da hedeflemektedir. İlgili herkesi teşvik edeceği kuşkusuzdur.

Önderlik devlet aygıtı karşısındaki duruşunu da şöyle dile getirmektedir: "İnsanlık anlayışım, zorunlu meşru savunma anlayış ve araçları dışında her şiddet aracına ve devlete geçişe izin vermez. İnsanlar ve topluma karşı devlet (klasik olarak sınıfsal yönetim aracı) aracına asla bulaşmayacağım. Klasik devlete ve yönetim tarzına kendi anlayış ve pratiğimde yer vermeyeceğim. Reel sosyalist sapmaya düşmeyeceğim. Karşı bir güçle bunu yıkmak, yerine yenisini kurmak bir aldatmacadır. Buna karşılık toplumun genel koordinasyonu ve teknik düzenlemesine dayanarak, hiç fiziki ve silahlı gücü kullanmayan sivil ekiplerle yönetmeyi esas alacağım." Bu yaklaşım, marksizmin devletsiz döneme geçişte öngördüğü proletarya diktatörlüğü anlayışının da aşılması anlamına gelmektedir. Bu, tarihsel devlet ve zor deneyimlerinden çıkan bir ilke olduğu kadar, bilimsel-teknik devrimin de giderek olanaklı hale getireceği bir biçimdir. Sınıfsız topluma güçlü proletarya diktatörlüğü ile değil, devletin adım adım zayıflatılarak bir koordinasyon aracına dönüştürülmesi ve yerine sivil toplum inisiyatifinin egemen kılınmasıyla gidilecektir. Bunun henüz somut biçimleri ya da örnekleri ortaya çıkmış değildir. Ama demokratik normların giderek gelişme gösterdiği, bilimsel-teknik devrimin de bunu hızlandırdığı, sorunların çözümünde şiddetten vazgeçilmese de uzlaşma ve barışçıl yöntemlerin bir kültür haline gelmeye başladığı gözlemlenen bir gerçektir. Bu gelişmeler böyle bir yönetim biçimini giderek olanaklı kılacaktır. Zaten yapılan "koordinasyon" tespiti de böyle bir öngörüye dayanmaktadır. Halen içimizde ve çevremizde klasik devlet anlayışının hem de en orijinal olanının yansıması ve Sümer rahip mantığına dayalı yönetim tarzının güçlü olduğu düşünülürse, bu konuda demokratik yönetim anlayış ve tarzına ulaşmada Önderlik savunmalarının ne denli eğitici bir kaynak olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

Önderlik savunmaları zor teorisini de baştan aşağı yenilemektedir. Zorun toplumsal sorunların çözümünde ve uygarlıksal gelişmedeki rolü abartılmıştır. Esasta rolü sanıldığı kadar fazla değildir. Zorun her yeni doğan toplumun ebesi olduğu hep söylenmiştir. Marks'ın da vurguladığı bu tespit, özünde doğrudur. Ebenin rolü, anaya daha az zahmet çektirerek az acılı ve rahat bir doğum yaptırmaktır. Yani rolü yardımcıdır. Ama, toplumda zor çoğu zaman çığırından çıkarılmış, bırakalım acıyı azaltmayı, daha da arttıran ve ölü doğumlara yol açan bir rol oynamıştır. Zorun her an aşırıya götürülmeye müsait bir araç olması, insan ve toplum üzerinde yapıcı olmaktan çok yıkıcı bir rol oynamasını beraberinde getirmiştir. Kaldı ki, toplumun benimsemediği, içselleştirmediği bir sistemi ona zorla kabul ettirmek de fazla mümkün olmamaktadır. Baskı ve korku ile boyun eğdirilse bile bunun geçici olduğu, çok geçmeden isyanlara, bunalımlara ve çatışmalara yol açtığı ortadadır. Olumlu sonuç veren zorlar ise daha çok ideolojik ve yaşam itibariyle önceden hazırlanmış toplumlarda bu işlevi görmüşlerdir. O nedenle zoru temel bir araç ve yöntem olarak ele alıp uygulamak yerine, demokratik mücadeleyi esas almak, şiddeti de ancak zorunlu hallerde bir meşru savunma aracı olarak uygulamak esastır.

Bu aynı zamanda Önderlik çizgisinin askeri yaklaşımıdır. Şiddet ve meşru savunma konularındaki yaklaşımını Önderlik şöyle ortaya koymaktadır: "Dünyaya karşı tek bir insandan başlayıp tüm insanlara ve halklara kadar, gerektiğinde ve zorunlu olunduğunda kutsal meşru savunmayı sonuç alıncaya kadar sürdüreceğim. Bu anlamda 'Bir insan dünyayı yener' sözüne bağlı kalacağım." Meşru savunma hem anayasal, hem de evrensel bir haktır.

> **"Şiddet ve meşru savunma konularındaki yaklaşımını Önderlik şöyle ortaya koymaktadır: 'Dünyaya karşı tek bir insandan başlayıp tüm insanlara ve halklara kadar, gerektiğinde ve zorunlu olunduğunda kutsal meşru savunmayı sonuç alıncaya kadar sürdüreceğim. Bu anlamda 'Bir insan dünyayı yener' sözüne bağlı kalacağım.' Meşru savunma hem anayasal, hem de evrensel bir haktır."**

Savunmalar 'Kürt, tarihin neresindedir' sorusuna en bilimsel cevaptır

Savunmalar, özellikle AİHM savunması PKK'nin de böylesi bir savunma anlayışı temelinde ortaya çıktığını, mücadelesinin de esas olarak bu çerçeve içinde kaldığını vurgulamakla birlikte, boy veren çeteci anlayışların yozlaştırdığını ortaya koymaktadır. Şüphesiz geçmiş pratikte Önderlik çizgisine ters düşen ve meşru savunmayı aşan eylemsellik özeleştiri konusudur. Bu yapılıyor da. Ama bu konuda daha net bir çizgi oluşturmaya çalıştığımız bu günlerde, anlayış ve çizgimizin Önderlik savunmalarındaki eleştiri ve özeleştirilerle uygunluk arz etmesi hayati önemdedir. Diğer taraftan sorunun diğer yanını oluşturan güçlerin, sorunun barışçıl ve demokratik çözümü için adım atmadığı ve özgürlük hareketimizi tasfiye amacından vazgeçmediği göz önüne getirilirse, parti olarak ciddi bir askeri güç bulundurma ve bu gücün önüne de genel çizgimize uygun bir mücadele stratejisi koyma zorunluluğumuz vardır. Bu birçok toplantıda üzerinde en çok tartıştığımız ve kafa yorduğumuz konulardan biri olmaktadır. Hatta Önderlik "Sorun çözülmezse, bizim için öz savunma anlamına gelen büyük bir savaş kaçınılmaz olur" demektedir. Güçlerimizin böyle bir savunma savaşına da her yönden hazır olmaları, meşru savunma çizgisinin bir gereğidir. Bu nedenle hem parti, hem Savunma Kuvvetleri, hem de militanlar olarak yeni şiddet anlayışımızı ve meşru savunma çizgimizi derinlemesine bilince çıkarıp bunun gerektirdiği askeri duruş ve pozisyonu yakalamamız büyük önem taşımaktadır. Savunmalar bu konuda da en başta başvuracağımız kılavuz olmaktadır.

Önderlik savunmaları, uygarlık tarihini çözümleyip ayakları üzerine oturttuğu kadar, bu uygarlığın bir parçası olan Kürt olgusunu da tekrardan ele alıp yerli yerine koymaktadır. Bu nedenle savunmanın önemli bir bölümü Kürt olgusunun irdelenip tanımının yapılmasına ayrılmıştır. Burada Kürt olgusu masaya yatırılıyor. Görülüyor ki, Kürt olgusu Ortadoğu'nun en karmaşık sorunudur. Sorun doğru ortaya konmadıkça, bu olgudan kaynaklanan sorunları çözmek de mümkün olmuyor. Bu noktadan yola çıkan Manifesto, Kürt olgusunu neolitik çağdan alarak kronolojik sıra içinde irdelemekte ve bizler için yeni olan oldukça ilginç gerçekleri gözler önüne sermektedir. Önderlik savunmaları bir tarih kitabı olmadığı halde, "Kürt kimdir" ve "tarihin neresindedir" sorularına kanıtlarıyla en bilimsel cevabı vermiştir. Kürt burada iyi tanımlanmıştır. Olgunun doğru tanımlanması, çözüm yolunun da yarı yarıya aydınlatılması anlamına gelmektedir.

Bu konuda Önderlik işe hangi noktadan başlandığını şöyle ortaya koyuyor: "Kürt olgusunun tanımlanması büyük önem taşımaktadır. En büyük anlaşmazlık olgunun nasıl tanımlanması gerektiği konusu üzerinde olmaktadır. Araplar Kürtleri "Yemen Arapları", Türkler "Dağ Türkleri", Farslar kendinin aynı olarak gördükçe veya tersinden Kürtler en saf bir ulus olarak tanımlandıkça, bundan kaynaklanan siyasal yaklaşımların da çok farklı olması kaçınılmaz olmaktadır." Önderlik işe Kürdü tanımlayarak başlamış ve tarihini takip ederek bugünkü durumunu tahlil etmiştir. Kürtlerin Ari ırkından olup Kuzey Avrupa'dan göç ederek Ortadoğu'ya geldikleri biçimindeki tarih tezinin yanlışlığını da ortaya koyan savunmalar, bu tezin Alman ırkçılarının tezi olduğunun da altını çizmekte ve önemli bir düzeltmeye gitmektedir. Arkeolojik kazı bulguları, Kürtlerin Ortadoğu'nun yerleşik halkı olduğunu, kökenlerinin Horitler, Kassitler ve Mitannilere dayandığını ortaya koymaktadır. İnsanlık tarihinin ilk büyük devrimi olan neolitiğin de Kürdistan'da Kürtlerin atalarınca gerçekleştirildiği kanıtlanmıştır. İlk toprağa yerleşme, hayvancılık ve tarımcılık burada başlamıştır. Sümer'le başlayan uygarlığın temelinde de yine Kuzey Mezopotamya'da geliştirilen bu neolitik kültür yatmaktadır. Kürtlerin ataları Aryen topluluklarıdır. Ama bu ırk anlamında değil, toprağı işleyen tarımcı topluluk anlamındadır.

Kürtlerin ataları neolitiği çok köklü yaşadıkları için, aşiret örgütlenmesi ve kültürü onlarda derin yer edinmiştir. Dış istilalar karşısında dağların derinliklerinde kendini ve özgürlüğünü koruma zorunluluğu bu olguyu daha da pekiştirmiştir. Feodal dönemde halklaşan Kürtler, modern bir ulus durumuna gelemeyip uygarlığın dışına itilmişlerse, bu durum Ortadoğu'nun siyasi konumundan, değişik güçlerin politik çıkarları öyle gerektirdiğindendir. PKK'nin mücadelesi ve çabasıyla bugün Kürt olgusu artık aydınlatılmış ve tanımlanmış bir olgudur. Halkımızı tanımak, kendimizi tanımak, dahası Ortadoğu politikalarını bilince çıkarmak için, savunmaların bu gücünden maksimum düzeyde yararlanmamız kesinlikle gereklidir.

Savunmalar Kürt olgusunu çözümlerken, Kürtlerin Ulusal demokratik hareketini de ele alıp değerlendirmektedir. Bu olgu ortaya çıktığından beri, her dönemin kendi koşullarına göre özgünlük arz eden bir mücadele içinde olmuştur. Kürt halkı önemli toplumsal çağlarda hareketli, üretici, yaratıcı bir halk olarak varlığını hissettirmiştir. Neolitiğin en bereketli halkı Kürtlerdir. İlk çağı doğuran, göklere dayalı tanrısal inançların temelini atan, mitolojik düşünce biçimini sistemleştiren toplulukların başında Kürtler gelir. Sümer köleciliğine, kolonyalizmine karşı aşiret bilinciyle ve özgürlüğün vazgeçilmez tutkularıyla ilk direnen etnik halk olma onuruna da sahiptir. Ortaçağda İslam mutlakıyetçiliğine karşı özgürlük çabalarına yine en çok Kürt halkı arasında rastlanmaktadır. Zerdüştlük, Alevilik, Manicilik, çeşitli mistik tarikatlar, feodal köleciliğe karşı halkın direniş ve özgür yaşam eğilimini temsil ederler. 19. ve 20. yüzyıl isyanları ideolojik anlamda burjuva temelden yoksun, duygusal bir Kürtlük ve geleneksel toplum yapısına dayanmışlardır. Kullanılmaya, ihanet etmeye müsait bu hareketleri ilkel milliyetçi kategoride ele almak, değerlendirmek gerçeğin en doğru ifadesidir. PKK hareketi, Kürt ulusal demokratik hareketi açısından ilkel milliyetçi ve geleneksel isyancılık çağına son veren ve çağdaş özgürlük dönemini başlatan bir doğuştur. Önderlik savunmaları PKK gerçeğini de hem eleştirel hem de özeleştirisel bir bakış açısıyla ele alıp değerlendirmekte, bu hareketin yeniden yapılanması ve geleceği konusunda perspektifler vermektedir. Yeniden yapılanma sürecindeki bir partinin kadroları olarak, savunmaların PKK çözümlemesi herkesten çok bizi ilgilendirir. Onu özümseyip gereklerini yerine getirmek de herkesten çok bize düşer. Orada kendimizi daha iyi görme, çözümleme ve yenileme imkanı bulacağız. Eğer gerçek bir özeleştiri olayı yaşayacaksak, buradan hareketle yaşayacağız.

Savunmalar, uğruna çok kan dökülmesine, örgüt kurulmasına ve her türlü çaba sarf edilmesine rağmen bir türlü çözüme ulaşılamayan Kürt sorununun çözümü konusunda planlar sunduğu kadar, bunları taraflara da önermektedir. "Demokratik Cumhuriyet" bu çözüm planında bir modeldir. Tam demokrasi ve özgürlükten aşağısına razı olmamak, çözümün esas esprisidir. Savunmalar, sorunun çözümünde anahtar olarak Türk-Kürt ilişkilerini almaktadır. Ayrıca İran, Irak ve Suriye'de bu sorunun özgün yanları ve çözüm yöntemleri üzerinde de ciddiyetle durulmuştur. "Ortadoğu demokratik halklar federasyonu, eşittir Demokratik Kürdistan Birliği" çözümün ana çizgisini oluşturmaktadır. Çözümün konusu bütün boyutlarıyla irdelenmiş ve ortaya konulan önerilerle olgunlaştırılması yolunda büyük bir gelişme sağlanmıştır. Çözümün öncüsü olanların bu konuda geliştirilen önermeleri özümsemeleri, güncel politikada doğru bir yol izlemeleri ve başarılı olmaları için şarttır. Temel doğrultu ve çerçeve tam kavranmalı ki, pratik politika sahasında iyi temsil edilip uygulanabilsin.

Kadın özgürlüğü sorunu, savunmaların önemli bir yoğunlaşma ve çözümleme konusudur. Başkan Apo'nun entelektüel çalışmasının en başında gelir. O bir kadın devriminin yolunu açmak için ne lazımsa onu yapmıştır. Bu alandaki çalışmalarını "Destansı" olarak nitelemekte ve kutsal saymaktadır. Bunun savunmalara kendi rengini vermemesi zaten düşünülemez. Bu açıdan demokratik uygarlığın manifestosu, insanlık yararına esasta kadın eksenli bir sistemin yaşam biçiminin, ilişkilerin manifestosudur. Neolitik çağ değerlendirmesiyle kadının icatlarıyla nasıl uygarlığın temellerini attığı aydınlatılırken, uygarlıkla birlikte nasıl yaşamın dışına itildiğini de ortaya konulmaktadır. Kadınsız yazılan tarih yargılanıp adeta yeniden yazılmaktadır. Kadının tanrıçalık düzeyine varmış saygınlığı eşit, özgür ve öncü statüsünü kurnazlık ve zorla yıkar. Yalancı ve zalim erkek buradan aldığı güç ve cesaretle kendi cinsi olan erkeği de köleleştirerek, yürürlükte olan egemenlik sistemini kurmuştur. Bu düzen nasıl kadın cinsinin köleleştirilmesiyle kurulduysa, ona "Me" lerinin geri verilmesiyle de yıkılacaktır. O açıdan demokratik uygarlık bir anlamda da neolitiğin çağdaş temellerde yeniden yaratılmasıdır. Başkan Apo kadına "Me"lerini çoktan vermiştir. Önemli olan kadının bunları alıp sahiplik etmesi ve yeni uygarlığın başını çekmesidir. Savunmayı özümseyen herkes, bu perspektifi yakalamada güçlük çekmeyecektir.

Savunmalar, bütün bu uygarlıksal çözümleme, tarih, siyaset, ideoloji ve felsefe değerlendirmeleri yanında, hepsiyle bağlantılı olarak "uluslararası komplo" gerçeğini de hem nedenleri, hem uygulanışı, hem de hedefleri bakımından açıklığa kavuşturmaktadır. Tabii savunmalar sadece komployu açıklığa kavuşturmuyor, aynı zamanda onu yargılayıp halkımızın ve tüm insanlığın vicdanında mahkum ediyor. Komplo olayına komplonun dayandığı uygarlığa alternatif, ama antitez oluşturan bir çıkışla, bir Rönesans'la karşılık verilmektedir. Bu Manifesto'nun ardından, komployu yapan güçler bu icraatlarının bir muhasebesini yapmak zorunda kalacaklar; gerçekten yanlış mı yoksa doğru mu yaptıklarını kendi kendilerine soracaklardır. Onlar bu komplo ile Önderliği etkisizleştirip Kürt ulusal demokratik hareketini tasfiye etmeyi hedeflediler. Ama savunmalarla hem Önderlik, hem de Kürt özgürlük hareketi eski konumuyla kıyaslanmayacak çağsal bir çıkışı gerçekleştirmektedir. Bizler bu süreçteki örgütsel ve politik duruşlarımızı hep uluslararası komplo karşısındaki duruşumuzla ölçtük. Ama bundan böyle duruşumuzu salt komploya karşı olmak ve yüzeysel bir şekilde Önderliği takip etmekle ölçemeyiz. Bu yetersiz kalır. Bundan böyle duruşumuzu savunmaların öngördüğü rönesanssal çıkışın ne kadar içinde ne kadar dışında olduğumuzla, onu ne kadar temsil edip ne kadar etmediğimizle değerlendirmeliyiz.

Savunmalar herkesin kendini göreceği dev aynasıdır

Uluslararası komplo ve mahkemelerle birlikte, bizim için yeni bir olgu olan hukuk ve hukuk mücadelesi de gündemimize girmiş oldu. Daha önce hukuk yok muydu? Şüphesiz vardı. Ama Kürtler olarak genelde hukukun dışında olduğumuzdan, bizim için fazla bir anlam ifade etmiyordu. Hukuk alanı o nedenle biraz da yabancı olduğumuz bir alandı. Hem sürecin karakterinden hem de hukukun yolunun açılmasından dolayı, savunmalar hukuk mücadelesini de önemli bir alan olarak değerlendirmektedir. Hukuku çözümleyerek, gelinen aşamada hukuksal mücadeleyle çözüm kapısını aralamak için bu alana önemli bir rol atfetmektedir. Özellikle demokratik hak ve özgürlüklerin çağımızda gelişmesiyle uluslararası hukukun ilerleme kaydetmesi, üç kuşak haklar denen bireysel, siyasi ve ekonomik hakların birlikte halkların haklarının evrensel bir nitelik kazanması, bu hakları elde etmek için mücadele yöntemlerinin yanında kendi hak ve hukukunu arama, hatta bu mücadeleyi yürürlükteki hukuku değiştirerek yenileme düzeyinde yürütme de artık bizim için önemsenmesi gereken bir mücadele haline gelmiştir.

Önderlik savunmaları bu açıdan Kürtlerin ilk önemli hukuk mücadelesi belgeleridir. Halkımızın varolma hakkı, dil, kimlik, kültür ve özgürlük hakkı, AİHM'de tüm dünyanın gözleri önünde ortaya konulup savunulmaktadır. Mücadelemiz bundan sonraki süreçte ağırlıklı bir hukuk mücadelesi olarak geçecektir. Onun için donanımsız olduğumuz bu konuda bugünden başlayarak kendimizi donatmamız, bu mücadelenin anlayış ve tekniklerini edinmemiz acil bir sorun teşkil etmektedir. Savunmaların özel olarak hukuka ve hukuk mücadelesine ayırdığı bölüm, bizim için bu alana giriş yapmanın başlangıcını oluşturmaktadır. Tabii önemli olan hukuk mücadelesini halklaştırmaktır. Hukuk mücadelesi stratejik değer taşıyan tarihi davalarda verildiği kadar, halkların günlük olarak kendi haklarına sahip çıkmasıyla da yaygın olarak verilmektedir. Savunmalar her ikisini de öngörmektedir.

Savunmaları aynı zamanda yıllardır kavramakta ve anlamakta zorlandığımız Önderlik gerçeğinin de özlü bir yansımasıdır. Önderlik "bununla kim olduğumu, ne olduğumu, dost düşman herkese gösterdim" diyor. Bu açıdan bakıldığında Savunmalar, bir dev aynasıdır. Herkes o aynaya bakarak biraz da kendini görecektir. Orada gerçek devlerle cüceler tabii ki birbirinden ayırt edilecektir. Bizler de o aynada kendi geriliklerimizi ve yetmezliklerimizi görecek, belki de devrimci yaşamımız boyunca yapamadığımız çıkışı oradan alacağımız güçle yapacağız. Yetersiz yoldaşlığı aşmanın bir yolu da bu aynaya bakıp boyumuzun ölçüsünü almaktan geçmektedir.

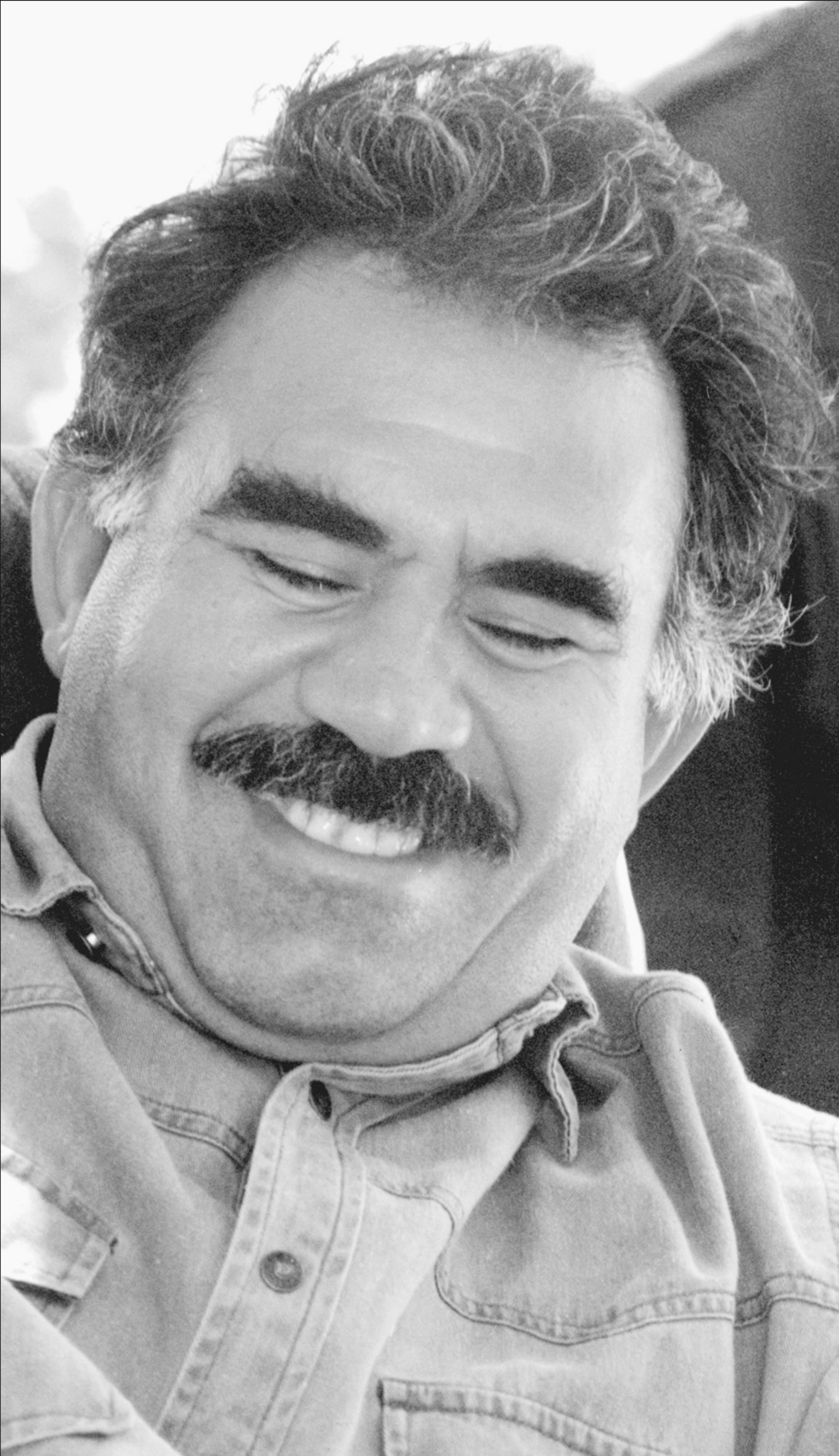
Sonuç olarak, savunmalar "zihniyet devrimi" ya da "demokratik uygarlığı" teorik temellere kavuşturan bir derya gibidir. Bu nedenle sonuna ulaşmak mümkün olmuyor. Bundan dolayı bizim için temel bir eğitim materyalidir. Yeni dönemde PKK'li ve Apocu olmanın ölçütü, bu Manifesto'yu su gibi içip özümsemektir. Bu amaçla her boş zaman, savunmaların şu veya bu bölümü üzerinde bir eğitim ve yoğunlaşma çalışması olarak değerlendirilmelidir. Pratiğe yansıtılmasının asıl bir görev olmasından dolayı, bu temeldeki bir eğitime bir seferberlik ruhuyla yaklaşılması zorunluluğu vardır. Bunun için başta ciddiyet ve sorumluluk gerekir. Bu çalışmaya sıradan ve yüzeysel yaklaşmak nankörlük olacağı kadar bir gaflet de olacaktır. Katılımcı, araştırmacı, incelemeci bir eğitim yaklaşımıyla Önderlik savunmalarından en köklü sonuç alınmaya çalışılmalıdır. Bu aynı zamanda bir konferans kararıdır. Bu dönemde okuyacağımız kitaplar bile esas olarak savunmaları özümsememize katkıda bulunacak yardımcı kitaplar olmalıdır. İlk Manifestomuz yayınlandığında, pratik mücadele içinde olan kadrolar onu büyük bir coşku ve şevkle karşıladılar. O Manifesto –ki bugün birçok yönden dogmatik özellikler taşımakta, geçersiz olmaktadır– kadroların bilincinde, ruhsal yapısında bir devrim yapmıştı. 1980 serhildanı dediğimiz kitle kabarması, bu Manifesto'nun bir sonucuydu. Şimdi ise onu kat be kat aşan Demokratik Uygarlık Manifestosu önümüzde duruyor. Bunu ondan daha büyük bir coşku, şevk ve aydınlanma istemiyle karşılamalıyız. Ortadoğu Rönesansı'nı böylece kendimizden başlatmalıyız. Savunmaya yaklaşımımızın özünü bu oluşturur.

Ancak kadrolar olarak bizler savunmaları sadece öğrenmekle yetinmeyeceğiz. Onu halka, komşu halklara ve tüm insanlığa yayma gibi bir görevimiz vardır. Bu görev birincisinin başarılmasına bağlıdır. Özümsemeyen özümsetemez, kavramayan kavratamaz, bilince çıkarmayan yayamaz. Bu tarihi görevler başarıldığında görülecektir ki;

- "Zorbalık ve yalana dayalı düzen kaybedecek!
- Özgürlük ve adalete dayanan düzen kazanacaktır!"

Sümer Rahip Devletinden HALK CUMHURİYETİNE DOĞRU

Kürt Sorununda Çözüme Doğru

Eğer bir toplumsal olguda kökenleri yüzyıllarca öncesine dayanan bir sorun yaşanıyor ve çağına göre normal sayılabilecek bir çözüme bir türlü ulaşmıyorsa, bunda kusuru iç ve dış objektif koşullarda aramak gerçekçi olmaz. Her sorunun objektif koşulları vardır. Ama bu etkenler çözüm önünde sonsuz engeller olarak rol oynamamışlardır. Kaldı ki, objektif koşullar ne kadar olgun ve elverişli de olsa, kendi başına çözüm getiremezler. En olumsuz koşullarda bile, her zaman bir köşesinden çözüm olanağını yakalamak mümkündür. Çözümsüzlüğü sübjektif koşulların dar anlamda yetersizliğine bağlamak da gerçekçi olmaz. Uğruna az kan döküldü veya örgüt bilinç düzeyi zayıftır demek de izah edici bir neden olamaz. Yine her şeyi askeri ve siyasi strateji ve taktiklerin hata ve yanlışlıklarına yüklemem de aldatıcı olabilir. Temel çözümsüzlük nedenini, çözüme yaklaşım tarzında, tarzın ne kadar gerçekçi ve uygulanabilir olduğunda aramak daha doğru bir değerlendirmedir.

Sovyetler Birliği dev gibi bir güçtü. Askeri ve siyasi olarak hiç yenilmedi. Dış bir gücün saldırısı veya iç isyanlar da yoktu. Fakat çözüldü, amacına bağlılıkta yenildi. Nedeni basittir: Sosyalist bireyin özgürlük düzeyiyle toplumun demokratik düzeyi, sosyalist gerçekçiliğin dışındaydı. Özgür insan gerçeğine yanıt verememe, çözümsüzlüğe götürmüştü. Faşizmin sorunlar karşısındaki yıkımları için de benzer nedenler ileri sürülebilir. Sorun çözmek bir sanattır. Bunun için bilimsel yaklaşmak şarttır, ama yeterli değildir. Sanatını da beraberinde bilmek gerekir. Bir kilit tüm kapıları açamaz. Ama tüm kilitler birbirine benzerdir. Benzemek, kendi başına açmak için yeterli değildir. Ancak en uygun deliği bulup o kilidi yerleştirirseniz, kilitli kapıyı açabilirsiniz; yoksa kapılar hiçbir kilitle açılmaz demek, gerçekçi bir yaklaşım olamaz.

Kürt sorununda çözüm için ne az kan döküldü, ne de az örgüt kuruldu. 'Az savaş ve diplomasi yapılmıştır' da denilmez. Sorunun objektif olarak olgunlaşmaması bahanesi de ileri sürülemez. Parçalı olması sadece dezavantaj değil, avantaj da oluşturabilir; ama çözüm düzeyine baktığımızda, bir arpa boyu yol almadığı görülecektir. Örneğin Güney Kürdistan'da son on yıl içinde olup bitenler ne objektif koşulların yetersizliği, ne dış desteğin azlığı, ne de örgüt ve bilinç düzeyinin zayıflığıyla izah edilebilir. Tersine, tüm koşullar olgun ve elverişlidir. Ama çözüme bir türlü gidilememektedir. Bunun temel nedeni, gerçeğe saygısızlık ve hatta en rahat çözüm yollarını bile bile engelleme tutumudur; çözüm olması gereken güçlerin, bizzat çözüm gerçekleri ve yolları önünde ısrarla engel teşkil etmeleridir. Olgunlaşan her sorunun makul bir çözüm yolu vardır. Ama bunun için en başta gerekli olan, gerçeklere derinden anlam vermek ve en sınırlı çözüm olanaklarını bile ciddiye alarak yaklaşım iradesini ve sabrını inadına göstermektir. Kürt sorununun çözümünde olmayan tek etken budur.

Tabii ki bu tutumların altında tarihsel, toplumsal ve siyasal nedenler vardır. Her tutumun altında yatan bu nedenler uzun uzun anlatılabilir. Sonuç gelip gerçek koşulların olanak verdiği en makul çözüm konusunda ciddiyet ve ısrara dayanmaktadır. Belki, bu iki basit kelime gibi görülebilir. Ama bunlar olmadı mı, çözüm altın tepside sunulsa da, ciddiyet ve ısrarı olmayanlar için bir anlam ifade etmez. Çözüm gerçekçiliği, ciddiyeti ve ısrarı; sonucu belirleyen anahtarı açan kilit rolünü oynar. İlla şöyle gönlümdeki bir otonomi veya ulusların kaderlerini tayin hakkı gereği şöyle dört dörtlük bir devlet istiyorum derseniz, önünüzdeki makulü göremezsiniz; dolayısıyla sayısız çözüm fırsatını kaçırmış olursunuz. Kürt sorununda yaşanan biraz da bu mantık ve şaşılıktır.

İlkelerle reel politika karıştırılmaktadır. Sanki ilkeli kalmak için reel politika yapılmayacak, tersine reel politika adına ilkeden vazgeçilecek! Şaşılık ve mantık hastalığı denilen eğilimler, bu ikilemi aşamayanlardır. Kürt sorununun yaşadığı çözümsüzlükte bu ikilemin payı büyüktür. İlke adına dogmatizm, reel politika adına gırtlağına kadar teslimiyet anlamını da doğuran bu tür yaklaşımlar, sorunu en hastalıklı hale getirmenin sorumluluğunu da taşımaktadır. Halbuki hayata çok renklilik hakimdir. İsteyen kendi rengini yaratabilir. Toplumsal sorunda da çözümün rengini bulmak için, öncelikle siyah-beyazdan başka bir görme algısı olmayanların renk körlüğünden kurtulmak gerekir. Biz kendimizi bu gerçekten soyutlamıyoruz. Aynı hatalara biz de düştük. Önemli olan, hatadan kurtulmayı bilmektir.

Kürt sorununda önümüzdeki dönemde daha da yoğun olarak içine girilecek çözüm sürecini kavramaya çalışırken, yönteme ilişkin bu hususları tamamen göz önünde tutmak gerekir. Çözüm, sanıldığı gibi antlaşmalar yaparak veya devletin bahşettiği yaklaşımlar sayesinde gerçekleşmeyecektir. Kürt realitesi bu tarzlara olanak tanımamaktadır. Ama böyle olmadı diye, çözümsüzlük bir kader olarak görülmüyor; tersine, bu durum çözümün başka biçimlerde aranması gereğini ortaya koyuyor.

Son 200 yıllık deneyimler, Kürt sorununun burjuva milliyetçi ve feodal otonomist yaklaşımlarla çözümlenemeyeceğini ortaya koymuştur. Komşu ulus-devlet gerçeği, bu modele şans tanımakta; çember altında bir tecrit duvarıyla boğulma tehlikesine yol açmaktadır. Bir İsrail-Filistin milliyetçi yaklaşımının yol açtığı çözümsüzlük ve insanlıkla alakası olmayan sonuçları ortadadır.

19. yüzyıldan kalma ve reel sosyalizmin daha da inceltildiği bu milliyetçi model, ak-kara mantığının alabildiğine geliştirilmesinden sorumludur. Batı uygarlığının büyük bedeller pahasına ulaştığı demokratik sistem, aslında tüm toplumsal sorunların çözüm anahtarlarını sunmaktadır. Batı başta kendi tarihi anlaşmazlıklarının tümünü çözdü. Şimdi de dünyaya öğretmektedir. Demokratik sistemin Ortadoğu'yu kapsamına aldığını söyleyemeyiz. Ama kapısının bu sistemle artık artan oranda dövüldüğü de bir gerçektir. Demokratik sistem dışında, devasa boyutlu ulusal toplumsal sorunların çözüm yolu gözükmemektedir. Kaldı ki, sonuçlarıyla üstünlüğünü kanıtlamış demokratik sistemin tüm taraflar için en az kayıpla azami ortak yararı gerçekleştirmenin en elverişli yolu olarak da değeri her geçen gün daha iyi kanıtlanmaktadır. Mevcut siyasi sınırları veri olarak kabul etmekle birlikte, sorunları olan tüm çevreler, gruplar ve kültürlerin haklarını gerçekleştirmektedir. Süreç içinde eşitçi ve özgürlükçü yönde evrimle, her olguya kendini ilerletme ve layık olduğu gelişmeleri iradesiyle sağlama şansını vermektedir. Sürekli kendini eğitmeye, örgütlemeye, seçme ve seçilmeye zorlayarak, demokratik siyasetle devlete ve yasalara taşırabilmektedir. Batı toplumları üstünlüklerini sadece bilim ve teknik gelişmeye borçlu değiller. Onlardan da çok, bu üstünlüğü demokratik sistem doğurmuştur. Halen demokrasiden korkanlar, 'önce ekonomi, sonra demokrasi' diyenler, aslında arabayı atın önüne koymaktadırlar. Asıl demokrasi, geri ekonomilerin hızla kalkınması için öncelik taşımalıdır. Bilimsel olarak da kanıtlanan ve sahiplerine Nobel ödülü aldırtan bu gerçekliğin ışığında, Ortadoğu genelinde ve acilen de Kürt sorununda demokratik sistem altında çözüm aramak, sadece mümkün yollardan biri değil, aynı zamanda mevcut koşullar altında en uygun çözüm yoludur. Hükümran ulus-devletlerin demokrasiden uzak olmaları, bir engel olarak veya başka yollara sapmak için vesile olarak görülmemelidir.

Bundan önceki bölümlerde açımlandığı gibi, Kürt sorununun kendisi bu devletleri demokratikleşme doğrultusunda zorlayacaktır. Çünkü yaşadıkları derin kriz ve çözümsüzlükler, demokratik sistemi onlar için de tek doğru seçenek haline getirmektedir. Dolayısıyla çağdaş demokratik uygarlıkla Ortadoğu'nun sorunlu yapılarının karşılaşması, özellikle Kürt sorununda demokratik sisteme geçişi adeta olmazsa olmaz kabilinden bir aşamaya getirmektedir. (Bu konu ilgili bölümde kapsamlı olarak değerlendirildiği için tekrar açımlamayacağım.) Tarihte uygarlığın Sümer örneğinde doğuşu gibi, Ortadoğu'da demokratik uygarlık çağının yeni bir içerikle doğuşunu zorlamaktadır. Kader bir kez daha Kürtlere bir uygarlık biçiminin, anlamsız sınıfsal yapıların aşıldığı demokratik uygarlığın kilidi olma rolünü vermektedir. Kürtler sadece en ağır öz sorunlarını çözmekle kalmayacaklar, komşu halklara da demokratik sistem içinde kardeşliğin ve gerçek özgür birlikteliğin onurunu birlikte paylaşma şansını da vereceklerdir. Bölge halklarının tarih boyunca umut ettikleri gerçek kurtuluşçuluğun, barışın ve müreffeh yaşamın altın kilidini sunacaklardır. Bu yaklaşımı hayal olarak değil, gerçekliğin bir gereği, çağa ulaşmanın zorunluluğu ve tüm gerilikleri aşmanın emin yolu olarak görme; sorumluluk, ciddiyet ve inatla üzerine düşeni yapma; tarihi görevlerine doğru sahip çıkmanın gereği olarak da anlaşılmalıdır.

Kürt sorunun çözümüne ilişkin bu genel çerçevenin ışığında, içinde yaşanılan ülke ve devletlerin her biri için de olası çözüm biçimleri konusunda, tezler düzeyinde ana hususları koymaya çalışalım.

Türkiye'nin Kürt sorunu ve Demokratik Çözüm

Kürt sorununun ağırlaşmasının nedenlerini ve çözüm yolunu Türk-Kürt ilişkilerinin oluşum ve gelişim mantığında aramak en doğru yöntemdir. Çözümün kendisi bir sonuçtur. Başarılı olması için dayandığı olguların tarihsel kaynakları ve nasıl evrim gösterdikleri ana hatlarıyla ortaya konulduğunda, bilimsel yöntemin uygulandığından bahsedebiliriz. İlgili bölümlerde uzunca üzerinde durulduğu için, özce bazı çizgisel özelliklerini hatırlatmakla yetinelim.

Feodal beylik ve sultanlık dönemi

11. yüzyılda Büyük Selçuklu sultanları ve Oğuz boylarının akınlarıyla başlayan bu süreç, çatışmadan ziyade uzlaşmalarla yönetilmiştir. Bizans İmparatorluğu'na karşı geleneksel İslam ittifakı temel alınmıştır. Birbirlerinin hukukuna saygı gösterilmiş, Kürt ve Türk beylikleri birbirlerinin varlıklarını tanımışlardır. Başta Malazgirt Savaşı olmak üzere birçok savaşta ittifak etmeleri, sonuç alınmasında belirleyici olmuştur. Türk beylikleri ve sultanlık askeri ve siyasi yönde güçlenirken, Kürtler ekonomik, kültürel ve sosyal yönden daha üstün durum-

> **"Kürt sorununun çözülemeyişinin temel nedeni, gerçeğe saygısızlık ve hatta en rahat çözüm yollarını bile bile engelleme tutumudur; çözüm olması gereken güçlerin, bizzat çözüm gerçekleri ve yolları önünde ısrarla engel teşkil etmeleridir. Sonuç, gelip gerçek koşulların olanak verdiği en makul çözüm konusunda ciddiyet ve ısrara dayanmaktadır. Çözüm gerçekçiliği, ciddiyeti ve ısrarı; sonucu belirleyen anahtarı açan kilit rolünü oynar."**

dadır. Kürt kültürü daha çok asimile etmektedir. Mevcut sorunlar, ortaçağda her tarafta olan beylikler ve sultanlıklar arasında etkinlik kurma kavgalarından kaynaklanmaktadır. Çatışmaların bilinçli bir etnik, kavimsel yönü fazla yoktur. Hakim sınıfların mülkiyet, siyasi ve askeri çekişmeleri olarak, kendi aralarında geçmektedir. Dolayısıyla Türk-Kürt ilişkilerinde etnik ve kavimsel sorunlar aramak, bu süreçte fazla anlamlı değildir.

Osmanlı sultanlık rejiminde ilişkiler daha çok düzene girer ve statü kazanır. Esas olarak Kürt beyliklerini iç işlerinde serbest ve babadan oğula geçen hükümetler biçiminde tanımaya dayalı bu statü 19. yüzyıla kadar devam eder. Bu, imparatorluk bünyesinde egemen sınıflar içinde en gelişkin statü olarak görülebilir. Sultanların bu ilişkiyi stratejik düzeyde değerlendirdikleri, birçok fermanda açıkça görülmektedir. Bizzat kendilerinin tesis ettikleri ve Kürdistan eyaleti, hükümetleri ve beylikleri biçimindeki kavramlarla resmiyet kazandırdıkları Kürt ilişkileri, bir nevi ayrıcalık taşımaktadır. Bunda Kürtlerin aşiret ve kavim olarak güçlü bir biçimde yerleştikleri coğrafyanın rolü ve Ortadoğu'daki hükümranlık için taşıdıkları stratejik önem baş neden sayılmaktadır. Kürt beylikleriyle uzlaşmadan, İran ve Arabistan feodalleri karşısında üstün duruma geçmeleri pek olanaklı olmamaktadır. Türk sultanları bu gerçeğin derin bilincindedirler. Kürt beylikleri de bu stratejik ihtiyacı iyi değerlendirerek, imparatorluğun en güçlü otonomilerini kurmuşlardır. Kürt otonomiciliği feodal dönemin tipik statüsü, bir nevi çözüm yolu olmaktadır.

19. yüzyılın başından itibaren Avrupa sömürgeciliğinin Ortadoğu'da etkili olmaya başlaması, Kürt-Türk ilişkilerindeki bu statüyü sarsar. Başta İngiltere olmak üzere, öne çıkan sömürgeci kapitalist devletlerin Ortadoğu'da Hıristiyan azınlıklara sahip çıkma ve sultanlığı Rus yayılmacılığına karşı koruma biçiminde gelişen politikalarında, Kürtleri tecrit etme ve koz olarak kullanma biçiminde tehlikeli bir eğilim gelişir. İngiltere'nin ahlaki hiçbir temeli olmayan böl-yönet politikasının bir uygulaması olarak, çok tehlikeli bir rol oynar. Etkili olmak için tüm güçlerle oynama, katliamların gerçek nedenidir. Yüzyıllarca az çok geçerli olan Osmanlı barışı bozulur. Kavimlerin birbirlerini yeme dönemi başlar. Kapitalist sömürgeciliğe dayalı milliyetçilik, boğazlaşma ve parçalanma dönemi olarak tarihte yerini alır. Kürt-Türk ilişkilerinde sorunların doğduğu ve geliştiği dönem olarak, bu süreci esas alma gerekir.

Milliyetçilik, isyan ve tenkil dönemi

Kapitalist sömürgeciliğin tetiklediği bu dönem, Kürt sorununun çağdaş anlamıyla doğduğu ve geliştiği dönemdir. Bunun altındaki mantık; Hıristiyan azınlıkları kendine bağlamak için Kürtleri öcü gibi kullanmaya, aynı zamanda Türk ve daha sonra İran ve Arap yöneticilerini kendine daha çok bağlamak amacıyla bizzat tetikleme biçiminde rol oynadıkları Kürt isyanlarını kullanmaya dayanır. Kürtler tam bir kobay ve tahrik aracı olarak kullanılmaya çalışılmaktadır. Herhangi bir uygarlık misyonuyla yaklaşma niyetleri yoktur. İngiltere bu politikada başı çekmektedir. Diğer sömürgeci kapitalist devletler de bu politikayı esas alarak sürdürmekten geri durmayacaklardır. Günümüze kadar devam eden emperyalist kapitalizmin bu Kürt politikası, genelde tüm Ortadoğu halkları ve özelde Kürtler üzerinde tarihlerinin en yıkıcı sürecini yaşamalarına yol açmıştır. Bu politikanın ayrılmaz bir özelliği olan burjuva milliyetçiliği, kaynağı itibariyle böl-yönet amacına dayandığı için olumsuz bir rol oynamış; Avrupa'da ulusal pazar, dil, kültür ve devletin oluşumunda temel ideolojik rol oynarken, Ortadoğu'da halkların birbirini yeme aracına dönüşmüştür. Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılmasında temel rollerden birini oynarken, Ortadoğu mozaiğinin parçalanmasına, halkların tek tek kalmasına, hatta Araplarda ve Kürtlerde görüldüğü çok sayıda parçaya bölünmelerine ve kolay yem olmalarına yol açmıştır. Daha sonra güçlenen yerel milliyetçilikle mikro etnik milliyetçiliklerin bu parçalanmayı derinleştirmeleri de, bu parçalanmanın, böl-yönet politikasının bir uzantısı olarak rol oynamaya devam etmiştir.

Türk milliyetçiliği, Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılmasına tepki olarak, bölgede en erken şekillenen milliyetçiliklerin başında gelmektedir. Başlangıçta ***Namık Kemallerle*** meşrutiyet amacıyla sınırlı da olsa ilerici bir özde gelişen bu milliyetçilik, ***Yeni Osmanlıcılık*** olarak kavramlaşırken, ***İttihat ve Terakki Cemiyeti***'yle 19. yüzyılın sonlarında ***Pantürkizm*** ve ***Abdülhamit*** tarafından ***Panislamizm*** biçiminde kavramlaştırılmıştır. Meşrutiyet rejimi bu milliyetçiliğin kazanımı olarak ortaya çıkar. Demokratik özden yoksundur. Başlangıçtaki hürriyet ve kardeşlik vurguları, daha sonra yerlerini diktatörlüğe ve ırkçılığa bırakmıştır. Bu politikayla girilen I. Dünya Savaşı imparatorluğun parçalanmasıyla sonuçlanmıştır.

Cumhuriyet döneminin Atatürk milliyetçiliği daha farklıdır. Irkçı değildir; tüm Anadolu uygarlıklarını kendine kaynak olarak almakta ve saygı duymaktadır. Osmanlılarca horlanan Türk halkının moralini ve ulus bilincini yükseltmek için ***"Ne mutlu Türküm diyene"*** sloganını kullanmıştır. Burada da ırkçı bir yön değil, ortaçağ boyunca sultanlarca hor görülen Türk halkının uluslaşması hedeflenmiştir. Daha sonra geliştirilen ırkçı Türk milliyetçiliğiyle Atatürk milliyetçiliği arasındaki fark önemlidir.

Cumhuriyet dönemindeki ırkçı Türk milliyetçiliği, İttihatçılığı temel almakla birlikte ondan daha geridir. Artan ekonomik bunalımlar, köyden kente akın ve solun yükselişi karşısında, 1960'lardan sonra politikleşen ve ifadesini ***Ülkü Ocakları*** ve ***MHP***'de bulan, ayrıca başka kanatlara da bölünen bu milliyetçilik, günümüzde iktidarın da bir kanadı olmuş; solun tasfiyesinde önemli rol oynamıştır. Atatürk çağdaşlaşmasıyla çelişmesi, demokratikleşememesi ve faşist otoriterliği sürdürmesi, ırkçılık temeliyle birlikte bir handikap rolündedir. Başta ***CHP*** olmak üzere Atatürk milliyetçiliğinde yenilenme çabaları görülmekle birlikte, henüz beklenen sıçramayı yapamamıştır. Atatürk milliyetçiliğinin kaderi, bu sıçramanın demokratikleşme doğrultusunda gerçekleştirilmesine bağlıdır.

Geleneksel Osmanlıcılık, Türk-İslam sentezi biçiminde bir akımla yenilenmek istenmiştir. İslam'ın siyasi yükselmesine dayanan bu akım, daha çok gelişen Anadolu burjuvazisinin liberal eğilimi olarak şekillenmektedir. Türklükten çok İslam'a vurgu yapan, İran ve Araplardaki İslami eğilimlerden güç almaya çalışan bu eğilim, son dönemde daha çok Avrupa Hıristiyan Demokrat Partileri doğrultusunda gelişmeye çalışmaktadır.

Türkiye burjuvazisinin CHP'den ayrılan ve liberalleşme iddiasındaki geleneksel iktidar bloğu; ***DP***, ***AP*** ve ***ANAP*** deneyimlerinden sonra dağılma sürecini yaşamaktadır. Bu blok tutarlı bir demokratizm örneği sunamamıştır. Günümüzde en çok üzerinde durulan, burjuvazinin merkez demokrat parti bloğunu yaratma çabalarıdır. Hem merkez sağ hem merkez sol, demokrasiye ve insan haklarına vurguyu yaparak, bu boşluğu doldurmaya çalışmaktadır.

Türkiye'nin dünya çapında girdiği çok yönlü kriz, son yüzyılına damgasını vuran milliyetçiliğin de çıkmazını ve çözümsüzlüğünü göstermektedir. Cumhuriyetin kuruluşunda Atatürk milliyetçiliğinin rolü kesin olmakla birlikte, demokratik evrim gösterememesi bu çözümsüzlüğün temelidir. Aynı hastalık ve çözümsüzlükler Ortadoğu çapında yaşanmaktadır. Milliyetçiliğin en ileri çağını açan Avrupa'nın Hitler faşizmiyle doruğa ulaşan ırkçı milliyetçiliği tarihe gömüp demokrasi bayrağını yükseltmesi, 20. yüzyılın ikinci yarısına damgasını vuran ana eğilimdir. Atatürk, Batı milliyetçiliğinden sınırlı da olsa ilerici çağında yararlanmıştı. Bu anlamda da çağdaştı. Fakat II. Dünya Savaşı sonrası çağdaşlık demokratik uygarlık olarak tanımlanırken, Türk yönetimleri bu tür uygarlık gelişimini özde kavrayamadılar; kavrasalar da, işlerine gelmedi ve inanmadılar. Daha çok cumhuriyeti oligarşik bir iktidar altında yönetmeyi çıkarlarına uygun buldular. Çağdaş demokrasiyi çıkarları için tehlike olarak algıladılar. Bu da cumhuriyetin çağdaş uygarlıktan kopması anlamına gelmektedir.

Ekonomik bunalımın temelinde bu gerçeklik yatmaktadır. Tüm yıkılmış Avrupa ülkeleri demokratik rejimle bugünkü seviyeyi yakalarken, Türkiye demokratikleşmekten hep uzak durdu; hatta muazzam bir demokrasi demagojisiyle kendini gizleyerek çıkış yapabileceğini sandı. Köylü kurnazlığıyla çağdaşlığa oynadığını ve herkesi uyuttuğunu sanırken, henüz yeni yeni Türkiye'yi tam bir kayaya toslattığının farkına varmaktadır. Açık ki, 20. yüzyılın ikinci yarısındaki Türk siyasal eliti cumhuriyetin çağdaşlaşma iddiasını özünde anlamadığı gibi, sınırlı olan mirasını da kötü kullanmaktan çekinmemiştir. Ordunun buna tepkisi, siyasi kliği sürekli denetim altında tutma ve dört önemli darbeyle cumhuriyetin raydan çıkışını önleme biçiminde olmuştur. Fakat bu darbeler ciddi bir programa dayanmadıkları ve daha çok klasik ölçülerde cumhuriyeti korumayı esas aldıkların için, etkileri yerinde oynamaktan öteye gitmemiş; cumhuriyetin içe doğru daha da büzülmesine ve tutucu hale gelmesine yol açmıştır. 20. yüzyılın sonlarında yaşanan sadece bir ekonomik kriz değil, ekonomik, kültürel, sosyal ve siyasal tüm alanlarda topyekün bir bunalımdır. Bu durumun bir adım ötesi kaos ve hiperenflasyondur. Geçmişte ısrar edilirse, bunun da yaşanması kaçınılmazdır.

Türkiye'nin çağdaş demokratik uygarlıkla arasındaki mesafenin açılmasına yol açan, gerici milliyetçilikle oligarşik yönetimlerin antidemokratik hareketleridir. Türkiye günümüzde bu çelişkinin sonuçlarını, tarihindeki en ağır ve süreklileşen krizi biçiminde yaşamaktadır. Rejimin otoriter ve içe kapanmacı özelliği müdahalenin iç koşullardan gelişmesini engelleyince, tarihte de çokça görüldüğü gibi çözüm, müdahale dışardan beklenmektedir. IMF ve AB, iki kanaldan bu müdahaleyi yapmaya çalışmaktadır. Ama devletin geleneksel korkuları ve demokratik açılıma kapalı yapısı, dış müdahalenin de başarılı olmasını engellemektedir. Dolayısıyla iç ve dış çözüm olanakları engellenince, krizden her an toplumsal bir patlama tehlikesi de gündemleşmektedir. Genelde Türk milliyetçiliği en derin açmazını yaşarken, faşizmle çıkış aramak isteyen ırkçı Türk milliyetçiliği, iç ve dış koşulların sert duvarıyla karşılaşmaktadır. Faşizm yükselme ve iktidar için sağlam dayanak bulamayınca hırçınlaşmakta ve güç kaybetme tehlikesiyle kuşatılmış bulunmaktadır. Tüm iç ve dış koşullar her iki milliyetçiliğe de ya dönüşüm ya da aradan çekilme biçiminde bir ikilem dayatmaktadır. Ordu geleneksel darbeyle fazla bir şeyin yapılamayacağının derinden farkındadır. Kapsamlı bir reform programı için iktidarı tümden alması da, mevcut dış ittifaklar ve iç koşullar nedeniyle pek olasılık dahilinde görülmemektedir. Ancak cumhuriyet dağılma tehlikesi geçirirse, bir açık müdahale söz konusu edilebilecektir. Kaldı ki, ordu yoğun denetim ve gözetimini MGK'nın artan rolüyle fazlasıyla yerine getirmektedir.

Bu koşullar altında Türkiye, kendi tarihinin en kapsamlı değişim ve dönüşüm sorunlarını tartışmaktadır. Medyanın da aracılık etmesiyle tartışma günü gününe en ücra köşeye kadar yansımaktadır. Bu tartışma ne meşrutiyet öncesi sığ aydın-bürokrat tartışmasına, ne de II. Dünya Savaşı sonrasında CHP içindeki demokratların çıkışına benzemektedir. Bu, 1970'ler Türkiye'sinde sağ-sol tartışmasını aşan bir tartışmadır. Bunda sosyo-ekonomik düzenin vardığı aşama, siyasi sistemin tıkanması, Kürt sorununun ulaştığı biçim ve dış dünyayla yaşanan uyumsuzluklar temel rol oynamaktadır. Geçmişte olduğu gibi, sıradan önlemlerle kriz ve bunalımın üstesinden gelineceğine kimse inanmamaktadır. Alınan tek taraflı her çözüm tedbiri, krizi ve sorunları daha da ağırlaştırmaktan öteye bir anlam ifade etmemektedir. Bu durum teşhisin yeterince doğru yapılmadığını göstermektedir.

Milliyetçi ideolojiyle azami aşamaya varılmıştır. Bu ideolojiyle sorunlar çözülmez, ağırlaştırılır. Tüm Ortadoğu'da yaşanan gerçeklik bunu doğruluyor. Türkiye krizi emperyalizm koşullarında genel bir durumu da göstermektedir. Arjantin, Brezilya ve Endonezya'yla benzerlik genel durumdan kaynaklanmaktadır.

Türkiye örneğine daha yakından bakıldığında şunlar söylenebilir: Kapitalist ekonomi mevcut sistemle daha fazla gelişemez, bilakis geriler. Cumhuriyetin kuruluş dönemi, devlet eliyle kapitalist birikimi sağlama ve genç burjuvaziyi bürokrasinin içinden kollayıp yaratma dönemiydi. Kapitalizmin temeli böylelikle atıldı. 1950'ler kapitalizmi geliştirme ve yayma dönemiydi. Kırsal alandaki tarım kapitalizmiyle kentlerde sanayi kapitalizmi bu dönemde hamle yaptı. Bürokrat kapitalizminin yanında, özel birikim dönemi de açıldı. Ticari-sınai kapitalizm öne geçti. 1980'ler sonrasında mali sermayenin hamlesi başladı. İç ikame ve sanayide dışa açılmayla bir hamle daha yapıldı. Türkiye kapitalizmi tüm bu adımlarla belli bir aşamaya geldi. Gelişmemiş üçüncü dünya ekonomileri diyebileceğimiz koşullardan Avrupa ülkeleriyle rekabet edebilecek bir konuma yerleşti. Eksiği, bu ekonomik yapının siyasi sistemini kurmaktı. Bunda tereddütlü davrandı. Bu konuda esas engel de Kürt sorunuydu.

Yakın tarihiyle bağlantısı içinde ele alırsak, cumhuriyetin kuruluşunda da benzer bir durumla karşılaşırız. Cumhuriyet sistemleşirken Kürtleri unutmuştur. Fakat her zaman korkusunu hissederek, sistemle uzlaştırarak çözümden uzak durmuştur.

Kürt isyanları, ortaya konulduğu gibi, ayrılıkçılığı esas alan isyanlar değildir. 19. yüzyıl boyunca devam eden Kürt isyanları sistemden ayrılmak için değil, dışlandıkları için gelişmişlerdi. Artan merkeziyetçilik Kürtlere yer vermiyordu. Kürtler eski geniş otonomilerini kaybettikleri gibi, yeni merkezi sistemde yerlerinin olmadığını görüyorlardı. Büyük devletler Türkiye'yi daha çok bağımlı kılmak için zaman zaman olayları tahrik etmekle birlikte, hiçbir zaman ayrılmak amacıyla desteklememişlerdir. Cumhuriyetin kuruluşunda bu durum daha da açığa çıkmıştır. Kürtler sadece otonomilerini kaybetmediler, toptan varlıklarının inkarıyla kendilerini karşı karşıya buldular. Tabii çıkarı olan devletler, başta İngilizler, bu vesileyle ortaya çıkan isyanlardan yararlanmışlar; kemalistlerle nihayet uzlaşmışlardır. Daha sonraki süreç, Kürtlerin tamamen yasaklama sürecine alınarak çürümeye ve unutulmaya terk edilmesidir. Buna PKK somutunda verilen yanıt, bilinen 20. yüzyılın son çeyreğindeki düşük yoğunluklu savaştır.

Kurulurken Kürt isyanı bahanesiyle demokratikleşemeyen cumhuriyet, çağdaşlaşma sürecinin en önemli aşamasında demokratikleşmeyle sistemini tamamlaması gerekirken, yine duyduğu korku ve bölünme telaşıyla Kürtleri ezerek sorunu halledebileceğini sandı. Çılgınca ve topyekün seferberlikle, her türlü özel savaş yöntemleriyle sorunu tasfiye etmeyi gündemine koydu. Kimi kaynaklara göre 100, kimilerine göre 400 milyar doları bu işe yatırdı. Sonuç; mevcut ekonominin de krize girmesi, sosyal alanın şirazesinden çıkması, siyasi yapının tamamen iflasıdır. İktidarın desteği yüzde onun altına düşmüştür. Ne zaman tam çökeceği dünyaca gözlemlenen bir ekonomi, IMF olmasa bir gün bile kendisini sürdüremez durumdadır. Dünyaya kafa tutmak şurada kalsın; ABD, AB ve yan kuruluşları olmasa, kendini sürdüremez bir cumhuriyet haline gelmiştir. Türk milliyetçiliğinin Türkiye'yi gelip bıraktığı konum budur. Kendi Kürtlerini ne yok edebilmiş, ne de tam asimile etmiştir. Tersine, PKK önderliğinde büyük bir demokratik dönüşümü yaşayan bir Kürt gerçeği söz konusudur.

Bu objektif durum karşısında önümüzdeki dönem için adımlar atılmaya çalışılmaktadır. Gerek merkez sağ, gerek merkez sol yeniden toparlanıp partileşmeye çalışmaktadır. Varolanlar, daha şimdiden eskimiş denilenler iddiasını sürdürmektedir. Hükümet adeta maçın uzatma dakikalarını oynar konuma gelmiştir. Halk ezici biçimde köklü değişim istemektedir. Halkın demokratik uygarlıktan yana tercihi kesindir. Ordu darbeden uzak, dengeler fazla zorlanmadan, cumhuriyetin demokratik ve laik karakterindeki yeni dönüşümlerine karşı değildir. PKK meşru savunma konumunda, demokratik çözüm tercihinde kesin tavır almış bulunmaktadır.

Bu tablo karşısında, sorunların tek taraflı önlemlerle çözülemeyeceği açıktır. Çözümün topyekün ve iç içe olması mantık gereğidir. Bir bina yapılırken bir köşesini bile boşlukta bırakmak, tüm inşayı anlamsız kılar. Anayasa ve yasalarda değişikliğe gidilirken, yine Kürtler dışlanmayla karşı karşıya bırakılıyor. Daha şimdiden yeni bir çatışmanın zemini açık bırakılıyor. Irkçı milliyetçilik Türkiye'nin kaderiyle oynamaya devam ediyor. Korkularla tekrar Türkiye'nin geleceğini bağlamak istiyor. Dolayısıyla kriz daha da derinleşiyor. Dünyadan tecrit olma ve içte daralma, kitleleri patlama noktasına getiriyor.

Aslında cumhuriyet büyük bir değişim geçiriyor. Eski temelleri hızla aşılıyor. Yenilik en güçlü tutku halini almış bulunuyor. Değişime karşı duranlar en büyük tepkiyi alıyor. Uzlaşma, değişme ve dönüşümden yana olmayan söz de kalmamış gibidir. Ama Türkiye korkuyor. Türkiye yakın tarihinden korkuyor. Kürtlere karşı işlenen suçlardan ötürü korkuyor, demokrasi güçlerine karşı yakın dönemde işlediği suçlardan korkuyor. Demokrasi kriterlerinden, onlara karşı ikiyüzlülüğünden korkuyor. Tüm bu korkular krizi daha da derinleştiriyor. Kriz söylendiği gibi gerçekten tek boyutlu değil, öncelikle siyasidir. Siyasal, psikolojik, sosyal, moral ve ekonomik boyutları son derece iç içedir. Ya toptan çözüm, ya tam çözümsüzlük noktasına gelip dayanmış bulunuyor. Hiçbir sorun artık darbe ve bastırmayla çözümlenemeyeceğine ve böyle bir durum da ortada olmadığına göre, girilen dönem artık farklı olmak zorundadır. Milliyetçilikle çözümlenecek bir durum da yoktur. Ne bastırılacak bir sol, ne de savaş halindeki bir Kürt hareketi söz konusudur. Milliyetçilik neye karşı savaşacak? Bütün komşular dostluk istiyorlar. Halk hiç şiddetten yana değil, tersine şiddetten bıkmış, nefret ediyor. Daha da üstüne gelinirse, en büyük sosyal patlamayla tehdit ediyor.

> "Tek bir ağacın dalları gibi, her dil ve kültür bir dal olarak bu tek varlıkta yer alabilir. Dünyanın bir zenginlik kaynağı olarak gördüğü kültürel varlıkları ve sosyal olguları zorla yok saymak, gerçekten ne mümkündür ne de herhangi bir yarar getirir. Kürtlerin aynı ülkenin ulusal varlığı içinde bir zenginlik olarak tutulması, Türk ulusuna da gerçek katkıyı yapabilecektir."

Demek oluyor ki, artık Türkiye tarihinde milliyetçiliğin, isyan ve tenkilin, bastırmanın maddi zemininin kalmadığı ve işlevini tamamladığı bir süreç yaşanıyor. Milliyetçilik, isyan ve tenkil dönemi sona eriyor. Bazıları istemese de, ırkçı hakim ulus milliyetçiliğiyle ezilen burjuva milliyetçiliği, eski solculukla siyasal İslam'ın da sahipleri olsa da, artık rollerinin kalmadığı ve olamayacağı bir döneme giriliyor. Türkiye bu anlamda ideolojik ve siyasi donanım açısından önemli eksiklikler taşısa da, gerçekten yeni bir dönemin içine giriyor. Halk yığınları kesinlikle yeni dönemin çok yoğun beklentisi içindedir. Devlet eğer değişim geçirmezse, cascavlak ortada kalacağı bir durumu yaşıyor. Siyaset yeni dönemi ideolojik, siyasal ve moral yönden yeniden üretemezse, kesin sınıfta kalacaktır. Sosyal patlama giderek büyüyen bir tehlike olarak patlatılmak istenmiyorsa, yeni döneme giriş gerekiyor. Bu siyasi, psikolojik ve sosyal bunalım boyutları karşısında, ne kadar dolar şırınga ederse etsin, yeni dönemin koşulları oluşmadıkça ve yeniden yapılanma gerçekleşmedikçe, ekonomi daha da derinleşmesi kaçınılmaz olan krizinden kurtulamıyor. Yeni dönem bütün bu kilitlenmenin aşıldığı, zihniyet ve yeniden yapılanma olarak değişimin ve dönüşümün sağlandığı dönem oluyor; cumhuriyetin gerçekten demokratik ve laik hukuk devleti olarak yeniden yapılandığı bir dönemi oluyor. Kürt sorununun dışlanmadığı, demokratik birlik temelinde çözüme doğru gittiği bir dönem oluyor.

Cumhuriyetin yeniden yapılanması ve demokratik çözüm dönemi

Türkiye'de yaşanan 2000'li yıllar bunalımının devlet, toplum ve siyasi yapıların demokratikleşmesiyle aşılabileceğine ilişkin genel bir konsensüs oluşmuş durumdadır. Ne yeniden bir gerginlik, ne de milliyetçi söylemlerle birlik ve beraberlik, dönemin beklentisini yansıtmıyor. Halk milliyetçi sloganlar kadar demagojik çatışmacı yaklaşımları da benimsemiyor. Demokratik sistem altında, hukuk devletiyle birlikte yolsuzluklardan arınmış, enflasyondan kurtulmuş, işsizliği çözebilen, adaletli paylaşımı gözetleyen bir ekonomik düzen istiyor. Tarihi özlemi olan barış, özgürlük ve adalet istiyor. Yeni dönemin karakteri bu değerlerle şekillenecektir. Bunun için yeni bir anayasa gerekmektedir. Bu anayasanın açığa çıkmış halk iradesini esas alması, demokratikliği açısından şarttır. Demokratik bir siyasi partiler ve seçim yasası, siyasetin demokratik bir yapı kazanması için zorunludur. Anayasa, devleti demokratikleştirirken, siyasi partiler ve seçim yasaları siyaseti demokratikleştirir. Yasalarla güvenceye kavuşturulmuş sivil toplum kuruluşları ise, toplumun demokratikleşmesinin en temel araçlarıdır. Düşünsel ve kültürel tam ifade özgürlüğü güvenceye alındığında, temel insan hakları da işlerliğe kavuşmuş olacaktır. İktidara yürümek isteyen her siyasi hareket, ancak bu demokratikleşme projesine gerçekten bağlı olduğunda kazanma şansına sahiptir. Genel eğilim, her geçen gün artan oranda kendini bu yönlü yansıtmaktadır. Bu yapısal gelişmelerin olabilmesi zihniyet devrimini gerektirmektedir. Herkesin 'ben de değiştim' demesi, zihniyet devriminin ilerlediğini göstermektedir.

Türkiye'nin devlet ve toplum olarak önündeki süreci Demokratik Türkiye olarak kavramlaştırmak gerçekçidir. Cumhuriyetin birinci dönemi kuruluş, reformlar ve korunma nedeniyle otoriter cumhuriyet dönemi (1920-1950); ikinci dönem, üst tabakaların dar bir kesiminin ortak ve keyfi yönetimi olarak oligarşik cumhuriyet dönemi (1950-2000); yeni dönem olarak, halkın iradesinin demokratik işleyiş temelinde yansıması anlamına gelen demokratik cumhuriyet dönemi, içine girdiğimiz süreçtir. Zihniyet ve kurumlaşma olarak, yoğun bir toplumsal hareketlilik temelinde oluşmaktadır.

Kürt sorununun demokratik çözümü hem bu sürecin temel nedeni, hem de tamamlayanıdır. Cumhuriyetin ilk iki dönemi, kuruluşta stratejik bir müttefik olduğu halde, milliyetçilik ve isyanlar nedeniyle Kürtlerin dışlanması ve inkarıyla geçmiştir. Halbuki ulusal kurtuluşun önderi Mustafa Kemal, hareketi organize ederken Kürtler ve Türkleri etle tırnak gibi birbirine muhtaç iki stratejik müttefik olarak ilan etmişti. Feodal önderlikli isyanların Kürtlerin inkarı için kullanılması, cumhuriyetin en talihsiz olayıdır; onun sakat kalmasına yol açmış ve kuruluş mantığına ters düşmüştür. Olgunun ve sorunun inkarı varlığını ortadan kaldıramadığı gibi, daha da ağırlaşarak gündeme girmesini önleyememiştir. Sürekli korku üretmiş, bu da Cumhuriyetin katılaşmasına götürmüş ve demokratikleşmesini önlemiştir. Milliyetçiliğin şovenliğe varması, tarihi gerçeklerin görülmesini engellemiştir.

Kürtler, ilgili bölümlerde de konulduğu gibi, Anadolu'da yükselen Türk güçlenmesinin Doğu'daki temel dayanağıdır. Bu dayanağı çekip alındığında, Anadolu'daki Türklük tek başına ayakta zor durur. Tarihin tüm kritik dönemlerinde bu gerçeklik görülmüştür. Tarih Anadolu'ya girişte, 1071'deki Malazgirt zaferinin Kürtler olmaksızın mümkün olamayacağını kanıtlamaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun bir Ortadoğu gücü haline gelmesi de, Kürt beyliklerinin 1514'teki Çaldıran Savaşı'na katılmasıyla kazanılan zafer sayesinde mümkün olabilmiştir. Mustafa Kemal'in birçok demeci ve emri, Kürtler olmaksızın ulusal kurtuluş savaşının kazanılamayacağını göstermektedir. Çok sayıda olay ve gelişme Kürtlerin varlığıyla Türlerin lehine sonuç vermiştir. Bu gerçekler ortadayken Kürtleri yok saymak, aslında baltayı kendi ayağına vurmak demektir. Şovenizmin körleştirici etkisi buradadır. Etle tırnak gibi hem ihtiyaç duyulan bir müttefik olarak gerekli görmek, sonradan ihtiyaç kalmayınca yok saymak, cumhuriyetin en olumsuz politikası olmuştur. Bu yaklaşım kendi kendine darbe vurmaktan öteye bir sonuç vermemiştir. Beklenen asimilasyon gerçekleşmediği gibi, günümüz teknolojisi ve iletişim bu tür yöntemlerin artık geçersiz olduğunu kesin olarak ortaya koymuştur.

Bu vesileyle Kürt olgusundan duyulan korkunun geçersizliğine ilişkin bazı kavramlara açıklık getirmek önem taşımaktadır.

Birincisi, ülke bütünlüğü ve devletin birliği konusunda duyulan hassasiyettir. Bu hassasiyet daha çok Kürt meselesinden duyulan korkudan ileri gelmektedir. Korku inkarı, inkar dengesiz isyan ve sürekli bunalımları getirmiştir. Sonuç ise, kendini kandırmak ve muazzam maddi ve manevi kayıplardır. Halbuki ülkenin bütünlüğünün Kürtlerin de kendi anayurdunda kardeşçe dil ve kültürel varlığını yaşayarak daha sağlam tesis edileceği açıktır. Kürtlere tanınacak özgürlüğün ayrılıkla ve ayrı ulus olmayla sonuçlanacağından korkulmaktadır. Ayrılığın yararsızlığı ve anlamsızlığı özgür tartışmayla rahatlıkla kanıtlanabilir. Birlikte özgürlük içinde yaşamanın her bakımdan zenginleştirici etkisi gösterilebilir. Aslında ayrılık, milliyetçiliğin karşılıklı körüklediği bir akımdır. Bundan sadece bir taraf değil, iki taraf da sorumludur. Ayrılıkçılığın panzehiri, özgürlük ve demokratik birlik seçeneğidir. Ayrı ulus olup olmama ve tek ulus sorunu da bilimsel olarak tartışmayla aşılabilecek bir sorundur. Kürtlerin ulus aşamasına gelip gelmediği, gelse bile bunun Türk ulusu için bir tehlike teşkil edeceği, yine milliyetçi fanatizmin bir iddiasıdır. Kürtleri zorla Türk saymanın Türk ulusunu güçlendirmeyeceği açıktır. Kaldı ki, Türkler sayıyla değil, gelişmiş bir ekonomi ve demokrasiyle daha çok güçlenirler. Kürtlerin sosyolojik bir olgu olarak değerlendirilmesi Türk ulusunun daha çok yararınadır. Varlıklarını kabul etmiş bir Türk ulusu, Kürtlerde daha çok saygı ve birlik isteği doğurur; tersine inkar edilme, dil yasağı ve eğitim hakkının esirgenmesi devamlı eziklik ve hor görülmeye yol açar. Her iki kesim için de bundan daha zararlı bir tutum gösterilemez.

Benim bu konuda ortak bir konsensüs olarak belirtmek ve önermek istediğim bir husus, birçok ülkede görüldüğü gibi, tek ulusu ülke adıyla anmak biçimindedir. Örneğin İsviçre, Belçika, İspanya, Rusya, ABD ve daha birçok ülkede olduğu gibi, ne kadar dil ve kültür varlığı olursa olsun, tek bir İsviçre, Belçika, İspanya ve ABD ulusu nasıl mümkünse, Türkiye ulusu olarak tek ulus da mümkündür. Türk yerine Türkiye ulusu daha gerçekçi, tarihi ve sosyal realiteye daha uygundur. Tek bir ağacın dalları gibi, her dil ve kültür bir dal olarak bu tek varlıkta yer alabilir. Dünyanın bir zenginlik kaynağı olarak gördüğü kültürel varlıkları ve sosyal olguları zorla yok saymak, gerçekten ne mümkündür ne de herhangi bir yarar getirir. Kürtlerin aynı ülkenin ulusal varlığı içinde bir zenginlik olarak tutulması, Türk ulusuna da gerçek katkıyı yapabilecektir. Aksi halde sürekli kuşku, çatışma ve askeri seferlerle en büyük zararların kaynağını teşkil edebileceği yeterince kanıtlanmıştır. Sosyal olguları doğal asimilasyona bırakmak, bunun yanında isteyen kültürel değerlerin gelişip yaşamalarına olanak tanımak, insanlığın tarih boyunca temel trendi olmuştur. Ancak en katı bağnazlar kültürel varlıkları tasfiyeye yönelmişlerdir. Tarihte bunların yeri de bellidir.

Eğer bu kavram kargaşaları ve şoven yaklaşımlar terk edilirse, Kürtlerin cumhuriyetin sağlam ve bilinçli yurttaşları haline gelmemeleri için ciddi bir engel kalmaz ve asıl Kürt sorununun çözümü de bu noktada özgür ve kendi kültürel kimliğiyle katıldığı cumhuriyet yurttaşlığıyla başlar. Çözüm ne ayrı devlet, ne inkar, ne askeri seferlerdir; Demokratik Cumhuriyetin her konuda eşit hak sahibi özgür yurttaşlarının bilinçli örgütlü tercihidir. Bu da ayrılık değil, gerçekten kardeşçe birliktelik, bunun için tüm haklardan ortak yararlanmadır. Bu yaklaşımda Kürtçe resmi dil olsun, arkasından federasyon gelsin tehlikesi de yoktur. Bazı şoven milliyetçi yaklaşımlar hep bu demagojiyi dile getirirler. Gerçek bir demokrasinin ayrı bir devletten de, federasyondan da daha değerli ve haklar getiren bir rejim olduğunu anlamadıklarından, bu safsataları ileri sürmektedirler. Demokrasilerin gücü eşsiz çözüm yeteneğinden ve en geniş koalisyon uzlaşması gerçekleştirme özelliğinden ileri gelmektedir. Demokrasi üstün bir rejim olmasa, belki ayrılık veya federasyon tehlikesinden bahsedilebilir. Bir azınlık bunu iddia edebilir. Ama tam demokrasinin her zaman halkları, grupları, hatta sınıfları azami yarar seviyesinde tutan biricik rejim olduğu üstünlüğüyle kanıtlanmıştır.

Tarihsel bir olgu olan Kürtlerin demokratik cumhuriyete özgür yurttaşlar olarak kültürel kimlikleriyle katılımlarının önüne geçmek artık her bakımdan zordur. En başta demokratikleşme açısından bu önlenemez. *'Ya demokrasiden vazgeçeceksin, ya özgür katılımı kabul edeceksin'* demagojisiyle ve bastırmayla bunu önlemek, çağımızın kesinlikle kabul edemeyeceği bir gericiliktir. Bu ne çağdaşlığın bir gereğiyle, ne de Atatürkçülükle izah edilebilir. Faşizmin bir söylemidir ve terk edilmesi gerekir. Geriye halkların özgür iradeleriyle en güçlü biçimde belirleyecekleri, ülkenin bütünlüğüyle devletin birliğinin gerçekten sağlanması kalır.

Bu yaklaşım tarih boyunca Türk-Kürt ilişkilerinin ruhuna uygun olduğu gibi, çağımızın demokratik ve insan hakları özellikleriyle de tam uyum halindedir. Dikkat edilirse, bu çözümde ne sınırların değiştirilmesinden, ne otonomiden, ne ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal hakların ayrı bir listesinden bahsedilmektedir. Tek gerekli görülen, gerçekten demokratik sisteme bağlılık ve şoven faşist iddialardan vazgeçmek, her grubun kendi kültürel kimliğini ve eğitimini resmi sistemi inkar etmeksizin yaşamasıdır. Kürt sorununun demokratik çözümünün özü budur. Belki bazı Kürt milliyetçi odakları bundan rahatsız olabilir, buna *'yüzyıllık Kürt davasına ihanet'* de diyebilirler. Ama tıpkı hakim ulus şoven milliyetçiliği gibi, bu milliyetçilik de çözüm yerine hep düşmanlık, ayrılıkçılık, acı ve kandan, maddi ve manevi kayıplardan başka bir değer üretmemiştir. Halk içinde destekleri olmadığı için demokratik çözüme gelmiyorlar. Otonomicilik sınıf çıkarlarına daha uygun geldiği için, demokrasiden uzak duruyorlar.

Bu asgari koşullarda demokratik çözümün önü açılınca, değişik koalisyonlarla sorunun anayasal ve yasal boyutları da süreç içinde zamanla çözüm yoluna girer. Anayasa ve yasalarda yer alma, bir zaman ve demokratik mücadele sorunudur. Er geç bunun ürünü alınır. Bölgeye uygun sosyo-ekonomik planlama ve teşkilatlar kurulabilir. Kültürel ve sanatsal etkinlikler, kendi diliyle basın-yayın, anadilde eğitim süreç içinde uzun hazırlıklarla çözüm bulacak hususlardır. Demokrasi bir yaşam kültürü haline geldikçe, tüm bu sorunların çözümlenmemesi düşünülemez.

Kürt sorununun bu mütevazi çözümünün Türkiye'nin bütünlüğü kadar devletin birliğine de gerçek bir güçlenmeyi vereceği açıktır. AB'ye üyelikten Ortadoğu, Kafkaslar, Orta Asya, Balkanlar ve çok sayıda ülkeyle ilişkilerine kadar her alanda olumlu katkı sunacağı ve saygınlık kazandıracağı açıktır. İçerde tüm gücünü ekonomik gelişmeye vermiş, asayiş sorunlarını halletmiş, tüm vatandaşlarıyla barışmış bir Türkiye'nin hızla kalkınmaması düşünülemez. Kürtlerin onurlu vatandaşlar haline gelmeleri, kendi köy ve kentlerinde yaşamalarının metropollerin nüfus dengesizliği, sağlık ulaşım, aşırı büyüme ve eğitim gibi birçok sorunun çözümüne katkıda bulunacağı açıktır. Üretime ve pazara açılan bir Kürt nüfusu başlı başına zenginlik kaynağıdır. Unutmamak gerekir ki, özgür insan daha çok üretir ve tüketir. Bu da ekonominin gerçek gelişme yoludur. Kriz ve bunalım şurada kalsın, birçok gelişmiş ülkenin bile geride bırakılması, bölgenin gerçekten önder gücü haline gelmesi söz konusudur. Bu çözüm ufkunda bu gerçekler görünmektedir. Çözümsüzlüğün mirasının ne olduğu ortadadır: Kan, acı, her yönden kayıp ve aynı başlangıç noktalarına gelme. Eğer Türkiye Cumhuriyeti Kürtleri yadsıyarak önümüzdeki dönemde demokratikleşip krizini aşacağını, içte birlik ve dışta güçlü ittifaklarla yoluna devam edeceğini düşünüyorsa, bunun kendini aldatma olduğu günümüzde yoğun bir biçimde yaşananlardan açıkça bellidir. Halen ateşkes konumunda olan PKK'nin yeni bir gerilla hamlesi bile, 21. yüzyılın ilk çeyreğini kaybettirmeye yeterlidir. Bundan da kimse kazanmayacak, belki Kürtler varlıklarının daha derinliğine farkına varıp, sorunu daha da ağırlaştıracaklardır. Gün gelecek yine aynı çözüm yolu kendini dayatacaktır.

Aslında cumhuriyetin başlangıcında olması gereken bu demokratik çözümün bu kadar uzaması ve sancılı olması ne kadar acıdır! Bir ülke ve halk için ne kadar kayıplarla yüklüdür! Halbuki çözüm imkansız olmadığı gibi, her tarafa, herkese kazandırıyor. Niye çözümden kaçınılsın ki? Kaçınılıyorsa, o zaman rantçı kesimlerde de görüldüğü gibi, bunlar yaşamlarını krizler ve savaşlara bağlamış, en çok emekten kopmuş, gözleri çalışmadan kazanmaktan başka bir şey görmeyen acımasız kesimlerdir. Ama gerçekler artık bunların da sonunun geldiğini göstermektedir. Halklar uyanmıştır. Oyunun da sonu gelmiştir. Onun için diyoruz ki, önümüzdeki süreç cumhuriyetin demokratik yeniden yapılanma ve bununla birlikte Kürt sorununun özgür birliktelikle çözümü dönemidir. Tarihin girdiği doğrultu budur. Geçici bazı yol kazaları olsa da, bunun hedefe ulaşacağı kesindir.

PKK'nin meşru silahlı savunma durumu sorun teşkil edebilir. Bunun aşılması, yerine getirilemeyecek talepler yüzünden engellenmemektedir. Getirilecek bir genel af ve hoşgörülü yaklaşım bu sorunun da rahatlıkla aşılmasına yol açabilecektir. Ama şu çok iyi bilinmelidir: Tam demokrasi güvencesi sağlanmadan, Kürt halkının varlığına ve kendini özgürce ifade etmesine, kültürel kimliğini ve anadilini geliştirmesine fırsat tanınmadan, PKK'nin veya benzerlerinin bitmesi ve dağılması düşünülmemelidir. Böylesine dağ gibi sorunlar durdukça, her zaman her yönteme açık örgütlere yol açarlar.

Hoşgörü esprisine uygun olarak, demokratik devletin olgunlukla yaklaşıp bu sorunun aşılmasının artık kendi tavrına bağlı olduğunu görüp adım atması; milliyetçi boğazlaşma, isyan ve bastırma dönemini sona erdirip, tüm sorunların demokratik uzlaşıyla çözüm sürecine girmesinde tarihi anlam ifade edeceğini bilmesi ve gerekeni yapması kendi sorumluluğu gereğidir.

Tarih, zamanında adım atıp sorunlarını çözemeyen kişilerin, partilerin ve devletlerin büyük acılar ve kayıplara yol açtığını gösteren örneklerle doludur. Türkiye, kendi tarihinde bu acı örnekleri en çok yaşayan ülkedir. Osmanlı İmparatorluğu zamanında sınırlı ölçüde de olsa bir İngiltere'nin liberal tavrına yaklaşsaydı, tarihin seyri daha farklı olabilirdi. Cumhuriyetin kuruluşunda Atatürk'ün de çok üzerinde durduğu gibi demokrasi doğrultusunda gelişim yeteneği gösterseydi, herhalde bir Japonya kadar olabilecekti. Türkiye'nin sorunlar karşısında tutucu tavrı daha dün çözülen sosyalist blok ülkelerinin de gerisinde kalma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Sorunlar karşısında pozitif yaklaşım geliştirmemesi, büyük acılar ve kayıplara kaybetmenin adı olmaktadır. Türkiye, tarihin 2000'ler darboğazında, hatalarına sevdalanıp korkularına kapılarak kaybetmenin hiçbir gerekçeyle hiç kimseye izah edilemeyeceği bir aşamanın sınavındadır. Başarının önünde ciddi bir engel olmadığı görülmeli, dönemin ruhuna ve temel prensiplerine bağlı olarak yürünmelidir. Geçmişin acıları ve kayıplarına duyulacak öfkeyi güce dönüştürüp geleceği kazanmak, yazılacak tarihin kendisi olacaktır, olmalıdır. Gerçek yurtseverliğin ve kardeşliğin böylesi dönemlerde kişilere ve halklara destanlar yazdırdığı da tarihte örneği çokça görülen bir husustur. Türkiye'nin gerçek sorumlu güçlerinin ve Kürt halkının gerçek özgürlükçülerinin bu ruh ve ilkelerle demokratik cumhuriyetin başarısını birlikte sağlayacaklarına ve tarihin hükmünün bu yönlü olacağına dair inancımızı ve kararlığımızı belirtmek durumundayım.

İran'da ulusal sorun ve Demokratik İslami Çözüm

İran'ın çok uluslu yapısı, tarihin başlangıcından beri eyalet tarzı biçiminde bir yönetime ağırlık kazandırmıştır. Ülke dört esaslı ve tarihi temeli olan etnik-kavimsel yurtlarla, azınlıklar düzeyinde yaşanan birçok bölgeden oluşmuştur. Fars eyaleti, en büyük kavim olan Farsların tarihsel olarak yoğunlaştıkları ve uygarlık merkezleri oluşturdukları Güney ve Güneybatı İran'dan meydana gelmektedir. Kuzeydoğusunda tarihi olarak Partya denilen, günümüzde birçok kültürel kimliği barındıran Horasan eyaleti bulunmaktadır. Güneydoğusunda daha değişik ve Aryen kökenli olan Belucilerin anayurdu olarak Belucistan bulunmaktadır. Kuzeybatının bir kısmına tarihsel olarak oluşmuş, daha değişik etnik özellikleri barındıran, günümüzde Türkçe'ye yakın bir şive konuşan halkın yurduna Azerbaycan denilmektedir. Kuzeybatının en önemli kısmına ise, tarihte ilk Med konfederasyonunu oluşturan, Zerdüşt geleneğine ve Mazda dinine beşiklik eden ve Farslara en yakın kavim olarak Kürtleri barındıran bölgeye eskiden Medya, günümüzde ise resmen Kürdistan adı verilmektedir. Bu

bölge Büyük Selçuklulardan beri Kürdistan adıyla bir siyasi ve idari birim olarak da değerlendirilmektedir. Bunun yanında Arap azınlığın bulunduğu Huzistan ve dini ve kültürel birçok bölgenin özgün kalmasına özen gösterildiği kültürel coğrafya parçaları da birer gerçeklik olarak yer almaktadır. İran'ın geleneksel tarihinde kültürlere ve oluştukları alanlara saygı gösterilmektedir. İnkar etme ve başka türlü gösterme, zoraki asimilasyon ve benzeri tutumlara fazla itibar edilmemektedir.

Tarihsel ve kültürel gerçeklerle etnik ve kavimsel gruplara bu saygılı ve gerçekçi yaklaşım, İran'da tarih boyunca zengin bir yönetim geleneğinin oluşmasına yol açmıştır. Her kavim ve kültürden yöneticiler ve yönetim hanedanları ortaya çıkabilmiştir. Aşırı bir kavmiyetçiliğe ve ulusalcılığa itibar edilmemektedir. Yeteneklerine ve kültürel üstünlüklerine göre rol oynamak daha çok imkan dahilindedir. Pers İmparatorluğu'ndan günümüzdeki İran İslam Cumhuriyeti'ne kadar bu özgünlükler az çok korunmuştur. Bazen yozlaşan şahlıkların devrilmesinde kanıtlandığı gibi, ehil olmayan konuma düştüklerinde, hangi hanedan aile ve kültürden olurlarsa olsunlar, bunlar en güçlü şah da olsalar, ağırlıklı olarak halkın rol oynadığı ayaklanmalarla devrilmekten kurtulamamaktadırlar.

Mazda inancı ve Zerdüşt geleneğinin güçlü olduğu İran, tarih boyunca Doğu-Batı ikileminin doğuşuna merkezlik ettiği gibi, ister Doğu ister Batı kökenli olsun, temel kültürleri, inançları ve etik değerleri özümseyip dönüştürmede tarihsel roller oynamıştır. Sümer köleci mitolojisinden daha fazla insan iradesine ve özgür ahlakına imkan veren Mazda ve Zerdüşt geleneği, bu dönüşümün en çarpıcı örneklerinden biridir. Birçok Hindistan merkezli inanç ve felsefeyi benzer dönüşümlere uğratabilmiştir. Yine İslam dininde ve tarihinde büyük rol oynayan Şia geleneği de İran kültürüne dayalı olarak İslamiyet'te gerçekleştirilen en büyük dönüşümdür.

Buna benzer birçok dini, felsefi ve kavimsel geleneği kendi koşullarında inkara sapmadan, yok etmeden, ama olduğu gibi de bırakmadan anlamlı bir dönüşüme uğratmak, İran'ın tarihi bir özelliği ve üstünlüğü olmaktadır. Günümüzde bu yönlü en büyük hamlesini demokratik İslam'ı oluşturmakla sürdürmek istemektedir.

İran devlet ve toplum yapısının demokratik İslam deneyimi, Ortadoğu ve tüm İslam ülkeleri açısından dikkatle değerlendirilmek durumundadır. İran toplumunda geleneksel demokratik çıkışlara sıkça rastlanmaktadır. Ortaçağ boydan boya bu tür çıkışlarla doludur. Aslında Sümer köleciliğinden beri baskı sistemlerine karşı her zaman halkın yanıtları olmuştur. Zerdüşt, Mani, Mazdek, Hürremi ve Babeki, Horasanlı Ebu Müslim, On iki İmam geleneği ve Şia'nın son İslam Devrimi hamlesi, bu çıkış zincirlerinin tarih boyunca gelişen ana halkalarını oluşturmaktadır. Dolayısıyla demokratik İslami hamle anlam taşıyabilir.

İslam genel olarak ve Hz. Muhammed'in ölümüyle birlikte mutlakıyet sürecinde ilerlemiştir. Dört Halife dönemindeki sınırlı demokratik duyarlılık, Emevi Hanedanlığı'nın hakimiyetiyle yerini mutlak saltanata bırakmıştır. Sultanlar sözde Allah'tan başka kimseye hesap vermez duruma gelmişlerdir. Allah'a karşı sorumluluk, Sümer tanrı-kral anlayışının yumuşatılmış biçimidir; gücünü bu gelenekten almaktadır. Çok güçlendirilmiş Allah kavramı nedeniyle, ortaçağ sultanları ilkçağ krallarından çok daha güçlü ve otoriterdirler. İlk çağın Allah kavramı zayıftır ve insandan o kadar uzak değildir. Neolitik dönemin ilahları ise, insanlarla dost ve iç içedir. Ortaçağda ise, doksan dokuz müthiş sıfatıyla ve sadece emreden karakteriyle Allah, aslında gelişmiş ve değişimin çok yoğunlaştığı, kural ve otoriteye daha çok ihtiyacı olan sınıflı feodal toplumu yansıtmakta ve temsil etmektedir. Sultanlık otoritesi ise, Allah'ın yeryüzü gölgesi olarak –Zıl-ul-allah– değerlendirilmektedir. Mutlakıyet Allah kavramının özüyle bağlantılıdır. Mutlakıyeti çözümlemek için Allah kavramını çözümlemek gerekir. Dolayısıyla İslam'ın demokratikleşmesi, feodal egemen sınıfın dini olmaktan çıkarılıp halkın dini haline getirilmesiyle bağlantılıdır. Bu ise Allah kavramının bilimsel-sosyolojik çözümlenmesini; feodal sultanlık otoritesinin sığındığı manevi bir sembol olmaktan çıkarılmasını, halk tarafından anlaşılır manevi bir sembol ve felsefi anlayış halinde açıklanmasını gerektirir.

Din ve Allah olgusunun tarihsel, toplumsal, felsefi ve siyasi olarak ne anlama geldiğini açımlamak, bir zihniyet devrimini gerektirir. Eğer din ve Allah'ı bilimsel-felsefi olarak açıklayamazsak, İslam'ın demokratikleştirilmesi aldatıcı bir slogan olmaktan öteye gitmez. İran aydınlarında ve demokratik İslamcılarda sınırlı da olsa bu yönlü bir tartışma vardır. Ama dinin Sümer'den beri mutlak tanrı düzeni biçiminde dogmatik yorumuna sahip ve iktidara hakim olan bir zihniyet, tüm dünya ve Ortadoğu ülkelerinde olduğu gibi İran'da da son derece etkilidir. Pozitivist laiklik anlayışının İran teolojisinden farkı, tanrı tanımazlıkla sınırlıdır; bu ise pozitivist din anlamına gelmektedir. Dolayısıyla mevcut pozitivist laiklik temelinde dinle mücadele özünde yanlıştır ve toplumun demokratikleşmesine fazla hizmet etmemektedir. İlahi kaynaklı devlet otoritesini, ancak doğru ilahiyat çözümlemesiyle ve bu otoritenin egemen ve sömürücü karakterini ortaya koymakla, diğer yandan kuruluşundan beri her toplum için gerekli olan manevi ve ahlaki otoritenin halk ve toplum için gerekli olan biçimlerini kurumlaştırmakla aşabilir ve demokratikleştirebiliriz. Dolayısıyla Türkiye'de güncelleşen İslam'ın demokratikleştirilmesi sorunu, kapsamlı bir ilahiyat-felsefe tartışmasını ve halk lehine bilimsel temeli olan yeni zihniyet biçimini ve ahlaki kurumlaşmasını gerektirmektedir. Bu çok derin bir konu olup ideolojik, siyasi ve ahlaki dönüşümü gerektirmektedir. Bu yapılmayınca, bir din demagojisi olmaktan öteye anlam ifade etmez.

İran bu konuda varolan tartışmayı geliştirir, halkın dine karşı özgür ve bilinçli tercihini ve kendi ahlaki geleneğini oluşturmasına katkıda bulunursa, demokratik İslam adına yürütülen hamle gerçekten büyük bir değer taşıyabilir ve Ortadoğu Rönesansı'nda önemli bir rol oynayabilir. Fakat geleneksel feodal İslam'ın buna geçit vermesi son derece güç görünmektedir. Ama yine de bu deneyimi dikkatle değerlendirmek ve demokratik çözümlerde bir model olarak göz önünde bulundurmak, ciddiye alınması gereken bir tutumdur. İran İslam yorumunun, Arap yorumundan daha ileri ve halkçı olduğu kesindir. Ama çağdaş demokrasiye ne kadar yanıt veya katkı oluşturabileceği ise tartışmalıdır. Denemeye ve halk adına kazançlar sağlamaya kesin gereksinim vardır. Bu çerçevede tarihi temeli de bulunan kavimsel ve ulusal sorunların çözümü daha esnek ve kolay bir yol bulabilir. İran bu konuda katı dogmatik ve inkarcı değildir. Mevcut durumu bile demokratik çözüm yolunda önemli bir aşamayı teşkil etmektedir. Gerekli olan demokrasisinin daha çağdaş yorumuyla İran koşullarının bir sentezini yapmaktır. Kürt sorunu bu açıdan İran'da çağdaş yorum ve İran sentezine ulaşmada kilit rol oynayabilir.

İran Kürt hareketi KDP deneyimine kadar feodal aşiretçi bir karakter taşmaktadır. Medlerden beri bu özelliğini sürdürmektedir. Zagros eteklerindeki yerleşimi, Kürtleri özgürlüklerine düşkünlük açısından şanslı kılmaktadır. Diğer parçalarda görüldüğü gibi, emperyalizmin İran Kürtleri üzerindeki istismarcı yaklaşımı olumsuz sonuç vermiştir. 19. yüzyılın sonlarındaki Şeyh Ubeydullah, 20. yüzyılın ilk çeyreğindeki İsmail Simko önderlikli hareketler bu yönden öğreticidir. Kadı Muhammed önderliğindeki Mahabad Cumhuriyeti deneyimi bu oyunların kurbanı olmuştur. İlkel milliyetçi bir karakteri aşamayan İran-KDP örgütlenmesi, İran geleneğini özümseyememesi ve Batı'nın en son oyunlarına anlam verememesi yüzünden son liderlerinden Kasımlo'yu da şehit vermiştir. İlkel milliyetçi ve bazı sol gruplaşmalar, Kürt sorununu çözme yeteneğinde olmadıklarını İran İslam Devrimi döneminde de göstermişlerdir. Aslında koşullar ileri kazanımlar sağlamaya elverişliydi. İran somutuna uygun ve çağdaş demokratik gerçekleri esas alan bir çözüm tarzının başarı şansı vardı. Geç de olsa, Kürt sorunu bu yönleriyle çözüm şansını demokratik İslam hamlesinde başarılı kılabilir. Daha doğrusu, bu temelde kendini yenileyerek, demokratik çözümle hem Kürt sorununda hem de İran genelindeki ulusal sorunlarda kilit bir rol oynayabilir. Demokratik Federal İslami İran bir perspektif, bir slogan olarak anlam kazanabilir. İran'ın kültürel, yasal ve idari gerçeklerine dikkat ederek, çağdaş demokrasi normlarının bu gerçeklerle nasıl kaynaştırılabileceğini özenle yorumlayarak bir senteze varma, çözüm yolunda önemli bir adım olabilir. Zaten kültürel ifade özgürlüğü, anadilde eğitim ve basın-yayın özgürlüğü sınırlı da olsa mevcuttur. Yine Kürdistan eyalet yönetimi bir gerçekliktir. Bu kavram ve kuramların içeriğini halklaştırmak ve ilerici bir öze kavuşturmak, bunun için geçerli kuruluşları gerçekleştirmek daha da ilerlemeye yol açabilir. Anayasa ve yasalarda bu süreci yansıtacak düzenlemeler gündemleştirilebilir.

Tüm sorun, İran'daki Kürt özgürlük hareketinin İran'ın özgünlüğünü doğru okumasına, çağdaş demokratik kriterleri sağlam özümsemesine ve varolan olumlu yanları esas alarak daha mütevazı adımlarla ilerletmesine bağlı bulunmaktadır. İlkel milliyetçi dar otonomici yaklaşımlara ve dış oyunlara karşı durmayı bilmenin, İran yönetimince daha anlayışlılık kazanacağı açıktır. Varolan diyalogu daha da geliştirmek, Kürtlerin yakın kültürel bağlarını hissettirmek, geleneksel kardeşliğin güncel anlamını doğru vermek, çözüme daha çok katkıda bulunacaktır. İlkel milliyetçi otonomici dönem yerine, İslam'ın demokratikleşmesi ve çağdaş demokrasi sentezine dayalı yeni dönem çözümde başarı şansına sahiptir. İran Kürdistan'ı özgürlük hareketi bu çerçevede kendini yenileyebilir, uygun ve etkili bir güç olarak örgütlenip mevzilenebilirse, yeni bir dönemin başlatıcısı olabilir. Diğer parçalardaki Kürt hareketlerinin deneyiminden de dersler çıkararak, özellikle PKK deneyiminden ve mevcut meşru savunma düzeninden yararlanarak, kendi yeni döneminin iddialı bir temsilcisi haline gelebilir. İran genelindeki demokratik İslami hamleye kendi somutunda vereceği yanıt ve katkıyla daha da ilerlemesine yol açabilir.

Tabii mevcut zemin engeller ve tuzaklarla dolu olduğu için, çalışma anlayışında, örgüt ve eylem çizgisinde son derece duyarlı ve gerçekçi hareket etme ihmal edilemez. Aksi halde tarihte çokça görülen komplolarla her an darbe yemek mümkündür. Özellikle gençlik ve kadın hareketini de bu çerçevede doğru değerlendirip biçimlendirmek, başarı için önemli olanaklar sunacaktır. Kadın ve gençlik hareketinin doğru ideolojik ve pratik biçimlenmesi büyük bir anlama sahiptir. Diğer parça hareketleriyle de dengeli, karşılıklı gelişmeye fırsat veren, kendi içinde boğulmayan, ama mültecileşmeyen bir konumda bulunmak da önemlidir.

Aslında burada Türkiye tarzı demokratik çözümün İslamcası yaşanacaktır. Dolayısıyla iki çözüm arasındaki mukayese iyi yapılırsa, Kürt ulusal sorununun çözümünde İslami ve çağdaş Batı yorumu üstün bir sentezi de yaratabilir. Bu yönlü güçlü umutla ve atılacak sağlam pratik adımlarla, çağdaş Zerdüşti ve İbrahimi inanç ve moralle, çağdaş Kawaların Med özgürlük hareketi demokratik uygarlığa ihtiyaç duyduğu özü kazandırabilir; insanlığın adalet, ahlak ve özgürlük sentezine en güçlü katkıyı yapabilir.

Arapların Kürt sorunu ve Irak Çözümü

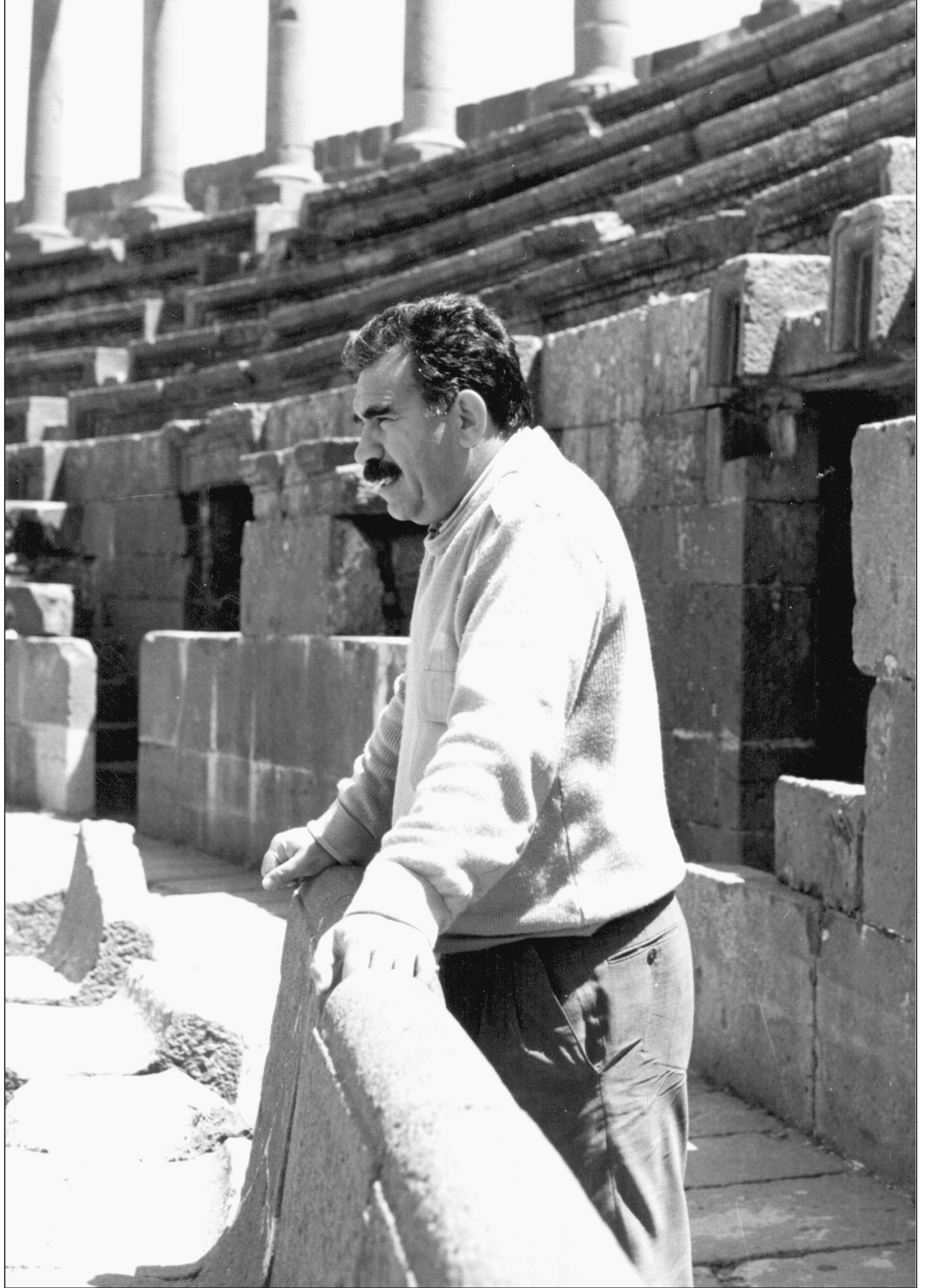
Kürtlerin iç içe yaşadığı diğer önemli bir komşu Araplardır. Araplar, Arabistan çölünden son çıkışı gerçekleştiren Semitik kabilelerdir. Birinci dalga M.Ö 6000'lerde Mısır ve Aşağı Mezopotamya'ya doğru gelişerek, burada oluşan yeni kültüre karışıp Mısır ve Sümer uygarlığının ortaya çıkmasında rol oynamıştır. İkinci Semitik dalga M.Ö 3000'lerden itibaren gelişmiş, Mısır ve Sümer uygarlıklarına ucuz işgücü olarak sürekli akıp durmuştur. İkinci Semitik dalga, M.Ö 2000'lerde güçlü kabile şeflerinin önderliğinde, Sümer uygarlığında hanedanların değişiminde etkili olmuş; bu tarihlerden itibaren kent yönetimlerine geçmişlerdir. Amorit olarak adlandırılan bu kabileler, bu tarihlerden itibaren önce Babil, sonra Asur İmparatorluğu'nu oluşturmuşlardır. Maden ve orman ürünlerine duyulan ihtiyaç nedeniyle kuzeye doğru harekete devam eden bu Semitik kabileler ve hanedanlar, Kürtlerin kökeni olan Hurritlerle karşılaşmışlardır. Tarihte tespit edildiği kadarıyla M.Ö 2000'lerden beri ilişki ve çelişkileri devam eden bu iki kökenden kabilelerin artıkları, başta Harran olmak üzere, Orta Mezopotamya'da halen iç içe yaşamaktadır. Bu kabilelerin bir karışımı da Hz. İbrahim'in öncülük ettiği İbrani kabile boylarıdır. Semitik ve Aryen kökenden ortak ilişkilere sahip oldukları anlaşılmaktadır. İlk kültürel sentezi temsil ediyorlar. İbrahimi gelenek bu sentezi geliştirerek, tek tanrılı dinlerin büyük çıkışını temsil ediyor.

Sümer uygarlığı ağırlıklı olarak bu iki kültürel kökenden kabilelerle kuşatılmıştır. Sümerler, her iki kesimle kurdukları ittifaklarla iki bin yıldan fazla hüküm sürerler. M.Ö 2000'den sonra bu iki kökenden kabile ve hanedanların baskısı altında, Sümerlerin çözülmesiyle daha da karşı karşıya gelirler. Babil ve Asur dönemlerinde kavgaları daha da şiddetlenir. Hurri, Guti ve Kassit adları aynı kültürel kökenlileri ifade etmektedir. İlişki ve çatışmalarına dair Babil ve Asur tabletlerinde bol bilgi bulunmaktadır. Çatışmalar Mitanni, Urartu ve Medlerle doruk noktasına varır. M.Ö 612'de Medlerin Asur başkentini tahrip etmeleriyle bir dönemi sona erdirirler. Med-Pers egemenlik dönemi başlar.

Son çöl kabilelerini İslamiyet ideolojisiyle birleştiren Hz. Muhammed, yayılmanın üçüncü büyük dalgasını başlatır. Büyük İslami uygarlıkla Araplar üstün bir konuma geçerler. Halbuki İslamiyet'ten önce Araplar Ortadoğu'nun en geri kabileleri durumundaydılar. Bu dönemde Kürtlerle Araplar bir kez daha iç içe geçerler. Fakat Asurlarla Kürtler en çok iç içe olan iki kültür olup, belki de tarihin en uzun süreli komşuları durumundadırlar. Asurlular Arapların çıkışından önceki Amoritlerden gelme kabilelerdir. Lehçeleri Araplardan farklıdır. Kültürleri de onlardan ileridir. Arap-Kürt ilişkileri Emevi ve Abbasiler döneminde çok gelişir. Sasani İmparatorluğunun M.S 640'ta yıkılışından sonra etkisi altına girilen, Arap İslam uygarlığıdır. Kürt üst tabakası büyük oranda Arap dili ve kültürünün etkisi altında kalır. Hatta avantaj elde etmek için kendilerini Arap ve Peygamber kökenli ilan ederler. Aşağı tabaka Kürt, üst tabaka Arap kalır. Özünde aynı etnik kökenden gelindiği halde, bu ayrım yaygınlık kazanır. Kürtlerdeki Şeyh, Seyit, Molla hareketleri önemli ölçüde Arap dili ve kültürünün yayıcılığını ve propagandasını yaparlar. Kürt dili ve kültürünü hor görürler.

Osmanlı egemenliği döneminde Arap etkisi eski hızını kaybeder. Türklerle ilişkiler Araplarla ilişkilerden daha çok Kürt dili ve kültürünün gelişmesine hizmet eder. Türkçe'nin zayıflığı kadar, ilişkilerdeki denge de bunda önemli rol oynar.

19. yüzyılda İngilizlerin Hindistan ticaret yolunu ve petrol kaynaklarını kontrol altına almak için Irak'a yerleşmesi, Kürt-Arap ilişkilerinde yeni bir dönem başlatır. İngilizler iki tarafı birbirine karşı kullanıp böl-yönet taktiğiyle kendine bağlarlar. Bazen birini, bazen öbürünü

destekleyip, yönetimlerini sürdürmeye çalışırlar. Arapların Irak'ta Kürtlere karşı üstün duruma geçmesi, I. Dünya Savaşı sonrasında Irak'ta kurulan İngiliz yönetimi sayesindedir. Tıpkı Filistin'de Yahudileri üstün duruma getirmesi gibi, Irak'ta da Kürtler, Asuriler ve Türkmenlere karşı Arap feodal şeyh ve reislerini güçlü konuma getirmiştir. Bu dönemde bir de monarşik bir rejim kurmuştur. Yeniden İslami bir saltanat dönemi açmıştır. Bu durumu kabullenmeyen Kürtler, 19. yüzyılın başlarından itibaren isyan etmeye başlarlar. İngilizler bazen de Osmanlıları ve İran Şahlarını kullanarak bu isyanları boşa çıkartırlar. Özellikle büyük gelişme gösteren 1920'lerdeki Mahmut Berzenci önderliğindeki hareket bu üçlü kıskaç sonucu başarısızlığa uğratılır.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra ilkel milliyetçi bir örgütlenme olarak KDP dönemi başlar. Feodal aşiret reisleriyle, kent küçük burjuva aydınlarını birleştirmek isteyen bu örgüt, emperyalist ve bölgesel güçlerin kuklası olmaktan öteye bir rol oynayamaz. Sovyetlerin küçükburjuva radikalizmini desteklemesiyle Irak'ta monarşi yıkılır. Yeni dönem, Arap milliyetçiliğinin yükseldiği dönemdir. Sovyet tercihi Arap milliyetçilerinden yana olunca, Barzani önderlikli KDP yenilmekten kurtulamaz. Burjuva milliyetçiliği ayrışır. Talabani önderliğinde KYB (1975) oluşur. Irak Kürt hareketi bütünlüğünü yitirince, daha fazla bir kullanım aracı olur. İsrail ve ABD'nin etkisi daha çok gelişir. Dar menfaatçilik Kürt hareketini kemiren bir hastalık olur. Eski aşiret çekişmelerinden daha yoz ve işbirlikçi bir sürece girerler. İran-Irak ve Körfez Savaşları'nda 1980'lerde başlayan oldukça elverişli süreci değerlendiremezler.

1990'lardan sonra, ABD'nin himayesinde ve Türkiye'nin yakın desteğiyle federe hükümet dönemine girerler. Geleneksel Behdinan-Soran bölge farklılığı iki ayrı yönetime yol açar. Bu dönemde esas olarak PKK üzerinde oynayarak politik, askeri, diplomatik ve maddi çıkar elde etmede epey mesafe alırlar. Bu çıkarlar karşılığında, PKK'nin ve Önderliği'nin teşhir ve tecridinde temel rol oynarlar. Koşullar son derece elverişli olmasına rağmen, Irak'taki Kürt sorunu çözümlenmiş olmaktan uzaktır. Kürt yönetimleri gırtlağına kadar şahsi çıkar ve hanedanlık etkinliği peşindedir. Kendi içinde demokratik bir işleyişten yoksundurlar. Bir türlü ortak bir federe Kürt hükümeti oluşturulamamaktadır. ABD ve İngiltere'nin Saddam karşıtı politikasında bir koçbaşı olarak bekletilmektedirler. Türkiye de bölgede PKK'nin etkinlik kurmasını engellemek için, Çekiç Güç vasıtasıyla gözetim ve denetimini arttırarak sürdürmektedir. Buna karşılık, PKK dağlık alana üslenerek etkinliğini sürdürmektedir. 1990'lardan, hatta 1986'dan beri KDP ve YNK'nin aktif desteğine rağmen, Türkiye'nin PKK direnişini kırması mümkün olmamıştır. İran'ın da tüm taraflarla sürdürdüğü diyalogla etkisini sürdürdüğü ve kolay bırakmak istemediği açık bir durumdur.

Güney Kürdistan mevcut durumuyla ikinci bir Lübnanlaşmayı, hatta İsrail-Filistin tarzı çatışmalı statüyü yaşamaktadır. Kilitlenme durumu çok yönlüdür. Dünya, bölge ve yerel güçler son derece iç içe geçmiş olup, İsrail-Filistin çatışmasından daha karışık bir duruma yol açmışlardır. Ne genelde Irak üzerinde, ne de Kürtlerin statüsünde çözüme yönelik belirginlik kazanan herhangi bir durum ortaya çıkmış değildir. ABD ve İngiltere Saddam'ı devirmeye çalışırken, dünyanın geri kalan önemli kısmı buna taraftar olmamaktadır. BM ambargosu işlevini yitirmiştir. Bu temelde karmaşık bir durum sürüp gitmektedir.

Açık ki, Irak'taki sorunların çözümü iki cephede gelişecektir: Birincisi, BM platformudur. ABD, BM'yi kullanarak rejimi sıkıştırmaya devam edecek; içerde ise, Kürtleri ve Irak Ulusal Kongresi adlı kuruluşu kullanarak, yeni bir Yugoslavya yaratmak isteyecektir. Yeni Bush yönetimi bu konuda ısrarlıdır. İsrail de bu işte baştan beri etkindir. Türkiye daha derinden ve tüm taraflarla her olasılık üzerinde hesap yapmakta, Türkmen hareketini gittikçe artan oranda bir müdahale aracı olarak yetkinleştirmektedir. İran, Irak Şiileri aracılığıyla ve Kürt hareketi içindeki işbirlikçileriyle gücünü hiç yitirmeden sürdürecek konumdadır. Avrupa, Rusya, Çin ve diğer Arap ülkeleri de çeşitli boyutlarda meselenin içindedirler. Bütün bu güçler Irak bütünlüğü çerçevesinde bir çözümde birleşmektedirler. Ama ABD'nin Saddam'ı istememesi bu tarz çözümü veya normalleşmeyi engellemektedir. Bu yönlü çözüm şimdilik ufukta gözükmüyor.

İkincisi, Irak rejimi de dahil, ülke güçlerinin kendi aralarında gerçekleştirebilecekleri bir demokratik çözüm yoludur. Ama rejim başta olmak üzere, tüm güçlerin demokrasiden uzak yapıları, en makul çözüm yolu olan demokratik bir Irak'a imkan vermemektedir. Halbuki demokratikleşen Irak, tarihi ve bölgesel rolü çok büyük olan bir dönüşümdür. Ortadoğu'nun demokratikleşmesinde, tüm ulusal, etnik, dini ve kültürel sorunların bu yöntemle barış içinde çözümlenmesinde muazzam bir adım olurdu. Bu tür bir çözümde aslında Kürtlerin öncü rol oynamaları gerekirdi. Küçümsenemeyecek federe yönetimleri birleştirip Kürdistan Demokratik Federe Yönetimini oluşturabilirlerdi. Öz güçlerine dayalı olarak Irak rejimiyle demokratik bir federasyonda; bu çok zor oluyorsa, güvenceli bir anayasa eşliğinde tüm Irak için geçerli tam bir demokratik cumhuriyet rejiminde uzlaşabilirlerdi. Tüm dil ve kültür gruplarını tanıyacak ve anayasasında garanti altına alacak temel hak ve özgürlüklere dayalı bir çözüm küçümsenemez bir olanaktır. Irak koşullarında güvenceye alınmış tam demokratik bir Irak, sorunlar yumağının çözümünde dev bir adımdır.

Böyle bir adımın atılmasında Kürtlerin rolü öncelik taşımaktadır. Feodal-burjuva önderlik, sınıf çıkarları gereği bu tür adımları atmaktan çekinmektedir. Sorunu kendi sınıfsal çıkarlarıyla çözmek ve içine halkın çıkarlarını yansıtmamak konusunda bencil davranmaktadır. Demokratik uzlaşı ruhundan yoksundur. Rejimin özüne dokunmadan, yine Kürdistan'da demokratik süreci işletmeden geleneksel Kürt otonomiciliğiyle otoriter bir Irak Cumhuriyeti'ni uzlaştırmak istemektedir. Demokrasisiz bir çözüm peşindedir. PKK'yle Kürdistan çapında temel uzlaşmazlıkları bu noktadadır. Demokratik açılımların kendi sonunu getireceğini düşünmektedir. Bu süreci engellemek için her sahada PKK aleyhtarı cepheyi canlı tutma çabasındadır. Ne kendisi sorunu çözmeye çalışıyor, ne de halk güçlerinin çözümde inisiyatif kazanmasını istiyor. Elde ettiği çıkarlarla gidebileceği yere kadar gitmek, mevcut pozisyonunu teşkil etmektedir. Yeni arayış ve süreçlerin peşinde olmak şurada kalsın, bu yönlü olası gelişmeleri engellemeyi temel görevi saymaktadır. Elli yılı aşkın bir süredir tüm Kürdistan çapında meseleyi kendisinde kilitleyerek, elde ettiği çıkarlarını korumak için ihanet dahil her tutuma sonuna kadar açık bir konumu sürdürmekte ısrarlıdır.

Fakat yaşam böylesi tutucu ve gerici çabalar karşısında duracak değildir. Yaşanan kriz, Irak'ın genelinde olduğu gibi Irak Kürdistan'ında da yeni çözüm yollarını sürekli gündemde tutacaktır. Zaten dünyanın sürekli gündemini işgal eden bir sorun, çözüm üretmeden olduğu gibi süremez. Olası çözüm olanakları sıkça ortaya çıkacaktır. Dolayısıyla tüm olası gelişmelere karşı alternatifli ve hazırlık içinde olmak önem taşır.

PKK'nin konumu bu nedenlerle çözüm üretmede katalizör rolünü eskisinden daha fazla sürdürmektedir. PKK'yi bir Güney Kürdistan partisi olarak somutlaştırmak uzun süredir gündemde olan bir konudur. PKK, binlerce katılım ve şehidiyle zaten Güney Kürdistan halkının partisi durumuna gelmiştir. Dıştan bir olgu olarak yansıtılması, işbirlikçi güçlerin var güçleriyle sürdürdükleri propaganda yüzündendir. PKK'nin bunların hepsinden çok kendini alanın gerçek gücü olarak görmesi; siyasi, askeri, sosyal ve kültürel olarak mevzilenip çok yönlü kendisini pratikleştirmesi gerekmektedir. Demokratik Kürt Federe Yönetimi'nde ısrarlı olmalıdır. KDP ve KYB birlikte geliyorlarsa bunu tercih etmeli; biri gelmiyorsa diğeriyle, o da mümkün olmazsa kendi öz çabalarıyla ve etkin olduğu alanlarda demokratik oluşumunu hızlandırıp etkinleştirmelidir. Irak genelinde her tür etnik, dini ve kültürel grupla genel bir demokratik cephenin oluşumunda rolünü oynarken, Kürtler arasında da demokratik federe yönetimini ısrarla yükseltmelidir. Karış karış, derinliğine ve genişliğine büyümesini sağlamalıdır. Demokratik Irak Cumhuriyeti'nin yeniden yapılanmasının ve bunda Kürt demokratik federe konumunun yer almasının en doğru çözüm olduğunu rejim de dahil tüm gruplara, partilere, aşiretler ve cephesel birliklere götürüp, demokratik çözümde ısrarlı olmalıdır.

> "PKK, binlerce katılım ve şehidiyle Güney Kürdistan halkının da partisi durumuna gelmiştir. Dıştan bir olgu olarak yansıtılması, işbirlikçi güçlerin sürdürdükleri propaganda yüzündendir. PKK'nin bunların hepsinden çok kendini alanın gerçek gücü olarak görmesi; siyasi, askeri, sosyal ve kültürel olarak mevzilenip kendisini pratikleştirmesi gerekmektedir."

Bütün iç ve dış koşullar Irak'ın demokratik dönüşümünü zorunlu kılmaktadır. Yugoslavya tarzı bir gelişme olasılığı vardır. Ama mevcut durumun sürekli değişimlerle aşılmak zorunda olduğu görülerek, her tür çözüm tedbirleri geliştirilmelidir. Askeri ve siyasi adımlar, günlük olarak değerlendirmeler yapılarak, ileri ya da geri, derinliğine ve genişliğine atılmalıdır. En kötü olasılık olarak rejimin mevcut temsil durumu veya değişmesi durumunda Kürt işbirlikçileriyle birleşip saldırıya geçmesi halinde alternatifli hazırlıklar zorunludur. Bununla birlikte, yeni dönemin çalışma, yaşam ve mücadele tarzı en etkin biçimde, eğitim başta olmak üzere her gövrede nefes nefese üstün bir disiplinle hakim kılınmalıdır. Nicel ve nitel büyümeler, her tür saldırıyı karşılayıp karşı hamle yapabilecek etkinlikte olmalıdır. Çok zorda olan halka, cezaevlerindeki arkadaşlara, yine çok sayıda gaziye ve şehitlere karşı sorumluluğun bir gereği olarak, üstüne düşeni başarılı bir şekilde yapmalıdır. En çok kan ve acının aktığı alan olarak, hiçbir gerekçeye sığınmadan, çözüm umutlarına başarıyla yanıt yaratılmalıdır. PKK de dahil, Güney Kürdistan'daki hareketin tarihi rolünü tüm Kürdistan ve Ortadoğu çapında oynayarak, ilkel milliyetçilikle egemen burjuva milliyetçiliğini aşması, gerici aile ve aşiret engellerinin üstesinden gelerek, uygarlığın şafak vaktinde olduğu gibi demokratik uygarlığın Ortadoğu'da doğuşunun şafak vaktindeki rolünü de başarıyla yerine getirmesi, böylece yeni dönemin ve çağın başlatıcı gücü olmanın onurunu taşıması her şeye değerdir. Bu tarihi anlayış ve onurla yaşayanların ele aldıkları her görevde başarılı olmamaları düşünülemez. Tarihin bu yönlü anlamlı gelişmesini takdir etmek ve zaferini beklemek tek yaşam gerekçemizdir.

Suriye Kürtlerinin kimlik edinme ve Demokratik Katılım Çözümü

Arapların (Asurilerin) nasıl Kürtlerin içine uzanmış parçaları varsa, Kürtlerin de Arapların içine uzanmış parçaları bulunmaktadır. Bunların başında Suriye Kürtleri gelmekte, coğrafi ve kültürel olarak bunun gibi parçalarını teşkil etmektedir. Tarih boyunca tüm halklar arasında bu tür uzantılar, iç içe geçişler yaşanmaktadır. Tüm dünya, özellikle Asya ve Avrupa bu tarz olgu ve sorunlarla yaygın olarak karşılaşmıştır. Milliyetçi yaklaşımlar bu tür azınlık konumlarını şiddet gerekçesi yaparak birçok savaşa yol açmışlardır. Demokratik sistemin oturmasıyla birlikte, bu tür sorunlar aynı ülke ve devlet içinde azınlıkların kültürel varlıkları tanınmış, demokratik katılımları birer temel insan hakları ve anayasa konusu yapılarak başarıyla çözülmüştür.

Suriye Kürtlerinin önemli bölümü, tarih boyunca yaşanan isyanlar, aşiret kavgaları ve kanunsuzluklar sonucunda değişik alanlardan toplanma özelliğine sahiptir. Tarih, Hz. İbrahim'in Urfa çıkışından son PKK çıkışına kadar bu yönlü bir akışın başta Suriye olmak üzere Doğu Akdeniz yörelerine göç edip yoğunlaştığını göstermektedir. Arapların ve Asurilerin benzer nedenlerle, sıcakların etkisiyle ve ticaret amacıyla Kürdistan'ın, Anadolu'nun içine doğru göçüne tanık olunmaktadır. Tarih boyunca sık sık bu tarz göçler, yerleşmeler ve karşılıklı kültür ve ticaret alışverişlerinin yapıldığı gözlemlenmektedir. Bunların kültürler arası değişim ve dönüşüm gibi önemli bir işlevi de bulunmaktadır. Bu sürece daha sonraları Ermeniler ve Türkmenlerin de yoğun katıldıkları görülmektedir. Dolayısıyla zengin bir dil, din ve kültürel çeşitlilik doğmaktadır. Suriye esas olarak bu tür zenginlikte bir ülke olarak şekillenmiştir. Demokratik uzlaşma ve hoşgörüye uygun bir ortam arz etmesi bu tarihsel oluşumlar nedeniyledir. Suriye'deki tüm grupların, dolayısıyla Kürtlerin de bu tarihi gerçeklikler çerçevesinde temel sorunları, kendi kültürel kimliklerini koruyup geliştirme, anadille eğitim, basın-yayın hakları ve siyasal yaşama eşit ve özgür vatandaşlar olarak katılma haklarını hayata geçirmeleriyle çözümlenebilecektir.

Bu yönlü bazı özgürlükleri tanınmışsa da, birçok sorunları henüz çözüm beklemektedir. Bunlar vatandaşlık, anadille eğitim, basın-yayın ve siyasi haklara ilişkin konulardır. Sert bir engelleme olmamakla birlikte, bu hakların güvenceli kullanımı için yasal bir statü gerekmektedir. Yasallık mücadelesinin başarıyla sonuçlanması önemli bir demokratik kazanım olup, Suriye'nin genel demokratikleşmesine de güçlü bir katkıda bulunabilecektir. PKK'nin alanda yoğun bir sempatizan kitlesi bulunmaktadır. Bu kitlenin temel görevi, bu yasal haklar çerçevesinde bir programla demokratik yasal örgütlenme ve mücadelesini Suriye'nin genel yurtseverlik ve demokratikleşme hamleleriyle birleştirmesi ve gelmiş oldukları anayurtlarındaki özgürlük mücadelesiyle destek ve dayanışma içinde bulunmasıdır.

Dünya genelinde çeşitli nedenlerle dağılmış tüm Kürtlerin aynı temelde görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Başta birlikte yaşadıkları ülkelerin metropollerindeki ve göçertilmiş alanlardaki Kürtler olmak üzere, her ülkede bulunan Kürtlerin kendi kültürel varlıklarını koruma, vatandaşlık kazanma, anadilde eğitim, basın-yayın, insan hakları ve demokrasi ölçüleri temelinde siyasal yaşama aktif olarak katılma ve bu yönlü hak ve görevlerini başarıyla gerçekleştirmedir. Bunun için başta sanat olmak üzere, her tür sosyal, sportif, eğitim, teknik vb. konularda kendilerini yetiştirip kültürel varlıklarını aktif bir yaşamla koruyup geliştirmedir. Bu temelde diğer halklarla onurlu, eşitlik ve özgürlük temelinde mücadele ve yaşamı paylaşmadır. Anavatandaki özgürlük mücadelesine gücü oranında destek, dayanışma ve katılımda bulunmadır.

Son bir nokta, tüm Kürtlerin birlik sorunudur. Eskiden bağımsız, birleşik ve sosyalist bir Kürdistan sloganı sıkça atılırdı. Milliyetçilikten kaynaklanan bu slogan, hem ideolojik hem de politik-pratik açıdan gerçekçi olmamaktadır. Ütopik olarak kulağa hoş gelse de, daha doğru olan yurtseverlik ve enternasyonalizm sloganı şu temelde olsa daha gerçekçi olacaktır: Çatısı altında bulunulan her ülke ve devlet için geçerli olmak üzere, ***"Demokratik Ülke, Özgür Anayurt"***, tüm Ortadoğu açısından ***"Demokratik Ortadoğu, Birleşik Anayurt."*** Bu iki temel slogan tüm Ortadoğu halkları açısından geçerlidir. Araplar yirmiyi aşkın parçaya bölünmüşlerdir. Türklerin parçalanmışlığı da oldukça kapsamlıdır. İran da kendini benzer parçalanmışlık içinde görmektedir. Kürtlerin parçalanmışlığı daha değişik kapsamdadır ve farklı bir özgünlüğü vardır. Her bölünmüş halk parçası yalnız kendi başına birleşik bir ulus ve vatan kavgasına girişirse, o zaman Ortadoğu boydan boya bir savaş alanına dönmüş olur. Coğrafi, sosyolojik, dini farlılıklarla daha da bölünerek, içinden çıkılmaz bir kaos durumu yaşanır. Her tarafı İsrail-Filistin çatışmasına dönüşür. Zaten bu tarz birleşik ulus veya vatan anlayışları milliyetçilikten kaynaklanmış olup tarihin en kanlı iki yüzyılının, 19. ve 20. yüzyıl savaşlarına yol açmışlardır. Milliyetçilik yöntemiyle Ortadoğu'da çatışmaları körüklemek, 21. yüzyılda da boydan boya savaşlarla, katliamlar ve jenositlerle dolu geçmesi demektir. Dolayısıyla bu ne yurtseverlik, ne enternasyonalizm, ne de hümanizmle bağdaşır.

Doğru olan, Ortadoğu'nun mevcut siyasi sınırlarını veri olarak temel alıp, tüm ülkeleri ve devletlerinin bütünlüğü içinde demokrasi mücadelesini vererek, hak eşitliğini ve özgür birlikteliği gerçekleştirmektir. Demokratikleşen her ülke, bir adım daha gerçekleşen Demokratik Ortadoğu'dur. Demokratik Ortadoğu da beraberinde AB türünden bir kuruluşla genelde tüm halkların özgürlük içinde birlik özlemlerine yanıt oluşturabilecektir. Arap ve Türki devletlerdeki gelişmeler daha çok bu yönlü eğilimi doğrulamaktadır. ***Enver Paşa*** ve ***Cemal Abdülnasır***'ın ***Pantürkizm*** ve ***Panarabizm*** yöntemlerinin maceracı ve gerçeklikten yoksun oldukları kanıtlanmıştır.

Tarihin Kürtlere olanaklı kıldığı eşsiz rol, her parçanın demokratik çözüm yoluyla bulunduğu ülke ve devleti demokratik uygarlığa çekmektir. Bu rol, Demokratik Ortadoğu'ya ve uygarlığa ulaşmada bölgenin tarihi geleneğine, coğrafi, ekonomik ve sosyal gerçeklerine de uygun en gerçekçi ve en anlamlı yoldur.

Sonuç olarak, Kürt sorunu milliyetçi çağın yaklaşım ve yöntemleriyle çözümlenecek bir sorun olmaktan çıkmıştır. Fransız Devrimi'nin yükselttiği milliyetçilik, burjuva sınıfının ulus olgusuna ve ondan kaynaklanan sorunlara uyguladığı bir ideolojik yaklaşımdır. Burjuva ulus-devletin ortaya çıkmasında, sınıf mücadelesinin ve demokrasinin bastırılmasında, ulusların boğazlaşmasında, etnik çatışmalarda ve sömürge politikalarında temel ideolojik rol oynamıştır. 19. ve 20. yüzyılların kanlı geçmesinde burjuva milliyetçiliğinin şoven payı belirleyicidir. Doğuş kaynağı olan Avrupa, bu savaşlardan çıkardığı derslerle 20. yüzyılın ikinci yarısında milliyetçiliği ikinci plana bırakıp, siyasal sisteminde demokratik kriterleri esas almıştır. Demokratik sistem, reel sosyalizm dahil, diğer tüm siyasal sistemlerin karşısında üstünlüğünü kanıtlayarak, 20. yüzyılın sonlarında reel sosyalizmin çözülüşüyle dünyada başat sistem haline gelmiştir.

Kürt sorununda hem hakim ulus milliyetçiliği, hem de yerel ilkel milliyetçilik çözümsüzlüğü derinleştirmekten ve ülkelerini derin çıkmazlara sürüklemekten öteye bir rolün sahibi olamamışlardır. Bu yaklaşım ve yöntemlerde ısrar, bunalımların derinleşmesi, isyan, bastırma ve katliamdır. Milliyetçiliğin bu iki türü çağdaş demokratik uygarlığın gelişimiyle çelişip, 19. yüzyıldan kalma gerici ideolojiler konumuna düşmüşlerdir. Bu gerçeklik, Kürt sorunu için çağdaş demokratik uygarlık kriterlerinin esas alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Kürtler tarihlerinin bu yeni döneminde, Ortadoğu'nun üç büyük ulusu arasındaki köprü rolüyle, coğrafi, tarihi ve toplumsal koşullarıyla hem kendi kurtuluşlarını hem de komşu halkları demokratik çözüm sürecine sokacak temel demokratik güç ve mücadelesinin sahibi konumundadırlar. Kanlı sınır boğazlaşmalarına girmeden, her parçasında kazanacakları demokrasi mücadelesiyle Ortadoğu halklarının gerçek birliğini, kardeşliğini ve özgürlüğünü sağlamada başarının temel güvencesi durumundadırlar.

Değişimi yaratmayı temel felsefe yapanlar bunun eylemi ve örgütlenmesini yaratabilirler

"Avrupa'da çağdaş demokrasi gelişmiş olsa da, bilim-teknik ve küreselleşme yönündeki gelişmeleri kendi dar grup çıkarları temelinde kullanmak isteyen kesimler vardır. Yine demokrasiyi sadece Avrupa düzleminde düşünenler, geri kalan ülkelerin ya da halkların sorunlarını çözmeye samimi yaklaşmayan, bu konuda da ciddi bir politikaya sahip olmayan yaklaşımlar söz konusudur."

Günümüz dünyası yoğun gelişmeler yaşamaktadır, bu yoğun çatışmalı durum III. Dünya Savaşı olarak tanımlanıyor. Şüphesiz yaşadığımız son on yılda reel sosyalizmin çökmesiyle birlikte ona karşı oluşan diğer kutbun da artık eskisi gibi yürüyemeyeceği ortaya çıkmıştır. Eski siyasal, sosyal, ekonomik ve idari yapılanmalar çağımızın gerçekliğini oldukça zorlamaktadır. Bilim ve teknikte yaşanan gelişmeler, çağdaş demokrasi yönünde atılmış olan adımlar, yine küreselleşmeye doğru gidiş dünyayı yeni bir sürece sürüklemektedir. Bu da demokratik uygarlık sorunlarını, dünyadaki çelişkileri ve bunların çözümünü yoğun olarak gündeme getirmiştir. Elbette bu konuda farklı yaklaşımlar, siyasal görüşler, politik davranışlar gündeme geldiği gibi, dünyanın yeniden düzenlenmesi de 11 Eylül'den sonra daha açık olarak kendisini su yüzüne vurmuştur.

Artık klasik kapitalizm döneminin de kapanmak zorunda olduğu gündemleşmiş bulunmaktadır. Klasik kapitalizm yoğun olarak kendi çelişkilerini yaşamaktadır. Çağdaş demokrasi, Avrupa vb. yerlerde biraz gelişmiş olsa bile bu dünyanın bütününü kapsamaktan, mevcut sorun ve çelişkilerine çözüm üretmekten uzaktır. O açıdan küreselleşme, bilim ve teknikteki gelişme bakımından kapitalizm alabildiğine yayılmak istediği bütün yerlere yayılmış olmasıyla birlikte, günümüzde ise bunu derinliğine işleme gereği duyulmaktadır. Bu açıdan bölgesel çözüm ve gelişmelere önem vermek zorunda kalmaktadır. Günümüzde değişim ve dönüşüm, küreselleşme, bilim ve teknikteki gelişmeler, demokratik uygarlığın gelişmesi, iç içe ve çelişkileri ile birlikte yürümektedir. Doğal olarak IMF veya NATO gibi yapılanmalar kendilerini küresel gerçekliğe uydurmak isterlerken, belli çıkar grupları da hala eski egemenliğe dayalı düzende ısrar etmektedirler.

Bu açıdan çağdaş demokrasi dünya gerçekliğinde sağ bir yorum olarak kalmakta, dünyada ortaya çıkan uçurumları, çelişkileri, derin farklılıkları, yine dinsel, bölgesel sorunları demokrasi ve barış temelinde çözme plan ve projelerinden uzaktır. Diğer yandan küreselleşme, bölgesel derinleşme temelinde bir yayılma süreci içerisindedir. Bu açıdan egemen çevreler bunu alabildiğine kendi lehlerine değiştirmek için yoğun bir mücadele vermektedirler.

11 Eylül sonrasında dünyada birçok gerçek daha net olarak su yüzüne çıkarken, birçok çevre de kendi planlarını hayata geçirmek için siyasal, askeri, diplomatik vb. alanlarda bir aktivite içine girdi. Afganistan'ın bu aktivitenin pratik uygulama alanı olarak seçildiğini belirtmek yerinde olur. Şüphesiz dünya açısından burada bir sonuç çıkmaz. Belli yönleriyle egemenler için tehdit teşkil eden, geçmişte kullandıkları, bugün karşılarına aldıkları kesim belli ölçülerde devre dışında bırakılabilir. Ama bu da sorunlara doğru çözüm getiren bir yaklaşım olmayacaktır. Dünya genelinde ulus devletler küreselleşme ve yayılmayla beraber kapalı birer rejim olarak da yaşamaktadırlar. Bu durumda siyasal ve ekonomik olarak bir kapalılığı yaşayanlarla, yayılmak veya küresel gerçekliğe uymak isteyen güçler ister istemez birbirleriyle çelişmektedirler. Bu yönde ulus devlete dayalı sistem kendi dönemini kapatmış, ona dayalı siyasetler, yaklaşımlar ve ona dayalı bölgesel çözümlerin birer çıkmaz olduğu, bunların genel anlamda küreselleşme karşısında direnebilecek gücünün de fazla olmadığı bilinen bir gerçekliktir. Siyasal ve ekonomik olarak bunun yoğun çelişkilerini yaşayan ulus devletlerin hepsinde bir gerilemenin, çözülmenin ortaya çıktığı ve buradaki oligarşik yönetimlerin de ister istemez buna tepki verdiklerini, bu çözümsüz ve kararsızlık durumlarını daha fazla uzlaşmayla kapatmak istedikleri de bilinmektedir.

Diğer yandan egemenlik peşinde küreselleşmek isteyenlerle, dünyanın geniş bir çoğunluğunu oluşturan ülkeler, halklar arasında derin bir uçurum, farklılık varlığını hala yoğun bir biçimde sürdürmektedir. Sürdürülen mevcut küresel yaklaşımlar, bilim ve tekniğin çok tahrip edici düzeyde, ya da çok dar bir çıkar grubunun hizmetinde; demokrasi, adalet ve paylaşıma dayanmayan bir yaklaşım temelinde kullanılmasıyla sorunların derinliği ve çelişkilerin büyüklüğü de kendisini orta yere koymaktadır. Dünyada bu tür gelişmeler yaşanırken, aynı süreç içinde Türkiye'de de Afganistan, Irak, Kürt sorunu, AB'ye katılım, Kıbrıs sorunu, Avrupa ordusuna yönelik çeşitli tartışmalar ve oligarşik yönetimin tepkileri gündemde yer edindi. Yine bu dönemde demokratik güçlere ve Kürt demokratik hareketi ve kuruluşlarına yönelik saldırılar geliştirildi. Bir yandan seçim tartışmaları yürütülürken, diğer yandan HADEP'in sınırlandırılması gerektiği yönünde MGK kararlarıyla bazı tespitlere varıldı ve bunlar somut saldırılara dönüştürüldü.

Küreselleşme gerçeği birliği dayatmaktadır

Türkiye bir ulus devlet gerçekliğini yaşıyor. Eski kavimcilik anlayışı ve milliyetçilik temelinde kapalı, iç-dış tehdit projelerine, yine korkuya dayalı bir devlet olarak varlığını sürdürmek istemektedir. Bu ulus devlet gerçekliğiyle, küreselleşen dünya gerçekliği ister istemez çatışma halindedir. Hatta Amerika'yla, Avrupa'yla varolan belli çelişkileri bununla açıklamak mümkündür. Sorunu sadece Kıbrıs veya Avrupa'ya entegrasyon sorunları olarak tanımlanan sorunlara indirgeyip kapatmak gerçekçi değildir. Genel olarak şu tespiti yapmak yerindedir; Türkiye bir ulus devlet gerçeğini yaşamaktadır. Kürt kimliğinin reddedilmesindeki ısrar, MHP'nin iktidara taşınması, hatta şoven milliyetçi düşüncelerin Ecevit'ten de beslenerek hakim hale gelmesi Türkiye'deki ulus devlet veya etnik kimliğe dayalı olarak sürdürülen yönetimin, yaratılan oligarşik kastlaşmanın Türkiye'deki ve dünyadaki gelişmelere uymadığı, uyarlanmadığı, bu açıdan içte ve dışta değişimin ortaya çıkmadığı gerçekliği söz konusudur. Türkiye geçmişten günümüze kadar Kürtlerle olan sorunlarının hiç birini çözmedi. Bu konuda başka devletler şu veya bu düzeyde uzlaşma noktaları veya bazı adımlar atma yönünde arayışları veya çabaları olsa bile, Türkiye bu konuda hiçbir adım atma gereğini duymadı. Sorunu PKK'nin silahlı savaşımı durdurmasıyla birlikte çürümeye terk ederek eskisi gibi mevcut sistemi yürütebileceğini sandı. Bu politikalar da daha fazla krizlerin derinleşmesine, siyasi kaosa, meclisin oldukça iradesizleşmesine yol açtı. Dolayısıyla bölgesel politikalarda –Ortadoğu, Kafkasya veya Güney Asya'ya yönelik politikalarda– söylendiği gibi ciddi bir etkinliği söz konusu olmadı. Bu yönlü propagandaların aldatıcı olduğunu görmek gerekir. Kendisini değiştirmeyen ve demokratikleşmeyen, kimlik ve kültürel sorunlarını çözemeyen bir Türkiye'nin küreselleşen dünya ile bu anlamda bütünleşmesi ve çıkar birliği sağlaması elbette ki düşünülemez.

Günümüzde gerek egemenlik peşinde koşanlar olsun, gerek demokratik uygarlık peşinde koşanlar olsun mevcut dünya gerçekliğinde klasik kapitalist yöntemlerle veya klasik devlet olgularıyla, yine ulus devlet yapılanmalarıyla yürümenin siyasal, ekonomik, kültürel, toplumsal ve hukuksal açıdan mümkün olmadığı açığa çıkmıştır. Bu temelde dünyada değişim isteyen iki eğilim vardır. Bir; egemenlik peşinde koşup yeniden düzenleme ve değişiklik isteyenler, iki; özgürlük ve demokratik uygarlığı toplumların bir gerçekliği, bunların öz dinamiği olarak geliştirmek isteyen kesimler. Diğer taraftan da statükocu olan, mevcut durumda sadece siyasal ve hukuki yapılanmasını bazı vitrin değişiklikleriyle koruyup ekonomik olarak büyük tavizler vererek statükodan yana olanlar ve kendi gücünü geri uzlaşmalar temelinde kullanmak isteyen kesimler şeklinde ayırmak gerekmektedir. Dünya çapında şu anda bu üç eğilim sorunlara yaklaşımlarını ortaya koymaktadır.

Bu eğilimleri Türkiye'de de görmek mümkündür. Türkiye'de ulus devlet gerçeğiyle dünyadaki mevcut küreselleşme ve yayılma arasında bir çelişki, değişen dünyaya ayak uyduramama, bunun dışında kalma durumu yaşanmaktadır. Bu da Türkiye'de geçmişten bu yana yürütülen muhafazakar, inkarcı ve klasik politikalardan kaynaklanmaktadır. İkincisi; egemenlik peşinde koşan, küreselliği, bilim ve tekniği kendi lehlerine kullanmak isteyen dar gruplarla Kürt ve Türk halkı arasındaki çelişkileri doğru ve eşitlikçi bir temelde çözmek isteyen kesimler arasındaki mücadele gündeme gelmektedir. Bu çelişkinin çözümü şüphesiz ki Demokratik Uygarlık veya Demokratik Cumhuriyet esprisiyle barış, diyalog, demokratik çözüm ve özgür birlik temelinde gerçekleştirilebilir. Çağımızın ve güncelin gelişmelerini bu temele oturtmak ve bundan hareketle sorunlara çözüm bulmak mümkündür. Yoksa tek tek noktalarda ulusal duyguları körükleyerek, daha sonrasında da en geri uzlaşmalarla kapatmak sorunları çözemeyeceği gibi daha da ağırlaştıracaktır. O açıdan Türkiye, AB ile ilişkilerini yeniden ele almak zorundadır.

Avrupa'da çağdaş demokrasi gelişmiş olsa da, bilim-teknik ve küreselleşme yönündeki gelişmeleri kendi dar grup çıkarları temelinde kullanmak isteyen kesimler vardır. Yine demokrasiyi sadece Avrupa düzleminde düşünenler, geri kalan ülkelerin ya da halkların sorunlarını çözmeye samimi yaklaşmayan, bu konuda da ciddi bir politikaya sahip olmayan yaklaşımlar söz konusudur. Bütün dünyada demokratik çıkışlar, yapılanmalar, yaşanan çağdaş demokrasi kriterleri bir yandan gelişip bu yönlü çabalar yoğunlaşırken, diğer yandan da Türkiye'deki gibi rant peşinde koşan, çıkarcı, siyasal egemenlikle işi yürütmek isteyen, klasik kapitalist yaklaşımların günümüze uyarlanmış biçimiyle sorunları çözmek isteyen, mevcut statükoyu olduğu gibi sürdürmek isteyen güç ve çevreler de dünyadaki demokratik gelişmelere karşı bir direnç göstermektedirler. Bu da Avrupa ile Türkiye ilişkilerinde bir çelişki yaratmaktadır. Türkiye'deki oligarşik yönetim sadece işin bu yönüne takılmaktadır. Bunu öne sürüp demokratikleşme yönünde ve Avrupa'yla birliği yakalamak için ciddi çabalar göstermemektedir. Bunun için de sürekli olarak Kıbrıs, Ege sorunlarını veya bunlar olmasa da başka sorunlarla ulusal duyguları körükleyerek sorunların üstünü örtmek istemektedir.

Günümüzde küreselleşme gerçeği birliği bir zorunluluk olarak dayatmaktadır. Bilim ve teknik her ne kadar belli çevreler tarafından çok yanlış ve insanlığa karşı kullanılıyor olsa da bu alanlardaki gelişmeler, bu konuda oluşan maddi koşullar bütün insanlığı yakından ilgilendirmekte ve bir bilinçlenmeye yol açmaktadır. Küreselleşme bir yandan egemen çevreler lehine sürerken, diğer yandan da demokratik uygarlığı geliştirmek açısından yüksek bir teknik temel, ilişki ağı, bilgi düzeyi ve bunun maddi koşullarını da yeterince olgunlaştırmaktadır. Demokratik bir uygarlık isteyen, özgürlükler peşinde koşanların da bunu bu temelde değerlendirmesi gerekmektedir. Bunu protesto ederek, buna tepki duyarak sorunların çözüleceğini düşünmek saflık olacağı kadar büyük bir yanlışlığı da kendi bağrında taşır.

Oligarşik yönetim AB'ye katılmak istememektedir

Bu noktada yeniden Türkiye'nin AB ile sorunlarına dönersek; aslında mevcut oligarşik yönetim birçok fırsatı doğru yönde değerlendirmedi. PKK Önderliği'nin ortaya koyduğu Demokratik Cumhuriyet çözümü, birlik, savaşı durdurma gibi adımların tümü; Türkiye'nin gelişmesi, Kürt ve Türk halklarının ortak çıkarları temelinde atılan büyük adımlardı. Toplumun demokratik bir barışa götürülmesi, serbest siyasetin oluşturulması, yine ulusal ve kültürel kimlikler için birlik temelinde çözüm bulması için olumlu ve değerli, Türkiye'de akli düşünebilecek, Türkiye'nin gerçek çıkarlarını düşünenlerin reddetmeyecekleri bir gerçekliği ifade etmektedir. Bu, sadece Kürtlerin çıkarlarını değil, ortak coğrafyada ağırlıklı olarak Türkiye'nin nasıl demokratikleşeceğini ifade eden, ona ağırlık veren bir program, görüş ve politikadır. Bu konuda bazı adımlar atılarak gelişmeler de sağlandı. Fakat tüm bunlar tek taraflı kaldı, oligarşik yönetim bunlara çok duyarsız yaklaştı. AB'ye üyelik konusunda bazı anlaşmalar imzalanmasına rağmen bu konuda hiçbir ciddi adım atmadı. Klasik devlet, hukuk veya idari tedbir yaklaşımlarıyla gerçek bir politik açılımı, uzlaşıyı, birliği esas alabilecek bir yaklaşımı sergilemekten uzak bir davranış sergilemektedir. Böyle yaptığı sürece çağın ve dünyanın gerçekliğinden giderek kendisini soyutlamaktadır.

"Geçmişte devlete dayanarak, devletin siyasi ve askeri gücünü kullanarak palazlanan burjuvazi bugün mevcut devlet yapılanmasını kendi gelişimi önünde bir engel olarak görmekte ve bundan kurtulmak istemektedir, ama bundan kolay ve çok rahatça kurtulması da öyle kolay olmayacaktır."

İç ve dış tehdit propagandaları geçmişte belki işe yarıyordu, ama günümüz dünya gerçekliği, ulaşılan gelişmişlik düzeyi artık bu tür propagandaları işlevsiz kılmaktadır ki, bugün hiç kimse hiçbir şeyi putlaştırıp kutsallaştıramaz. Hiç kimse insanları belli duygularla uzun süre kandıramaz. Bu, Türkiye'nin gerçekliği ve çelişkisi olarak kendini her gün açığa vurmaktadır. Mevcut oligarşik yönetim Türkiye'nin aleyhine olan bu politikalardan vazgeçmemekte ve Türkiye'nin lehine olabilecek değişimlere, dönüşümlere yanaşmamaktadır.

Elbette şunu tespit etmek gerekir; devletin kendisi klasik devlet anlayışına dayandığı için kendiliğinden demokratikleşme veya değişim yaklaşımına giremez. Ama Türkiye siyasetinin böyle olmaması gerekirdi. Bu konuda siyaseti yürütenlerin aracı olması, belli çıkışlar yapması şüphesiz mümkündü. Türkiye siyaseti veya meclis gerçekliği, Türkiye'deki klasik devlet gerçeğinden daha geridir. Çok farklı bir çıkış yapacak durum ve gerçekliği yansıtamamakta ve bunun iradesini göstermemektedir.

Şüphesiz dünya yeniden düzenlenirken Türkiye'nin AB ile ilişkileri ve Kıbrıs sorununun yeniden gündeme gelmesi de tesadüfi değildir. Burada şunun altını çizmek gerekir, yani Türkiye gerçekten AB'ye katılmak istiyor mu, istemiyor mu? AB Türkiye'yi birliğe almaya çok içtenlikli yanaşmadığı gibi, AB'nin ortaya koyduğu kriterler çerçevesinde Türkiye'ninde buna uyum sağlama yönünde istekli olduğu söylenemez. Türkiye çok rahatlıkla "imza attığım kriterleri uygulayacağım" diyebilir. AB ne derse desin, siyaseti ne olursa olsun bu yönlü adımların atılmasını Türkiye'nin ihtiyaçlarından, öz dinamiklerinden kaynaklanan bir gerçekliğin ifadesi olduğu gerçeğinden hareketle bu yönlü gelişmeler sağlayabilir. Ama Türkiye'deki oligarşik sistem bunu ifadelendirmiyor ve sürekli tekrarladığı gerekçelerle kendi mevcut statükosunu korumaya çalışıyor. AB üyelik girişimlerini şimdilik ertelemiş gözükmektedir. Ne Avrupa'dan kopmakta ne de Avrupa'ya katılım noktasında kararlı bir duruş sergilemektedir. Bu yönlü gelişmelerin bu kadar uç düzeyde tartışılması, sorunların çarpıtılması bunu çok açık ifade etmektedir. Avrupa da mevcut durumda Türkiye'yi alabilecek durumda değildir. İşin gerçeği burada düğümleniyor.

Türkiye'de demokratikleşme ve uluslararası demokratik birliklerin oluşturulması gündeme geldiğine göre bu noktada AB'ye katılımın reddedilmesi, AB'ye katılımda bu kadar duyarsız yaklaşılması Türkiye'nin sorunlarını daha da ağırlaştıracağı gibi bu, Duyuni Umumiye[1] idaresinin yeniden Türkiye'ye yerleşmesi anlamına gelmektedir. Bugün oligarşik yönetim, rantçı çete çevreleri Duyuni Umumiye yönetimini tercih eder durumdadırlar. Osmanlı imparatorluğu gibi ciddi anlamda hiçbir değişime, öz değişikliğe gitmemektedir. Yoğun bir borçlanmaya girip Avrupa, Rusya ve benzer dengelere oynayarak kendisini bu dengelere dayalı olarak ayakta tutmak istemektedir. Avrupa ve ABD dengeleri içinde oynamak, salt ona dayalı bir siyaset yürütmek, bu dengeler içinde bir şeyler elde etmeye çalışmak gerçek bir siyaset olmadığı gibi, çıkmaza düşen siyasete çözüm üretemediğinden bu siyasetin yapabileceği başka bir şeyin olmadığını da açığa vurmaktadır. Bu açıdan da IMF'den, Avrupa'dan, Dünya Bankası'ndan verilen krediler her zaman siyasi pazarlıkların konusu olmaktadır.

Eğer Türkiye şimdiye kadar değişim yönünde bir gelişme sağlamış olsaydı AB'ye katılımı gerçekleştirebilirdi, fakat mevcut Türkiye yönetimi istemediğinden dolayı bu katılım gerçekleşmedi. Doğu Avrupa'da veya Balkanlar'da bazı devletler çok daha geri ekonomileriyle, geri yapılanmalarıyla AB'ye katıldılar. Türkiye ise çok "güçlü", "modern ve çağdaş" bir devlet olduğunu söylemesine rağmen Doğu Avrupa'daki küçük devletlerin gösterebileceği dirayeti göstermekten uzak kaldı. Tablonun bu yönüne bakıldığında bile oligarşik yönetim, klasik devlet, ya da modası geçmiş yaklaşımların günümüzde tekrarlanmasının ne kadar kaybettirici olduğunu görmek gerekir. Kürt ve Türk halkının bunu değerlendirmesi, bundan gerekli sonuçları çıkarması gerekir. Ulusal kahramanlık duygularıyla, ikide bir "ülkenin milletin bölünmez bütünlüğü" deyip halkın duygularını çarpıtarak, sonrasında ise en geri uzlaşmalara girmek sağlıklı bir dış politika olmadığı gibi, Türkiye'yi çok geri bir noktaya götürmektedir. Nitekim Avrupa ordusu yönünde çekinceleri vardı, fakat içine girmiş olduğu siyasi ve ekonomik krizden dolayı bu konuda geri adım atmak zorunda kaldı.

Türkiye demokratikleşmeden varolan sorunlarını çözemez

Demokratikleşen, kendi kimlik ve kültürel sorunlarını çözen, yine çağdaş hukuk kurallarını uygulayan bir Türkiye, halkın ve toplumun öz ihtiyaçlarından dolayı özgürlük ve demokratikleşme yönünde bir gelişme kaydetseydi Avrupa'nın çok farklı bir biçimde Türkiye'nin karşısına çıkması mümkün olmazdı, sorunları şu veya bu şekilde kendi çıkarları için kullanması durumu yaşanmazdı.

Burada birbirini besleyen iki eğilim var. Türkiye'de oligarşik yönetim, çeteci ve rantçı anlayışlar bazı sorunları kullanarak Türkiye'nin AB'ye katılmasına karşı çıkıyorlar. TÜSİAD gibi çevreler ise klasik devletten ayrı düşecek yaklaşımlar göstermektedirler, ama bu konuda etkili ve egemen olamıyorlar. Dikkat edilirse '80 ve öncesindeki darbelerde TÜSİAD'ın onayı vardı ve bu darbeler TÜSİAD'a dayalı olarak yapıldı. Fakat Türk burjuvazisi şimdi bunun sancılarını çekmektedir. Geçmişte devlete dayanarak, devletin siyasi ve askeri gücünü kullanarak palazlanan burjuvazi bugün mevcut devlet yapılanmasını kendi gelişimi önünde bir engel olarak görmekte ve bundan kurtulmak istemektedir, ama bundan çok rahatça kurtulması da öyle kolay olmayacaktır. O açıdan çeşitli konulara yaklaşımları; demokrasi, birey hakları, AB, Kıbrıs sorunuyla ilgili ortaya koyduğu görüşler mevcut statükoculuğa karşı etkili olamıyor. Bu açıdan da Türkiye'de kayıt dışı ekonomiyle, rantçılıkla, soygun düzeniyle ortaya çıkan güçlerle sanayi üretimine dayanan burjuvazi arasında bir çelişki durumu söz konusudur. Kayıt dışı, rantçı ve çeteci ekonomiye dayanarak soygun düzeninde ısrar eden kesimlerin varlığı da küçümsenemez bir durumdadır, devlet içinde palazlanmış ve etkin bir güçleri söz konusudur. Bu çevreler klasik devlet yaklaşımıyla birleştiğinden dolayı üretime dayalı Türk burjuvazisi ister istemez kendisini günümüz gerçekliğinde yalnız başına bulmaktadır. AB'ye katılmak istemekle beraber küreselleşmeye uyum sağlamanın kısmi çabalarına rağmen bunu hala gerçekleştirebilecek durumda değildir. Bu temelde de AB-Türkiye ilişkileri derin bir çıkmazı yaşamaktadır. Avrupa da Türkiye'yi birliğe katacak yeterli kararlılığı sergileyememektedir. Çünkü Türkiye'deki mevcut sorunlara çözüm gerçekleştirmesi yönünde ciddi bir plan ve projesi, açık bir yaklaşımı yoktur. Genel tavsiye niyetleri, "şunlar yapılırsa iyidir" denilebilecek, belki kısmi adımlar sayılabilecek girişimler dışında bir kararlılığı yoktur.

Türkiye'de ciddi bir demokratikleşme programı ön plana çıkmadığı için ister istemez geçmiş klasik yaklaşımları, çıkar çelişkilerini ve sorunları birbirine karşı koz olarak kullanma ön plana çıkmaktadır. Rantçılığı, çeteciliği ön plana çıkarmak isteyen çıkar çevreleri ile Avrupa'da benmerkezciliği öne çıkaran tutumları birbirini besleyen yaklaşımlar olarak görmek gerekir. Yani Avrupa benmerkezciliğini dayatanlarla Türkiye'de mevcut statükoyu, ulus devlet yaklaşımını dayatan, bu konuda demokratikleşmeyi reddedenler, gerçek bir çıkar ve katılım birliğine, insan hakları ve demokratik değer temelinde bir ilişkinin geliştirilmesine yanaşmıyorlar. Buna karşı değişim ve dönüşümü, çağdaş demokrasiyi isteyen güçler de hala kendilerini çok fazla etkili kılmış değildirler.

Kürtlerle birlik kurulmadan, Kürtlerle özgür yaşama, kültürel ve kimliksel özgürlük zeminine dayalı demokratikleşme temelinde bir Türkiye ve ortak bir coğrafya yaratılmadan oligarşik yönetimin mevcut haliyle AB'ye katılması imkansızdır. Sorunun özü ve gerçeği budur. Diğer gerekçeler ve söylemler sorunun üstünü örtmekten öteye gitmemektedir.

Bir sinema filminde Kürdistan kelimesi kullanıldığı için kıyametler koparılıyor. Tabii günümüz dünyası teknik ve iletişim çağını yaşamaktadır. Buna rağmen klasik yaklaşımlarla, yasaklamalarla bu tür şeyleri günümüzde engellemek, bu tür yasaklarla sorunları çözmek mümkün değildir. Bazı şeyleri tabulaştırmak, kutsallaştırmak, "benim mutlak doğrularımdır, etnik kimliğimdir, şovenizmimdir, yüce milliyetçiliğimdir" deyip insanlığın, kültürlerin, kimliklerin sorunlarına böyle yaklaşmak çağdışı yaklaşımlardır. Türkiye'deki oligarşik yönetim sık sık "etnik kimliğe dayalı şeyleri istemiyoruz" demektedir. Doğru, çağımız etnik kimliğe dayalı yönetimleri, etnik kimliğe dayalı demokrasiyi, hukuku, şovenizmi, milliyetçiliği kabul etmez ve benimsemez. İnsanlık da bunu kendisine yedirecek, sindirecek, durumda değildir. O zaman etnik kimliklerin her türüne karşı çıkalım. Etnik kimliklerin birine karşı egemen olmasına, birinin ulus devlet, şovenizm, kutsallık, yücelik bağlamında mutlaklaştırılıp diğerlerinin inkar edilmesine, yok sayılmasına, küçültülmesine, üzerinde baskı geliştirilmesine yol açan bu tür davranış ve politikaların günümüz gerçekliğiyle bağdaşmadığı çok açıktır. O halde bunları günümüzde sürdürmek, MGK toplantılarında dile getirmek, *"iç ve dış tehdit eskisi gibi devam etmektedir"* deyip Türkiye'nin sorunlarını yamalarla çözmeye kalkmanın çözüm olamayacağı gibi, asıl çözümsüzlüğün kendisinin de bu olduğunu görmek gerekmektedir.

İlkel milliyetçilik ve ayrılık da çağımızın, coğrafyamızın sorunlarını çözmeye yetmeyecektir. PKK Önderliği ***Sümer Rahip Devletinden Halk Cumhuriyetine Doğru, Özgür İnsan Savunması***'nda demokratik uygarlığın temel çerçevesini ortaya koymuş bulunmaktadır. Ortadoğu, geçmişten beri çok kimlikli, çok kültürlü uygarlık ve zenginlik yaratan bir alandır. İnkarcı yaklaşanlara bunları hatırlatmak, tarihin ve uygarlığın geçmişte yaşattığı bu gelişmeleri onların önüne koymak, bunu demokratik bir çerçeveye, kültürel kimlik ve kimlik zenginliği içinde farklılıkların kabul edilmesi temelinde Türkiye'nin gerçeğine oturtmak gerekiyor. Mücadelenin ağırlıklı olarak böyle bir espriye oturtulması Türkiye'deki sorunların çözümü açısından da belirleyici olacaktır. Şüphesiz Kürt ve demokratik kitle kurumlarına yönelik son saldırıların gelişmesi boşuna olmadığı gibi tesadüfi de değildir.

Türkiye'deki rantçı çeteci çevreler ağırlıklı olarak ulusal birlik tekrarlaması yapmakla birlikte Irak ve Güney'de gelişebilecek değişimleri kabul etmeyeceklerini, bunu bir savaş nedeni sayacaklarını vurgulamaktadırlar. Oysa *"yurtta sulh, cihanda sulh"* sürekli tekrarladıkları bir slogandı. Buradan Mustafa Kemal'in savunduğu düşünceden bir uzaklığın olduğunu görmek gerekiyor. Bir taraftan Mustafa Kemal kutsallaştırılıp tabulaştırılırken alttan alta uygulanan ise, oligarşik cumhuriyet adıyla rantçı çeteci çevrelerin devlet içinde yuvalanması temelinde farklı politikalardır. Mustafa Kemal'in kutsallaştırılmasının altında çıkarların, şoven milliyetçiliğin, inkarcılığın, soygun düzeninin, çeteciliğin ve rantçılığın sürdürülmesi, Türkiye'nin yoğun siyasi ve ekonomik krizlerle baş başa bırakılması gerçeği yatmaktadır. Sözünü ettikleri gibi ciddi bir ulusal politika yürütebilecek durumda da değiller. Nitekim Avrupa ordusuna yönelik olarak itirazları vardı ve sonunda Avrupa ordusuna yönelik çekincelerini kaldırdılar. Bunun karşılığında ise kredilerin geleceği açıklaması yapıldı. Afganistan'a asker gönderileceği belirtildi, gizli yürütülen görüşmeler ardından IMF kredi vereceğini ilan etti. Şüphesiz burada en kötüsünden bir uzlaşma, Türkiye siyasetini ipotek altına koyma durumu söz konusudur. Kriz içindeki ekonomiyi, toplumu, siyaseti bir çözüme götürmek değil, gerginlik ve saldırı politikalarıyla işi daha fazla çıkmaza sürükleyerek, gündemi saptırıp sorunların üstü kapatılmak isteniyor ve bunun ardından da en geri uzlaşma biçimleri ortaya çıkmaktadır. Türkiye, bu tür politikalarla gelişme ve ilerleme pozisyonunu gittikçe kaybetmektedir.

Demokratikleşmenin yolu demokratik siyasettir

Irak ve Güney sorunu Türkiye'nin gündemindedir. Bu noktada da ağırlıklı olarak bunlar düşünülmekte ve bununla ilgili pazarlıklar yapılmaya çalışılmaktadır. Şüphesiz Türkiye, demokratikleşme ve Kürt sorununu çözemediği müddetçe Güney çözümünü ya da oradaki gelişmelere doğru katkıda bulunması, müdahale etmesi düşünülemez. Türkiye'nin üretken bir politikaya, birliğe ve Ortadoğu halkları çıkarına hizmet edecek bir politika eksenine girmesi de söz konusu olamaz. ABD'nin Irak'a müdahalesi bahane edilerek Diyarbakır'da OHAL ve diğer il valileri toplandı, Genelkurmay başkanının kendisi buraya kadar gitti. Hatta herhangi bir göçe karşı bazı kampların yapıldığı bile vurgulanmaktadır. Sınırlarda tedbir ve güvenlikler son süreçte arttırıldı. Son dönemlerde demokratik politikalar ve çözüm üretmekten çok, iç ve dış güvenlik gerekçeleriyle buna dayalı politikaların geliştirilmesi temelinde MGK'nin son toplantısında alınan kararlarla başta Kürt basın-yayın ve kültürel kurumları olmak üzere birçok devrimci-demokratik kuruma yönelik saldırılarlar geliştirildi.

Şüphesiz bir toplumun demokratikleşmesinin en önemli yol ve araçlarından biri de demokratik siyasettir. MGK son açıklamalarıyla HADEP'in Kürdistan'daki etkinliğinin kırılamadığı, diğer partilerin etkili olmadığı, bu açıdan sistem partilerinin buna karşı tedbir alması ve HADEP'in sınırlandırılması, Demokratik Kürt Hareketi'nin siyasallaşmasına izin verilmemesi gerektiği yönünde kararlar aldı ve bu toplantının hemen ertesinde saldırılar geliştirdi. HADEP'in barajı geçmesi ve seçimlere katılmaması yönünde alınacak tedbirler tartışma gündemine getirildi. Yine yerel yönetimlerle ilgili değişimlere gidilmemektedir, buna HADEP elinde bulunan yerel yönetimler gerekçe yapılmaktadır. Aynı şekilde seçim kanunu ve seçim barajıyla ilgili değişikliklere gidilmemektedir. Hepsinin temelinde de Türkiye'nin demokratikleştirilmemesi ve ağırlık olarak da Kürt sorunu yatmaktadır. Bu, Türkiye'yi güçlendirecek bir etken olarak görülmeyip hala bir güvenlik sorunu, tehlike ve tehdit olarak görülmektedir. Dolayısıyla MGK, aldığı son kararlarla Türkiye'deki eski politikaların yürürlükte kalması, inkarcılığın egemen olması ve Türkiye'nin demokratikleşmemesi yönünde tavır koymuş bulunmaktadır. Diğer yandan ise ordunun kendisi mevcut siyasetçileri beğenmemektedir. Türkiye'nin mevcut siyasetçileri hiç kimse tarafından kabul görmemekte, Türkiye için çözüm üreteceklerine kimse inanmamaktadır. Mevcut siyasetçilerin hepsi sonuna kadar çıkar ilişkilerine bulaşmış, demokratik ölçü ve ilkelerden yoksundur. Toplumun genel çıkarlarını düşünecek bir zeminde değildirler. Yine hiç birisi demokratik siyasete yatkın değildir. Geçmişten bu güne kadar oluşan rantçı çeteci kesimler şovenist duygularla çeşitli çıkar gruplarının şekillenmesi biçiminde parlamentoya taşınmışlardır. Mevcut parlamento aritmetiği bir savaş hükümeti olarak oluşmuştur. Bunun için de MGK kararları dışında bir politik ve siyasi iradeye sahip değildir. Soygun düzenini sürdürmek, banka hortumlamaları, çeteleri ve rantçıları harekete geçirmek şüphesiz bunların hepsi devlet eliyle ve devlete dayalı olarak yapılmaktadır. Bu açıdan da hiçbir çeteci, soyguncu, hortumcu, vurguncu bu devlet gerçeğinden, mevcut yürütülen siyaset ve çıkar gruplarının gerçekliğinden uzak değildir. Rantçılık ve soygun düzeni o kadar gelişmiş ki, hiç birisi demokratikleşme için ciddi çabalar göstermekten yana değildir.

Peki bunları kim ortaya çıkardı, böyle bir siyaseti kim oluşturdu, böyle bir meclis gerçekliğini kim yarattı, bunlara kim izin vermektedir? HADEP gelişmesin denilirken mevcutlar sürsün ne anlama geliyor? Bu sorulara doğru yanıt verildiğinde Türkiye'deki siyasal tabloyu, Türkiye'deki saldırıların nereden kaynaklandığını çok açık olarak görmek mümkündür. Elbette HADEP'in sınırlandırılmasını, Demokratik Kürt Hareketi'nin gelişmesini ve siyasallaşmasının engellenmesini, Kürt kuruluşlarına yönelik saldırıların yapılmasını, bu konuda DGM'lerin devreye girmesini, bu konuda uyarı ve baskı yöntemlerinin artması gerektiğini söyleyen çözüm üretmeyen inkarcı politikalardan kaynağını alıyor. Çeteler ve rantçı çevreler buraya dayalı olarak besleniyorlar. Çıkar grupları mecliste hala bu yüzden etkili olabiliyor ve Türkiye'nin sorunlarını çözecek hiçbir gelişme adımı atmıyorlar. Tersine Türkiye'nin gerçek anlamda değişmesini istemiyorlar, sadece "imajımızı değiştirelim" diyorlar. Bu, Türkiye'deki çarpıklığın kendisidir. İçerden ya da dışarıdan eleştiriler yoğunlaştığında "Türkiye'yi kötülüyorlar, karalıyorlar, Türkiye'nin iyiliğini ve geleceğini istemiyorlar" propagandalarıyla kendi gerçekliklerini gizlemeye çalışıyorlar. Bütün bunları engellemek için de en kolay yöntem olan iç ve dış güvenlik tahlilleri yapıyorlar, buna dayalı olarak senaryo ve projeler üretiyorlar, bunu ordu, polis ve devlet içinde yuvalanmış çeşitli kesimlere uygulatarak geçmişten bugüne sürdürülen, daraltılmış ve çıkmaz bir politikayı Türkiye'ye dayatıyorlar.

Diğer yandan Osmanlı'da borç almak nasıl marifet sayılıyorsa, ya da Demirel'in deyişiyle *"borç yiğidin kamçısıdır"* deniliyorsa, Türkiye'nin bu kadar borçlanması, yine yeni borçların alınması da Kemal Derviş'in, devlet yönetiminin iyi bir becerisi olarak kabul görüyor. Yani Türkiye ekonomisini canlandırmak, üretken kılmak, emeğin hakkına saygılı olmak, ekonomik adaleti sağlamak, doğru bir gelir dağılımını ortaya çıkarmaktan çok, *"borç alalım, enflasyonu düşürelim"* şeklinde yıllardır aynı politikayı sürdürüyorlar. '60'lardan bugüne kadar hep kredilerle enflasyon düşürülerek ekonominin düzlüğe çıkarılacağı propagandası yapılıyor. Halk son yıllarda, özellikle '80'lerden

"Türkiye Kürtlerin ulusal kimlik, dil vb. haklarını tanımalıdır. Ama bu konuda büyük bir duyarsızlık, adaletsizlik söz konusudur. HADEP'in Türkiyelileşmesini Kürtler, yine HADEP'in kendisi istemektedir. Bu açıdan Kürtler siyaset yürütüp, demokratik siyasete katılacaksa Türkiyelileşme temelinde bunu yapacaktır."

bu yana hep enflasyon düşecek diye alınan kemer sıkma politikalarıyla daha da yoksullaştırıldı. Gelir dağılımı ve adaletsizliğin büyümesi, bu politikadan kaynaklanmaktadır. Şu anda da Duyuni Umumiye idaresi gibi dışarıdan borç alınma marifet sayıldığı gibi buna karşı büyük tavizler de verilmekte ve Türkiye siyaseti, geleceği ipotek altına alınmaktadır. MGK, gerçekten Türkiye'nin geleceğini düşünüyorsa siyasetin ipotek edildiği ve siyasal iradenin bu anlamda ortadan kaldırıldığı bu politikalardan vazgeçmelidir. Buna karşı yapılan çıkışların Türkiye'nin geleceğine, siyasal iradesine yönelik olmadığını bilmek zorundadır. Türkiye'deki ulus devlet gerçekliğinin, rantçı, muhafazakar şovenist yaklaşımların artık tutunamayacak noktaya geldiği, asıl tepkilerin bunlara karşı gösterilmesi gerektiğini bilmelidir. Onun dışındaki saptırmalar Türkiye'nin gerçeğini yansıtmamaktadır.

HADEP demokratik bir Türkiye için mücadele etmelidir

Böylesi politikalarla demokratik siyasete büyük yasaklar konulduğu gibi, mevcut meclise de eski politikalarda ısrar edin denilmektedir. HADEP'e yönelik yasaklanmalar, sınırlandırmalar, baskılar bunun bir göstergesi olmaktadır. Türkiye'deki çeşitli çevreler sık sık HADEP Türkiyelileşsin demektedirler. Elbetteki HADEP'in bu konuda eksiklikleri var, Türkiyelileşmesi, demokratik bir Türkiye için mücadele etmesi gerekiyor. Bu konuda Kürtlerin kimliğinin, kültürel haklarının demokratik bir Türkiye çerçevesinde çözülmesi gerekir. Barış ve demokratikleşme yönündeki programlarını açıkça ilan etmesi gerekir. Bu konuda çekince göstermemek, engeller, yasaklar ne olursa olsun bir Türkiye programını ve Türkiye partisi olmayı açık olarak ilan etmesi, bu konuda geçmişten kaynaklanan daraltıcı yaklaşımlardan şüphesiz kurtulması gerektiği çok açıktır. Ama aynı şekilde Türkiye de Kürtlerin ulusal kimlik, dil vb. haklarını tanımalıdır. Ama bu konuda büyük bir duyarsızlık, adaletsizlik söz konusudur. HADEP'in Türkiyelileşmesini Kürtler, yine HADEP'in kendisi istemektedir. Bu açıdan Kürtler siyaset yürütüp, demokratik siyasete katılacaksa Türkiyelileşme temelinde bunu yapacaktır.

Bu açıdan birlik ve Türkiye'nin ortak coğrafyasını kapsayacak temelde bir partileşme, program oluşturma, demokratikleşme, sosyal ve ekonomik sorunların, yine kimlik ve kültürel sorunların, hukuk ihlallerinin çözümü gündeme gelmektedir. Merkeziyetçiliğin giderek azaltılması, yerel yönetimlerin etkisinin artırılması yine bu konuda halk katılımının gerçekleştirilmesi, demokratik siyasetin önünün açılması, sivil topluma dayalı bir siyasetin gerçekleştirilmesi HADEP'in yapabileceği ve önüne koyabileceği bir program olmalıdır.

Demokratik Kürt hareketi de Türkiyelileşme temelinde, Türk halkıyla birleşerek bir Türkiye partisini kendi hedefine koymuş bulunmaktadır. Demokratikleşen bir Türkiye çerçevesinde diğer bütün sorunların çözümünün esas alınması ve buna göre mücadele yürütülmesi gerektiği çok açıktır. Şüphesiz Türkiye'nin de Kürtleri kapsaması, birlik ve demokratik ölçülerini ortaya koyması gerekmektedir.

Bu konuda Türkiye'de değişimden yana olan kesimler, HADEP Türkiyelileşsin derken Türkiye'nin de Kürtleri kapsaması gerektiğini, demokratikleşen bir Türkiye'de Kürtlerin yer alması gerektiğini açık olarak dillendirmeleri gerekir. Değişime, demokrasiye, insan haklarına inanıyorlarsa, kendilerine demokratım diyorlarsa, HADEP'in Türkiyelileşmesi yanında kendilerinin de böylesi bir görevinin olduğunu bilmeleri ve Türkiye'deki mevcut sorunları bu temelde işlemeleri gerekmektedir. Diğer türlü yaklaşımlar çözümleyici olmaktan uzaktır.

Geçmişten bugüne varolan, başkasının yanlışlarını ön plana çıkararak sadece oraya dayalı siyaset yapmak Türkiye'de hep varolan çözümsüz siyaset tarzıdır. Kısmi değişiklikler isteyen bazı çevreler o açıdan bu tek yanlı yaklaşımdan kurtulmaları gerekiyor. Gerilla gücünün barış gücü olduğu, PKK'nin yaklaşımlarının dıştalanmaması gerektiği noktasında bir çaba göstermeleri gerekiyor. Diğer türlü hep başkaları yapsın diyerek kendisinin hiçbir noktada adım atmaması demokratik ilkeler açısından da büyük bir adaletsizlik, ahlaki ölçüler açısından da büyük bir çelişki, insan hakları açısından büyük bir vicdansızlık, hukuk açısından da büyük bir suç ve ilkesizliktir. Böylesi bir yaklaşım siyaset açısından da ahlaki değerlere, siyasi ölçü ve ilkelere yaklaşmamaktır. O açıdan düzeltmenin bu boyutuyla, Türkiye'deki demokratik ve sivil toplum çevreleri açısından gündemleştirilmesi ve geliştirilmesi gerekir.

> "PKK Önderliği'nin AİHM değerlendirmeleri demokratik çözümü, Türk-Kürt ilişkilerini, ortak coğrafyada nasıl yaşanılabileceğini, demokratik bir cumhuriyetin nasıl kurulabileceğini, devletin dönüştürülmesi, siyasetin ve toplumun demokratikleştirilmesi yönüyle yeni bir zihniyet değişikliğini ortaya koymaktadır. Ortadoğu birliğini de bu temelde gündeme getirmektedir."

MGK ve rantçı çeteci çevreler HADEP'i dışlayarak Türkiye'nin sorunlarına çözüm üretemez. Bugün Türkiye'de demokrasi geliştirilemiyorsa veya demokrasinin önüne ciddi engeller konuluyorsa bu Kürt sorunundan dolayıdır. Kimlik ve kültürel sorunlar demokratikleşmeyle beraber çözülmeyince Türkiye demokratikleşme için ciddi adımlar atamaz. Hatta kısmi bazı değişimler bile gündeme gelmez. Bu açıdan yapılması gereken toplumun, aydınların, sivil toplum örgütlerinin, emekçilerin demokratikleşmeye, demokratik siyasete sahip çıkmaları gerektiğidir. Bir demokratikleşme, özgürlükler, kültürel kimlikler cephesinin oluşturulması gerekmektedir. Hepsinin ortak noktaları demokrasiye, hukuk devletine, anayasal demokratik düzene dayanan bir sistemin yaratılması veya dönüşümlerle bunun sağlanması olmalıdır.

Türkiye yoğun bir açmazı yaşıyor. Yeterli bir siyasi irade gösterilemiyor. Oligarşik, rantçı ve çeteci çevreler eski statükoda ısrar etmektedirler. Oysa demokratikleşme ve insan hakları açısından insanların, toplumların ve halkların varlığını benimsemek demokrasinin bir gereğidir ve erdem sayılması gereken, ahlaki açıdan da doğru görülmesi gereken tutumdur. Bütün bunlara yanaşılmadığı zaman geriye despotizm, baskı ve saldırılar kalmaktadır. Son dönemdeki saldırıların gündeme gelmesini de Türkiye'nin demokratikleşmesini istemeyen çevrelerin adımı olarak görmek gerekir.

Türkiye'de rantçı çevrelerin, soygun düzenini yürüten çeteci eğilimlerini her zaman devlete egemenliği söz konusu olmakta ve devlet de buna imkan sunmaktadır. MGK bugünkü siyasetten sorumludur. Ordu da sık sık siyasetçileri beğenmediğini ifade etmektedir, fakat unutmasınlar ki bu siyasetçileri esas olarak bu tabloyu yaratanlar kendileridir. Soygun düzenine bu kadar hizmet eden, Hizbullah'ı ortaya çıkaran, yine çeteciliğin, faili meçhul cinayetlerin bu kadar gelişmesinde elbette ordunun, mevcut politikaların sorumluluğu vardır. Bu politikayı asıl olarak belirleyen MGK'dır. Eğer Türkiye meclisinde bu tür siyasetler ortaya çıkıyorsa ve sürekli olarak bunlar hem toplum tarafından hem ordunun kendisi tarafından eleştiri konusu yapılıyorsa o zaman esas olarak bunları yaratanları bunlardan sorumlu tutmak gerekir. Herkes mevcut siyasetçilerin siyaset yapmadıkları, demokrasi yönünde bir ilerleme sağlamayacakları, Türkiye'nin geleceğini belirleyecek yaklaşım, tavır ve tutum içine girmedikleri noktasında hem fikirdir. Boş dalaşmalarla, didişmelerle, onu-bunu suçlamakla, birbirinin kirli dosyalarını orta yere sermekle siyaset yaptıklarını sanıyorlar. Oysa ki hepsi kirliliğe, suça bulaşmış, bazı çıkar gruplarına hizmet etmiş, doğru, ciddi bir demokratik siyaset ve irade sahibi olamamışlardır. Ahlaki ölçüleri yükseltebilecek, diriltebilecek, toplumun sempatisini ve değerini kazanabilecek bir yapılanmadan uzaklaşmışlardır. Türkiye bugün bunun sancılarını ağır bir biçimde yaşamaktadır. Ama MGK, bunları benimseyip demokratik siyaset için Türkiyelileşmek isteyen HADEP'i reddetmektedir. Bu da MGK'nin hem meclisi, hem de parlamentodaki siyasetçileri beğendiği ve Türkiye'de demokratikleşme temelinde siyaset yapmak isteyenleri engellemek istediği anlamına gelmektedir.

Devleti kutsallaştırma demokratikleşme önündeki en büyük engeldir

Varolan siyasal oluşumlar, siyasal partiler demokratik siyaseti temsil etmemektedirler. Devletle toplum arasında bir demokratik siyaset aracı durumunda değildirler. Oysa demokrasiyi geliştirmek için siyasal partilerin devletle toplum arasında bir aracı rolü oynaması gerekir. Bu açıdan devletin demokratikleştirilmesi de demokratik siyasetin geliştirilmesine bağlıdır. Sivil toplum örgütleri ile demokratik siyaset bu noktada birleştiğinde elbette demokratik siyaset ve onu temsil eden partiler devletin dönüştürülmesine, hukuk devletinin geliştirilmesine ön ayak olabilir ve bununla ilgili program ve projeleri geliştirebilirler. Devletin dönüştürülmesi asıl olarak buna dayanmalıdır. Sivil toplum veya üçüncü alandaki demokratikleşme demokratik siyaset aracılığıyla devleti dönüştürme imkanına kavuşabilir. Geçmişte olduğu gibi şiddet ya da zorla, çatışmaları, savaşı körükleyerek değil, demokratik siyaset araçlarını ve bunun partilerini yaratarak devletin dönüşümü sağlanabilir. Görüldüğü gibi Türkiye'de MGK ve oligarşik çevreler bu türden bir demokratik siyaseti yürütebilecek oluşumların gelişmesini engelliyorlar. Geçmişte bazı denemeler yapıldı; bazı partiler çok güçlü ve etkili olmasalar bile en azından demokrasi açısından küçük bazı denemeler yaptılar. Fakat bunların önüne de ciddi engeller çıkarıldı. Demokratik siyaset araçlarını, örgütlenmelerini engelleyen '80'lerden beri gelen zihniyet ve politikaların kendisidir. Bunu öyle görmek ve değerlendirmek gerekiyor. O açıdan MGK şu anda kimseyi suçlayabilecek durumda değildir. Eğer gerçekten Türkiye'nin geleceğini düşünüyorlarsa o zaman ya kendileri çıkıp açık siyaset yürütmelidirler ya da demokratik siyaseti sivil toplum ve demokratik çevrelerin yürütmesine engel olmamalıdırlar. Demokratikleşme de ancak böyle gelişir.

Dikkat edilirse '60'lardan bugüne kadar oluşan oligarşik yapılanma devlete dayalı olarak toplum üzerinde ağır bir baskı ve soygun sistemi geliştirdi. Yine devlete dayalı olarak Kürtler üzerinde inkar ve imha politikaları geliştirerek palazlandılar. Bu açıdan da kutsal, dönüşmeyen, değişmeyen eleştirilmeyen devlet ve ordu, eleştirilmeyen şovenist politikalar hep oligarşik yönetimin bir marifeti ve ürünü olarak gündemleşti. Bu, hala Türkiye'nin önünde bir açmaz olarak durmaktadır. Bu yaklaşımlar demokratik siyasetin gelişmesinin önünde en büyük engeldir. Demokratik siyaset burada tıkatılmakta ve burada engellenmektedir. Meclisin bugün anlamsız ve işlevsiz duruma gelmesi de bu politikalardan kaynaklanmaktadır.

Son süreçte HADEP'e, Kürt basın-yayın kuruluşlarına ve demokratik kitle örgütlerine, yine demokratik Kürt hareketine karşı geliştirilen saldırılar böyle bir politikanın ürünüdür. 11 Eylül'den sonra rantçı çeteci çevreler yeniden siyaset sahnesinde savaş çığırtkanlığı yaparak siyaset yürütmeye çalıştılar. Çiller ve benzeri özel savaş çevreleri yeniden ortaya çıkarak *"biz haklı çıktık, o zaman Kürtleri, demokratik kesimleri daha fazla ezelim"* şeklindeki politikalarla eski statükoyu, bu temelde de kendi çıkar ilişkilerini, kaynaklarını korumaya çalışmak istemektedirler. Böylesi talepler çoğaldı ve bunlar Türkiye basınında da yoğun olarak işlendi. Hatta geçmişte değişimden yana olan bazıları bile ağız değiştirmek zorunda kaldılar. Bu, Türkiye'de yürütülen politika ve siyasetin, medyanın yaklaşımının oligarşik gruplara, çeteci ve rantçı gruplara hizmet etmede ne kadar ölçüsüz, ilkesiz, ahlaki değerlerden uzak olduğunun açık bir ifadesidir. Bunun için de soygun düzeninin ve ipotek altına alınan mevcut statükocu politikaların geliştirilmesi için yoğun çabalar harcamaktadırlar. Dışarıya, çeşitli çevrelere verdikleri tavizler kadar Türkiye ve Kürt halkı üzerinde de bir o kadar baskı politikaları geliştiriyorlar. Son dönemdeki saldırılar kaynağını buradan almaktadır. Bir taraftan dışarıya vitrine dayalı karşıt politikalar, diğer taraftan ise büyük tavizler vererek kendi çıkarlarını, rantçı ve çeteci, klasik inkarcı yaklaşımlarını, bu anlamda çürüyen, krize giden yönetim, hukuk ve ekonomik yapılanmayı ayakta tutmaya çalışmaktadırlar.

Şu çok iyi bilinmelidir ki, kredilerle, borçlanmalarla ekonomik sistem düzelmeyeceği gibi, bunlar çözüm de üretmeyecektir. Asıl yapılması gereken; Türkiye'nin demokratikleşmesi temelinde demokratik siyasetin oluşmasının önünün açılması ve toplumun demokratikleşmesi için çaba gösterilmesidir. Demokratik siyaset ve sivil toplum alanıyla birleşen bir yaklaşımın devletin dönüştürülmesi temelinde bir çaba içine girmesidir. Ancak demokratik siyaset, kitle inisiyatifi, demokrasi ve özgürlük talepleri, ekonomik ve hukuksal adalet istem ve yaklaşımları gelişip kendisini yoğun örgütler ve bunun mücadelesi şimdiden geliştirilecek verilirse şüphesiz bu devletin dönüşmesine hizmet edecektir. Devlet, kendiliğinden demokratikleşemez, dönüşemez. Dünyanın hiçbir yerinde de böyle olmamıştır. Demokratik siyaset ve sivil toplum alanının gelişmesi, bunun mücadelesinin yükseltilmesiyle demokratik sistemler geliştirilmiştir. Uzlaşma, yine barış, diyalog ve demokratikleşme yönünde ortamın hazırlanması buna dayalı olarak gelişmiştir.

Bugün Kürtler geçmişten farklı bir biçimde demokratikleşme içinde sorunlarını çözmek istiyorlar. Eğer bugün Kürt sorunu çözülmek isteniyorsa bu, inkar ve imha politikalarında ısrarla değil, demokratikleşecek bir Türkiye'de soruna barış ve diyalog temelinde yaklaşılarak olabilir. Son süreçte gittikçe gündemleşen Irak'taki gelişmelere ve bunun yaratacağı sonuçlara daha doğru yaklaşılabilir. Bu, Türkiye açısından, yine Ortadoğu'da demokratik ilişkileri geliştirmek açısından bir kazanım olacaktır. Şüphesiz oligarşik, rantçı çete çevreleri işin bu temelde gelişmesinden yana değiller ve buna dayalı olarak saldırılar geliştiriyorlar. Bunun da çözüm olamayacağı, yine Türkiye'yi ileri bir noktaya taşımayacağı yetmiş beş yıllık cumhuriyet tarihinde ortaya çıkan bir gerçekliktir.

PKK Önderliği'nin AİHM değerlendirmeleri demokratik çözümü, Türk-Kürt ilişkilerini, ortak coğrafyada nasıl yaşanılabileceğini, demokratik bir cumhuriyetin nasıl kurulabileceğini, devletin dönüştürülmesi, siyasetin ve toplumun demokratikleştirilmesi yönüyle yeni bir zihniyet değişikliğini ortaya koymaktadır. Ortadoğu birliğini de bu temelde gündeme getirmektedir. Şüphesiz ne Kürtler ne de Türkler sorunlarını tek başına çözemeyeceklerdir. Hatta Ortadoğu'daki hiçbir topluluk veya grup sorunlarını tek başına çözecek durumda değildir. Bütün bunlar demokratik yaklaşımlar, kimlik ve kültürel farklılıkların kabul edilmesiyle, buna dayalı bir zihniyet değişikliğiyle gerçekleştirilebilir. Böyle bir yaklaşımla bölge sorunlarına daha sağlıklı yaklaşmak mümkün olacağı gibi, demokratik bir Türkiye'nin Güney ve Irak'la ilişkilerinin nasıl kurulması gerektiği de ortaya koyabilir.

Devamı sayfa 30'da

Musul-Kerkük tartışmaları ve olası gelişmeler

ABD'nin Irak'a müdahalesinin tartışıldığı bugünlerde Musul ve Kerkük'ün gündemleşmesi kuşkusuz Güney Kürdistan'da gelişebilecek olası gelişmelerle bağlantılıdır. Her iki alan da Güney'den kopuk değildir. Hewler-Duhok daha önceleri Musul-Kerkük'ün birer kasabasıydı. Kerkük bile öyleydi; aslında bölgenin tümü Musul olarak tanınırdı, Osmanlı düzeninde bu alanın tümüne Musul vilayeti denilirdi. Daha sonra şehirleşmenin gelişmesine, yine devlet sistemlerindeki değişikliklere, bir de alanın bölünmesine bağlı olarak bu şehirler ayrıştırıldı, çoğaltıldı. Süleymaniye, Kerkük, Hewler, Duhok gelişerek birer şehir oldular.

Günümüzde Güney Kürdistan'daki durumla, Musul-Kerkük'ün durumu birbiriyle bağlantılıdır. Körfez Savaşı birbirinden biraz ayrıştırdı, ama bu Körfez Savaşı'nın yarattığı fiili bir durumudur. Amerika böylesi bir fiili durumla bazı çözümler getirebileceğini sandı. Fakat on yıl uğraştı, bir çözüm bulamadı. Mevcut fiili durum Amerika'nın istediği gibi Irak'ı ve Irak'la birlikte bölgeyi yapılandırmaya yetmedi. Bu sorun yeniden gündeme geldi. Yani Güney'le Musul sorunu birbirine bağlıdır. Tabii bu sorunun gündemleşmesi yalnız başına Kürtlerin istemlerinden kaynaklanmıyor, fakat tümden bundan uzaktır demek de doğru değildir.

Özal'ın danışmanlarından Kaya Toperi *"Celal Talabani bize gelerek, 'gelin Musul-Kerkük'ü birlikte alalım, size katılalım' diye öneride bulundu, ama Özal bunu reddetti"* diyordu. Fakat Özal'ın ne kadar reddettiği belli değil. Aslında Özal reddetmemişti, alınmasından yanaydı, asıl reddeden orduydu. Necip Toruntay bu nedenle genelkurmay başkanlığından istifa etti. Yine değişik çevreler *"ABD'nin '91'deki planlarını Türkiye'nin bozduğu"* yönünde açıklamalar yaptılar. *"Saddam yönetimini Kuveyt'e ABD yöneltti, Saddam'ın Kuveyt'e girmesi ABD'nin istemi ve bilgisi dışında değildi"* şeklinde değerlendirmeler var. Arkasından Türkiye'ye *"Kuzey Irak'ı"* işgal ettireceklerdi denilmektedir. *"Özal buna istekliydi, fakat ordu bunu reddetti. Türkiye Kuzey Irak'a girmeyince Irak, Kuveyt'i de almış olarak büyük bir güç haline geldi, onun üzerine ABD Irak'ı zayıflatmak için vurup Kuveyt'ten çıkartmak zorunda kaldı. Türkiye Kuzey Irak'a girseydi Irak'ı Kuveyt'ten çıkartmayacaktı. Ürdün'le bölüştürüp yeni bir biçim vereceklerdi, Türkiye'de Kuzey Irak'ta kalacaktı. Fakat Türkiye bunu reddedince işte o zaman ABD'nin Irak'a karşı savaşı gündeme geldi, o savaşı Türkiye gündeme getirdi"* biçiminde değerlendirmeler var.

Bunun sonucunda ise mevcut fiili durum ve statü doğdu. Bu durum yasal ve resmi bir statü değildir. Mevcut resmi statü de bölgede çözüm üretmeye, Arap-İsrail çatışması ve Kürt sorununun çözümü için yetmedi. ABD-İngiltere bundan dolayı mevcut fiili durumu da aşan bir tarzla Irak'ın yeniden düzenlenmesini gündeme getirdiler. Bu iki güç kendi çıkarları doğrultusunda Ortadoğu'da yeni bir düzen yaratabilmek, çıkarlarına zarar veren sorunları çözebilmek için Irak'a müdahaleyi gündemleştirdiler. Irak'ın mevcut fiili durumu bu ittifakın çıkarlarına yeterli değil, onun da daha da değiştirilmesi gerekiyor. ABD-İngiltere'nin çıkarları doğrultusunda bölgeye ve Irak'a verilecek bir düzenleme için 36. paralel daraltması yetmedi. O nedenle de Kürt sorunu ve Filistin-İsrail sorunundaki çatışma ve çözümsüzlük Irak üzerinde yeni bir gerginlik ve müdahaleyi gündeme getirdi. İşte Akıllı Yaptırım Projesi buydu. Yeni ABD hükümeti projeyi 2000 yılının başında hazırlayıp uygulamak istedi, ama buna izin verilmedi. Amerika'nın kendi projesini uygulamaya gücü yetmedi. BM Güvenlik Konseyi'nde Rusya, Fransa ve Çin'in desteğini alarak bu kararı veto etti, durdurdu. Yeniden BM Güvenlik Konseyi'ne getirildi yine durduruldu ve onun üzerine 11 Eylül olayları gelişti. Yani ABD-İngiltere çıkarları doğrultusunda bölgedeki siyasi yapılanmayı değiştirmek için mevcut askeri harekat –Irak'a yönelik rutin hale gelen hava saldırıları– ve siyasi yöntemler yeterli olmadı. Mevcut ölçüleri aşan, sistemin yeniden değişimini gündeme getiren, dengeleri kıran bir yöntem gerekmekteydi. Savaş bundan dolayı gündeme geldi. ABD yaptırımlarla, BM aracılığıyla, siyasi olgularla kendi projesini uygulamaya koyamadı. Karşı güç engel oluşturdu, bu da denge durumunu ortaya çıkardı. Bu dengenin kırılması gerekliydi. 11 Eylül olayları bu dengeyi kırarak, engelleri ortadan kaldırır hale geldi. ABD, 11 Eylül ve sonrasındaki fiili durum üzerinden projesini yeniden uygulamaya koymak istiyor. Afganistan'daki savaş, Ortadoğu'da ABD istem ve projeleri doğrultusunda sorunların çözümü önünde oluşan engelleri ortadan kaldırma savaşıydı. Amerika III. Dünya Savaşı derken bunu kastediyor. Bu engelleri önemli ölçüde kaldırdı; dikkat edilirse Rusya'yı geriletti. En son BM Güvenlik Konseyi'nin Irak'a yönelik almış olduğu kararla 'Akıllı Yaptırımlar Projesi'nin ilk aşamasını uygulamaya koydular ve Rusya buna karşı çıktı. Protesto etti, Fransa rahatsızlık belirtti, ama mayıs ve haziran aylarındaki gibi artık engel oluşturmuyor, oluşturamıyorlar. Rusya ile büyük ölçüde anlaştılar. Putin-Bush görüşmesi ardından *"sınırlı bazı pürüzler kaldı"* diye açıklama yaptılar. Üç günlük görüşme sadece silah indirimiyle sınırlı değildi, bu konular da görüşüldü. Amerika, Rusya'ya Orta Asya'da, Afganistan'da, Çeçenistan'da tavizler verdi. Onun karşılığında da Rusya'yı Ortadoğu'da, Irak'ta engel olmaktan çıkardı. Rusya engel olmaktan çıkınca Çin ve Fransa'nın gücü azaldı. Bölgesel olarak İran'ı da o düzeyde engel olmaktan çıkardılar. Bu proje karşısında daha önceleri Türkiye, İran, Suriye görüşmeleri oldu. Ankara ile Bağdat arasında bir diplomasi trafiği yaşandı. Rusya ile birlikte neredeyse Saddam'ın Irak'ın tümüne hakim olacağı bir sistemi geliştirmek istediler. İran bütünüyle buna destek veriyordu. İngiltere İran'la uğraştı. Her iki devlet yetkilileri arasında iki görüşme yapıldı. Doğudan, Afganistan'dan İran'a bir çatışma durumu dayatıldı. Şimdi İran'ın dikkati daha çok doğuya yöneliktir. Muhtemelen biraz da uğraştılar. İran engeli de önemli ölçüde dağıldı veya dikkatleri başka yöne çekilerek zayıflatıldı, bunun üzerine de Amerika'nın Irak'a müdahalesi gündemleşti. Musul-Kerkük sorunu böyle ortaya çıktı. Öyle belirtildiği gibi Türkiye'nin gündeminde olan bir sorun değil, Amerika ile İngiltere'nin gündeminde olan bir sorundur.

"İngiltere kaynaklı olarak Kürtlerin bilinci saptırılıyor. Parti Önderliği de dikkatleri hep onun üzerine çekiyor ve böyle bir bilinç çarpıtmasına karşı mücadele yürütüyor. Önderliğin sürekli olarak 'İngiliz oyunu' diye vurgu yapması ve o oyuna alet olan politikaları teşhir etmesi, onunla mücadele edilmesini istemesi buradan kaynaklanmaktadır. Musul-Kerkük belki de en uzun süreli paylaşım kavgasının yürütüldüğü topraklardan birisi oluyor."

Türkiye'deki politik sistem Musul'u almayı değil vermeyi içeriyor

Musul ve Kerkük'ün İngiltere tarafından nasıl alındığı incelenmelidir. Türkiye ve Irak sınırları nasıl çizildi, bunun için ne kadar mücadele edildi ve hangi politikaların savunulduğu incelenmeye değerdir. Onlar incelenmeden bu konuda söylenecek sözler çok gerçekçi olmaz. Bu durum Kürtlerde çok fazladır. İngiltere kaynaklı olarak Kürtlerin bilinci saptırılıyor. Parti Önderliği de dikkatleri hep onun üzerine çekiyor ve böyle bir bilinç çarpıtmasına karşı mücadele yürütüyor. Önderliğin sürekli olarak *"İngiliz oyunu"* diye vurgu yapması ve o oyuna alet olan politikaları teşhir etmesi, onunla mücadele edilmesini istemesi buradan kaynaklanmaktadır. Musul-Kerkük belki de en uzun süreli paylaşım kavgasının yürütüldüğü topraklardan birisi oluyor. Öyle basit bir saha değil. Bu saha üzerinde '14'de dünya savaşı başladı; 1900'lerden itibaren Ortadoğu üzerinde zaten büyük bir kavga vardı, hatta daha öncesinden 1830'larda Mısır'da gelişen hareket yine İngiltere kaynaklıydı.

20. yüzyılın başına gelindiğinde Almanya ile İngiltere'nin paylaşım kavgası çok daha yoğunlaştı. Almanya Osmanlıları müttefik yaptı, İngiltere de muhalif olanları müttefik yaptı. Bu da 1914-18 I. Dünya Savaşı'na götürdü. Bu savaş Ortadoğu'yu tümden böldü, ama Musul-Kerkük sorununu çözemedi. Bu sorun savaştan sonra da çözülemedi. 1918'den '26'ya kadar, sekiz yıl bu topraklar üzerinde yine kavga yürütüldü. 1914'ten 5 Haziran 1926'da bugünkü Irak-Türkiye sınırlarını çizen Ankara Anlaşması'na kadar on iki senelik bir kavga var. Bunun arkasından paylaşım oldu ve Musul-Kerkük üzerinde bir egemenlik kuruldu. İngiltere bu alanı Türkiye'den alarak Misak-ı Milli'den kopardı. Türkiye o zaman vermedi, vermemek için büyük çabalar, mücadeleler yürüttü. Bu çaba ve mücadelesini Lozan'da ve Lozan sonrasında da yürüttü. '25'te isyanlar ortaya çıkıp Kürt sorunuyla karşı karşıya gelince Kürt sorununu bastırmak için dış güçlere ihtiyaç duyarak İngiltere'yle o temelde ittifak yaptı. Musul ve Kerkük'ü İngiltere'ye vererek Kürtler üzerinde inkar politikasını hakim kıldı ve bu temelde kendisini İngiliz sistemine dahil etti. Türkiye o zamana kadar bu alanı vermeyi kabul etmiyordu, bu aşamadan sonra ciddi bir politika değişikliği yaptı.

Daha sonraki süreçte ise Türkiye Musul ve Kerkük'ü almak istememiştir. Sürekli olarak Türkiye Musul-Kerkük'ü almak istiyor diye propaganda yapılıyor, ama onu böyle teşvik eden kaynaklar başka kaynaklardır, oysa gerçek öyle değildir. '65'ten beri Amerika Musul-Kerkük'ü Türkiye'ye vermek istiyor, ama Türkiye almıyor, bunu kabul etmiyor. Süleyman Demirel'in ilk başbakan olduğunda bunu reddettiği basında işlenmektedir. '90'da Körfez kriziyle birlikte Özal *"alınabilir mi"* diye düşünce geliştirmek istedi, kuşkulu bir şekilde öldü, buna ömrü yetmedi. Türkiye'deki hakim politika Özal'ı öldürdü. Özal bu politikayla gitti.

Afganistan'daki savaş biraz ilerleyince, Taliban yönetimi kırılıp Amerikan hakimiyeti gelişince, Ortadoğu ve siyasi çözüm arayışları dolayısıyla Ortadoğu öne çıktığında Amerika Türkiye'yi Güney'i alması için yine davet etti, ama Türkiye yine reddetti. Tüm Amerikan basını bunu yoğunca işleyerek Türkiye'yi Musul ve Kerkük'ü almaya ikna edebilmek için her türlü propagandayı yapıyorlar. Sadece basın teşvikiyle değil, Amerika tarafından Türkiye'ye Musul ve Kerkük'ün resmen önerildiği de söyleniyor. Fakat Türkiye bunu reddetti, hep reddediyor. Türkiye '25'ten sonra Musul ve Kerkük'ü almaktan vazgeçmiştir. '25'e kadar bu alanı almak için can atıyor, yoğun bir mücadele veriyordu. Çünkü bu alanlar Misak-ı Milli içindeydi. Mustafa Kemal'in Hatay sorununda olduğu gibi; *"kendimizi toparladığımızda ilk işimiz Musul-Kerkük'ü geri almak olmalıdır"* dediği belirtiliyor. Fakat daha sonra Türkiye Musul ve Kerkük'ü almadı, hala da alma gibi bir eğilimi söz konusu değil.

Türkiye'de '25'ten itibaren şekillenen mevcut politika ve sistem Musul'u almayı değil, vermeyi içeriyor. Musul ve Kerkük'ü vererek Kürdistan üzerinde inkar, Türkiye toplumu üzerinde de antidemokratik baskı sistemini sürdürebiliyor. Bu iki istem Musul ve Kerkük'ün verilmesine bağlı. "Musul'u alırsak bu ikisinden vazgeçmek zorunda kalırız, dolayısıyla mevcut politikamız değişecek" denilmektedir. Türkiye mevcut bu politikasını değiştirmemek için alma yanlısı değil, almayı reddediyor. "Musul bataklığına batmayacağız" demektedir. Musul'u kendi politikaları için ölüm sahası olarak görüyorlar.

İngiltere 1914-25 döneminde bu alanı Türkiye'den aldı, fakat II. Dünya Savaşı sonunda da Irak'a vermek zorunda kaldı. '58'de Irak'ta iktidar değişikliği olunca Irak tümden dünya sistemine karşıt hale geldi. Bu defa burayı kaybetmiş oldu, Irak güçlendi ve sistem zayıfladı. Amerika şimdi ise '65'ten bu yana olduğu gibi tekrardan burayı Irak'tan almak istiyor. Bunun için de bu sahayı Irak'a karşı mücadelenin merkezi haline getirdi. Daha önceleri bu saha Sovyetlere dayalıydı ve ABD-Sovyet blokları arasındaki mücadelenin bir sahası olmuştu. Türkiye bu alanı almayı reddedince bunu İran üzerinde yürüttüler ve İran'la bir uzlaşmaya gittiler. İran'da da rejim değişti ve Amerika'yla karşıt hale geldi. Dolayısıyla istedikleri denetimi bu alan üzerinde sağlamadılar. ABD ve İngiltere şimdi tekrardan burayı Irak'tan almak istiyorlar, bu sorunu onlar gündeme getiriyorlar. Bununla Arapları zayıflatmak istiyorlar. Araplar oldukça güçlendiler; İsrail'in, dolayısıyla uluslararası sermayenin güvenliğini tehdit eder hale geldiler.

"Gelişmelere engel olamıyorsan içine gir ortak ol" politikası

Amerika bu alanı Türkiye'nin denetimi altına vermeye razı, ama Türkiye bunu kabul etmiyor. Bu yönlü olarak Türkiye'yi kışkırtmaktadırlar. Mevcut durumda Amerika ve İngiliz politikası bu yönlüdür. Hem Kürtleri hem de Türkiye'yi kışkırtıyorlar. Kürtlere; "yapamazsanız Türklerle anlaşacağım, onlara vereceğim," Türkiye'ye de "siz almazsanız, Kürtlerle anlaşacağım, Kürt devleti kurulacak" demektedirler. Her iki tarafı da bu alan üzerinde kışkırtma yönlü bir politikaları var. Buna dayanarak Irak'ı daraltmak istiyorlar. Mevcut 36. paralel düzeyi Filistin-İsrail çatışmasını sona erdirmeye, sorunu çözmeye yetmedi. Irak'ı daha da zayıflatarak İsrail'in güvenliğini sağlamak ve oradaki sorunları çözebilmek istiyorlar. Irak'ı daha zayıflatmak da kuzeyden, yani Güney Kürdistan'dan olacak. ABD ve İngiltere bunu kendi gücüyle yapmak yerine Kürtlere ve Türklere dayanarak yapmak istiyor. Amerikan basını *"bu iş en kolay Türkiye eliyle yapılır"* diye değerlendirmelerde bulunuyor. *"Türkiye razı oldu mu Irak rejimini bir günde düşürebiliriz"* diyorlar. *"Ama Türkiye destek vermezse bu iş kolay değil"* diyorlar. Arap sahasından o kadar destek alamıyorlar, zaten Arapların o kadar gücü de söz konusu değil.

Devamı sayfa 31'de

TERÖRİZMDEN EN ÇOK KÜRTLER ÇEKTİ

● Hasan ÇINAR

Doğu bloğunun çöküşünün ardından yeni arayışlar içine giren ABD öncülüğündeki Batı kapitalist sistemi, yeni konseptini artık kesinleştirmiş bulunuyor. Bu proje, Soğuk Savaş döneminden sonra yeni bir düşman öngörüyordu. Başta bulanık olan bu düşman resmi artık net. Ama bu seferki düşman ne radar ekranlarında, ne uydu resimlerinde ne de başka bir şekilde tespit edilebiliyor. Yani bir yönüyle hayali bir düşman. Soğuk Savaş döneminde sadece bir kutbu yönlendirebilen ABD, Sovyetlerin dağılmasının ardından bu eski egemenliği de yönlendirme imkanına kavuşmakla kendisini sağlama almış durumda.

Yıllardır terörizm raporları hazırlayan, 1997'den beri de "Dış Terörist Örgütler" listesi yayımlayan ABD, dünyayı yönlendirme politikasını istikrarlı biçimde sürdürüyor.

Bumerang politikası

ABD'nin bu politikası, bir yönüyle aslında 11 Eylül'de New York'taki Dünya Ticaret Merkezi ve Washington'daki Savunma Bakanlığı ile ABD'nin kalbini vuran intihar eylemlerini önlemeye yönelik gibi gözükse de ulaşılan sonuç tersi oldu. Tepkiler daha da arttı, düşmanlar daha da çoğaldı. Çıkar amaçlı dış politika ve aşırı abartılı yaklaşımlar ile her yere egemen olma planları, sonunda "güvenlik" öngören politikayı tersyüz etti, bumeranga dönüşerek sahibini vurdu.

ABD yönetimlerini hatalı ve tepki toplayacak politikalara itenler elbet sadece yönetim içindeki bürokratlar değildi. "Düşünce" üreten örgütler de yıllardır bu politikaya hizmet ediyor.

Bunlardan en son adını duyuran ise Amerikan Ulusal Savunma Konseyi Vakfı (NDCF) oldu. Sağ eğilimli NDCF, "dünya çapındaki tehlikeli durumlara dikkati çekmek ve Amerikan ordusunun buna karşı vereceği cevabı şekillendirmede yardımcı" olmak için raporlar hazırlıyor. ABD'de bu amaçla kurulmuş onlarca örgüt bulunuyor. Devletin parasıyla beslenen, devlete iyilik adı altında en büyük kötülüğü eden örgütler. Bunları yönlendiren ise lobilerdir. Yönetim-lobi-sivil toplum ilişkileri bu denli çetrefilli ve çarpık olan ABD, kısa sürede uluslar topluluğunun normal bir üyesi olamaz. Yani ABD içinde ciddi bir toplumsal dönüşüme ihtiyaç var.

Kurumun Aralık sonunda çıkan son raporunda, 11 Eylül olayları yılın en tehlikeli çatışması olarak nitelendirilirken, Türkiye bölümünde PKK "terörist" olarak tanımlanıp ABD'nin çizdiği düşman resmine konuluyor. 193 ülkenin değerlendirildiği raporda, 10 ülke ise hedef gösteriliyor. Bunların başında da Somali ve Irak var. Somali bölümünde, "olası terör yuvası" nitelemesi kullanılırken, Irak bölümünde Amerikan uçaklarının düzenlediği bombalama faaliyetlerine yer verildi.

Bu bakış açısı, her zaman ABD yönetimlerini askeri müdahalelere kadar götürmüştür. Çünkü her şeyin zemini bu alanlarda yaratılıyor. "Terörizmle mücadele" adı altında Afganistan'a yapılan saldırıda da bu çizgi hakimdi.

11 Eylül olaylarının ardından ABD, binlerce sivilin yaşamına mal olan saldırıların ardından bu sefer daha da radikalleşerek intikam alma politikasını devreye koydu ve dünyayı tek seçenekle karşı karşıya bıraktı: "Ya bizimlesiniz, ya da değil". Bu slogan karşısında ABD'nin yanında hemen yer alanların başını NATO ve bünyesindeki Batılı ülkeler çekti. Birçok ülke ise Pakistan gibi boyun eğdi.

> "Sovyetler Birliği ile iki kutuplu dünyayı paylaştığı dönemlerde bol miktarda 'dost terörist örgüt' kuran, eğiten ve finanse eden ABD, 21'inci yüzyılda da benzer stratejiye göre hareket ediyor. ABD'nin 'dost' olanları dışında tuttuğu listede PKK'ye de yer verilmesinde amaç, PKK'yi kendisine has yaşam ve felsefesinden uzaklaştırmak."

Burada önemli olan bir yan da PKK'nin başlattığı demokratik barış mücadelesi gibi çalışmaların yaratılan histeriye kurban edilmeye çalışılmasıydı. Çünkü ABD, 11 Eylül olaylarının ardından çıkardığı terörist örgütler listeleriyle açıkça bu yeni düşman profilini somutlaştırıyordu.

Sovyetler Birliği ile iki kutuplu dünyayı paylaştığı dönemlerde bol miktarda "dost terörist örgüt" kuran, eğiten ve finanse eden ABD, 21'inci yüzyılda da benzer stratejiye göre hareket ediyor. ABD'nin "dost" olanları dışında tuttuğu listede PKK'ye de yer verilmesi, Parti'nin stratejik barış ve demokratik mücadele çizgisinin dikkate alınmadığını gösteriyordu. Amaç, PKK'yi kendisine has yaşam ve felsefesinden uzaklaştırmak. ABD Dışişleri Bakanı Colin Powell'in listeyle ilgili açıklamasında PKK'nin ismini "PKK daha az aktif ancak muhtemel terörist eylemler için plan ve hazırlıklarını sürdürüyor" diye anması da amacı ortaya koyuyor.

BM Güvenlik Konseyi kararı

ABD, Körfez Savaşı döneminin aksine bu sefer BM Güvenlik Konseyi'ni de yanına çekmeyi başardı. 28 Eylül'de ABD'nin hazırladığı metni 1373 sayılı karar olarak kabul eden Güvenlik Konseyi, tüm üye ülkelerden "terörizmin finanse edilmesini önleme ve bastırma" ve "terörist eylemleri önlemek amacıyla tüm ülkelere derhal işbirliği yapmaları" çağrısında bulundu. Üye ülkelerden ayrıca terörizme karşı önlemlerini 90 gün içinde Güvenlik Konseyi'nin özel komitesine bildirmeleri istendi.

Bu karar birçok ülkeyi harekete geçirdi. Başta Batılı ülkeler olmak üzere bir çok devlet "terörizmle mücadele" adı altında zorlu mücadelelerle kazanılan insan haklarının altını oymaya başladı. Almanya, İngiltere ve AB'nin birçok ülkesi hemen yasa değişikliğine gitti. Türkiye, kısıtlı olan hakları daha da marjinalleştirdi. Ülkelerdeki şahin kanatlar Amerikan yönetiminin yönlendirmesiyle harekete geçti.

Türkiye, Washington ve AB başkentlerindeki çarpık görüşlerle demokratik dönüşüm çalışmaları ve ekonomik krizi bir kenara bırakarak, PKK'ye karşı kolektif bir siyasi hareket oluşturmaya çalıştı. Dışişleri Bakanı İsmail Cem, Birleşmiş Milletler Genel Kurul çalışmaları için bulunduğu New York'ta PKK'nin AB bünyesinde oluşturulması öngörülen listeye dahil edilmesini istedi. Bu talep AB başkentlerinde ve AB Komisyonu'nda da yinelendi.

İçişleri Bakanı Rüştü Kazım Yücelen ise 25 Aralık'ta "Terör, Örgütlü Suç ve İnsan Hakları Semineri"nde yaptığı konuşmada, BM Güvenlik Konseyi tarafından oybirliği ile kabul edilen 1373 sayılı kararın, "Türkiye'nin terörizm konusunda öteden beri savuna geldiği hususları, uluslararası barış ve güvenliğin korunması açısından BM teşkilatına üye ülkelerin uymaları zorunlu kurallar haline getirdiğini" iddia etti. Türkiye açısından her platformda mutlaka hedef gösterilmesi gereken tek güç PKK'ydi.

Ancak PKK'nin aktif siyaset ve stratejik barış çalışmaları, Türkiye'yi doğrudan ABD güdümünde olan ülkeler dışında pek başarılı kılamadı. Çünkü Türkiye, dışarıya tezini kabul ettirmeye çalışırken, kendi devlet terörünü göz ardı ediyordu.

Türkiye'nin tezini görünürde sadece İngiltere ve ABD savunuyor. Ancak Aralık sonlarına doğru Avustralya Hükümeti'de ABD ve İngiltere listelerinin bir kopyasını çıkardı. Burada şunu da söylemek gerekir. Avustralya'nın, Kürtleri tanımadığı ve ciddi bir ilişkisi olmadığı halde genellemeci yaklaşarak listesine PKK'yi dahil etmesi tamamen ABD ve İngiliz politikasıdır.

Avrupa Birliği'nde terörizm tartışması

Uluslararası terörizm tartışmasında Kürtleri en çok ilgilendiren ise Avrupa Birliği'ndeki çalışmalardır. Almanya'nın 26 Kasım 1993'te PKK'yi yasak ilan etmesi, İngiltere'nin "terörist örgütler listesi"ne alması küçümsenecek bir durum değil. Fransa eski İçişleri Bakanı Pasqua, dönemindeki hatalı politikasını sonradan düzeltirken, Almanya PKK'yi "terörist" statüsünden "suç örgütü"ne indirdi. Bugüne kadar Kürtler Avrupa ülkelerinin bireysel keyfi kararlarıyla karşı karşıya bulunuyorlardı. Gerginlik politikasının son yıllarda tempo kaybetmesi, belli bir diyalog zemini de yarattı. Kürtler kültürel çalışmalara daha çok yöneldi, 90'ların ortasına kadar süren olaylı eylemler geride kaldı. Bu yeni durum AB düzeyinde kolektif kimlik hakkının tanınmasının da önünü açtı. Ancak mücadele bitmediği için, sürekli engeller çıkarılabilir. Türkiye'nin engellemeye çalıştığı da budur.

Bu nedenle Avrupa Birliği'nden, Kürtlerin en aktif hareketi olan PKK'ye karşı tedbir alınması isteniyor. Kürtler, AB'nin Türkiye ve bazı çıkar odaklarına uyarak PKK'yi terörizm potasına koyacağını beklemediği gibi büyük bir hata olacağına kesin inandıkları bu durumla karşılaşmak da istemiyor.

Avrupa Birliği, henüz BM Güvenlik Konseyi kararı çıkmadan, "terörist örgütler listesi"ni çıkaracağı kararını 21 Eylül günü Belçika dönem başkanlığının ev sahipliğinde düzenlenen olağanüstü AB Konseyi'nde almıştı.

Bu kararın ardından AB Adalet ve İçişleri bakanları toplanarak AB adına terörizmin ortak tanımını yaptılar, ardından da çıkarılacak iki listenin içeriğini tartışmaya açtılar. İki listeden biri mal varlıklarına el konulacak olan kişiler, örgütler ve kurumları kapsayacak ve açık olacak, ikinci liste ise terörizmin tanımlaması çerçevesinde "terörist" kategorisine konulacak örgütleri içerecek. Bu listenin ise gizli tutulması öngörülüyor. Özellikle ikinci liste konusundaki tartışmaların kısa sürede bitmesi beklenmiyor. AB bu konudaki tartışmaları 2001 yılında sonuçlandıramadı. 2001 yılının ikinci yarısında dönem başkanlığını yapan Belçika'nın Dışişleri Bakanı Louis Michel'in deyimiyle bu tartışma kısa sürede biteceğe de benzemiyor. Düğüm ise "terörist" ve "direnişçi" terimleri arasındaki farkta.

Avrupa Birliği, bu kapsamda üye ülkeler içinde ortak tutuklama kararını da kabul etti. Diğer yandan AB polisi Europol ile 1 Ocak 2001 tarihinden itibaren Lahey'de faaliyete geçecek olan Avrupa Daimi Hakimler Kurulu (EUROJUST), terörizmle mücadele konusunda birlikte çalışacak. AB ülkelerinin istihbarat servisleri yakın işbirliği içinde olacak, kimlik tespiti ortak databanktan yararlanılarak yapılacak.

Türkiye, PKK'nin bu listeye alınmasını istiyor, İspanya ise ETA örgütünün dahil edilmesi için lobi yapıyor. PKK'nin listeye girip girmeyeceği kesin değil. AB içindeki tartışmalara bakılırsa PKK'yi "terörist" örgütten çok "direnişçi" olarak görenler var. Diğer yandan AB ülkeleri de Kürtlerin birlik içindeki güçlü potansiyelinin bilincinde. AB'nin Kürt-AB ilişkilerinde ciddi sorun yaratacak bir karar alması, telafisi güç büyük bir hata olur. Ancak yine de her şeyi hesaba katmak gerekir. Zira AB de çoğu zaman mantığın değil, çıkarların ağır bastığı bir kurum. Bu alanda özellikle Kürtlerin aktif diplomasisi büyük önem taşıyor. En azından geçmişte Kürtlere dost görünen bazı ülkeler nezdinde girişimler yapılması şart. Liste içine girecek örgütler oybirliği ile belirleneceği için henüz geç sayılmaz.

NATO kararları

Geçmişte "Gladio" gibi illegal örgütler kurarak eylemler planlayan Kuzey Atlantik İttifakı NATO da bu alanda boş durmadı. Uluslararası terörizm konusu, NATO'nun Brüksel'deki Ana Karargahı'nda 6-7 Aralık tarihleri arasında yapılan Bakanlar Konseyi toplantısında ana gündemdi. NATO ülkeleri, "terörist eylemlere yönelik önlemler" amacıyla hazırlanmış bir metne de imza koydu. NATO ayrıca BM Güvenlik Konseyi'nin 1373 sayılı kararı, AB, AGİT ve G-8 ile uluslararası finans kuruluşlarının mekanizmalarının da hayata geçirilmesini istiyor.

Türkiye'den Dışişleri Bakanı İsmail Cem'in katıldığı toplantıların ardından NATO üyesi ve ortak ülkeleri kapsayan Avrupa Atlantik Ortaklık Konseyi (EAPC) adına 2002-2004 sürecini kapsayan 2 yıllık bir eylem planı hazırlandı. Batı ve Doğu Avrupa'ya kadar uzanan geniş bir alanda bir dizi faaliyet içeren planda "Terörizmle Uluslararası Mücadele" başlıklı bir bölüm de yer aldı. Öncelikli olarak "terörist tehdidin belirlenmesi ve buna verilecek karşılık" üzerinde durulan planda yer alan başlıklara göre, EAPC'nin uluslararası terörizmdeki rolü genişletilecek. Eylem planında, ayrıca "terörizm" konusunda Orta Asya ve Kafkasya ülkelerine destek verilmesi öngörülüyor. Bu amaçla EAPC Özel Komitesi bünyesinde toplantılar, terörizmle ilgili rakamların sürekli EAPC Büyükelçiler ve diğer komite toplantılarının gündeminde tutulması, kimyasal, biyolojik ve radyoaktif maddelerle yapılabilecek olası saldırılar karşısında bir acil planın yürürlüğe konulması, seminer ve çalışma grupları toplantılarının düzenlenmesi gibi tedbirler düşünülüyor. Bu plan çerçevesinde önümüzdeki yıldan itibaren NATO üye ve ortak ülkelerin ev sahipliğinde çok sayıda toplantı ve seminer düzenlenecek.

> "AB içindeki tartışmalara bakılırsa PKK'yi 'terörist' örgütten çok 'direnişçi' olarak görenler var. Diğer yandan AB ülkeleri de Kürtlerin birlik içindeki güçlü potansiyelinin bilincinde. AB'nin Kürt-AB ilişkilerinde ciddi sorun yaratacak bir karar alması, telafisi güç büyük bir hata olur. Ancak yine de her şeyi hesaba katmak gerekir."

Kürtlerin terörizm tanımı

"**T**erörizm" kelimesinin dünya literatürünün bir parçası haline geldiği kesinlik kazandığı halde, Kürtlerin de bu terim ile ciddi şekilde hesaplaşmasının zamanı artık gelmiştir. 11 Eylül olayları Kürtlerin tüm önde gelen parti ve kurumlarınca kınanmasına rağmen, terör tanımı ve mücadele tartışması geri planda kaldı. O dar koşullarda açıkça Kürtlerin derin bir tartışma yürütme zeminleri de pek yoktu.

Bu durum Aralık ayında değişti. Standardı çıkar ve siyasi bakış açısına göre değiştiği için Kürtler açısından önemi daha büyüktü bu tartışmanın. YNK ve PDK'nin, ulusal bir strateji çerçevesinde değil, ilk günde ABD şablonundaki tanımlamaya atlamaları ve Kürdistan halkının terörizmden çektiğine dikkat çekmemeleri, mahkum edilmesi gereken bir yaklaşımdır.

Bu iki partinin katılmamasına rağmen Kürdistan Ulusal Kongresi'nin (KNK), ulusal strateji belirleme girişimiyle bu tartışmaya öncülük etmesi en önemli gelişmelerden biri oldu. Brüksel'de 13-14 Aralık tarihleri arasında düzenlenen Ulusal Konferansa katılan 100 üzerinde Kürt aydın ve siyasetçinin konuşmalarında, öncelikle Kürtlerin devlet terörizminden çektikleri ve terörizme nasıl yaklaşmaları gerektiği konusunda önemli bir sonuç ortaya çıktı. Bu sonuç iki gün sonra da KNK 3. Olağan Genel Kurulu'nda tartışıldı. Bu tartışma aynı zamanda Kürtlerin kendi terörizm tanımlamasının bir parçasıydı. Henüz tamamlanmamış olsa da bu alanda önemli bir mesafe katedildi.

Ortak görüş, Kürtlerin 11 Eylül saldırısı ve yıllardır mağduru oldukları bölge ülkelerinin devlet terörizmini şiddetle kınanması, Kürtlerin ulusal kurtuluş, demokrasi ve özgürlük mücadelesinin ise terörizm olmadığı yönündeydi.

Kürdistan'da devlet terörü uygulandığı belirlemesi somut verilerle ortaya konuldu. En barizi, Kuzey Kürdistan'da 4 bin köyün devlet eliyle yakılıp yıkılması, binlerce cinayet, Güney Kürdistan'da 100 bin insanın yaşamına mal olan soykırım amaçlı Enfal kampanyası, Halepçe katliamı, İran'ın eski rejimleri döneminde Kürtlere yapılan saldırılar örnek olarak verildi. Bu somut olgulardan hareketle terörizme bakış açısının, Kürdistan'ın tüm parçalarında ortak siyaset haline getirilmesi gerektiği noktasında da herkes hemfikirdi.

Ancak Kürtler açısından bu tartışma henüz bitmedi. Gelecekte mücadelenin tüm alanlarına damgasını vuracak. İlerde tanımlama daha da derinleştirilerek, Kürtlere yapıştırılan etiketlerin ebediyen silinmesi, ulus olarak çekilen acıların hesabının istenmesi gerekiyor.

Koçgiri'nin kızıl gülleri

Adı, soyadı: **Erdal YILDIRIM**
Kod adı: **Piro**
Doğum yeri ve tarihi: **Pülümür 1974**
Mücadeleye katılım yeri ve tarihi: **Dersim 1993**
Şehadet yeri ve tarihi: **Ağustos 2000**

1974 yılında Dersim-Pülümür'e bağlı Dağyolu köyünde doğan Piro (Erdal Yıldırım) yoldaş 1993 yılında askerlik yasası gereğince zorunlu olarak saflara katılmıştır. Katılım biçimi zorunlu olsa da özgürlük mücadelesine duyduğu ilgi ve özünde yaşattığı yurtseverlik duygusu onu kısa sürede gönüllü katılıma götürmüştür.

İlk eğitimini 1993 yılının ekim ayında alır. Dersim'in Kakperi ormanları bir doğa harikasıdır. Ovacık ormanlarının bir parçası olarak değerlendirilebilecek Kakperi ormanları gürgen, çam, meşe vb. ağaçlarıyla yeşil bir örtüyü andırır. Küçük dereciklerinde eksik olmayan suları ile gerillanın temel üslenme alanlarındandır.

Ekim ayı ile birlikte Karargah Hozat alanından Ovacık alanına doğru hareket eder ve yeni savaşçı eğitimi verilir. Piro yoldaşta bu eğitime katılır. Moral kaynağıdır. Hele hele "APO APO, APO me" türküsünü Zazaca söylerken çoşku seli gibidir. Beraber katıldığı Med yoldaşta yanındadır. Birlikte eğitilirler, adeta bir elmanın yarısı gibidirler.

Kasım ayı ile birlikte Aliboğazında kış üslenmesine geçilir. Koçuşağı'nın koçyiğitlerine yataklık etmiş olan Aliboğazı bütün heybeti ile yeni konuklarını ağırlar.

Kış eğitimine katılarak daha bir güçlenen Piro yoldaş 1994 planlamaları kapsamında Koçgiriye açılım yapacak olan bölüğün içerisinde yer alır.

Koçgiri Dersim arasında yıkılmaz bağlar öylesine güçlüdür ki adeta etle-tırnak gibidir. Koçgiri'nin koçyiğitleri, 1920 yılında kahramanlık destanları yazarak efsaneleşirken Dersim'in ayrılmaz bir parçası olarak hareket etmişlerdir. Dersim'den Koçgiri'ye Munzur'un karla kaplı engellerini aşan Dersim'in yiğit evlatları Koçgiri'ye ulaşarak isyan ateşini gürleştirmişlerdir.

Koçgiri'de yenilgiye uğrayan Koçgiri'nin yiğitleri Dersim'e çekilmiş ve 1938 yılına kadar isyan ateşini söndürmüşlerdi. Yaklaşık 20 yıl boyunca Koçgirilileri konuk eden Dersim devletin tüm uğraşılarına rağmen bu kahramanları teslim etmemiş ve yoldaş yapmıştır.

Ali Şer'in Seyit Rıza ile kurduğu ilişkinin temelinde sadece tarihsel akrabalık değil yurtseverlik, özgürlük ve eşitlik değerleri yer almaktadır. Bu ilişki Koçgiri ile Dersim'in yıkılmaz bağlarını ifade eden örneklerdendir.

1993 yılında iki aylığına bir takımlık güçle Dersim'den Koçgiri'ye ulaşan gerilla büyük heyecan yaratmıştı. 1994 yılı açılımı Koçgiri'nin Dersim'le buluşmasının dolayısıyla isyan ve direniş ruhunun alevleneceği bir anlama sahipti.

Açılımın anlam ve önemi üzerine kış boyunca verilen eğitim coşku ve heyecan yaratmış, yoldaşlar arasında Koçgiri bölüğünde yer alma adeta en büyük beklenti olmuştu.

1994 yılının 3-7 Mart'ında Dersim Eyaleti üçüncü konferansı Aliboğazı'nda gerçekleştirilir ve düzenlemelere geçilir. O zaman bölük komutanı olan Ruhat yoldaş (Sezai Doğan) komutasında bir bölüklük güç örgütlendirilir. Her biri özenle eğitilen ve seçilen Koçgiri bölüğü Koçgiri'ye hareket edene kadar Hozat, Pertek, Çemişgezek alanlarında eylemsel çalışmalarda yer alacaktır.

Piro yoldaşta da Koçgiri bölüğüne seçilmiştir. Coşkuludur, her bir yoldaşta büyük bir sevinç vardır. Ruhat, Aslan, Agit, Delil, Zınar, Şervan, Savaş, Botan, Özgür, Alişer, Piran, Kawa ve diğer yoldaşlar, her biri bir abide gibidir.

Dersim'de kaldıkları bir buçuk ay sürecinde 13 eylem gerçekleştirerek tam bir destan yazarlar. 21 Mayıs'ta Ovacık'tan çıkış gerçekleştirilir.

46 yoldaştan oluşan Koçgiri gücü, Xuaçur boğazını aşarak Munzurlara ulaşır. İlk çatışma Munzur zirvesinde olur ve birlik kayıp vermeden bir G-3 silahını da kaldırarak daha bir coşkulu yola devam eder.

Munzurlar geçilir ve 5 Haziran'da Erzincan'ın İlçesine bağlı Çilesiz köyü yakınlarında yine karşılaşılır. Grup şafakla birlikte noktaya varmıştır, yorgundur ve gün ışımasıyla birlikte saat 6:00'da çatışma başlar, akşam 21: 00'a kadar sürer. Tank, top, havan ve beş kobradan oluşan helikopterlerin atışları altında devam eden çatışmalarda yine kayıp vermeyen Koçgiri gücü çemberi yararak Koçgiri'ye bir adım daha yakınlaşır.

Güç açtır, yorgundur ama iradesi güçlü, moralli ve coşkuludur. Piro yoldaş için ilk büyük gerilla pratiği olan Koçgiri yürüyüşü güçlü bir eğitimdir aynı zamanda.

Zara'nın Çamurca ormanlarına ulaşılır ve artık Koçgiri'ye ulaşılmıştır. Çamurca yakınlarında 28 Haziran 94'de hain bir pusuda Zınar yoldaş şehit düşer ve ilk gerilla kanı Koçgiri topraklarını sular.

Artık Koçgiri de isyan ve direniş yuvası haline gelir. Gerilla Koçgiri'yi adımlamaya başlar. sazın sesine silah sesi eşlik etmeye başlar. Pir Sultanların deyişine özgürlük marşları karışır. Ermişlerin ve taliplerin yurdunda erenlerin sofrasında gerilla da buyur edilir.

Tarih canlanır, anılar tazelenir Koçgiri erenleriyle. Gerilla vurur, halk coşar ve sarar sarmalar umut abidelerini.

Piro yoldaş Zara-Divriği yolunda dört cemsenin imha edildiği eylemdedir, Selimiye faşist-çete yuvasının imhasındadır, Bolucan karakol eylemindedir. Daha da yayılır gerilla Koçgiri'ye.

Tehlikenin büyüklüğünü fark eden devlet kapsamlı yönelir. İhanet sonucu kamp açığa çıkar ve nefes nefese bir kovalamaca başlar. Piro yoldaş zorlu iklim koşullarında yoldaşların güç ve moral kaynağıdır. Bir çatışmada yaralanır, yürüyemez durumdadır, bir gözünü kaybeder ama yine de ayaktadır ve özgürlük yürüyüşünü sürdürür.

1996 yılıyla birlikte gerilla dalga dalga yayılır. Zara-Divriği, İmranlı, Hafik, Kangal tüm Koçgiri gerillanın görkemli yürüyüşüne katılır.

Düşman on binlerce askeriyle yüklenir. Tank birliklerini harekete geçirir ama gerillayı durduramaz. Yoğun çatışmalar ve manevralar yaşanır.

"Divriği'nde ektiğin güller
Yeşerecek birer birer
Bak ardından gelecekler
Ruhat yoldaş sen andımdın" marşını Piro yoldaş söylemeye başlar. Çünkü ilk günden beri birlikte olduğu Ruhat yoldaş 7 Ekim 96'da Divriği'nin Göl dağında 27 yoldaşla birlikte şehit düşer.

Eyalet komutanı olan Ruhat yoldaş, Piro yoldaş için hem komutan hem de bir yoldaştı. Dersim'in yetiştirdiği bir kahramandı. Onun ve 26 yoldaşın şahadetini duyan Piro yoldaş anılara doğru bağlılığın görkemli bir ifadesi olarak acılarını bilince dönüştürür.

Koçgiri gücü bu kez Dersime geri çekilmez daha bir ileriye gider. Hafik-Almus sınırında üslenir. Artık gerilla sadece Koçgiri'de değil Karadeniz'dedir. Pir sultan ile Baba Resul'un birleştiği Sivas-Tokat hattından Karadeniz'e giriş yapılır.

Piro yoldaş engin tecrübesi ile araziyi mükemmel tanır. Beraber katıldıkları Med yoldaşla Koçgiri-Karadeniz hattında yol eylerler. Türkiye halklarına devrimi taşıma görevinin bilincindedirler.

1997 ile birlikte Piro yoldaş yine Koçgiri'dedir. Med yoldaş ise Karadeniz'dedir. Bazen buluşurlar, anılarla söyleşirler ve yürüyüşe devam ederler. Kış gelir ve Zara'nın Gürlevik dağında üslenilir. Karadeniz gücü ise Tokat'ta üslenir. Bahar gelir ve yine gerilla dalga dalga yayılır.

Günlerden 18 mayıs'tır. Bu kez de eyalet komutanı Müslüm yoldaş, üç yoldaşla birlikte Hafik'te şehit düşer ve Piro yoldaş daha bir sarılır, adeta derviş gibidir, anılarla yüklüdür.

18 Mayıs 1998. Yer Zara-Divriği İmranlı üçgeninde yükselen Gürlevik dağının İmranlı yüzüdür. Dersim'den Koçgiri'ye gelen grupla iki gün önce buluşmuştur. Özlem giderilir, anılar tazelenir, görevler belirlenir. İlk çatışma başlar. '98 yılından beri Koçgiri'de bulunan Piran yoldaş şehitler kervanına katılır. 2 Temmuz'da Kawa yoldaş hain pusuda şehit düşer. '94 yılından beri Koçgiri'de olan Piran ve Kawa yoldaşların şahadeti ile geriye sadece Piro yoldaş kalmıştır.

Gerilla öylesine kök salmıştır ki, sökülmemecesine Koçgiri'ye yerleşmiştir. Sonbahar ile birlikte Kızılırmak geçilir ve Zara'nın Köse dağına varılır. Ozan Emekçinin "Kızılırmak bizim ırmak" marşı anımsanır. Köse dağında üslenilir.

Köse dağından Karadeniz dağları izlenir, Kelkit boyları yeşile bezenmiştir. Son kez Karadeniz gücü ile buluşulur. Piro ve Med yoldaşlar buluşamazlar, Med yoldaş görevdedir ama duyunca oldukça coşkulanmıştır.

Üslenme alanına çekilinir. Zara'nın Şerifiye köylerinin sırtını dayadığı Köse dağı oldukça heybetlidir. Kış erzakları çekilir ve üslenmeye geçilir. Ormanı olmayan zorlu kış koşullarında ne telefon, ne de cihaz vardır. Sadece radyodan gelişmeler takip edilir. Yayla evleri yıkılarak ağaçları bir saatlik uzaklıktan getirilir.

Başkan APO'nun tutsaklığı haberi ile göz pınarları sele döner, intikam duyguları alevlenir. 1 Nisan'da gerilla yürümeye başlar. Düşman Koçgiri'de beklerken gerilla Koyulhisar, Mesudiye, Ordu hattında eylemdedir.

Piro yoldaş ile Med yoldaş buluşurlar. Tokat'ın Almus'unda özlem giderilir. Koçgiri gücü geri dönecektir, ayrılma vaktidir. Her ikisi de ayrılırken duygu pınarına dönerler. Tekrar Koçgiri'ye ulaşılır. Bir ay sonra Med yoldaşın Reşadiye'de şehit düştüğü haberi gelir.

Oturulur bir ağacın altına. Bir yoldaş, Piro yoldaşa şahadet haberini iletecektir. Bakışırlar, kelimeler boğazda düğümlenmiştir. İnsan yaşamında öyle anlar vardır ki acıların boğdurucu etkisi altında donmuş gibidir, en ufak bir davranış, söz bomba etkisini yaratır. O nedenle kör kötürüm olur. işte o anlardan biridir. Ama zorlukların bilinci girişi kaçınılmaz kılar.

1994 yürüyüşünden geriye sağ kalan iki yoldaş konuşurlar. Geçen süreç film şeridi gibidir. 7 yıl boyunca 70'den fazla yoldaşın şahadeti, şahadetlerin tanıklığı, yüklediği görevlerin ağırlığıyla duygu seli gibidir.

Med yoldaşta ölümsüzler kervanındaki yerini alarak Koçgiri'nin Kızıl Güllerine katılmıştır. Yüreğin burkulmasıyla söz dile gelir ve Piro yoldaşta sele kapılır.

Artık Koçgiri'den ayrılma vaktidir. Geri çekilme kararı 2 Ağustos'la gelir ve uzun yolculuğa hazırlanılacaktır. Koçgiri dağları; Kızıldağ, Kösedağı, Gürlevikdağı, Beydağı, Çengeldağı, Yılanlıdağ ne de heybetli görünüyor.

Duygular anlatılamaz yoğunlukta. Koçgiri'nin ermiş ve talipleriyle vedalaşma anı gelir. Pir Sultan'ın deyişleriyle coşa gelir, gözpınarlarında saklı damlalar dökülmeye başlar. Her gidişin bir dönüşü vardır umuduyla 11 Eylül '99'da Koçgiri sınırına ulaşılır.

Gün boyu sadece Koçgiri dağları izlenir, akşamın gölgeleri iner karanlığa yol alan Koçgiri ile vedalaşma zamanı gelir. 25 yoldaş koşarcasına uzaklaşmaya başlar, gözyaşları arasında...

6 Eylül'de Dersim'e ulaşılır, Munzurların zirvesinden aşağıya Dersim'in görkemli coğrafyası gözleri kamaştırır. Kutu deresine varılır ve Piro yoldaş için hem Koçgiri'den hem de Dersim'den ayrılma vaktidir.

İlk kez ayrılacaktır. Güney Kürdistan'a zorlu yolculuk başlar. 9 Ekim '99'da Peri suyunun kenarında başlar yolculuk. Karakoçan ovası geçilir. Şehit Cihat (Erdal Gedik) yoldaşın "Allah her yere bereket yapmış, Karakoçan ovasına ise taş yaptırmış" sözü ne kadar da doğruymuş. İyiki ay ışığı var. Taşlarla ay ışığı arasındaki savaşı gerilla kazanır ve Şex Said'in diyarına yani Palu'ya varılır.

Geçiş zordur, her taraf tutulmuş. Zirvenin ardından Murat suyu geçilir ve Akdağ'a ulaşılır, oradan Şehit Remziye ve geçiş yoktur. Kar ve düşman yolları tutmuştur. Grup tekrar Dersim'e döner. 2 Aralık'ta başlayan zorlu yürüyüş 13 Aralık'ta Kutu deresinde son bulur.

İki ayı aşkın bir süre yaşanan Dersim-Amed zorlu yürüyüşü Dersim'de son bulur. Lapa lapa kar yağıyor, ne erzak ne de üslenme yeri vardır. 24 yoldaş Kutu deresinde kar altında bekler ve karar alınır.

Harçik boylarında bir mağaraya ulaşılır. Hummalı bir çalışma başlar. Mağaraya odun ve erzak taşınır. 1938'den kalma ata kemikleri ile karşılaşılır. Tarih yine canlanır. Mağara deliğinden sızan ışık bir çizgiyi andırır. Yarasalar uçuş halindedir.

Ağaçların üzerine tek sıra halinde oturan yoldaşlar kitap okurken gerillanın fedakarlığı, cesareti ve bilinci görülmeye değerdir. Piro yoldaş için de yetkinleşme sürecidir.

9 Nisan 2000'de mağaradan çıkılır ve Kutu deresine varılır. Dersim'deki yoldaşlarla buluşulur. Gerekli hazırlıklar tamamlanır ve 12 Haziran'da Kutu deresinden Erzurum eyaletine doğru yola çıkılır.

Haydaran dağları geçilir, Harçik vadisinden Bezik ormanlarına, oradan Şevdinlere ulaşılır. Erzurum'daki yoldaşlarla buluşulur. Erzurum'dan Serhat'a, oradan da Doğu Kürdistan'a bir aylık zorlu yolculuk sonrasında ulaşılır ve oradan da Kandil dağına varılır.

Bir yıl süren Koçgiri'den Kandil'e "Başkan Apo'ya bağlılık yürüyüşü" başarıyla sona ermiş ve yoldaşlarla buluşmanın coşkusuyla tüm yorgunluk ortadan kalkmıştır.

Yıllardır ismini duyduğu ama kendilerini göremediği yoldaşlarla karşılaşma anında Piro yoldaşın coşkusu görülmeye değerdir. İlgiyle, merakla izler, adeta dünyalar onun olmuş gibidir.

Vücudunda taşıdığı şarapnel parçalarıyla, görmeyen gözüyle gazi olmanın onurunu da taşıyan Piro yoldaş, tedavi ihtiyacını bile dile getirmez. Hiçbir zaman partiden talepte bulunmamayı terbiye edinmiştir.

Karşısındakini dikkatle dinleyen, anlamaya çalışan, mütevazi kişiliğiyle örnektir. Dolu dolu gülüşüyle etrafına moral aşılayandır. Koçgiri ekmeğini en iyi pişirenlerdendir. Elinde asası, sırtında torbası ile dağları devren nefs terbiyesi almış bir yol erenidir. Sözün yetmediği yerde silahını devreye koymaktan kaçınmayan yiğit bir yoldaştır.

Kandil dağında dört yoldaşı ile birlikte eğitim esnasında havan güllesinin patlaması sonucu Ağustos ayının sonlarında ölümsüzleşti.

Her şey bir film şeridi gibi. Piro yoldaş için de göz pınarları sele kapıldı. Anılarla yüklü olmanın ağırlığını taşıyan yoldaşlar için çok çok zor oldu. Her biri bir yerde alsa da haberi, aynı duygularla sarsıldı.

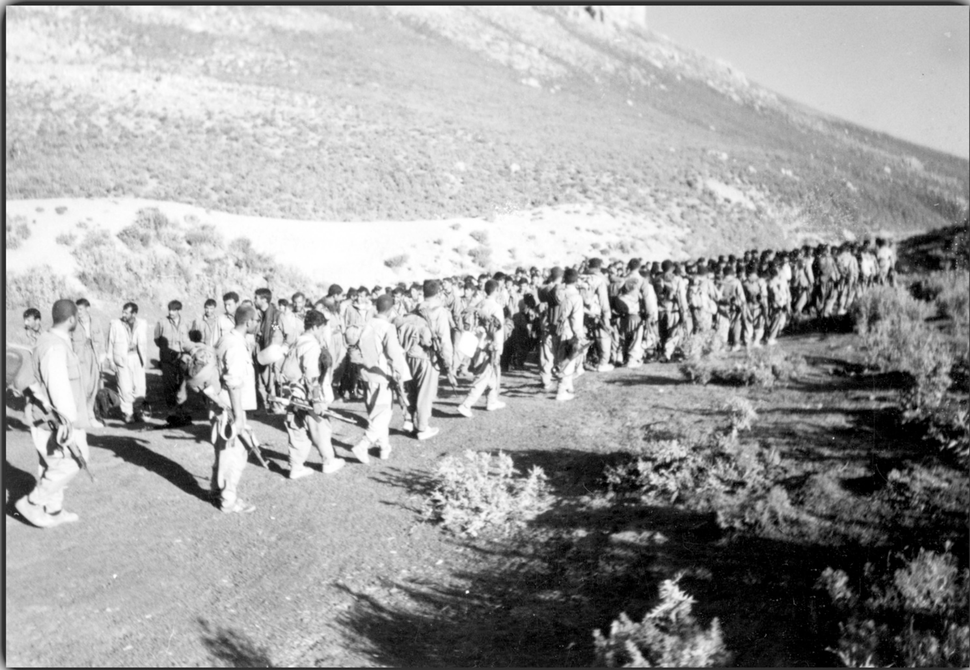
Piro yoldaş zorlukları, acıları paylaşarak yanmasını bilenlerdendi. Emek verilerek yaratılan değerlere sevgi ve saygı ile bağlananlardandı. Aşılmaz, yıkılmaz ve sarsılmaz yoldaşlık bağlarıyla örülen yaşamın yaratıcılarındandı.

Herkes yoldaş olamaz ama bir de oldu mu ölümsüzlüğü yakalamış demektir. İşte Piro yoldaşın yarattığı, emek verdiği böylesine bir yoldaşlıktı.

Özgürlük çiçeklerini yeşertecek olan şehit kanlarının takipçisi özgürlük savaşçılarının Piro yoldaşın anısını yaşatacakları kesindir.

Koçgiri'nin Kızıl Güllerinden olan Piro yoldaşın anısı önünde bir kez daha saygıyla eğilirken özgürlük mücadelesini zafere ulaştırma kararlılığımızı yineliyoruz.

Mücadele yoldaşları adına
YÜCEL HALİS

Düzeltme

2001 238. sayımızda girdiğimiz şehit Behzat ERASLAN (Yılmaz) arkadaşın yazısında yanlışlıkla başka bir resim kullanılmıştır. Düzeltir okuyucularımızdan özür dileriz.

Gerillanın Sınırı Yüreğinde

● Dorşin POYRAZ

Ağustos ayının sıcağında, beklenmedik, hafif serinletici bir rüzgar çarpmıştı yüzüme. Arkasından daha sert esmesini beklemeye başlamıştım. Oysaki kaçamak esen bu serinliğe rüzgar demek ne kadar doğruydu acaba? Belki de içimdeki sıkıntının büyüklüğündendi. Rengarenk çiçekler yerini, sararıp kurumuş otlara bırakırken, derin vadilerden esen yelde taze kekik ve biraz da sosın kokusu vardı. Sanki zaman bir yerlerde daha ağır işliyordu.

Gece, tüm karanlığı ile haşin ve kasvetli Besta ormanlarına çökmüştü. Yıldızlar her zamanki gibi dokunacak kadar yakın görünmüyor, aksine öylesine uzak ve yalnızdılar ki, binlerce yıl ötede duruyor gibiydiler. Koca palamut ağaçlarının sık yaprakları arasından sızan ayın sönük ışıkları patika yolu aydınlatmaya yetmiyordu. Zorlukla çıktığımız tepenin kuzey yamacında varlığı ile yokluğu belli olmayan, dar bir patikaya saptık. Ayağım bazen taşlara takılıyor, sendeliyor sonra dengemi sağlıyordum. Ne ayağımın ağrıları, ne karanlık, ne de bozuk patikaydı beni rahatsız eden. İçimde, çözülmeyen ip yumağının sıkıntısı kadar, yalnızlığın korkusu vardı. Kaderimin önümde ve arkamda yürüyen bu iki erkek gerillanın elinde olduğunu düşünmek bana ölümle eşdeğer geliyordu. Yaşamın sonunun bu olduğunu düşünüyordum. Bir an olsun içimdeki sıkıntılardan kurtulmak için, dönüp Nujin'e bakıyordum. Çocukluğumun alternatifsiz arkadaşını bir iki saniye de olsa görmek, bu karanlık ve çekilmez gecedeki en güzel şeydi. Nereye ve niçin olduğunu bilmeden ve ayaklarımın artık bana yabancı olduğunu düşünerek yürüyordum. Sadece önümdeki adımlara yetişmek için zorladığım vücudumu dahi hissetmeyerek, ay ışığının dallar arasından kaçamak vurduğu Nujin'in yüzündeki soğukluğu iliklerime kadar hissederek yürüyordum.

Hiç istemediğimiz halde, kendimizi hiçbir zaman içinde düşünmediğimiz ve düşünemediğimiz bu dünyaya, köyümüzden sadece birkaç saat sonra ulaşmıştık. Birbirine benzeyen gecelerden birinde böylesi büyük bir farklılığı yaşayacağımız aklımızın ucundan bile geçmemişti. Her şey sonsuza kadar aynı şekilde devam edecekmiş gibi düşünmek, zamanın ve mekanın dışında kalmak kadar tehlikelidir. Oysa bizim hayal bile edemediğimiz dünya öyle hızlı dönüyordu ki; onu anlamak için öncelikle dönüp, köyün ışıklarına baktığımızda içimizin sızlamaması gerekiyordu. Halbuki şimdi karanlığın içinde dağılmış parlak boncuk taneleri gibi yanan köy ışıklarından uzaklaştığımız her adımda ölüm olmasa bile onun kadar kötü bir dünyaya yaklaştığımızı duyumsuyorduk.

Gece köyün üzerine yavaş yavaş çöküyordu. Her zaman çok sessiz olmasalar da fazla rahatsız etmeyen köpekler birden bire dikkat çekici bir şekilde havlamaya başlamıştı. Gecenin bu saatinde ya önemli bir şeyler olunca, ya da bir köylü ölünce insanlar evlerinden çıkardı. Geceleri öyle kolay kolay gezilmezdi. Ayrıca köylüler günün yorgunluğundan dolayı akşam olur olmaz deliksiz uykulara dalarlardı.

Gelenler hızlı hızlı kapıyı çalmaya başladı. Bu beklenmedik misafirler annemi ve babamı oldukça şaşırtmış hatta biraz da korkutmuştu.

– *"Kim o?"* dedi babam.

Kapıdan gelecek olan sesi o kadar merak ediyorduk ki; heyecandan olsa gerek, kalp atışlarımızı dahi duyuyorduk. Annem bir eli ile benim kolumdan tutmuş, diğer eli ile de ağzını kapatmıştı. Çakır yeşili gözleri korkudan faltaşı gibi açılmıştı. Babam fazla göstermemeye çalışsa da, sık sık avuç içlerini siliyordu.

Cevap gelmedi. Fakat kapıyı hızla vurmaya devam ediyorlardı. Tanıdık olsaydı kesinlikle ses verir, neden geldiğini söylerlerdi. Eskiden kaçaklar gelirdi evimize. Aşiretleri devletle çatışmaya giren, kanun kaçağı olan birçok köylü haber almak ya da ailelerine ve dostlarına haber göndermek için gelirlerdi. Askerler görecek de çatışma çıkacak diye ödümüz kopardı. Bazen babam evde yokmuş gibi yapardı. Devlet kaçakların evimize geldiğini öğrenirse eğer; ailemiz ile devletin arası bozulabilirdi. Hem devlet ile yüzleşmemek, hem de kendi aşiretleri ile olan ilişkilerini kesmemek için mümkün olduğunca bu işler gizli yapılırdı. Kapının arkasında kim vardı acaba?..

Son zamanlarda evimize silahlı, tuhaf insanlar gelip gidiyordu, ama bunlar hakkında hiç bir bilgim yoktu. Öğrenmeyi de istemiyordum zaten. Ama bunların farklı olduğunu, evimize sık sık gelip giden kaçakçılardan olmadığını, babamın onlara olan sevgisinden anlıyordum. Sadece babamın değil, tüm ilgisizliğine rağmen annemin en çok konuşup anlattığı insanlardı bunlar. Kısa bir süre sonra bunların gerilla olduğunu öğrendim. Ne olduklarını, nasıl yaşadıklarını bilmesem de uzaktan uzağa bir ilgi duyuyordum, ama onlara karşı duyduğum korku daha ağır basıyordu.

Babam tekrar Kürtçe sordu;

– *"Ev kiye?"*

Kapının vurulması kesilmişti. *"Emin, Heval"* dedi dışarıdaki ses.

Kapıyı hızla açan babam, önce iki gerillayı aldı içeriye. Ardından iki gerilla daha geldi. Kahverengi elbiseleri ve koyu renkli kefyeleriyle gecenin bir parçası gibiydiler. Kendilerinden emin davranışları ve saygılı konuşmaları ile dikkat çekiyorlardı. Ancak beni ilgilendiren bir konu olmayacağını düşünerek, çıkmak için kapıya doğru yürüdüm, ama içlerinden biri, "Sen de kal" dedi. Bu beni korkuttuğu kadar şaşkınlığa da düşürmüştü. Beni ilgilendiren ne olabilirdi ki? Mecburen kapının yanına iliştim. Önce anneme sonra da babama baktım. Annem de aynı şaşkınlığı yaşıyordu. Babamın yüzü gerilmiş, ama bana bakmıyor, aldırmamaya çalışıyordu.

İçlerinden biri tütün tabakasına uzandı, alır almaz; *"Bavo, seninle ve dayê ile önemli bir konuda konuşmak istiyoruz"* dedi. Bir yandan da sarı, has tütün parmaklarının arasından tabakaya dökülüyordu. O ise, sigara kağıdının arasına koyduğu çok az tütünü yuvarlıyordu. Kaşlarını kaldırdı;

– *"Biliyorsunuz savaş gün geçtikçe büyüyor ve Kürt halkı bu savaşa aktif olarak katılıyor. Ama daha da aktif katılmaları için zorunlu askerlik kanunumuz var..."*

Babamın konuşulanlardan çok az şey anladığını düşünüyordum. Çünkü arkadaşın ne demek istediğini ya da bunları neden anlattığını anlamak için hiçbir tepki vermeden, evet ya da hayır demeden, gözlerini konuşan arkadaşın ellerinden ayırmadan dinliyordu. Arkadaş;

– *"Sizin evinizden Makbule'yi almayı düşünüyoruz"* dedi.

Babamın gözleri açılmış, rengi sapsarı olmuş, öylece kala kalmıştı. Annem hiç zaman kaybetmeden ağlamaya başlamıştı bile. Ben hiçbir şey anlayamadığım gibi, annemin öyle birdenbire ağlayışına da bir anlam verememiştim. Annem gözyaşları arasında;

– *"O benim tek kızım, onu bırakın, evimin tek dayanağı"* dedi.

Arkadaşlar ayağa kalkıp vedalaşmaya başlayınca, annem sesini daha bir yükseltmiş, arkadaşları caydırmaya çalışıyordu. Fakat arkadaşlardan biri kolumdan tutup; "Haydi gidiyoruz" deyince, annem yalvarmayı bırakıp, duvarın dibine çöktü. Başını ellerinin arasına alarak ağlamasını sürdürdü.

Dışarı çıktığımızda arkadaşlardan biri; *"Merak etme yalnız değilsin. Dayının kızı Nujin'i de toplantıya getirdik"* dedi. Kısa bir yürüyüşten sonra köyün hemen yukarısındaki sık ormanlıklı küçük tepenin yamacında bulunan noktaya geldik. Nujin'i çoktan getirmişlerdi. Bağırarak ağlıyor, bazen de arkadaşlara bakarak söyleniyordu. Ben ise ne için getirildiğimi bilemediğim gibi, kısa bir süre sonra geri döneceğimi de düşünüyordum. İçten içe buraya kadar nasıl geldiğimi de merak etmiyor değildim. Çünkü dayımlara dahi tek başıma gitmeme izin vermezlerken, hiç tanımadığımız bu insanlarla birkaç saat uzaktaki bu yere nasıl gönderildiğimin şaşkınlığını yaşıyordum.

Nujin'i ağlar gördüğümde bir tehlike olduğunu hissetmiş, ama nasıl bir tehlike olduğunu anlayamamıştım. Onun yanına oturdum. Elimi saçlarına götürüp neden ağladığını sorduğumda, annesini özlediğini söyledi. Nujin on bir erkek çocuğun tek kız kardeşiydi. Nazlı büyütüldüğü kadar, her işi yapacak güçteydi. Onunla yaşıttık, ama nedense benden daha büyük ve güçlü görünüyordu. Doğal olarak onu kendimden daha büyük ve karar almada daha yetkin görüyordum. Nujin'in söyleyecekleri benim için doğru ve gerçek olandı.

Daha olup biteni anlamamıştık ki; esmer, uzun boylu, kıvırcık saçlı bir arkadaş karşımıza geçerek, bir şeyler anlatmaya başladı. Yüzüne bakmaya utanıyor, ayrıca da söylediği hiçbir şeyi anlamıyorduk. *"Bizler Kürdüz ve ulusal özgürlüğümüz için savaşıyoruz"* diyordu. Fakat bu kelimelere de, düşüncelere de yabancılığımızdan olsa gerek bunun neden bizi ilgilendirdiğini bir türlü anlayamıyorduk. Sadece konuşmanın sonunda, *"Artık sizlerde bu savaşın birer parçası olacaksınız, bizim gibi gerilla olup savaşacaksınız"* sözleri bir daha eve dönüşün olmadığını anlamamızı sağladı...

O an Nujin'in neden ağladığını ve benim de öyle bir iş için falan gelmediğimi öğrenmiş oldum. Kendimi o an öyle korumasız ve savunmasız hissediyordum ki, Nujin'in yanımda olması bir teselli gibi geliyordu. Ama onun da en az benim kadar güçsüz olduğunu biliyordum. Ne yapacağımızı bilemeden ağlayarak, uzandığımız ağacın dibinde öylece uyuya kalmıştık. Dışarıda, ailemizden uzakta geçirdiğimiz bu ilk gecede, Nujinle birbirimize sarılarak uyumuş ve sabah uyandığımızda bunların hepsinin kötü bir rüya olmasını dilemiştik.

Sabah kuş sesleri ve rüzgarın uğultusuyla uyandım. Yerde uyuduğum için belim öyle bir ağrıyordu ki... *"Geceler hep böyle mi geçecek?"* diye geçiriyordum içimden. Ama daha çok, evdeki yatağımı ve büyük bir ihtimalle bugün eve gönderileceğimizi düşünüyordum. İçimden, "Bizi ne yapacaklar, hem biz erkek değiliz ki savaşalım" düşüncesi geçiyordu. Çünkü sadece aşiret kavgasında kadın vardı, o da savaşmak için değil, savaştırmak içindi. Hiç silahlı kadın görmediğimden olsa gerek, kendimi silahlı bir gerilla olarak hayal edemiyordum, böyle bir şeyin olabileceğine bir türlü inanamıyordum.

"Öğlene doğru yola çıkacağız" diyen arkadaşa çekine çekine; *"Nereye gideceğiz?"* diye sordum. Arkadaş gülerek, biraz da sıkılarak; *"Söylemek yasak"* dedi. İçimden, *"Ne var bunda"* diye geçirirken, *"Ne var sanki söylesen, köye gitmiyor muyuz?"* dedim. Arkadaş, artık eve dönemeyeceğimizi, bir gerilla olduğumuzu, nasıl ki herkes mecburi askerlik yapıyorsa, bizim de öyle gerillaya getirildiğimizi söyleyince, dünyam başıma yıkıldı. Nujin sadece ağlıyor, *"Annemi özlüyorum"* diyordu. Arada bir de arkadaşlara dönüp; *"Gerillacılık zorla olur mu hiç? Beni zorla nasıl savaştıracaksınız?"* diye söyleniyordu. "Beni zorla nasıl savaştıracaksınız..." Nujin bu sözleri nasıl söylemişti bilemiyorum, ama askerlik ile gerilla arasındaki farkı en sade bir dille oraya koymuştu; Gönüllülük...

Yola çıkmadan önce bulunduğumuz yamaçtan Herekol'ü seyrettim. Evimizin penceresinden göründüğünden daha güzel görünüyordu. Çocukluğumdan beri sıkıldığımda, hayal kurmak istediğim anlarda gider, Herekol'ün nazlı nazlı süzülüşünü seyrederdim. Tıpkı masal anlatan bir nine gibiydi Herekol. Anlayan, tüm çılgınlıkları hoş gören, hiç tükenmeyen sevgisiyle, adalet ve mutluluk masalları anlatan, ak saçlı, nur yüzlü, bilge bir nineye benzerdi. Gideceğimiz yerde görebilir miydim acaba? Gerçi geçen yaz amcamın yaylasına kadar gitmiştik, ama yine de Herekol dimdik ve gururlu görünüyordu. Kış mevsiminde Herekol'ün yücelerini sisler ve bulutlar kaplasa da baharda bin bir çeşit çiçeğe ev sahipliği yaptığını ve tüm kış biriktirdiği karları coşarak akan küçük ırmaklara dönüştürdüğünü gözlerimle görmüştüm. Büyüdüğümü Herekol ile anlıyordum. Değişen mevsimlerle değiştiğimi duyumsuyordum. Şimdi görüntüsü hiç farklılaşmadığı halde, benim yaşamım kökünden nasıl da değişmişti?..

Yürüyüş başladığında Nujin'e benim arkamda yürümesini söylediler. Önümde yürüyen erkek arkadaş, arada bir dönüp bize bakıyor, yorulduğumuzda ara veriyordu. Dağlara alışık olduğumuzdan olsa gerek yürüyüş fazla etkilemiyor, ama nereye gittiğimizi, ne kadar uzaklaştığımızı anlamak için sık sık Herekol'e bakıyordum. Ve artık Herekol'den uzaklaştığımızda yüzünde Herekol'den izler taşıyan Nujin'e bakıyordum. Çok üzgün görünüyordu. Tam onunla konuşup bir şeyler söylemek istiyordum ki; bir erkek arkadaş gelip aramıza girdi. Onu artık göremiyordum. İçimi kötü bir duygu kapladı. Tam bunları düşünürken üzerinden atladığımız dereden bir avuç su içmek için eğildiğimde bir erkek arkadaş, *"Su içmek yasak"* diye müdahale etti. Yerimden kalktım, ama bu yasaklara bir türlü aklım ermediği için kızdım. *"Canım bu kadar çok akan su hepimize yeter. Niye yasaklıyorsunuz ki?"* dedim. Çevremdeki arkadaşların hepsi gülümsediler, ama cevap vermediler. Aradan bir saat geçmişti ki mola verdik. Bir arkadaş su bidonunu doldurup, bardakla arkadaşlara su dağıttı. O kadar bol suyu içmeyip, gelip bardaklarla su dağıtmalarını mantıklı bulmadığım gibi, ikinci bardağı istemeye utandım. Bunun çok sonraları zehirlenmelere karşı bir tedbir olduğunu öğrendim. Ama o zamana kadar hep, abartılı ve mantıklı olmayan bir uygulama olarak algıladım.

Akşam yavaşça iniyordu dağlara. Güneş Herekol'ün arkasına doğru kayarken, Piro genç bir kız edasıyla yükseliyordu. Henüz sonbaharın izleri görülmeyen eteklerinden köyümüzün arkasına doğru yürüyorduk. Köye ulaşıncaya kadar gece çökecekti ve ben sadece tek tük yanan ışıkları görebilecektim. Köyün arkasındaki sırtın üzerinden geçerken sadece karakolun ışıları görünüyordu, çok parlaktı ve hiç sönmeden ışıl ışıl yanıyordu. Annemi düşündüm. Kim bilir ne yapıyordu? Belki hala ağlıyordu. Beni düşünüp, ne yaptığımı, mutlu olup olmadığımı merak ediyordur. Gözlerim yaş doldu. Aslında kendi halimi düşündükçe ağlıyordum. Adımlarımın beni köyümden gittikçe uzaklaştırdığını fark ediyordum. Artık dönüşün olmadığını o gece gözlerimin içine bakarak, "Artık asker oldunuz" denilince daha iyi anladım ve umudumu kestim.

Devamı sayfa 31'de

PJA Parti Meclisi Üyesi Pelşin TOLHILDAN ile yaptığımız röportajı yayınlıyoruz

Özgür gelecek hayali kadın öncülüğünde gerçek olacaktır

Baştarafı 32'de

Ortadoğu tanrıça anaya ihanetin gazabına uğramıştır

Toplumsallaşmanın ilk ve en temel değerleri kadın tarafından neolitik devrim aşamasında yaratılmıştır. Daha sonra gelişen sınıflı toplum uygarlığı bu değerler üzerinden gelişmiş, kadının karanlık dönemi köleleştirilen bütün halklarla birlikte başlamıştır. Yaşanan bu değişimle kaybeden sadece kadın olmamış, erkek de en az kadın kadar düşürülmüş ve teslim alınmıştır. İnsanlık, halklar kaybetmiştir. Ortadoğu, kadın eksenli sistemin toplumsallığı yarattığı coğrafyadır. Kadınla aynı tarihi, kaderi, bir zamanlar aynı büyüklüğü ve görkemi, sonra da aynı düşürülmüşlüğü, kötü kaderi ve lanetlenmişliği yaşamıştır. Kadın güçlendikçe, yüceldikçe ve kadın eksenli sistem sürdükçe Ortadoğu büyümüştür. Ancak kadın özünden uzaklaştıkça, erkek egemenlikli sınıflı toplum geliştikçe Ortadoğu küçülmüş ve cüceleşmiştir. Bu topraklarda ilk trajedi kadının köleleştirilmesi ile başlamıştır. Önce kadın bilinci, ideolojisi, iradesi işgal edilmiş, parçalanıp hakimiyet altına alınmıştır. Sonra halklar, ülkeler, kadın ve erkek arasındaki eşitliği, özgürlüğü, paylaşımı, uyumu kaybeden Ortadoğu, giderek kendi özgürlüğünü de kaybetmiştir. Çünkü kendi kendini, kendi gücünün kaynağını parçalamıştır. Binlerce yıl aşk, güzellik, bereket yaratan tanrıça anaya ihanet eden Ortadoğu, tüm bunların gazabına uğramıştır adeta. Ve bu ihanet büyüdükçe lanetlilik artmış, yaşamın her sahasına, toplumun dokusuna sinmiştir. En bereketli topraklar kuraklaşmış, en güzel sular kurumuş, en büyük kutsal aşklar yanıp kül olmuş, yaşam adeta donmuştur Ortadoğu'da. Çünkü sevgi, kadın, adalet katledilmiştir. Ortadoğu içten içe kanamaktadır. Kanamaktadır çünkü katledilen gerçeklik bir türlü ölümü kabul etmemektedir. Ölüme karşı yaşam adına direnmekten 5000 yıldır vazgeçmemiştir. Tıpkı yüzlerce yıl Ortadoğu kültürünün Batı karşısında ne erimeyi ne de dönüşmeyi tercih etmeyip kendi gerçekliğinde ısrar etmesi gibi, kadın da ilk baştaki özünü yitirse de erkek egemenliğine asla tam teslim olmamış, aşağılanmayı, düşürülmüşlüğü kabullenmemiştir.

Kadın tarihi anlaşılmadan Ortadoğu kendi kimliğini kazanamayacaktır

Eğer bir toplumda demokratikleşmenin ölçütü kadınsa, bu gün Ortadoğu'da kadının durumunu ele alarak toplum yaşamında demokrasinin olmadığını saptamak, kolay olacaktır. Büyük Ortadoğu birikiminin yaratılmasına bu coğrafyadaki kadın öncülük etmiştir. Büyük, kutsal öncülükten tam tersi bir duruma düşüşün acısını her zaman olduğundan kat be kat fazlasıyla kadın yaşamıştır. Bu topraklar üzerinde yürütülen savaşlarda en fazla acı çeken, zorlanan kadın olmuştur. Mevcut geri gerçeklik, kadını tamamen toplum yaşamından silmiş ve kendi kaderine terk etmiştir. Uygarlığı büyüten ana, kendi evlatları tarafından yalnızlığa itilmiş, çağın özgürlüklerinden, yeniliklerinden koparılmıştır. Ağır toplumsal gelenekler, dinin özünden boşaltılan gerçekliği altında dogmatizmin ve kaderciliğin kurbanı edilmiştir. Kadın verilene razı, alnına yazılana boyun eğen, cennetin yasaklı meyvesini yiyen lanetli varlıktır. Yaşamda etkileyici, üretici ve yaratıcı iradesi yoktur. Erkek, malıymış gibi kendisini kadın üzerinde her türlü söz hakkına sahip görür. Ama kadın, kendisine ilişkin hiçbir konuda söz söyleyemez, hatta düşünemez bile. Kadına el verildiğinde bile ibadeti bozan bir kirlilik olarak bakılması, dini dogmaların yaşamdaki derin betonlaşmasını ifade ediyor. Bu nedenle Ortadoğu toplumlarında en acil ihtiyaç olan demokratikleşmenin yaşanması için başta Ortadoğulu kadınlarda olmak üzere bu konuda güçlü bir aydınlanmanın yaşanması şarttır. Kadın tarihi, anaerkil sistem, neolitik devrim gerçeği anlaşılmadan, bu sistemin yarattıkları bilince çıkarılmadan ve bu sistemden sonra geliştirilen sınıflı toplum gerçeği derinlikli tahlil edilmeden Ortadoğu kendini, tarihini, kimliğini ve geleceğini anlamayacak, dolayısıyla kazanamayacaktır.

"Kadınlar tanrıçalığa, neolitik devrimin analığına kadar yücelmiş, insanlığın kaderini, uygarlığı yaratmış bir geleneğin sahibidir. İnsanlığa aşkı, yaşamı, sanatı, özgürlüğü, adaleti getiren, binlerce yıl mutlu ve huzurlu bir dünyayı yaratan kadınlar... O zaman bugünkü kadın gerçeğini kabul etmemek ahlaki, vicdani ve insani yaklaşımın bir gereğidir."

– Savunmalarda "Kadın dünyası, bilinci, vicdanı, sevgisi, koruması farklı uygarlıksal değerler doğurmaya adaydır" biçiminde konuluyor. Kadının bu eksende getireceği tarih anlayışı, toplum, kadın-erkek çözümlemesi, kendinde yaratması gereken zihniyet devrimi Ortadoğu Rönesansı'nı nasıl etkileyecektir?

– İnsanlık tarihinin en büyük devrimi olan neolitik devrim, bu topraklarda yaşandı ve binlerce yıl sürdü. Ortadoğu halkları, neolitik dönemi geliştirerek ve özümseyerek yaşadılar. Bu nedenle diğer topluluklar uygarlığa geçişte onları benimsemede zorlandılar. Bu gün Batı'yı kabullenememesi de bununla bağlantılıdır. Kadın da neolitik devrimin öncü ve yaratıcı gücü olarak bu süreci o kadar içselleştirerek yaşadı ki, erkek egemenlikli sistemde de hep tanrıça kültüründen yana oldu, içten içe hep onu yaşadı. Erkeğin geliştirdiği yaşam ve ilişki tarzını tam benimsemedi. Ve bugün Ortadoğu'da halkların özgürlüğünü sağlayacak mücadelenin yeşereceği, geliştireceği en temel zemin olan kadın, binlerce yıllık direnişle ayakta kalan yüce ruh, güçlü ve temiz nefestir, yürektir. Bu anlamda Ortadoğu'da demokratik toplumun başarısı kadınla mümkün olacaktır. Kadın, yaşadığı aydınlanma ile gerçek bir doğuşu ve binlerce yıllık kölelik uykusundan uyanışı başaracaktır. Toplumun öncü gücü olacak kadar özgürlüğü ve demokratik mücadeleyi koruyacaktır.

Her şeyden önce bunun tarihsel mirasını, gücünü iyi tanımak, bilimsel değerlendirmek ve kadının insanlık için oynadığı analık rolünü kabul ederek hakkını vermek gerekir. Bu, başlangıç açısından oldukça önemli. Çünkü Ortadoğu'da dini dogmalar ve bunun betonlaştırdığı, donuklaştırdığı zihniyet yapısı var. Bu zihniyet yapısı bilimsel düşünce ışığında aşılmak, yenilenmek ve aydınlanmak zorundadır. Çünkü mevcut aşamada bu zihniyet yapısı, henüz bilince çıkarılmadığı için yaratıcılığı, coşku ve heyecanı kırıyor, kadını ve erkeği ile bir bütün olarak Ortadoğu halklarını gerici örtülerin, sınırların esiri yapıyor. Ortadoğu insanının kendi tarihi büyüklüğünü görmesini, çağın gerektirdiği yeniliklerle buluşup önemli bir çıkışı sağlamasını, dönüşüm yaşamasını bu zihniyet yapısı engelliyor. Yaşam kaynağı, yaşamın öğretici gücü, güzelliği olan kadını da akıl almaz, tahammül edilmez konumlara mahkum ediyor. Ortadoğu'nun tarih, uygarlık doğuran bir coğrafya olduğunu göstermek için yapılacak en anlamlı çalışma, günümüzde objektif ve sübjektif doğuş koşullarının Ortadoğu'da geliştiği demokratik uygarlığın gelişimine öncülük etmektir. Bunun gerekliliğine ve başarılacağına inancı büyütmektir. Başka türlü Ortadoğu'nun kurtuluşunu beklemek, dış güçlerin politikalarına ve değişim senaryolarına umut bağlamak olacak, kaybetmek ve kendini kandırmak anlamına gelecektir. Ancak kendini düşünen, kaderini eline alma gücünü ve cesaretini gösteren Ortadoğu kazanacaktır, özgürleşecektir.

Son iki yüzyıldır bunun dışında aranan çözümlerin Ortadoğu'ya neleri getirdiğini Ortadoğu'nun en temel halkları olan Araplar, Farslar, Türkler ve Kürtler yaşayarak gördüler. Daha fazlasını yaşamakta ısrar, en fazla halklara zarar verecektir. Bunu önlemenin biricik yolu da; Ortadoğu'nun tarihinin büyüklüğünü bilince çıkararak büyük tarihi gerçekliğe yaraşır bir yaşamı yaratma mücadelesine girmektir. Başkan Apo'nun Demokratik Uygarlık Manifestosu'nda belirttiği gibi; asgari bir rönesans, dinde reform ve aydınlanma devrimini başaran Ortadoğu, yarattığı büyüklükleri unutmanın lanetinden kurtulacaktır. Ortadoğu'da yaşam yeniden yeşerecek, yitirilmiş olan adalet, güzellik, aşk, yaratıcılık ve kadın yeniden kazanılacaktır.

Kadın için en fazla gerekli olan düşünsel uyanıştır

Ortadoğu'da acil çözüm geliştirilmesi gereken temel sorun toplumun demokratikleştirilmesidir. Demokratikleşmenin en güçlü dinamiği de tarihsel ve güncel konumundan, özgürlüğe en muhtaç kesim olmasından ve insanlığın kurtuluşunu getirecek öze sahip olmasından dolayı kadındır. Günümüzde başarmanın yolu, zihniyet devrimini yapmaktan geçer. Bu anlamda Ortadoğu'nun yapması gereken, kendi devrimini, ideolojik kimlik mücadelesini gerçekleştirmektir. Bu da anaerkil dönemin yıkılışıyla onun yarattığı değerler üzerinde yükselen sınıflı toplumun zihniyet ve ruh şekillenmesini, din, yaşam, hukuk, siyaset, kültür ve kadın-erkek ilişkileri üzerindeki yansımalarını, ortaya çıktığı tarihten itibaren –ilk olarak mitoloji, sonra dinler, daha sonra da felsefe yoluyla– bize kazandırılan zihniyet çarpıklıklarını, yanlışlıkları, dogmaları ve temelsiz ütopyaları görerek değiştirmekle mümkündür. Kadının, toplumun demokratikleştirilmesi gibi acil bir görevi başarması, kendisini aydınlatmasından ve bilinçlendirmesinden geçiyor. Aydınlanan kadın, aydınlanan toplum ve aydınlanan Ortadoğu olacaktır. Hak ettiği değere ve güzelliğe kavuşan kadın; yücelen, demokratikleşen ve barış içinde sorunlarını çözmüş bir Ortadoğu anlamına gelecektir. Ortadoğu, gücünü parçalayarak, anlamsız dogmalar ve sınırlar altında mahkum ederek kaybetti. En çok da tanrıçalarını, büyük kadınlarını fahişelere ve kör yaşayan kölelere çevirdiği için, onu doğuran ve büyüten neolitiğin analarına yüz çevirdiği için kaybetti. Kadın, bugün de binlerce yıllık baskı ve sömürüye rağmen ruhunun, yüreğinin bir parçasında hep koruduğu tanrıça kültürünün özüne inanarak ve bu özle Ortadoğu'da yeniden barışı, adaleti, özgürlüğü, halkların kardeşliğini ve insanlığı yaratarak hem Ortadoğu'nun hem kendisinin hem de insanlığın kurtuluşunu yaratmış olacaktır. Böylece binlerce yıllık bir lanetten, ihanet ve haksızlıktan kurtulacaktır. Kararan, körelen vicdanlar, yürekler ve beyinler sızlayacak, bağımsızlaşan insan düşüncesi, iradesi, özgürlük düzeyini sürekli yükseltecek ve yaşamı sürekli büyütecektir. Bu da özgür kadın ve erkeği, özgür toplumu yaratacaktır. Ortadoğu'nun binlerce yıllık acılarından alınmış en güzel intikam böyle olacaktır.

Bu temelde kadın, öncelikle her yönlü eğitimle, bilinçli, iradeli bir yapı oluşturarak kendisini geriliğin zemini olmaktan çıkarmalı ve yeniliklerin öncüsü kılmalıdır. Zihniyet devrimini, alternatif olmayı düşüncesinde, ruhunda ve vicdanında gerçekleştirerek topluma taşırmalıdır. Toplumsal aydınlanma özgür kadının gücüyle olacaktır. Çünkü 21. yüzyıl gerçekliğinde giderek kadının esas kilit nokta haline gelme durumu söz konusudur. Demokrasinin nihai zaferi de kadın özgürlüğüyle mümkündür. Mevcut uygarlık, sürekli erkek karakterli olarak gelişmiştir ve özü her zaman antidemokratik olmuştur. Ortadoğu'da kadınının uyanışı mevcut antidemokratik yapının yıkılmasının ve halkların kültürel mozaiğinin yeniden kurulmasının başlangıç adımı olacaktır. Kadının yaratacağı toplumsal sözleşmeyle yaşamı, ilişkileri yeniden düzenlemesi, her kesimin iradesini tanıması, devlet-toplum-birey arasındaki dengesizliği aşması, düşünsel özgürlüklere daha fazla yer vermesi mümkün hale gelecektir. İşte ikinci bir kadın devriminin başarılması, tanrıça kültürünün toplum yaşamında yeniden canlandırılması bunlarla bağlantılıdır. Maddi zenginliklerin insan yararına dengeli bölüşümü, savaşı dayatan yapılanmalara karşı barışın güçlendirilmesi, adalet ilkesiyle hareket edilmesi tanrıça anaya verilecek en büyük cevaptır.

Sivil toplum iradeli birey ve toplumun oluşumu demektir

Zaten kadının özgürlük arayışı, Ortadoğu'nun ve halklarının öze dönüş arayışıdır. Şekillenecek yeni ideolojik kimlik de bu anlamda kadın kimliğini taşımalıdır. Çünkü Ortadoğu'nun demokratikleşmesinin, yeni uygarlıksal gelişimi yaratmasının temel koşulu; ideolojik kimliğin yenilemesi, kendini alternatif konuma getirebilmesidir. Mevcut dünya sistemi, insan açısından ideolojisizliği, ruh-

"Zilan bir tanrıçanın sahip olduğu tüm güçlere sahipti ve bir tanrıça gibi yaşama, güzelliklere, doğru ve dürüst olana, adil olana, iyiliklere hakim olma şansını yarattı. Bu Tanrıça'nın tarihin başlangıcındaki Ana Tanrıça'dan kopuk olduğunu düşünmek büyük bir yanılgı olur. Yani mirasının dayandığı temel olgu kadının tarihsel büyüklüğüdür."

suzluğu dayatmaktadır. Bunun için de ideolojinin güçlü tarihsel dayanaklarıyla oluşturulması, köklü bir çözümün de özüdür. Ortadoğu tarihindeki tanrıça kültürü, o dönemin ideolojisini temsil ediyor ve temeli güçlüdür. Gücünü, insana verdiği değerden, özgürlükçülüğünden, adalet anlayışından almaktadır. Kadının yeni ideolojik kimliği şekillenirken, bu tarihsel kültür değerlerinin esas alınarak renginin verilmesi gereklidir. Bu anlamda ekonomi, siyaset, hukuk, kültür-sanat, toplum, aile, çevre, yani insan yaşamına dair ne varsa, kadın oluşturacağı alternatif projelerle rengini yansıtabilmelidir. Bunu, sivil toplum örgütlenmesini Ortadoğu gerçekliğinde pratikleştirerek yapabilir. Çünkü sivil toplum; hakkını isteyen, irade sahibi birey ve toplumun oluşumu demektir. Toplumun dönüşümü ve demokrasinin toplum yaşamında vücut bulması için bu örgütlenmelere katılarak onları güçlendirebilir.

Tabii mevcut durumda bunun zeminini bulmak bile güçtür. Uzun soluklu bir mücadeleyi ve tüm Ortadoğu kadınlarının birlikteliğini zorunlu kılıyor. Yaşanılan korkunç derecedeki düşürülmüşlük bizi umutsuzluğa düşürmemeli, tam tersine çıkışın önemli bir potansiyeli olarak ele alınmalı ve değerlendirilmelidir.

Ortadoğu zemininden çıkan Kadın Özgürlük Partisi PJA, bunun gerçekleştirilebileceğinin en açık ve güçlü ispatıdır. Bu gün toplumun, Ortadoğu'nun demokratikleştirilmesinde en iddialı öncülüğü yapmaya aday en örgütlü güç, Kürt kadını ve partisi PJA'dır. Ortadoğu kökenli bir hareket olması ve gücünü Ortadoğu'nun tarihsel birikiminden, değerlerinden alması nedeniyle tüm Ortadoğu kadınlarıyla –Arap, Fars, Ermeni, Türk, Asuri ve diğerleri ile– özgürlük mücadelesini ve onun kazandıracağı güzellikleri paylaşmak PJA'nın temel ideolojik yaklaşımlarından biridir. Dayandığı bilimsel ve haklı zemin, ancak tüm Ortadoğu kadınlarının ortak olmasıyla güçlendirilip en iyi olanı yaratmaya dönüşebilir. Beklenti ve umut, her zamankinden daha güçlüdür. Ortadoğu kadınının bir birinden kopuk kıpırdanışları, adımları güçlü bir örgütlülüğe ve diyaloğa kavuşturulursa anlam bulacak ve özgürleşmeyi yaratacaktır.

Bu kadınlar aynı zamanda tanrıçalığa, neolitik devrimin analığına kadar yücelmiş, insanlığın kaderini, uygarlığı yaratmış bir geleneğin sahibidir. İnsanlığa aşkı, yaşamı, şiiri, sanatı, özgürlüğü, adaleti getiren, binlerce yıl mutlu ve huzurlu bir dünyayı yaratan kadınlar... O zaman bugünkü kadın gerçeğini kabul etmemek, bunun karşısında ayağa kalkmak her şeyden önce ahlaki, vicdani, insani yaklaşımın gereğidir. Hele biz Ortadoğulu kadınlar için bu duruma razı olmak asla kabul edilemez, çünkü herkesten daha fazla kaybettirilen yaşamlarımızın, umutlarımızın, ayaklar altına alınan kimliğimizin, onurumuzun intikamı söz konusudur. Bu, insanlığını kazanma sorunudur, ölüm-kalım sorunudur. Kim bugün milyonlarca kadının mahkum edildiği mevcut konumun insanca, gerçek bir yaşam olduğunu iddia edebilir? Vicdanı olan hiç kimse! Bu anlamda tüm bölge kadınlarının sorunlarına ilgi duymak, paylaşmak, bu paylaşımı tarihimizden kazanacağımız ortak ruhla ortak kurumlaşmalara dökmek esas olmalıdır. Kadın evleri, dernekleri, vakıfları kurularak bunlar bünyesinde hem sorunlar tartışılabilir, eğitim yapılabilir, hem de toplum yaşamına yön verilebilir. Donuklaştırılan, kaybettirilen kadın gücü yeniden kazanılabilir. Bunun öyle kolay olacağını düşünmüyoruz. Tüm zorlayıcı yaklaşımlara karşı yılmadan, kendimize daha fazla güvenerek mücadele etmeyi esas almalıyız.

Bu temelde tüm Ortadoğu kadınlarını ortak örgütlenmelerle barış ve demokrasi mücadelesini yükseltmeye, ana tanrıça kültürünü yeniden canlandırmaya, aşkın gücünü toplum yaşamına yeniden ve daha güçlü bir şekilde akıtmaya çağırıyoruz. Özgür gelecek hayali, kadın öncülüğündeki mücadeleyle gerçek olacaktır.

– Demokratik mücadelede "toplumun en diri ve eylemli gücü, en sağlam sosyal dayanak" olarak tanımlanmasından hareketle kadının 'Üçüncü Alan Teorisi' çerçevesinde geliştirmesi gereken örgütlülük düzeyi ve bunun kapsamı nedir?

– Parti Önderliğimizin savunmalarında oldukça kapsamlı açtığı ve giderek toplumun gündemine getirilip, tartışılması gereken bir örgütlenme modeli, bir proje oluyor. Bu noktada Kürt halkının belli bir deneyimi oluştu. Öncesi de var, ama özellikle son üç yıllık süre içerisinde bu noktada belli bir deneyim oluştu. Bu alan açısından doğru bir örgütlenme ve pratikleştirme ortaya çıkarmak için doğru kavramak önemli. Üçüncü alan olarak ifade edilen sivil toplum örgütlenmeleri, sivil toplum projeleri hangi amacı taşıyor veya neye hizmet etmek, nasıl anlaşılmak ve nasıl hayata geçirilmek durumunda? Bu konularda net olmak gerekiyor. Bu noktada en fazla yoğunlaşması, tartışması, plan ve proje üretmesi gereken kadındır.

Parti Önderliğimiz üçüncü alanı klasik toplum ve despotik devletin dışında kalan alan olarak ifade ediyor. Kendisini ne tümden klasik topluma göre ne de demokratik olmayan devlete göre ayarlayan bir örgütlenme modelidir. Tam tersine toplumda yaşanan en temel ihtiyaçları karşılama temelinde toplumun öz iradesiyle ortaya çıkaracağı, örgütleyeceği bir model, bir proje oluyor. Kadın klasik toplum tarafından her yönlü baskı altına alınmış durumda, çok kötü bir tarzda kullanılıyor ve eşitsiz bir konumda yaşamaya mahkum edilmiş. Kadınla klasik toplum arasında böyle bir ilişki var. Mevcut süreçte kadına birçok yaşam zeminini kapatan bir toplum gerçeği söz konusu. Tarihsel gelişim sürecinde bu hep böyle gelişmiş. Belli yönleri değişerek, ama özünden çok fazla taviz vermeyerek günümüze kadar sürmüş. Farklı bir yaşam fırsatı sunan, kadının kendisini özgürce ifade etmesine olanak tanıyan, özgürlük ihtiyaçlarını ortaya koymasını kolaylaştıran bir toplum gerçeğini yaşamıyoruz. Bu anlamda kadını fazlasıyla boğan ve çok geri konumda tutan toplumsal bir gerçeklik var.

Devlet erkek egemen karakterli bir modeldir

Kadın, doğuşundan günümüze kadar devlet mekanizması içerisinde çok belirgin bir yer almamıştır. Arka planda olmuş veya birtakım dengelere oynamış, birtakım oyunlarla bir güç dengesi içerisinde yerini almaya çalışmıştır. Ama kadının öz olarak tarihin hiçbir aşamasında erkek egemen karakterli bir baskı aracı olan devlet mekanizmasında veya onun karar mekanizmasında yer alması söz konusu değildir. Devlet erkek egemen karakterli bir modeldir. Böyle olduğu için kadına yaşamın birçok alanını kapatan, kendisini gerçekleştirme anlamında hiçbir yaşam zemini sunmayan bir gerçekliğe sahiptir. Mevcut durumda devlet; kadını en fazla köleliğe mahkum eden, eşitsiz, baskıcı, sömürücü bir şiddeti en fazla kadın üzerinde yürüten bir aygıttır. Kadının köleleştirilmesi hep bu aracın ürettiği politikalar temelinde yürüdü. Bu anlamda kadının kendisini içinde bulacağı, ifade edeceği, gerçekleştireceği hiçbir yönü yok. Devletin kendisi de klasik toplum açısından ortaya çıkan gerçekliği yaratan bir araç oluyor. Bu anlamda kadının objektif olarak yer almadığı iki kurum klasik toplum ve devlet oluyor.

Bunun için üçüncü alanda kendini bulmak, orada kendini özgürce gerçekleştirmek kadının hem tarihi gerçekliği açısından çok daha elverişli hem de içine girdiğimiz yeni yüzyılda kadında gelişen özgürlük arayışıyla ele aldığımızda buna denk bir aktivite var. Kadın doğal olarak üçüncü alanı oluşturan kesim oluyor. Bu klasik toplum ve devlet onu kendi içerisinde yaşatamıyor; belki bir parçası haline getiriyor, kullanıyor, ama kadının tümden bu iki gerçeklikle bütünleşmesi, onunla yaşaması mümkün olmuyor. İkisi de kadını kendine has politikalarla boğuyor. Bu anlamda sivil toplum örgütlenmesi, kadının çok daha kolay anlayabileceği, ikna olabileceği ve çok daha kolay eylemsellik geliştirebileceği bir alan oluyor.

Kadın özgürlük mücadelesini yürütecekse, bu iddiasını yaşamsal kılmada kararlıysa çok acil bir biçimde örgütlenmelerini yaratmak zorundadır. Çok değişik kesimlerde, alanlarda ve biçimlerde örgütlenmeler yaratmak zorunda kalacak. Toplumun değişik örgütlenme modellerine ihtiyacıyla kadının örgütlenme ihtiyacı mevcut süreçte birbirine denk geliyor. Bu açıdan kadın bu alanı yaşamsallaştırmaya en yatkın potansiyel kesim oluyor. Bu konuda yapılması gereken bir görev mevcut sivil toplum örgütlenmelerini güçlendirmek, onları gerçekten yetkinleştirmektir.

Türkiye'de birtakım sivil toplum örgütlenmeleri var. Ama bunlar ne kadar toplumun, siyasetin ve devletin demokratikleştirilmesi perspektifi ile hareket ediyor? Bütün sivil toplum örgütleri buna göre bir daha ele alınıp güçlendirilebilir. Örneğin geçen yıl içerisinde sivil toplum örgütleri aylarca ölüm oruçlarına kilitlendi. Onu da kendisiyle birlikte çözebilecek daha farklı projelere, planlara kilitlenseydi, onlar üzerinde emek harcasaydı bu devleti adım adım demokratikleştirmeye katkı olurdu. Sivil toplum olmanın ölçüsü nedir veya onun işlevini başarıyla yerine getirdiğinin göstergesi nedir? Toplumda ne kadar demokratikleşmeye yol açabiliyorsun? Toplumu değişim-dönüşüme ne kadar tabi tutabiliyorsun, ne kadar sonuç alabiliyorsun? Devleti demokratik adım atmaya ne kadar zorlayabiliyorsun? Örgütlenmen ne? Eylemin ne? Yarattığın değişim ne? Devletin toplumdan, halktan çaldığı gücü ne kadar topluma geri kazandırıyorsun? Türkiye'nin, Kürt örgütlerinin bu konuda önemli bir birikimi olmasına rağmen yeterince işlev kazanamadıkları görülüyor. Topluma ne kadar iniyor? Toplumun temel sorunlarını ne kadar cevaplıyor? Bu konuda varolanların ciddi gözden geçirilmesi gerekiyor.

Kadın kendisinin özgürlüğe olan ihtiyacından, talebinden dolayı halka daha yakın. Halkın ihtiyaçları, halkın yaşadığı sorunlar nelerdir, bu sorunların çözümü nasıl olabilir konularında halka en yakın olması gereken kadındır. Sorunların muhatabıdır, çünkü yaşıyor. Parti Önderliğimizin de belirttiği gibi sivil toplum devletin veya klasik toplumun hizmetinde değil, toplumun ihtiyaçlarının hizmetindedir.

Kadına en fazla gerekli olan düşünsel uyanıştır

Toplumun ihtiyaçlarını kadın açısından yerinde ve çok somut tespit etmek mümkün olduğundan, onun örgütlenmesini yaratmak da artık bir emek, sorumluluk ve ciddiyet olayı oluyor. Bu konuda imkanlar da son derece var. Batman intiharlarında olduğu gibi yaşanan sosyal, siyasal, ekonomik bazı sorunların çok trajik sonuçlara yol açmasından sonra şurada şu kadar örgüt gerekiyor demeye de gerek yok. Legal sahada, çok farklı sivil toplum örgütlerinde yer alan kadınlar günlük olarak toplumla iç içe. Hangi sorunun aciliyet arz ettiğini, çözüm beklediğini çok net tespit edebilirler. Toplumdaki kadınların hemen hepsinde büyük bilinçlenme, aydınlanma sorunu ve eğitimsizlik var. Bunun yol açtığı çok ciddi sorunlar var.

Kadının toplumun demokratikleştirilmesi noktasında temel bir dinamik olmasına rağmen kendi işlevini yerine getirmemesi gibi bir durum ortaya çıkıyor. Toplumdaki kadının temel ihtiyacı eğitim, aydınlama ve bilinçlenmeyse buna denk bir sürü kurum, kuruluş ortaya çıkarmak, vakıf, dernek ve bazı platformlar kurmak çok rahatlıkla belirlenebilecek görevler oluyor. Bu alanın örgütlendirilmesini bütün kadınlar toplumun, siyasetin ve devletin demokratikleştirilmesinin olmazsa olmaz koşulu olarak ele almak durumunda. Bu temelde kadınlar çok somut projeler-örgütlenme modellerini gündemine alıp tartışabilir. Aslında espri şöyle belirlenebilir; kadın yaşamın hangi sahalarından en çok dışlanmışsa ve hangi alanda yer alması toplum yaşamını sakat bırakıyorsa, en çok o alanlarda sivil toplum örgütlenmeleri kurabilmelidir. Varolanları güçlendirmek kadar yenilerini oluşturabilirler. Örneğin bence kadınlara en fazla gerekli olan düşünsel uyanıştır. Kadının yaşamda hala silik, bekleyen konumu yeterince aşamayan gerçeğinin altında yatan bilinç karartılması, cehalettir. Bunu aşmak için dünyanın her yerinde kadınlar değişik örgütlenmeler yaratabilirler. Daha çok kadınların yer aldığı kadın tarihini araştırma kurumları, kadın üniversiteleri, kadın eğitim merkezleri, vakıfları, kadın yazar, sanatçı ve bilim adamları dernekleri, birlikleri, odaları vb. yine kadın ve siyaset olgusunu araştıran, topluma güçlü kadın siyasetçiler kazandıracak değişik eğitim merkezleri; kadınların ekonomik, siyasi anlamda yönetim gücü kazanacağı, kendi rengi ile yöneticilik yapma deneyimini güçlendireceği değişik kapsamlarda çalışma merkezleri, legal zeminde kadın partileri kurulmalıdır.

Örneğin bugün sanayinin birçok dalı kadını ucuz iş gücü ve reklam aracı olarak kullanıyor. Fuhuş sektörü hala milyonlarca kadını pazarlıyor. Son günlerde basında çok sık yer verilen milyonlarca çocuğun cinsel istismara maruz kaldığı, seks amaçlı kullanıldığı haberleri var. Bütün bunlar toplumun vicdanını kanatan, sağlıklı bir sosyal dokuya ulaşmayı engelleyen gerçekliklerdir. Bunlar aşılmadan insanlığın vicdanı hep kanayacak. Bunları aşmak belki uzun vadeli bir mücadele olayıdır, ancak bu gerçekliği üreten zeminleri ortadan kaldıracak birçok örgütlenmeyi yaratabiliriz. Yine çok ciddi çevre sorunları var. Kadınların hepsi mutlaka bir çevre örgütüne üye olmalı ya da ihtiyaç olan alanlarda kadın bakış açısının hakim olduğu örgütlenmelerle bu sorunların çözümüne daha güçlü katkılar sunulmalıdır.

Üçüncü Alan Teorisi kadının öz gücünü işleteceği sahadır

Son siyasal gelişmeler de bir kez daha üçüncü alanın örgütlenme gerekliliğini, aciliyetini gündeme getirmektedir. Üçüncü alan teorisinin kadının kendisini gerçekleştirme teorisi olduğunu, bir irade, öz güç ve özgürleşme sahası olarak da adlandırılmasının doğru olacağını düşünüyoruz. Bu anlamda üçüncü alan teorisini başarıyla hayata geçirmek, özgürleşme imkanlarını doğru değerlendirmek ve kadının öz iradesini ve gücünü ortaya çıkarmak olacaktır. Bu yaklaşım ve bilinçle sahip çıkma olursa, bu alanın geliştirilmemesi için ciddi bir engel yoktur. Kadının buna yetecek birikimi oluştu. İddiası yansıyor. Bundan sonra önemli olan bunu pratikleştirmek, ortaya koymaktır.

- Parti içerisinde çete çizgisi ve Kürt gericiliği ile mücadelede kadın nasıl bir rol oynadı? Bunun için sahip olduğu miras hangi temeller üzerinde yükseliyor?

– Parti Önderliğimiz savunmada çete çizgisinin parti ortamında yarattığı tahribatları oldukça kapsamlı açıyor. Bu gerçeklik temelinde baktığımızda çete çizgisinin ortamımıza hakim kılınmasında en

fazla zorlanan, deyim yerindeyse trajediler yaşayan kadın olmuştur. Bunun hala yeterince anlaşılmayan, tartışılmayan, açımlanamayan birçok boyutu var. Anlatılması biraz zor, insana acı veren, öfke yaratan bir durumdur bu.

En somut bir örnek '92 Amed pratiğidir. Bu süreçte onlarca kadın gerilla çok basit güdüler temelinde ele alınmış, sonra da siyasi çalışmalar adı altında ölüme gönderilmiştir. Bu pratiğin sahibi olan Şemdin'in şu anki durumu değerlendirildiğinde daha iyi anlaşılacaktır. Bunun dışında gericiliğin yansımaları ve yarattığı trajik sonuçlar olmuştur. Özgürlük mücadelesine gelen kadın potansiyeline devrimcilik adına farklı geriliklerin dayatılması, şekillendirmelerin kazandırılmak istenmesi, kadın gücünün ağır güç olarak görülüp özgürleşmesi için gerekli olan mücadeleye girmesinin engellenmesi vb. durumlar yaşanmıştır. Tüm bunlara rağmen kadın potansiyeli özgürlük saflarına akmaya devam etmiş, karşılaştığı zorlanmaları, ağırlıklı erkek egemenlikli yaklaşımlardan ve geriliğinden kaynaklanan sorunları yaşamasına rağmen vazgeçmemiş, direnmiştir. Hatırlıyorum ilk saflara katıldığımda bulunduğum alanda aylarca ordu saflarındaki kadının cephe faaliyetlerine gitmesi, kadının orduda yapamayacağı vb. anlayışlar dayatıldı, tartışmalar yürütüldü, bizleri ikna etmeye çalıştılar. Ama hiçbir kadın arkadaş bunu kabul etmedi. Çok derinlikli bir ideolojik bakış açımız da yoktu, bilincimiz bugünkü kadar aydınlık değildi. Ama tanımını güçlü yapamadığımız, belki birçoğumuzun teorik olarak ifade edemediği, ama içimizde ta derinliklerimizde köleliğe duyduğumuz sınırsız öfke bizi direnmeye, inatlaşmaya ve ısrara götürüyordu. İlk adımlarımız genelde gerici anlayışlar tarafından –ki bunların klasik köle kadın gerçekliğinden kaynaklı yönleri de olsa ağırlıklı erkek gericiliği biçiminde karşımıza çıkıyordu– hep engellenmek istendi. Bazen inançsız yaklaşıldı, bazen alay edildi, bazen izleyici kalındı, feodal ölçülerle tahrik unsuru olarak değerlendirildi vb...

Ancak bizi yürüten, özgürlüğe bağlayan ve bu geriliklere karşı ölümüne inatlaştıran Parti Önderliğimizin bize olan sınırsız sevgisiydi. Belki kadın çok zorlanıyordu, anlaşılmadığını, değersiz görüldüğünü, bazen yalnız olduğunu düşünüyor, etkileniyordu. Ancak yaşamının en zor anında direnecek gücü yüreğinde her zaman hissettiği ve karşılığını yaratmak için çırpındığı bu büyük sevgiden alıyordu. Bu büyük sevgi giderek bize aydınlanmanın, büyümenin, örgütlenmenin, sınırsız gelişmenin kapılarını açtı, silahlarını yaratıp elimize verdi. Kadın bunların hepsine büyük bir inanç ve tutkuyla sarıldı. Belki gerektiği kadar olmadı, eksiklikleri çok oldu, bazen büyük hatalar yaptı. Ancak bunun toplamı kadının özgürleşme süreci olarak değerlendirilebilir. Bu süreç parti ortamında da sürekli özgürlüğü, güzelliği, büyüklüğü tahrik eden bir olgu olarak giderek gelişti. Bu anlamda çeteci çizgi ile en büyük mücadele gücü buradadır diyebiliriz. Yani çeteciliğin, geleneksellikleri kendisini yaşatacağı zemini kurutma, özgürleşmenin, örgütlenmenin ve yücelmenin zeminini açma, bunun gelişimini tahrik etme çeteci anlayışın da bitişini getirecek bir gerçeklik konumunda olmuştur. Bu anlamda Parti Önderliğimizin kadını örgütün teminatı olarak değerlendirmesi çok yerindedir.

Zilan yoldaşın mirasının dayandığı temel olgu kadının tarihsel büyüklüğüdür

Zilan yoldaş bu gerçekliğin zirvesel ifadesidir. Zilan arkadaşın eyleminin çeteci çizginin içimizde kendisini aktifleştirip örgütü içten ele geçirmek istediği '96 yılında gerçekleşmiş olması elbette tesadüf değildir. Mücadele gerçekliğini bitişle karşı karşıya getirmek isteyen bir çizgiye karşı Kürt halkının, özellikle Kürt kadınının özgürlüğümüzü tehdit eden her olguya karşı sınırsız savaşmayı, bizi bitirmek isteyen, inkar eden gerçekliğe cevabımızın nasıl gelişeceğini gösteren bir çizgiyi yarattı. Başkan Apo bu eylemin değerini herkesten daha çok ve derinlikli anladı ve cevaplarını yaratmakta gecikmedi. *"Parti tarihimiz boyunca PKK'nin askerlik çizgisini temsil eden en yetkin eylem"* olarak değerlendirdi Önderlik. Bu aynı zamanda çete çizgisine verilmiş en kapsamlı cevap olarak da değerlendirilebilir tabii. Parti Önderliğimizin kadını bitiren, kullanan, imhaya gönderen, en basit güdülerine kurban eden, özgürlük tutkularını hiçe sayan çeteci çizgiye karşı; özgürlüğünü, kaderini eline alan, kendi özgürlüğüne yönelmiş tüm gericilikleri yakıp-kül etme gücüne ulaşan kadını yarattı ve bu kadın büyüdükçe çete çizgisinin, buna zemin yaratan anlayış ve eğilimlerin yaşama zemini de daraldı. Bu tıpkı iyiliklerin, güzelliklerin, aydınlığın hakim oldukça kötülük, çirkinlik ve karanlık güçlerin yok olması gibi bir şey. Bu anlamda bu gücün mirasını, Mezopotamya topraklarında doğan ve tüm Ortadoğu'ya, dünyaya yayılıp binlerce yıl hüküm süren tanrıça kültüründen aldığını söylemek hiç de abartılı olmaz. Zilan bir tanrıçanın sahip olduğu tüm güçlere sahipti ve bir tanrıça gibi yaşama, güzelliklere, doğru ve dürüst olana, adil olana, iyiliklere hakim olma şansını yarattı. Bu Tanrıça'nın tarihin başlangıcındaki Ana Tanrıça'dan kopuk olduğunu düşünmek büyük bir yanılgı olur. Yani mirasının dayandığı temel olgu kadının tarihsel büyüklüğüdür, her şeyden önce. Ve bu tarihsel büyüklük üzerinde PKK'nin başlangıcından beri varolan şehitler gerçeğidir. Yine her geçen gün Başkan Apo'nun içimizde büyüttüğü özgürlük tutkusudur, binlerce yıllık halkımızın özlemlerinden, barış ve özgürlük arayışlarından, acılarından beslenen özgürleşme kararlılığımızdır.

– Parti Önderliği *savunmalarında "savaşın da barışın da kaderini belirleyecek olan kadındır" belirlemesi yer alıyor. Bu temelde kadın meşru savunma çizgisini kendi boyutunda nasıl geliştirecek?*

– Kadının geliştireceği meşru savunma halkımızın, yine genel partimizin belirlediğinden çok ayrı değil tabiiki. Yani barış ve demokrasi savaşçılığı, ancak özgürlüğümüzü, kimliğimizi, varlığımızı hedefleyen her türlü güç karşısında sınırsız mücadele etmeyle olur. Bunun özgünlük boyutunda açımlanması gereken temel birkaç yönüne ilişkin belirtebilirim. En genel anlamı ile PJA olarak kadın özgürlüğünün geliştirilmesi için öz gücüne dayalı büyümek, gelişmek ve her yönlü yetkinleşmek esastır. Ne herhangi bir dış gücün ne de içimizdeki egemen erkek ve klasik kadın gerçeğinin insafına kendi kaderini terk etmesi olmalı. Kadın açısından gerekli düşünsel aydınlanmaya, ideolojik yetkinliğe, örgütsel açılıma ve kitlesselleşmeye ulaşmak, ordu gücü olarak nicel büyümeyi sağlamak meşru savunmanın öncelikli anlaşılması gereken yönleridir.

Bunun bir de siyasi boyutu var; demokratik siyasetin, mücadelenin geliştirilmesi, barışın hakim kılınması, halkların kardeşliğinin geliştirilmesi, tüm dünyayı tehdit eden ekolojik sorunların çözümünün geliştirilmesinde sonuna kadar yer almak, bunun öncülüğünü kadında geliştirmek esastır. Hukuksal boyutu var; binlerce yıllık ataerkil geleneklere, hukuk anlayışına, örf ve adetlere dayalı olarak kadını, halkları baskı altında tutan, sömüren tüm kural ve tabular, örgütlenmeler karşısında hukuksal mücadele yürütmek esastır. Bunun kültür-sanat-edebiyat yönü var. Kısacası meşru savunmanın kadının yaşam dışına itildiği, bilinçsiz, örgütsüz ve siyasetsiz, bir bütün öz savunmasız bırakıldığı her alanda geliştirilecek boyutları var. Yani öyle örgütlü, bilinçli, siyasetli, kültürlü ve güçlü olacaksın ki; hiç kimse varlığını, özgürlüğünü, özgünlüğünü, kimliğini, onurunu tartışma konusu yapmayacak. Buna saldırma güç ve cesaretini göstermeyecek. Aksi halde meşru savunmanın askeri boyutu gündeme girer. Yani özgürlüğümüzü, varlığımızı hedefleyen hangi güç olursa olsun onurumuzu, kimliğimizi, halkımızı ve ülkemizi korumaktır.

Tüm bu alanlarda kadın önemli bir tecrübe, cesaret, örgütlülük kazanmış ve her şeyden önce geçmişle kıyaslanmayacak bir aydınlanmayı yaşamıştır. Kölelik zincirlerini kırmıştır, ruhunu, fiziğini ve düşüncesini alabildiğine aydınlatma ve özgürleştirme sürecinin içinde giderek daha fazla kendinden emin yürüyor. Dileğimiz tüm güçlerin bunu görmesi ve saygılı olmasıdır. Kimse kadının, hele hele PKK'deki kadının öyle eskisi gibi kandırabileceğini düşünmemeli, kadının örgütsüz ve bilinçsiz olduğunu düşünme gafletine girmemelidir. Bu konuda yaşanacak herhangi bir hakaret, saygısızlık, boşa çıkarma, imha ve inkara kalkışmayı Önderliğimize, halkımıza, her şeyimizi borçlu olduğumuz büyük şehitlerimize verdiğimiz söze bağlı kalmanın, onurumuzu, kimliğimizi, özgürlüğümüzü korumanın ve kendimize saygılı olmanın gereği olarak cevaplandırma gücünde olduğumuz bilinmelidir. Bunun gücünü Başkan Apo'nun İmralı koşullarında tutulmasına duyduğumuz sınırsız öfkeden, bu gerçeği değiştirmenin kendimizdeki kölelik zeminlerini yıkarak halkları özgürleştirmekten geçtiğini bilmenin yarattığı kararlılıktan, yüreğimize Özgürlük Güneşimizin ve Tanrıça Anamızın armağanı olan özgürlük tutkumuzdan her zaman olduğundan daha fazla alıyoruz.

Eğer bir toplumda demokratikleşmenin ölçütü kadınsa, bu gün Ortadoğu'da kadının durumunu ele alarak toplum yaşamında demokrasinin olmadığını saptamak, kolay olacaktır. Büyük Ortadoğu birikiminin yaratılmasında, bu coğrafyadaki kadın öncülük etmiştir.

Değişimi yaratmayı temel felsefe yapanlar bunun eylemi ve örgütlenmesini yaratabilirler

Baştarafı sayfa 21'de

Değişimi, katılarak yaratmayı esas almalıyız

Her yönüyle ortak noktalarda birleşecek, demokratik bir cumhuriyeti yaratacak, bunun sivil ve demokratik siyasetini yürütecek bir koordinasyon çatısı altında demokratik Türkiye için herkesin hizmet ve mücadele edeceği, onun geleceğini belirleyeceği bir mücadele, direniş, tutum, davranış, birlik esprisini geliştirmek temel bir husus olmakta, üzerinde durulması, açığa çıkartılması ve büyütülmesi gereken bir mücadele olmaktadır. Demokratik siyaset, tüm çevrelerin, sınıf ve toplumsal kesimlerin, etnik yapıların katılımına dayalı bir sistem olarak Türkiye'deki sorunların ağırlığını daha da hafifletecek ve bunların çözümünün tek yolu olacaktır. O açıdan seçim ve siyasi partiler yasası tartışılırken bunların doğru temelde geliştirilmemesi, eskiyi aşmayan bir noktada kalması elbetteki ileriye adım atmanın çok fazla gerçekçi ve mümkün olmayacağını gösterir. Mevcut siyaset gerçeği artık tıkanmıştır. Bu anlamda demokratik toplumun oluşturulması için mevcut siyasi yapılanmalar çekim merkezi olamayacağı gibi, sorunları karmaşıklaştırmaktan, derinleştirmekten öteye gitmemektedirler. O açıdan yapılması gereken en önemli şeylerden biri de yeni bir siyasal partiler yasası ile beraber demokratik siyasetin, düşüncenin ifadesi ve örgütleme özgürlüğünün önünün açılmasıdır. Anayasada yapılan kısmi değişiklikler kısmi bir ilerleme olsa da bir zihniyet değişikliği olmadığından dolayı fazla uygulama değerini de bulamamaktadır. O açıdan vitrin değişiklikleri olarak gündeme gelmenin ötesine geçmiyor. Bu tür vitrin ve imaj değişikliği yerine zihniyeti değiştirmek daha da önem kazanmaktadır. Böyle bir zihniyet açılımı ve politika değişimi ile birlikte demokratik siyasetin de önü açılabilir ve bu temelde sorunların çözümü gelişebilir. Bu konuda mücadele etmeden bir ilerlemenin gerçekleşeceğini beklemek zor olmakla beraber bunun için mücadele etmenin gerekliliği de ortadadır. Demokratik siyaset için bütün siyasal partilere, görüşlere, düşüncelere, örgütlenmelere serbestlik hakkı tanınmalı, bu temelde mevcut anayasa bütün antidemokratik yasalardan ayıklanarak yeni bir anayasa ortaya çıkarılmalıdır. Demokratik parti ve çevreler önündeki engel ve yasakların kaldırılması demokratikleşmenin bir gereğidir. Mücadelenin bu noktasının yakalanmasının zorlukları olsa bile mücadelenin eksenini buna oturtmak bir zorunluluk olmaktadır.

Şüphesiz Türkiye'nin sorunları mevcut yaklaşımla çözümlenemez. Demokrasi isteyen bütün güçler demokratik mücadelenin geliştirilmesi esprisiyle birleşebilir. Bu konuda demokratik bir bloğun, demokrasi, emek platformlarının oluşturulması ve siyasi partilerin birlik noktalarını yakalamaları önem taşımaktadır. Bir demokrasi bloğunun oluşturulması temel noktalardan biri olduğu gibi, demokratik siyasette açık olan veya bunu yapmak isteyen her parti ve çevre bu blok içinde kendi örgütlenmesini, bunun ilişki düzenini yaratabilir. Sivil toplum örgütleri ve kitle inisiyatifleri demokratik mücadele yöntemleri ile bunu her düzeyde çok etkili bir biçimde geliştirebilirler. Kimlik bildiriminde bulunmak; ana dilimi, kimliğimi, kültürümü istiyorum demek bu mücadelenin bir boyutu olmaktadır. Yine Türk halkının, Türkiye'nin demokratikleşmesini, Kürt kimliğinin ve kültürünün tanınmasını istiyorum şiarıyla demokrasi mücadelesini geliştirmesi gerekmektedir. Herkes *"birlik temelinde Demokratik Cumhuriyet'te yaşamak istiyoruz"* şeklinde bildirimlerde bulunabilir. Bu temelde eğilim gösteren partiler, çeşitli demokratik platformlar, kitle inisiyatifleri, yine demokratik kadın ve gençlik hareketleri bu mücadelenin önemli bir dinamiği olarak demokratikleşmeyi geliştirmek, demokratik toplum mücadelesinin etkili gücü olabilmek açısından bizzat kendileri böyle bir mücadeleye katılarak değişimi yaratabilirler. Katılarak değişimi yaratmayı temel felsefe ve ahlak ölçüsü yaparak bunun eylemini ve örgütlenmesini yaratabilirler.

Bu çerçevede örgütlenmek, ortak noktada birleşerek ileriye atılmak ve her düzeyde etkili mücadele yürütmek, direnmek demokratik siyaseti ortaya çıkaracağı gibi, toplumun çeşitli kesimlerinin inisiyatifini ve iradesini de geliştirecektir. Sivil toplum örgütlenmesi ancak devletin demokratikleştirilmesi ve geleneksel toplumun aşılmasının yolunu açabilir. Mevcut hükümet artık miadını doldurmuştur. Bu hükümete birçok fırsat ve olanak tanınmasına rağmen bunların hiçbiri doğru temelde değerlendirilemedi. Değişim ve demokratikleşme temelinde Türkiye lehine hiçbir ciddi adımın sahibi olmadı, olamazdı da. Bazı göstermelik yaklaşımlarla işi kurtarabileceğini sandı. İç ve dış politikada, ekonomiye, hukuka, siyasete yaklaşımda aynı yaklaşımları gösterdi. Bunun için iç ve dış politikası bir açmaz içindedir. Bu açıdan mevcut hükümetin aşılması gerektiği, parlamentodaki partilerin de bunların değişik versiyonları olduğu çok fazla çözüm üretemeyecekleri gerçeği ortadadır. O zaman demokratik siyaset, düşünce ve inanç özgürlüğünü ve bunun örgütlenmesini isteyenlerin demokratik değerler noktasında birleşerek geniş bir blok çerçevesinde mücadelelerini ortaya koymaları gerekmektedir. Hatta inanç özgürlüğünü savunan Alevilerden tutalım Müslümanlara ve değişik inanç ve mezheplere kadar; gerçekten demokratik bir temelde hizmet etmek istiyorlarsa inancı ne olursa olsun, dar, tutucu ve muhafazakar olarak direnecek lerine veya çeşitli kesimlerin kendilerini kullanmasına zemin olacaklarına demokratik cepheye katılmaları gerekmektedir. Demokratik bir cephede kendi inanç ve özgürlüklerini, yine demokratikleşmeyi, örgütlenmeyi düşünce ve ifade özgürlüğünü savunabilirler. Kimlik ve kültürel farklılıkların bir arada yaşamasına saygı göstererek bunun olgunluğunu gösterebilirler. Diğer türlü ayrı ayrı cephelerde siyaset yürütmek, özgürlük istemek parçalı ve dağınık bir biçimde mücadele etmek olacaktır ki, bunun da başarılı olması geçmiş pratiklerde de görüldüğü gibi mümkün değildir ve demokratik gelişmeye, Türkiye'nin geleceğine, Kürt kimliğinin gelişmesine çok fazla hizmet etmeyecektir. Ayrı ayrı kalan grup ve kitle inisiyatifleri, demokratik güçler, aydınlar, demokratik Kürt hareketiyle ortak mücadele ekseninde birleşmediği sürece çok etkili bir demokrasi mücadelesinin geliştirileceğini düşünmek mümkün değildir. Bu konuda birlik noktalarını ve ortak paydada buluşmayı yaratarak ileriye atılmak, demokratik bir mücadeleyle mevcut sistemi değiştirip demokratikleşmeye ve özgür birlik temelinde bir arada yaşama temelinde mücadele etmek, bunun çabası ve mücadelesi içinde olmak günümüz dünya gerçekliğinde bir zorunluluk olarak önümüzde durmaktadır.

***Duyuni Umumiye:** Kelime anlamı Genel Borçlar'dır. Osmanlı İmparatorluğu devrinde 24 Ağustos 1854'ten başlayarak ödenmesi 25 Mayıs 1954'e kadar süren dış borçlanmaların ve bunların tasfiyesi için kurulan teşkilatın adıdır.

Gerillanın Sınırı Yüreğinde

Baştarafı sayfa 27'de

Geceyi ayaklarımın altında bilye gibi yuvarlanan taşlarla mücadele ederek geçirdim. Her adımda düşüyor, kalktığımda tekrar düşeceğimi tahmin ettiğim halde yine düşmekten kurtulamıyordum. Sihirli bir dünyaya gelmiştim ve her şey benim ağlamam için elinden geleni yapıyor gibiydi. Karanlık, yuvarlak taşlar, Nujin'in gözyaşları, gözden kaybolan Herekol ve uzaklaşan köyümüz...

Beytüşşebap zozanlarına gidiyorduk. Çıktıkça bitmez gibi görünen Kato Jîrkê'nin sihirli ve insana hükmeden dünyasını hissetmeden çıkıyordum. Yıldızların buradan daha yakın, dünyanın çok geniş olduğunu çok sonradan hissedecektim. Uçurumların özgürlüğe ne kadar yakın olduğunu, zirvelerinden yamaçlarına doğru serpilmiş ağaçlarının yalnızlığın korkusunu nasıl yendiklerini ve gökyüzüne yükselen zirvelerinin ne denli ulaşılmaz ve görkemli olduğunu savaştıkça anlayacaktım. İçimdeki inanılmaz korku ile çıktığım bu dağları yıllar sonra özleyeceğimi, orada iki dakikalığına soluk alabilmek için her türlü zorluğa katlanmaya hazır olacağımı ve hiçbir toprağın yüreğimi bu kadar doldurup taşıramayacağını nereden bilebilirdim ki? Bitmeyen yokuşuna kızdığım o anda tek hissettiğim yabancılıktı. Ait olmadığım yerlerde olmanın ürkekliği ve soğukluğunu yaşadığım için olsa gerek, sadece yorulmuş bacaklarım ve sırtımdan, alnımdan akan terleri duyumsuyordum.

Labirent gibi kayalıkların arasında yürürken, bir kadın sesi duydum. Önce bunun Nujin'in sesi olduğunu düşündüm. Ama birkaç adım daha yürümemiştim ki; karanlığın içindeki o ses çok yakınımdan, *"Merhaba"* dedi. Noktaya gelmiş olmanın sevincini bu kadın gerillaya duyduğum şaşkınlık bastırmıştı. Saçları düzenli, arkadan bağlanmış, fazla iri yarı olmamakla beraber oldukça güçlü ve dik görünen bu kadın o alandaki bayan arkadaşların komutanıydı. Ona şaşkın şaşkın bakarken, elini omzuma götürerek, *"Çok yoruldunuz mu?"* dedi. Yorulmak ne kelime bitmiştik, fakat Nujin ile aynı anda, *"Yoo, fazla değil"* dedik. Bunu neden söylemiştik bilemiyorum, ama sanırım onun kadın olmasının verdiği rahatlıktandı. Uyuyup dinlenmemizi, yarın görüşeceğimizi söyleyerek ayrıldı. Önce bunun bir rüya olduğunu zannettik. Bu kadar uzakta ve tek başına gördüğümüz bu kadını sabah görebilmek için sabırsızlanıyorduk.

Gecenin ilerleyen saatlerinde, *"Nöbetçisin"* diye uyandıran arkadaştan adeta iki günün öfkesini çıkardım. *"Git kendi nöbetini kendin tut!"* diye bağırdım. Arkadaş elindeki listeyi gözden geçirerek, sessizce, *"Tamam heval, sen uyu. Hem yanlışlık olmuş, başka arkadaş nöbetçiymiş"* diyerek ayrıldı. Uzun zaman nöbet tutmadığımı, aylar sonra Azime arkadaşın verdiği askeri elbiseleri giyince fark ettim.

Sabaha doğru biri, telaşlı, ama kısık bir sesle uyandırdı. İşaret parmağını dudaklarına götürmüş *"sus"* işareti yapıyordu. Aynı şekilde Nujin'i de kaldırıp, olduğumuz yere oturduk. Akşam gördüğümüz bayan arkadaştı. Bize, *"Düşman hemen üst tarafımızda, sessiz olun"* dedi ve etraftaki helizlerden toplayarak kamuflaj yapmaya başladı. Üzerimizi yeterince kapadıktan sonra, *"Üçümüz bu kayanın altında kalacağız"* dedi.

Bu kadar korku, yorgunluk, isteksizlik yetmiyormuş gibi bir de operasyon ve çatışmayı kaldıramazdım. Ağlamaya başladım. Nujin daha yeni kuruttuğu göz pınarlarını tekrar akıtmaya başlamıştı bile. Azime arkadaş şaşkınlıkla bize bakıyordu. Ne olduğunu anlayamamıştı. Bizi sakinleştirmede oldukça güçlük çekti. Gün öğlene dönerken, üzerimizdeki helizlere rağmen derimizi delip geçen kızgın güneş altında oldukça susamıştık. Su istiyorduk ve ısrarımız gittikçe artıyordu. Sonunda Azime arkadaş sürünerek yandaki arkadaşlardan üç bardak kadar su getirdiğinde, yaşamını bizim için tehlikeye attığını bilmiyorduk. Sonra çantasının ön cebinden çıkardığı küçük naylon torbadaki limontuzu-şeker karışımını suya karıştırarak uzattı; uzattığı su ile gözleri aynı parlaklıktaydı. Hiçbir yerde göremediğim bir sevgi ile karşı karşıyaydım. İçimde adını koyamadığım bir kıpırtı başlamıştı. Bir hayal miydi? Dağlarda yapayalnız ve gerilla!.. İçimden *"Demek kadın da savaşabilirmiş"* diye geçirdim.

Birden Nujin sesini kısarak; *"Heval seni de mi zorla getirdiler?"* diye sordu. Azime arkadaş yapmadığı bir hatanın özeleştirisini verir gibiydi, *"İnsan hiçbir şeyi zorla yapmamalı"* diye yanıtladı. Gülüşündeki sıcaklık içimi ısıtmıştı, bir şeylerin farklı olduğunu anlamıştım. Devam etti, *"Bir yanlışlık olmuş herhalde, gerilla olmak tüm insanların hayalinde olan bir şey, gönüllülük işidir..."* Gönüllü olmak, istemek ve sevmek... Bu kavramları ilk kez duymuyordum, ama ilk kez bana ait olduklarını hissediyor ve bunun beni güçlendirdiğini duyumsuyordum.

Akşama doğru düşman çekilmiş, tüm arkadaşlar toparlanmış sohbet ediyorlardı. Artık Kato'larda kalınamayacağını çünkü havaların soğuduğunu ve kış hazırlığı yapmaları gerektiğini söylüyorlardı. Bazen bizimle de konuşmak istiyorlardı, ama ne söyleyeceğimizi bilemediğimizden yüzümüzü dönüyorduk. Hava iyice kararmış, ocaktaki koca kütüklerin közleri hala, için için yanıyordu. Etrafında oturmuş komutanımızı dinliyorduk. Rüzgar estikçe, közlerin üzerindeki külleri kaldırıyor, kızıllığı yüzleri aydınlatıyordu.

– *"Dağlara alıştınız mı?"* diye sordu.

Niçin sormuştu bu soruyu? Yoksa bizi eve mi gönderecekti? İçimde garip bir his duydum. Hem istiyor, hem de elinde su ile Azime arkadaşın gülen yüzünü düşünüyordum.

"Sizleri gerillaya böyle almak istemezdik. Arkadaşlarımız talimatı yanlış anlamışlar. Ama isterseniz burada da kalabilirsiniz, gidebilirsiniz de..." dedi, sonra devam etti, *"Sizi eğitim kamplarına da gönderebiliriz."*

Dönüp Nujin'e baktım. Onun gözlerinde de şaşkınlık vardı. Ne tuhaf, gitmeyi o kadar isterken şimdi neden, *"Evet gitmek istiyoruz"* diyemiyorduk? Anlayamıyordum. Azime arkadaş gözlerimin önünden gitmiyordu. Kendimi onun gibi düşünüyordum. Nujin'den önce davranarak, *"Ben kalıyorum"* dedim, hemen ardından O da kalmak istediğini söyleyince, komutanımız;

"Öyleyse yarın yola çıkıyoruz" dedi.

Eylül ayı gelip kapıya dayanmıştı. Kela Memê'yi kar çoktan beyaza boyamıştı. İlk defa karda bu kadar uzun yürümenin acısını tırmandığımız zirveden kayarak indiğimizde unutmuştuk. Ara verdiğimizde bir arkadaş, *"Irak sınırına geldik, Kuzey'den ayrılıyoruz"* dedi. O an köyden ayrıldığım ilk gece duyduğum acının, korkunun, yalnızlığın aynısını duydum, içim sızladı. Nujin'e baktım, bakışları aynı duyguları paylaştığımızı anlatıyordu. Sınırı geçecektik. Köydeki sınırlarımdan ayrıldığımda duyduğum hissi, Kuzey sınırından ayrılırken duyumsuyorsam sınır neresiydi? Belki de sınırı en tehlikeli anda uzatılan suyu içerken geçmiştim. Kim bilir?..

Not: Bu anı, Sarya-Baran edebiyat okulu öğrencilerinin çıkardığı 'Sevdam güneş tadında' isimli kitaptan alınmıştır.

Musul-Kerkük tartışmaları ve olası gelişmeler

Baştarafı sayfa 24'te

Türkiye'yi kışkırtmak için KDP ile YNK'yi, yani ilkel milliyetçiliği biraz öne çıkardılar. Geçen eylül ayında bu güçleri Washington'a götürüp görüşmeler yaptılar. Bu görüşmelerin ardından Neçirvan Barzani Türkiye'ye; *"Türkiye Irak'tan elini çeksin"* diye meydan okudu, ama buna karşı Türkiye'nin sesi bile çıkmadı. Aslında o, Amerika'nın meydan okumasıydı. Türkiye onu çok iyi bildiği için KDP'yi alttan uyardılar, ama açıktan bir şey söyleyemediler. Bu arada ABD Ürdün'le ilişkiler geliştirdi. Ürdün'ü Afganistan savaşına kattı, ama Türkiye'nin Afganistan savaşına katılmasına izin vermedi. Türkiye o kadar istekli olmasına rağmen, Türkiye *"ben Afganistan'a geleceğim"* dedikçe; Amerika Türkiye'ye Musul'u gösterdi, *"sen oraya gidersin"* dedi. Türkiye onun için Afganistan'a gidemedi.

Şimdi bu noktada Türkiye'nin yeni politikalar oluşturmaya gittiği görülüyor. Uluslararası planda Rusya, Amerika karşısında Fransa ve Çin'in desteğini alıyordu. Bölgesel planda Türkiye, İran, Irak yani Arapların bir ittifakı vardı. 11 Eylül'den sonra Rusya, İran bir engel olmaktan çıkartıldılar ve Türkiye yalnız kaldı. Türkiye, uluslararası düzeyde de bölge düzeyinde de ABD'nin Irak politikası karşısında ittifak yaptığı güçleri kaybetti, zayıf bir duruma düştü. ABD, KDP ve YNK ile görüşmeler yaptı, Türkiye'yi ekonomik olarak da bir çöküşe götürdü. Kıbrıs, AB sorunlarını da gündeme getirdi. Böylece Türkiye kriz bakımından buhranın daha da derinleşmesini yaşar bir hale geldi. Kıbrıs sorunuyla üzerinde çok ağır bir baskı durumu gelişti. Bir de Irak politikasında müttefiklerini kaybetti, yalnız hale geldi. Bunun üzerine ABD Dışişleri Bakanı Powel Türkiye'ye geldi. Türkiye ABD'nin isteklerini kabul ediyor mu, etmiyor mu, onu soracak.

Eğer Türkiye ABD'nin politikalarını kabul etmezse; Amerika muhtemelen KDP ve YNK ile bir daha görüşecek, Türkiye'yi daha çok kendi istemlerini kabul eder hale getirmek için daha fazla Kürtleri öne çıkartmaya çalışacak. Diğer yandan Arap müttefik arayacak, Ürdün'le bu yönlü ilişkileri sürdürmektedir. Irak'a müdahaleyi Ürdün üzerinden yapmaya, bir de KDP ve YNK'yi daha faal kılmaya çalışarak müdahale edecek. Artık Türkiye de ona göre kendi politikasını kendisi belirleyecektir. Türkiye, ABD'nin böyle bir yönelim içine girdiğini gördüğü için MGK 27 Kasım'daki toplantıda muhtemelen yeni kararlar aldı. Savunma Bakanı Sabahattin Çakmakoğlu *"yeni şartlar olursa yeniden değerlendiririz"* şeklinde açıklamada bulundu. Ondan sonra Türkiye'nin bazı yönelimleri oldu. En son olarak da Avrupa Ordusu karşısındaki çekincelerini kaldırdı. O da Amerikan Dışişleri Bakanı'nın Türkiye ziyareti öncesi bir hazırlığı anlamına geliyordu. NATO ile kendilerini uyumlu hale getiriyorlar ve onun karşılığında ABD'den Irak'ta kendilerini gözetlemelerini istiyorlardı.

Son dönemlerde *"tüm bu gelişmelere engel olamıyorsan içine gir ortak ol, politika bu olmalı, yoksa engel olamayız"* diyorlar. Türkiye ABD'nin Irak'a müdahalesi için engel olmaya çalıştı. Şimdi eğer engelleyemiyorsan dışında kalma, içine gir, ortak ol, inisiyatif kazan biçiminde 27 Kasım'da böyle bir politika değişikliği yaptı. ABD'nin kendi dışında Irak'a müdahalesini hissedip anladıkları için muhtemelen şöyle bir karar aldılar; ABD Irak'a müdahale ederse, Türkiye'de askeri olarak Musul ve Kerkük'e kadar girecek. Fakat bu, Musul-Kerkük'ü almak, bu alandaki mevcut sorunları çözmek için girmek değil; ABD Irak'ı düşürürken Güney Kürdistan'da ortaya çıkan boşluğun başka güçler tarafından doldurulmasını engellemek, önlemek, boşluğa el koymak için bir giriş olacaktır. Türkiye böylesi bir denetim sağlamak için girecektir. Böylesi bir karar aldılar ve Türk ordusu bu temelde de hareketlidir. Bölgeye güç kaydırdıkları yönünde bilgiler var. Zaten savaş olacak diye olası bir mülteci akını için kamplar hazırlamışlar, o yönlü çalışmalarını hızlandırmışlar. Kitlenin Botan'a geçişini engellemek için onu da Behdinan'da hazırlıyorlar. Askeri hareketlilik de var. Herhangi bir durumda askeri hareket geliştirmek için muhtemelen Genelkurmay'a yetki verildi. Genelkurmay'a, Afganistan'a asker gönderme yetkisinin verilme kararı Güney Kürdistan'a istediği kadar asker gönderme yetkisi ve kararıdır.

En son MGK toplantısının hemen ertesinde başta Kürt kurumları olmak üzere değişik devrimci-demokratik kitle örgütü ve kuruluşlara yönelik saldırı ve baskılar gerçekleştirildi ve bunlar sürdürülüyor. Olası bir askeri harekatta arkadan pürüz çıkartacak, karşı çıkacak güçleri, çevreleri zayıflatmak, sindirmek için basının üzerine, HADEP'in üzerine gidiyorlar. Son saldırılar biraz da bu temelde gelişti. Bu saldırılar arka cepheyi sağlama alma saldırılarıdır.

Türkiye'de bu temelde tartışmalar gelişti. ABD basınının çok yoğun olarak Türkiye'yi Musul-Kerkük'e teşvik eden değerlendirmeleri, ABD yönetiminin bunu teşvik edici yaklaşımları, ABD'nin Irak'a müdahalesinin gittikçe kesinlik kazanır durumu Türkiye'de Musul-Kerkük sorununu yeniden tartışılır duruma getirdi. Özal politikasına ve ABD'ye yakın olan çevreler, ABD basını dıştan nasıl yönlendirme yapıyorsa, içten de tartışmaya sevk edildiler. Musul-Kerkük'ü tartışma gündemine getirdiler. Her gün "Musul-Kerkük'ü alalım mı, almayalım mı" diye tartışıyorlar. Fakat görüşler muhteliftir; mevcut yönetimin politikası almama yönlüdür. "Bir bataklıktır, girmemeliyiz" diyorlar. Kamuoyu yoklamaları yapılıyor, ama kamuoyunun yüzde 68'i alınmasından yana, yüzde 32'si ise alınmasına karşı çıkıyor. Bu yönlü yoğun bir tartışma durumu var. Tabii Amerikan yanlısı olan, Amerikan politikasına yakın olan çevreler alınmasından yanalar. Bazıları da *"ABD Irak'a müdahale edecek, güvenliğimiz açısından buna mecburuz"* diyorlar, yani Türkiye'nin güvenliğini sağlamak, Türkiye'nin inisiyatifi dışında bir Kürt çözümünün gelişmesine izin vermemek için "girip almalıyız" diyenler var. Bazıları da "bütün gücümüzü koyalım, kesinlikle bu bataklığa girmeyelim, batağa çekiliyoruz, oyun oynanıyor, kimse bize bir şey vermez" demektedirler. Bu yönlü çok değişik görüşler var.

Musul-Kerkük'le Güney'deki durum böyle gündeme geliyor. Bütün bu gelişmeler tabii herkesi ilgilendiriyor. Bir dünya savaşı düzeyinde yürüyor. Yani bu sorun bir bölgesel olgu değil, yerel sorun hiç değil. BM Güvenlik Konseyi'nde de tartışılan bir husustur. ABD'yi, İngiltere'yi, Rusya'yı ilgilendiriyor. Bölge güçlerinin tümü bu sorunla ilgili, ilişkili. Tabii yerel güçler de ilişkililer; KDP ve YNK de bununla yakından ilişkili olup buna göre politika yapmaya çalışıyorlar. Washington'daki görüşmede neler üzerinde tartışıp anlaştıkları dışarıya pek fazla yansımadı. Yalnız Amerika'dan güvence aldıkları kesindir. Çünkü KDP Türkiye'ye rest çekti. Bir güvence almasaydı öyle yapamazdı. İkinci kapı açma meselesinde "yapmayacaksınız, engel olacağız" dediler. Türkiye de buna karşı bir şey diyemedi. Şimdi ise bu güçler Irak müdahalesini kesin görmektedirler. Öyle bir ortamda YNK, daha çok kendi kazancını fazlalaştırma hesabı peşindedir. KDP ise; Türkiye mecburen ABD dayatmalarına razı olacak, o zaman mevcut egemenliğini, yani Behdinan'daki durumunu bir biçimde kalıcı hale getiremez miyim hesaplarının peşinde koşmaktadır. Tabii bunları ABD teşvik etmektedir. Nasıl ki Kuzey İttifakı'na Afganistan'ı aldırttıysa, bunları da bu şekilde teşvik ediyor. Örneğin KDP Musul'u almak için bir yığın asker hazırlıyor. YNK'nin de Kerkük'ü almak için o tür hazırlıkları var. Amerika Bağdat'ı vurursa Türkiye nasıl ki, Güney'e girmeye hazırlanıyorsa YNK ile KDP de Kerkük ve Musul'a girmeye hazırlanıyorlar. Hatta KDP'nin Musul'da nasıl bir yönetimi oturtacağını şimdiden hazırladığı söylenmektedir. Görevlendirmeler yapmış; valisini, kaymakamını, diğer görevlilerini hazırlamış ve görevlendirmiş. YNK de Kerkük için aynı hazırlıkları yapmış durumda. Tüm bunları kendi güçleriyle yapmaları söz konusu değil, başkalarının gücüyle yapmaya çalışıyorlar. Tabii başkaları bunu ne kadar kabul eder, buna ne kadar izin verir, o ayrı bir konu.

Esas olarak Türkiye hep engel çıkartıyor, şimdiye kadar da öyle yapıyordu. Eğer Türkiye ABD'nin politikalarına razı olmazsa bu güçlerin Musul ve Kerkük'ü alma imkanları söz konusu değil. Türkiye'yi de ABD buna razı eder diye bekliyorlar, umutları bu yönlüdür. Mevcut durum önümüzdeki günlerde daha da netleşecek ve gelişmelerin seyri belli olacaktır.

PJA Parti Meclisi Üyesi Pelşin TOLHILDAN ile yaptığımız röportajı yayınlıyoruz

Özgür gelecek hayali kadın öncülüğünde gerçek olacaktır

Serxwebûn: *Kadın, fiziğinden zekasına, duygularından ifade gücüne kadar her şeyiyle yaşamın temsili konumuna getirildi. Parti Önderliği tarafından bu nasıl bir eğitim tarzı ve yöntemiyle gerçekleştirildi?*

Pelşin Tolhildan: Tabii ki 'Binlerce yıl insanlığın belki de en fazla Kürt halkının düşürülme, bitirilme, teslim alınma aracı olarak kullanılan kadın ve cinsellik olgusu, nasıl oluyor da bugün Kürdistan'da yaşamın, özgürlüğün, kahramanlığın ve yücelmenin sembolü haline gelebiliyor?' sorusu Kürtler de dahil dünyanın kafa yorduğu, cevaplamakta hala zorlandığı bir soru oluyor. Bu sorunun cevabını Parti Önderliği ile bir anımı kısaca anlatarak izah etmek istiyorum.

Bir gün Parti Önderliği ile birlikte yüksek bir kayalıktan denize atlama yarışını gösteren bir program izliyorduk. Öyle ürkütücüydü ki insan bakarken atlayanların kayalıklara ya da denizin yüzeyine hızla çarpıp parçalanacağını düşünüyordu. Ancak yarışmacılar, son derece cesaretli ve başarılı atlıyorlar, biraz sonra denizin yüzeyine çıkıp gülüyorlardı. Tabii biz büyülenmiş gibi izliyorduk. Parti Önderliği; *"Öyle mucize gibi izlemeyin. Bu bir mucize değil, eğitimin gücüdür. İnsan eğitimle mucize gibi görünen, imkansız gelen birçok şeyi başarabilir. İyi izleyin ve eğitimin gücünü anlayın. Siz hala bir kaşık suda boğulma tehlikesi geçiriyorsunuz. İzleyip sonuç çıkarın"* demişti. Şimdi köleleştirilmiş, hep alınmış-satılmış, mallaştırılmış kadından, kaderini eline almış ve dolayısıyla insanlığın kaderinde, halkların kaderinde rol oynayacak, hatta öncülük yapacak kadının yaratılması da birçok insana inanılmaz, mucize gibi geliyor. Bazıları hala inanmıyorlar da zaten. Ama bu Parti Önderliğimizin sınırsız fedakarlığı, bir cinsin özgürleşmesi için kendisini gece-gündüz, sınırsız çalıştırması ile mümkün oldu.

Bunu, özgür kadının yaratılma hikayesini anlatmak çok zor, deyim yerindeyse bir efsane gibidir. Kısa kısa bazı başlıklar biçiminde belirtebilirim. Ancak buna geçmeden önce bir noktayı belirtmek isterim –ki, kadın olarak kapsamlı özeleştirisini vermemiz gereken bir konu oluyor bu aynı zamanda.– Parti Önderliği bizleri eğitirken her zaman şunu söylerdi; *"Ben sizi, göremediğim, eğitemediğim şehit düşmüş yoldaşların anısına, buluşamadığım milyonlarca Kürt kızı ve kadını için eğitiyorum. Keşke hepsine ulaşma imkanım olsaydı."* Bu tabii bize verilmiş bir görevdi de. Bu eğitimi anlatmak, binlerce kadını bu tarzla eğitmek, Önderliğin kadını büyük bir emekle adım adım nasıl yarattığını anlatmak önemli bir görevdi. Bunun belli adımları, önemli çabaları olsa da, özellikle Kürt ve Ortadoğulu kadınlara Önderliğimizi, O'nun kadın yaklaşımını, kadını yaratma tarzını yeterince anlatamadık. Bu eksiklik hızla gidermemiz gereken bir husus oluyor.

Kadınla yaşamak için özgür kadın sevgisi, aşkı olmalı

Parti Önderliği'nin kadını eğitim tarzında ilk önce büyük bir sevgi gücünden bahsetmek gerekiyor. Büyük bir yaşam, insan ve kadın sevgisi. Eğitimin yöntemini, tarzını, dilini öyle yaratıcı ve sonuç alıcı kılan Başkan Apo'nun kadına olan sevgisi ve inancıydı. Yani el attığı her kadında mutlaka açığa çıkarılması gereken bir güç, bir öz, bir güzellik olduğuna sınırsız inanıyor Başkanımız. Bu nokta şu açıdan önemli; kadını güçsüz, kişiliksiz gören, sadece kullanılabilecek, kandırılabilecek ya da hükmedilecek bir varlık gibi gören klasik erkek mantığı ile kadına yaklaşımın izine bile asla rastlayamazsınız. Bu konuda son derece kendisini eğitmiş, yaratmış ve *"Kadınla yaşanılır, arkadaş olunur, kadınla onu düşürmeden, zayıflıklarını ona karşı kullanmadan, onu tüketmeden, köleleştirmeden, karılaştırmadan işte böyle yaşanır"* diyen bir duruş vardır. Siz Parti Önderliği ile bir kadın olarak eşitsizliği, hükmetmeyi, horlanmayı, bağımlılaştırmayı; toplumun belirlediği klasik ahlak anlayışına göre utanmayı, sıkılmayı, kendinizi gizlemeyi, yapay olmayı vb. asla yaşamazsınız. Kadınlar olarak ufkunuza sığmayacak, hayal sınırlarınızın almayacağı kadar özgür, eşit ve güçlü hissedersiniz kendinizi. Kandıramayacağınızı ve asla kandırılmayacağınızı bilirsiniz. Bu açıdan Parti Önderliğimizin kadının eğitiminde en etkili kullandığı yöntem; *"Kadınla nasıl yaşanılır"*ın pratiğidir. Kadınla yaşamak için özgür kadın sevgisi, aşkı olmalı. Bunu yaratmak için büyük bir emek gerekli. Kadın eğitiminin bizleri en çok etkileyen yönü budur. Bu kadar gelişmenin, Önderliğe sınırsız bağlılığın sırı budur. Hiç bıkmadan kadının köleliğinden, klasik kadınlığından, geriliklerinden, zorlayıcı olan birçok özelliğine, alışkanlıklarına büyük bir sabır, tahammül, ısrar ve aştırmak için çok büyük emek kadın eğitiminin temelidir.

Ayrıca eğitimimizde en temel yöntem, kendini yaratmayı, özgürleşmeyi tahrik Parti Önderliği tarafından çok ustaca kullanılmıştır. Siz böyle bir eğitim adayı olduğunuzda kendinize sevdalılığınızı yaşatamazsınız. Çünkü her an halk olarak, cins olarak yine genel insanlık olarak ne kadar güçten düşürüldüğünüz, düşünce ve duygudaki örgütsüzlüğünüz size çok yaratıcı ve kavratıcı bir biçimde gösterilir. Öyle sevdalanılacak, övünülecek bir durumda olunmadığını, tam tersine insanlığını, ulusallığını, kadın olarak cinsini kazanma sorununun olduğu, bunsuz insanın onur kazanamayacağını iliklerinize kadar hissettiren bir eğitim tarzıdır. İlk aşamada sizi gerçekliklerle amansız karşılaştırır. Bir kadın olarak başarmak, özgürleşmek istiyorsan kendini kandırmayacaksın. En olumsuz noktalar ve güçlü yönler de dahil olmak üzere tüm gerçeğini tanıyacaksın. Kadının kölelik gerçeğini tanımak kadar erkek egemen gerçeği de tüm yönleri ile tanıtan bir eğitim tarzı. Bu gerçekliğinin değişmesi gereken yönlerini değiştirerek, güçlü yönlerini örgütleyerek mücadele gücüne, örgütlülüğe, duruşa dönüştüreceksin. Bunun için her şeyden önce ciddi olacaksın, sabrı öğreneceksin, tarz ve tempo, üslup-hitap kazanacaksın.

Parti Önderliği'nin eğitim tarzı kadını kendisiyle barıştırdı

Böyle kapsamlı bir mücadele için bizde öncelikle erkek egemen sistemin yarattığı bazı korkular, önyargı ve tabular kırıldı. Cins olarak mahkum edildiğimiz koşulların bir kader olmadığını, bu gerçekliğin birçok oyun, sömürü ve baskı ile yaratıldığını öğrendik. Başta kendi köleliğimize, erkek egemenlikli kültüre, sisteme, onun yarattığı gerçekliklere sürekli öfkeyi büyüten bir eğitim tarzı. Parçalanmış kadın dünyasını yeniden yaratan, kadının kadınla güven, paylaşım, emek, sevgi temelinde yeniden buluşmasına yaratan bir eğitim tarzı ve yöntemi. Çünkü kadını erkek egemenlikli sistem karşısında en zayıf kılan gerçeklik her açıdan parçalanmış cins gerçekliği olmaktadır. Kadının örgütlülüğü, düşüncesi, ruhu, fiziği parçalanmış. Bu kadın bu eğitim tarzında masaya yatırıldı ve üzerinde birçok devrimci operasyon yapıldı. Fiziğini sevmeyi, ona güvenmeyi; aklını, düşüncesini kullanmayı, onu örgütlemeyi; ruhunu binlerce yılın anlamsız kaygılarından, korku ve tabularından, sahte sevgilerinden azat etmeyi, onu özgürleştirmeyi geliştiren, bunları kadında hedef kılan bir eğitim tarzı. Ve binlerce yıllık oyunlar, hileler, erkek egemenlikli mantığın komploları karşısında kadını her açıdan uyandıran, kandırmayan ve kandırılmayan kadını yaratmayı hedefleyen bir eğitim. Giderek sınırsız cesaret, yaratıcı düşünce ve bağımsız ruhu kadında yeşerten ve bunu sürekli nasıl sulaması gerektiğini öğreten bir eğitim. Kadına çok hakim olan beklentili, koşullara, erkeğe çabuk teslim olan ruh halini yıkıp halkın kaygılarını, sorunlarını gündemine alan, bir erkeğe, aileye veya aşirete ait olmaktan çıkarıp halkın kadınları yapan bir eğitim ortamı, yaklaşımı... Parti Önderliğimizin de en son savunmalarında çok açık belirttiği gibi; *"toplumun klasik ahlak ve dini örtülerine hiç itibar edilmeden"* cins gerçekliğimiz açığa çıkarıldı. Fiziksel duruşumuzdan, yaşamın her alanına nasıl katılacağımıza, nasıl kendimizin olacağımız, kabul etmeyeceğimiz, benimsemediğimiz her gerçeklik karşısında nasıl direneceğimize kadar her şeyi kavratan bir eğitim tarzı.

Bu eğitimin yöntemleri çok zengin oldu tabii. Kimi zaman en amansız, zorlu koşullarla karşı karşıya getirip köleliğin etkileriyle aktif bir mücadeleye koyma biçiminde olmuştur. Örneğin kadın ordulaşması süreci bizim açımızdan hiçbir ortamın, hiçbir okulun, öğretmenin öğretemeyeceği kadar güçlü, sonuç alıcı, değiştirici-dönüştürücü bir eğitim süreci oldu aynı zamanda. Bu Parti Önderliği'nin tarzıydı. Yani bu tarzda güçsüzlük, güçsüzlüğü meşrulaştırma, ona özgürlük isteme, kadına acıma vb. yaklaşımlar asla kabul görmez. Eğer özgürleşmek bir amaçsa her türlü zorluğu, bedeli ödeyeceksin, asla şikayet etmeyeceksin. Yöntem açısından çok zengin, iç içe kullanılan çok şey var. Diyalog, bu eğitimin temel yönü. Seni ortamla, ama özellikle de kendinle barıştıran, güçlü bir diyaloğa yönelten bir yöntem zenginliği var.

– Tüm klasik devletçi, sınıflı toplum varoluşlarına karşı demokratik bir uygarlığın yaratılmasında neolitik dönemin çözümlenmesi, anlaşılması kilit önemde değerlendiriliyor. Bu yönüyle Ortadoğu topraklarının özgünlüğü nedir? Mezopotamya ve Ortadoğu coğrafyasında uygarlığın tarihin başlangıcına ters bir seyir izlemesi kadını nasıl etkiledi?

– Tüm uygarlıksal gelişmelerin üzerinde yükseltildiği birikim, Ortadoğu topraklarında oluşturuldu. Bu gelişme olmadan insanlık, uygarlık olamazdı. Maddi yaratımların insanın hizmetine sunulduğu, her bireyin kendi iradesiyle varolduğu, adaletin hüküm sürdüğü yaşam tarzı tanrıça kültürüyle binlerce yıl bu topraklarda varoldu.

– Tüm uygarlıksal gelişmelerin üzerinde yükseltildiği birikim, Ortadoğu topraklarında oluşturuldu. İlk aletin yapılmasından tutalım toplumsallığın, toprağa ilk yerleşimin, tarımın yanı sıra zihinsel gelişimin kadın öncülüğünde zirveleştirildiği neolitik devrim, burada gerçekleştirildi. Bu gelişme olmadan insanlık, uygarlık olamazdı. Maddi yaratımların insanın hizmetine sunulduğu, her bireyin kendi iradesiyle varolduğu, adaletin hüküm sürdüğü yaşam tarzı tanrıça kültürüyle binlerce yıl bu topraklarda varoldu. Anaerkil dönemle yaklaşık 2000 yıl süren bir boğuşma sonucu ve neolitik dönemin değerleri üzerinde yükselen sınıflı toplumla gelişen uygarlık birikimlerinin ilkleri de Ortadoğu'da yaratıldı. Zihinsel gelişim, sıçramalara uğradı ve uygarlıksal gelişimin yeni aşamalarını yarattı. İnsanlık tarihinin başlangıcında, toplumsallaşmaya geçiş aşamasında belirleyici rol kadının olmuştur. MÖ. 4000'li yıllara kadar toplumsal yaşamda kadın eksenli bir sistem hakim olmuş; MÖ. 4000-2000 yılları arasında da erkek egemenlikli sisteme, yani sınıflı topluma geçiş aşaması yaşanmış, bu dönem kadın açısından görkemli bir direniş süreci olmuştur.

Devamı sayfa 28'de